

R. 8856

IGNATI I LASSARTE ET MOLINA

I. C. Caraccensis

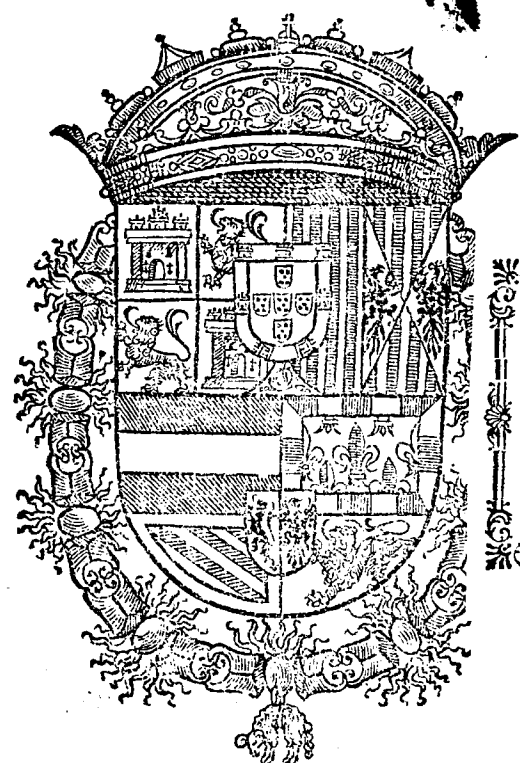
ADDITAMENTA IN SVO TRACTATV
De decima venditionis & permutationis, quæ Alcauala
nuncupatur,

VTILIA SANE AC PRORSVS NECESSARIA
*Omnibus iuris studiosis, qui potissimam operis partem non leuiter
de gustarunt, nunc primum in lucem edita.*

DOMINI NOSTRI PHILIPPI. III. HISPANIARVM
Regis Catholici Maiestati dicata.

CVM LOCUPLETE LEGVM ET RERV M INDICE,
Ac Regie Maiestatis privilegio.

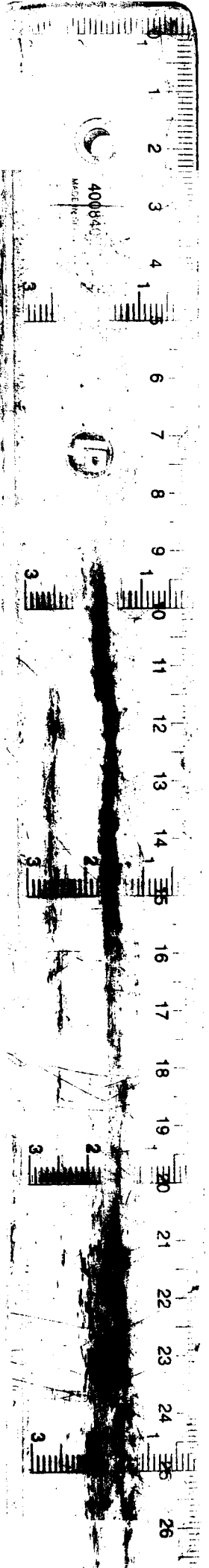
Biblioteca Universitaria
A
23
114

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. 2.º C. 45 N. 16.

MADRID,
Apud Petrum Madrigal,

Anno Domini. 1599.
Expensis Francisci de Robles Bibliopla.

PS-PSO-A

R. 8856

IGNATI

LASSARTE ET MOLINA

I. C. Caraccensis

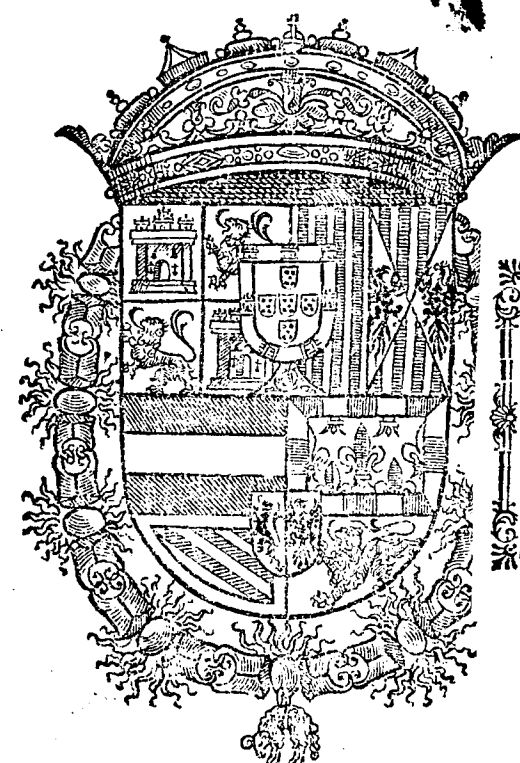
ADDITAMENTA IN SVO TRACTATV
De decima venditionis & permutationis, quæ Alcauala
nuncupatur,

VTILIA SANE AC PRORSVS NECESSARIA
Omibus iuris studiosis, qui potissimam operis partem non leuiter
degustarunt, nunc primum in lucem edita.

DOMINI NOSTRI PHILIPPI. III. HISPANIARVM
Regis Catholici Maiestati dicata.

CVM LOCUPLETE LEGVM ET RERV M INDICE,
Ac Regiæ Maiestatis priuilegio.

Biblioteca Univ.
A
23
114

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. 2.º C. 45 N. 16.

MADRID,
Apud Petrum Madrigal,

Anno Domini. 1599.
Expensis Francisci de Robles Bibliopola.

TASSA.

Y O *Iuan Gallo de Andrada*, escriuano de Camara de su Magestad, de los que residen en su Consejo, certifico y doy fee, que auendose visto por los señores del vn libro intitulado *Adiciones a Lassarre de Alcaualas*, compuesto por el Licenciado *Tñigo de Lassarre*, tassaron cada pliego del dicho libro a tres maravedis cada pliego, el qual tiene cinquenta y vn pliegos, que a los dichos tres maravedis cada vno, monta el dicho libro ciento y cinquenta y tres maravedis, en que se ha de vender en papel, y dieron licencia para que a este precio se pueda vender, y mandaron que esta tassa se ponga al principio del dicho libro, y no se pueda vender sin ella, y para que dello conste: di la presente en *Madrid* a quatro dias del mes de *Noviembre* de mil y quinientos y nouenta y nueue años.

Iuan Gallo de Andrada.

ERRATAS.

F Ol. 1. col. 3. lin. 18. Hæculi, dig. Herculi. 3. 3. 2. idem, di. iam. 25. 3. pen. uouit; di. uoluit. 36. 2. 7. à publicato, di. à publicano. 44. 3. 15. etenim, di. etenim. 51. 1. 4. peritio, di. petitio. 41. 4. 24. si rum, di. situm. 42. 1. 12. respondere, dig. reponere. 44. 4. vlt. siue, di. sine. 58. 4. vlt. sit, di. sita. 55. 3. 11. noluit: vos stote, dig. nolui: vos estote. 60. 4. 19. in priuis, dig. in primis. 61. 2. 13. numeratum, di. numeratam. 66. 2. pen. fra, di. fraus. 68. 3. 24. incerta, fid, dig. incerta sit.

Iuan Vazquez del Marmol.

RO quanto por parte de vos el Licéciado Inigo de Lassarte, veziño de la ciudad de Guadalajara, nos fue fecha relacion, q̄ os auíamos dado licencia, con prituilegio por diez años, para poder imprimir vn libro q̄ auíades cópüesto con mucho estudio y trabajo intitulado de Decima venditionis & permutationis, que alcauala nuncupatur, y porque aora le teniades muy acrecentado có muchas adiciones importantes, y de mucho estudio, y auía falta del dicho libro por estar acabada la primera impresión: suplicádonos fuésemos seruido de mandar ver y examinar las dichas adiciones del dicho libro, que era el q̄ presentauades, y vistas os mandásemos dar, y diésemos licencia para imprimille con ellas, y con las condiciones del encabezamiento general del Reyno, y nueuos apütamientos, y cédulas nuestras que auía cerca de la administracion de las alcaualas, por quanto muchas dellas se declarauan en el dicho libro, y era cosa necesaria que anduiesseñ impressas, dandoos nuestro priuilegio para ello por otros diez años, o como la nuestra merced fuéssse, lo qual visto por los del nuestro Consejo, por quanto en las dichas adiciones se hizieron las diligencias que la prematica por nos fecha, sobre la impresión de los libros dispone, fue acordado que deuíamos mandar dar esta nuestra cédula para vos en la dicha razon, y nos tuuimoslo por bien, por la qual por os hazer bien y merced, os damos licencia y facultad, para q̄ vos o la persona que vuestro poder ouiere, y no otra alguna podais hazer imprimir las dichas adiciones de por sí y no juntas có el dicho libro q̄ de sufo se háze mención en todos estos Reynos de Castilla, por tiempo y espacio de seis años que corren y se quentan desde el dia de la data desta nuestra cédula, so pena que la persona o personas q̄ sin tener vuestro poder las imprimiere o vendiere, o hiziere imprimir o vender, pierda la impresión que huíere con los moldes y aparejos della, y mas incurra en pena de cinquenta mil maravedis cada vez, que lo contrario hiziere, la qual dicha pena sea la tercia parte para la persona que lo acusare, y la otra tercia parte para la nuestra camara, y la otra tercia parte para el juez que lo sentenciare, con tanto que todas las vezes q̄ hizieredes imprimir las dichas adiciones durante el tiempo de los dichos seis años, las traygais al nuestro Consejo, juntamente con el original que en el fue visto, que va rubricada cada plana, y firmada al fin de Iuan Gallo de Andrada nuestro escriuano de camara, de los que residen en el nuestro Consejo, para que se vea si la dicha impresión esta conforme al original, o traygais fee en publica forma, como por corrector nombrado por nuestro mandado se vio y corrigio la dicha impresión por el original, y se imprimio conforme a el, y quedan impressas las erratas por el apuntadas para cada vn libro de los que assi fueren impressos, para que se tasse el precio que por cada volumen ouieredes de auer: y mandamos al impressor que assi imprimiere las dichas adiciones, no imprima el principio, ni el primer pliego del, ni entregue mas de vn solo libro con el original al autor, o persona a cuya costa lo imprimiere, ni a otro alguno para efecto de la dicha corrección y tassa, hasta que antes y primero el dicho libro este corregido y tassado por los del nuestro Consejo, y estando hecho, y no de otra manera pueda imprimir el dicho principio y primer pliego, y sucesiuamente ponga esta mi cédula, y la aprouacion, tassa, y erratas, so pena de caer e incurrir en las penas cótenidas en las leyes y prematicas destes nuestros Reynos: y mandamos a los del nuestro Consejo, y a otras qualesquier justicias destes nuestros Reynos, que guarden y cumplan esta nuestra cédula, y lo en ella cótenido. Fecha en Toledo a veinte y nueue dias del mes de Iunio de mil y quinientos y noventa y seys años.

Y O E L R E Y:

Por mandado del Rey nuestro señor.

Don Luys de Salazar.

DOMINO NOSTRO
PHILIPPO TERTIO,
Hispaniarum Regi Catholico.

Ignatius Lassarte & Molina.

IA M Pridem (Philippe Rex Maximè) in lucem edidi tractatū quédam nostrū summa cura, summoq; studio elaboratū, qui de decima venditionis & permutationis inscribitur: eumq; regię Catholici patris tui maiestati dicaui: tūm vt debitum laboris mei, quod est nobilitati coniunctum, obsequium præstarem: tūm etiam, quod ea res in illo tractaretur, quæ nulli alij, quàm Regi, certo iure debeatur. Cæterum cūm laborem istum meum non omnino Reipublicæ ingratum viderē, licet me nullū aliud hucusq; præmium alliciat, in eo excolendo augendoq; tractatu nunquam destiti, ità vt vel aliud agens, quàm plurimos ipsius locos varijs iuris flosculis & additamentis ornauerim, quæ seorsum edi alio volumine regius Senatus censuit. Quo circa necessarium fuit, vt accessio hæc eisdem potissimæ operis partis vestigijs insisteret, eandemq; vicem ac patrocinium regium sortiretur. Quod testatus sum, ne dum maleuolorum dicta pertimescens ad regiam protectionē confugio, in maiorem inde obrectationem incidere, eo quod ausus sim vile hoc tibi literarium munus offerre in tām floescente ætate constituto, quod non nisi ad equestria militaria, ac prorsus

sus bellica respecturum te esse videri possit: sciēt enim in hoc opusculo non tam meum, quā quod tuum est, regiæ tuæ Maiestati consecrari. Præsertim, quia si excelsam tuam mentem, ac prope diuinam animi celsitudinem, & admirabilem simul prudentiam attentius considerent, quod sapientissimo patri tuo iam seni iure dicatum fuit, id tibi optimo etiam iure in ipsa adolescentia dictum esse existimabunt. Tanta enim polles in audiendo benignitate, in expediendo breuitate, in gubernando dexteritate, erga Deum & ecclesiā pietate, vt Philippum patrem tuum regum omnium præclarissimum, & in omni virtutum genere præstantissimum, iam non mortuum (vt alias deceret) condoleat Hispania, sed ætate potius confectum Phœniceo more in te vnico filio reuiuiscere ac iuuenescere gratuletur. Perge igitur & viue (rex optime maxime) vt tot ac tantis hæreditarijs regnis, & pluribus alijs virtute tua comparandis in eum potiaris, & regna ipsa tam admirabilem dignumq; regem æqua fortuna gloriantur. Atqui opus hoc nostrum qualecumq; est (verissimum quidem cuiusuis literaturæ testimonium) ea animi benignitate & clementia suscipias, qua te soles omnibus exhibere: quo magis mei, vt humiliter precor, si forsan aliquando rei cuiquam idoneus videri possim, liceat meminisse.

LECTORI

LECTORI.

I Forte (lector optime) te iam legisse contingat tractatum illum nostrum de decima venditionis & permutationis, quem iam diu in publicum edidi, ea potissimum ratione commotus, vt si non in reipublicæ negotijs, vel administratione versarer, secretioribus tamen occupatus studijs hac mea qualicunq; scribendi opera & industria alijs prodessem, & quasi mihi ipsi deficiens honesti otij virtute contentus, saltem reipublice pro virili parte consulere: non ingrata tibi erunt nostra hæc additamenta, quæ per integrum hoc decennium, quod à prima illa editione iam labitur, prioribus studijs adiunxi. Multa enim ex illis confirmantur, & nouè pleraq; alia resoluuntur, natura rerum ita ferente, vt veluti ea, quæ paruis initiantur principijs, indies coalescunt, sic cuiuslibet ars & scientia incrementum recipiat. Quo factum est, vt dum omnem istius regij iuris partem, de quo eo in opere agendum proposui, assidua consideratione perpenderim, plurima pro ingenij mei tenuitate innouauerim, & longe alia interpretatione resolverim, quàm ad vsque nostri scriptores tradiderint, contrarijs scilicet explosis sententijs, vt strenuè nostra confirmaretur. Id quod nedum inculpabile fuit, sed & hoc nouo scribendi argumento suscepto necessarium, si modò liberè, quod senserim, liceat scribere, & lectoribus suadere. Licet verò tam lege regia, quàm prisorum Iuriconsultorum exēplo, qui dum iuris veritatem inquirunt, se inuicem vbiq; notant: & nihil hodie inter grauissimos quosq; auctores frequentius & vsitatus est. Videbis verò, nunquam me tam facili fundamento commotum, vt alicuius sententiam ex nostratibus reprehendam, quod ostentandi gratia (si qua inibi laus est) vel malo animo nulla præsertim ratione prouocatum id me facere quis iustè suspicetur. Et adeo modestè feci, quod cum opiniones excusserim, auctores nusquam læserim, vt tutè (lector) suis locis quæq; perspicies. Parcāt ergo obrectatores mei, aut iustis armis decertent, & eodem iure mecum agant, vt opiniones doctè ac ciuilitè reprehendant, nos cōuitijs non proscindant. Nam licet studiosorum contentio, utpote ad virtutem stimulus, meritò cum Hæsiōdo laudari soleat, id quidem non iniurijs, se rationibus & argumentis præstare oportet, quia factō non linguæ brauia cedunt: illud enim turpe, hoc verò honestum & vtile & vsitatum

vsitatum est. Cæterum vt hæc missa faciamus, constanter statueram aliorum moré secutus, has nostras additiunculas suis locis inserere, & vel aliquibus mutatis ita imprimere, vt vnus esset orationis cursus, ac si á principio operis fuissent animaduersi: foret enim eo scribendi genere tum elegantiores, tum etiam tibi magis gratæ. Sed aliter Regius senatus censuit, vtiliter ratus cum ijs agi, qui nostrum tractatum iam semel emissent, si has nostras additiones seorsum editas paruo pretio essent comparaturi: & quidem rectissime, vt cætera omnia, nisi (vt tibi fortassis videri poterit) pecuniæ lucrum inquirendi labore vinceretur. Est enim prolixum & laboriosum, hinc inde petere, quod vno scripturæ contextu contineri possit. Verum cum Senatusconsulto parendum sit, id saltem curauit, vt si labor iste tuus non satis leuitate pretij, abunde tamen rerum pondere & iucunditate pensaretur: ideóq; non omnia, quæ ipsi tractatui denuò edito inferenda forent, sed quæ facilius & commodius animaduerti possent, & plurimum sint omnibus profutura; his nostris codicillis expressi: boni igitur consule & frueri.

IGNATII

IGNATII

LASSARTE ET MOLINA, IURISCONSULTVS CARACCENSIS,

Additamenta in suo tractatu de decima venditionis & permutationis, quæ Alcauala nuncupatur, nunc primum in lucem edita.

Summa Præfationis.

9

Poliorem decima apud Gentiles Hispanos Herculi offerebatur de litibus, & si

liorum natiuitate tributum olim soluebatur, ibid.

10 *Explicatur text. in l. legatum sub conditione. D. de adim. lega.*

11 *Ponderatur ratio text. in l. vnica. C. de impo. lucra. descrip. libro. 11.*

15 *Ex contractu partium pœna fisco applicari potest.*

16 *Ex edulij, quæ Romæ olim vendebantur, certum quid exigebatur.*

17 *Exponitur text. in l. 1. C. de veteranis. lib. 12.*

19 *Alfonsus frater Hærici Regis quarti, inter Alfonsos Reges non numeratur.*

Notatur Alanus in acceptione text. in l. 5. tit. 7. part. 5. ibid.

20 *Ius decimæ ad reliquas Hispania prouintias denuò recuperatas extensum est.*

Causa originis istius tributi, ibid.

22 *Curatori Regis non licet tributa remittere.*

An decima sint rationabilis quantitas, vt à Regibus exigatur, ibi.

Chronicis approbatis standum est, ibidem.

Dominus gabellarum alicuius loci, an possit eas vendere, ibid.

28 *Cebala, & cebalista quid proprie significent.*

29 *Alcauala non est tributum.*

30 *Alcauala non proprie seruitus est contractum, sed quasi.*

Alcauala, an iurigentium reffragetur, late exponitur ibid.

31 *Gabellarum leges ad vnguë sunt obseruandæ.*

Gabella fauore publico introduciuntur, ibid.

A Addi-

Additio in præfatione.

Vmer. 6. ibi, sing. 588. adde: & meminit Cassenæ in Cathalogo Glorię mundi. 5. par. consideration. 24. excellentia. 6.

9 Numer. 9. ibi. quęst. 1. nu. 5. adde: meminit Tiraquellus in tract. de præscriptio. §. 1. glof. 4. nu. 8. vbi Diodorū, & Plutarchum allegat, & noster Florianus de Ocampo in generali Hispaniarum hiltoria libr. 12. cap. 13. spoliōrū decimam à Pyrata quodam Hæculi Deo apud Hispanos oblatam fuisse refert: id quod apud Carthaginenses obseruatum fuit auctore Iustino historico libr. 18. ad fin.

In eo. nu. ibi. C. de metallarijs. libr. 11. adde: quę hodie ad duas tertias partes extensa est iure regio. l. 3. tit. 13. lib. 6. Reco. & aliter in. l. 5. eo. tit. quin & delitiū decima est text. in. §. hęc autē. Inst. de pœna temerè litig. & vide text. in §. tripli verò. Insti. de actio. & Alciat. lib. 3. dispunctio. cap. 17. ac de alio tributo, quod ex natiuitate filij, vel filię solueretur, meminit text. cum glof. in. l. cū anteā. C. de agricolis & censi. libr. 11.

10 Num. 10. ibi. lectio. antiqua. capit. 14. adde: ad quam fortassis

alludit. I. C. in. l. legatum sub conditio. in prin. D. de adim. leg. dūm inquit, quod si quis vxori sublatis liberis legauerit, & legatum istud in alium transtulerit, non videtur repetita conditio liberorum, quę fuit in persona mulieris necessaria: quod quidem non sic videtur intelligendum, quod ea conditio non posset per substitutum impleri, quo casu expeditissimi iuris est translato legato conditionem nō transferri, vt explicat tex. in. l. vnica. 5. ne autem. C. de Cadu. Tolle. quia immo potius rectē illi posset prædicta cōditio adiungi, scilicet si liberos habuerit: sed quia idē videbatur vxori adiuncta, quod aliās nō posset legatum, nisi liberis susceptis plenē percipere, vt verum est, eo quod fiscus, si purē eidem vxori legaretur, decimā legati habiturus esset ex prædicta lege Papia, & nollet testator tributarię legi locū dare, quę specialis ratio cūcesset in substituto, nō videtur in eo repetita cōditio, quāuis aliud regulare sit, ex. l. Gaiō Seio. in pri. D. de adim. lega. cū notatis per DD. in. l. quę sub cōditione. D. de here. inst. præcipue Io. de Imo. ibi, & Bar. in. l. quę cōditio. D. de cōditio. & de m. & latē Fran. Māti ca. de coniect. vlt. volū. lib. 10. n. 6.

11 Num. 11. ibi. Trajani sanctionibus. iadde: fortassis ex ratione tex. in. l. vnica. in prin. ver. in tā enim necessarijs. C. de imponen. lucrat. descrip. libr. 10.

15 Num.

15 Num. 15. ibi. & Couarr. supra adnotauimus. adde: nisi fortē in pœnam contraueniētis aliter inter partes circa contractū conueniret, iuxta. tex. elegantem. in. l. 1. ibi. vel pœnam fisco ex contractu priuato deberi. D. de iure fisci. vt notat Rebuffus ad leges Gall. 2. tomo. de arbitris. arti. 1. glo. 13. nu. 13. de quo videndus est tex. in. l. arbit. 42. D. de arbitris. & l. 18. tit. 19. libr. 8. ordina.

16 Nu. 16. in fi. ibi. Tira. notat. adde: & de edulijs, quę tota vrbe venirent, certū quid Romę exigebatur tēpore Caligulę Imperatoris, vt refert Suetō. Trāq. in eius vita. c. 40.

17 Nu. 17. ibi. d. c. 15. nu. 2. & 3. adde: & innuit quoq; tex. sic fortassis accipiendus in. l. 1. C. de veteranis. lib. 12. vbi Cōstantinus Imperator specialiter decreuit, vt libere liceat veteranis emere & vēdere, nec vllam illi collationē ob venditionē proponendam dare debeāt. Licet gl. ibi. verb. ob venditionem. non ad contractum ipsum, sed ad locū contractus referat: scilicet ne pro loco, vbi tenēt pergulam aliquid exigatur: quę aliās non impropria expositio est: quia venditionē proponere, idē videtur quod rē vendendā in loco publico cōstituere, iuxta illud Plinij lib. 35. c. 10. perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus.

In eo. nu. ibi. Philosopho emere tur. adde: & de insula Samo vide Cælium Rhodig. libr. 12. lectio. antiq. cap. 82.

19 Num. 19. in fi. ibi negat nemo. adde: non enim numeramus eum Alfonso, qui viuēte adhuc Rege Henrico Quarto eius fratre iniuste coronatus fuit, anno Domini. 1465. vt constat ex historia, & meminit Io. Otalora de nobilitate. 4. par. c. 4. num. 9. ex quibus obiter plusquā manifeste colligitur, deceptū esse Olanum in epilogo antinomiarū, circa leges partitarum correctas. n. 88. vbi ait. l. 5. tit. 7. par. 5. quę octo pro gabella soluere iubebeat, correctā esse per. l. 1. tit. 17. libr. 9. Reco. quę decē soluere iubet, quia certe illę leges in diuersis iuribus loquuntur: lex enim partitæ loquitur in portorio, de quo supra. n. 7. at. d. l. recopilationis agit De alcauala, quę nondum eo iure partitarum inuenta erat, vt dixi.

20 Num. 20. ibi. c. 16. nu. 107. adde: & postea ad reliquas quoq; provincias in eisdem Regnis à Maurorū oppressione recuperatas extēsum, veluti ad Regnū Granatę, seu Illiberitanum: quin imo & ad Indiarū Regna, cum sub Hispaniarū Corona esse intelligantur, extēdi debuit, prout verē extensum est, iuxta doctrinā Baldi. in. l. si conuenit. ver. si nuda. D. de pign. actio. & in. l. cunctos populos. nu. 1. ad mediū. C. de summa Trinitate. vbi dicit, quod si post legē factam aliqua ciuitas, vel prouincia, quę non erat subdita Imperio, ei ex postfacto subijciatur, prædictæ legi vniuersali subijcitur, refert & sequitur Matthæus de Afflictis

tit. quæ sint Regalia. verb. portus. nu. 15. in vsibus feodorū. Causa autem huius concessionis ea fuit, vt Saraceni omnes ab Hispania expellerentur, & nominatim pro expugnatione ciuitatis Algeziræ de Alhadra, quæ potissimū erat Regis Mauritanix propugnaculū catholicis nostris Regibus oppositum & obiectum inter maritimas ciuitates Gibraltar, & Tarifa: & fuit olim scelestissimi Comitis Iuliani, & Isla Verde appellabatur, vt recenset historia generalis Hispaniæ. 2. par. c. 55. Notat Hieronymus Zorita lib. 7. annaliū Aragoniæ. c. 60. in prin. & c. 73. & satis superque constat ex antiqua, &c.

22 Num. 22. ibi. regnicolis indulgentes. adde: quod iure non licuit, iuxta text. in. l. vectigalia. in prin. ibi. curator. D. de publica.

In eo. nu. ibi. administrationem suscepisset. adde: vt accuratè refert Hier. Zorita vbi supra lib. 10. 1. par. c. 45. f. 303. p. 1. & c. 53. in prin. f. 311.

In eo. n. ibi. hodie vtimur. adde: & an ea quantitas rationabilis sit, vt à regibus iure tributū imponeretur, vide quod in charitatiuo subsidio regi soluendo tradunt DD. apud Menoch. de arb. iud. quæstio. casu. 279. nu. 2. quibus adde illud Regum. 1. c. 8. ibi. addecimabit.

In eo. nu. ibi. D. sicert. pet. adde: & Bal. in. l. 1. D. de officio quæstoris. vbi inquit, quod Chronicis ap probatis standum est allegat plura Felin. in. c. 2. nu. fin. de rescrip.

27 Nu. 27. ibi. aliquantulum distrahe-

re. adde: iuxta text. in. c. super quibusdam. de verb. signifi.

In eo. nu. in fin. ibi gl. 1. n. 3. adde: sed an is, qui à manu Regis accepit, possit hæc eadē sine licentia Regis in alium tertiū transferre, vide eundem Io. Lupū in rub. d. c. per vestras. §. 37. nu. 13. Tetigit Bart. in. l. in diē adiecto. in fi. D. de aqua pluua arce. & agit Firmia. de gabellis. 1. par. q. 14. id quod vel ex instrumento regio, vt existimo verius apparebit, cui standū erit. Et vide. l. 3. tit. 9. libr. 9. ordina.

Num. 28. ibi. viri animaduersione. adde: ego noto istud nomē, Cabala, magis ad diuina, quàm ad humana referri, vt ex ipso Mirādula colligitur in allegato loco, & tradit F. Baptista Mantuanus lib. 3. de patientia. c. 34. Est enim alicuius arcani susceptio à diuino numine. Vnde Plato Cabalista, quasi diuinitus Philosophiam suscipiens appellabatur, explicat latè Cælius Rhodigi. libro. 6. lectio. antiqua. c. 1. ac proindē absonum videtur, rei profanæ qualis hæc est tributum exactio siue receptio, tā diuinam Augustamq; nominis originē dare. Præterquā q̄ verisimile non est, vnū & idem vocabulum diuersarū linguarum Ethimologia admittere: Licet hoc aliquādo contingat, iux. l. i. tit. 14. p. 4. notat Nicolaus Perottus in cōmentarijs linguæ Latinæ: in epigram. Martialis. 112. gl. fi. quin & vulgaris & antiqua illius nominis orthographia resistit, cū per litteram V. scribi

V. scribi soleat. Propter quod nec immeritō magis arridet.

In eo. nu. in fi. ibi. scriptum reperio. adde: sed vt inquit Bald. consi. 84. incipit, res prohibite alienari. in fin. lib. 1. longa & tenax memoria populi pro veritate est. Et Diuus Hieronymus ad Hedibiam, ex Hesiodi sententia scribit, nō omnino temerè esse, quidquid vulgo dicunt mortales. Et quæ per manus tradita sunt, non secus ac si scripta reperiatur, obseruari oportet. l. quod per manus. D. de iure codicillo. Agit Erasmus adagio, per manus tradere. Vt plane cesset Io. Parla. impugnatione. d. lib. rerum quotidiana. c. 3. nu. 20. in secunda editione.

29 Nu. 29. ibi. nec eo nomine concessa fuit. adde: vt pote quæ perpetuā causam non habet, vel in personis, vel in rebus, sed à futuro cūctū dependet, scilicet, si quis vendiderit, aut permutauerit, & quatenus ijs modis contraxerit, vt dicemus infra. c. 4. nu. 17. Ideoq; illam ratione contractus velut iure tributū, adiecta improprietatis nota, soluendā esse diximus supra in definitione. nu. 5. quicquid tributum esse putet Io. Garcia de nobilitate. glos. 1. nu. 75. quin potius velut lex & seruitus quædam est venditionibus & permutationibus imposita: Etenim ex ijs contractibus regalis ista decima, vtcunq; debetur, vt iam diximus. Propter quod verè dixit Bald. in. l. contractus. nu. 2. & c.

30 Nu. 30. in. fi. ibi. D. de iust. & iur. adde: ideò verò regiam istam deci-

mam non propriè seruitutē, sed velut seruitutem esse diximus, quia de natura seruitutis est pati, non exigere. l. quotiens. §. 1. D. de seruit. cū notatis per Baldū in. l. si plures nu. 14. C. de conditio. insertis. Vbi ex ea causa inquit, pedagiū non esse seruitutē: refert & sequitur Matth. de Affli. tit. quæ sint regalia. ver. vectigali. nu. 152. in vsibus feodorū.

Itaq; vt repetam, regalis ista decima quatenus contractū onerat, iurigentium refragatur, quia scilicet contractibus aliās iuregentiū liberis velut seruitutem quandam imponit: quatenus verò regijs tributis accedit, ex iure ipso gentium proficiscitur, quo iure sicut regna, sic tributa necessario instituta sunt, vt iam diximus. Vt bene etiā dixerit Bald. in. d. l. ex hoc iure. nu. 27. D. de iustit. & iure. Quod si princeps imponit subditis collectam, quæ reipublicæ vtilitatē & necessitatē concernit, naturaliter illi obligatur: quia Regibus parendū est. l. veluti. D. eo. tit. & idē Bald. at in. l. leges sacratissimæ. nu. 5. C. de legibus. Quod soluere gabellā ex contractu quodam modo iusgentium est propter generalē consuetudinē. Inde q; intelliges male dixisse eundē Baldum in. l. cum mulier. nu. 5. ver. tertio arguo sic. D. solut. matrimodū inquit, quod non soluere gabellā, non est delictū vel turpitudine, nec dolus malus: quia tale debitū gabellarū non descendit à iuregentiū, sed vsurpatū est. Etenim licet inspecta naturali libertate cōtractuum.

ctuum, verum sit dicere eas gabel-
las iurigentium refragari, vt idē di-
ximus: Attamen inspecta naturali
obligatione soluendi regibus tribu-
ta necessaria, dubiū non est, quin si
eo modo gabellarū per regē aui reg-
nū electo ex iuxta causa, vt suppo-
nitur, tributū aliquod fuerit impo-
sitū, quale est ipsi istud regiē decimę
de quo agimus, (si id proprie tribu-
tū appellare licet) iure ipso gentiū
debeatur. Atq; ideo falsissimū est
dicere, quod rex imponē tributū,
contra iurigentium & naturale fa-
ciat, vt aliās voluit Auilesius. c. 24.
prætorū. nu. 13. Quia licet illud ve-
rū sit de iure naturali, quo omnia
erant cōmunia, & nullus aliq. Sub-
iectus nascebatur: secus est de iure-
gentium, quo regna cōdita esse, ac
proinde tributa institui diximus.
Vide quæ dicemus infra. c. 18. n. 61.

31 Nu. 31. ad fin. ibi. nu. 17. D. solut.
mat. adde: & Bald. in. l. Diuus in fi.
D. ad Silania. dixit, quod gabellarū
leges ad vnguem sunt obseruandę.

In eo. nu. in. fin. ibi & necessaria
est. adde: vt vere dixerit Bald. in. l. si
pro ea. nu. 14. C. mādari. gabellam
favore publico introduci. Idē Bald.
in. l. si fideiussor. ver. quādā. in ad-
ditione. ad fi. D. eo tit. atq; ideo, & c.

33 Nu. 33. ibi. suisque vinculis. adde:
l. si conuenerit. §. si fundus. D. de
pigno actio.

37 Nu. 34. in fin. ibi. scholijs. adde:
quorum quidem verba nedūm pa-
paterna voce cōscripsimus, prout
ipsa iacent, sed ex hac communi &
Latina, vt omnibus sint nota pro-

propter facilem interpretationem,
vt aliās de voce Græca dixit tex. in
authen. de non alienan. c. 1. ad fin.
colla. 2. & de Latina in. l. 25. vbi Gre-
gorius annectauit, tit. 18. par. 3.

Summa primi Scholij.

- 1 Ributa à Regibus impo-
ni possunt ex iusta causa.
- 2 Ex secundo bello Punico
Romanorum Imperium excusse-
runt Hispani.
- 4 Cur Reges Hispanie Dei gratia se Re-
ges esse profitentur.
- 8 Lex loquens de venditoribus, non de-
bet ad emptores extendi.
- 10 Refertur limitatio quādā à nostrā-
ribus animaduersa ad legem no-
stram gabellarum.
- 11 Exponitur text. in. l. ita autem. D. de
administ. tuto.
Lex loquens de venditoribus, etiā de
minutis intelligenda est. ibid.
- 13 L. fin. C. de vectigalibus. non habet
hodie locum in gabellis.
- 14 Specialitas quādā animaduerti-
tur. in. l. 101. in quat. gabella.

In scholio ad. l. 1. tit. 17. libr. 9. Recopila. Additio.

- 1 Vmer. 1. ibi. de gabellis.
1. part. adde: scilicet, ex iu-
sta causa, vt resoluit Mar-
thæus de Afflictis, tit. quæ sint re-
galia.

galia. verb. vectigalia. ex num. 4. in
vlibus feudor.

2 Num. 2. ibi Imperatoris iugum.
adde: sub quo antea erant ex se-
cundo bello punico, vt refert So-
linus Polyhistor. cap. 26. in princ.
& constat ex. l. in nomine Domi-
ni. C. de officio præfecti prætorio
Africæ. & in auth. de instrumen-
caute. c. fin. in fin. & ibi. glōf. verb.
in hesperia. colla. 6. & Hispani no-
stri ab humeris excusserunt, anno
Domini. 623. vt refert, & c.

4 Nu. 4. ibi. cap. 22. nu. 11. adde: &
allegat plures auctores Baptista Vil-
lalobos in antinomia. in præfatio-
ne. Statim ex principio: & hoc est,
quod Reges nostri Dei gratia se
Hispaniarum Reges esse profitē-
tur, nullū scilicet præter Deum in
temporalibus superiorē recognos-
centes, vt iam vere explicuimus,
cæterum quamuis per verbū, & c.

6 Num. 6. in fin. ibi confirmantur.
adde: & quidem recte ex notatis
per Lucam de Penna in. l. vnica.
in glō. iudicio. C. de superindicto.
libr. 10. Dubiū enim non est, om-
nia, quæ consilio geruntur, iure
meritoq; effectu & firmitate ni-
ti. l. dubium. C. de repudijs. l. hu-
manum. in fin. C. de legibus.

8 Nu. 8. in fi. ibi. c. 19. & 20. adde:
& cum expresse lex loquatur de
venditoribus, non debet ad emp-
tores extendi, vt notat additio Ale-
xandri ad Bart. in. l. 1. C. de cupres-
sis ex lūco damneni. lib. 11.

10 Nu. 10. ibi. c. 24. adde: & pro om-

nibus illis mercatoribus minuta-
tim, ac frustratim vendentibus
quos tenderos & merceros appel-
lamus: apud quos innumeræ ven-
ditiones fiunt, quæ decē maraue-
dinos non ascendunt, de quibus
agit Petrus Rebuffus ad leges Gal-
licas. 2. tomo. tract. de mercatori-
bus minu. vend. Atque ita ex præ-
dicta Bartoli doctrina legem istā
regiam limitare voluerunt Dida-
Peretius in. l. 1. tit. 5. lib. 1. ordi. col.
206. ver. confirmatur. Et Io. Parla-
dorius libr. rerū quotidiana. c. 3. §. 7.
in prin. sed aliter se res habet. & c.

11 Nu. 11. ibi. non posset perfectū
fieri. adde. l. 1. C. qui munere tute-
se excus. nec obstat text. in. d. l. ita
autē. in prin. D. de admi. tuto. per
quem sic determinauit Bar. vt re-
tulimus: quia respōdeo, quod ille
tex. loquitur, quādo pecunia adeo
minuta esset, vt effectus depōsi-
tionis atque eius finis subsequi
non posset, nempe comparatio
predij, etiā respectiue, nec aliquo
modo: scilicet, quia nec paruus,
nec magnus ager emi posset. Quo
sane casu rectē dixit. l. C. depōsi-
tionem pecuniæ cessare, quia le-
gis dispositio ex sua causa finali de-
terminatur ex late tradis per Tira-
quel. de cessante causa. ex nu. 138.
At in nostro casu, quāuis vere de-
cima pretij solui nō potest, potest
quid solui respectiue pluribus ven-
ditionibus simul numeratis, vt
iam explicui, & hoc iure vtimur.

Aliās enim facile isto modo legis
A 4 gabel-

gabellarie potestas eluderetur, scilicet faciendo plures parvas venditiones, quæ rem totam consumerent: & est unus ex modis perpetranda fraudis, iuxta. l. nomen. §. filio. de legatis. 3. vt ex ea lege præcipit Baldus in l. fraus. D. delegibus. & præterea lex loquens de venditoribus, etiam de minutis intelligenda est, argu. l. i. §. de exercitoribus. vbi etiam Bald. D. nau-tæ caup. & dicemus cap. 21.

13 Num. 13. ibi. vt dicemus infra cap. 16. adde: & sine deductione tertiæ partis, quæ aliàs in vectigalibus nouiter impositis pertinere debet ad eum locum, in quo exiguntur, vt probat rex. in l. fi. C. de vectigalib. cui cõsonat. l. 7. tit. 7. p. 5.

14 Num. 14. ibi inquit. gabella adde: vbi iubetur, quod per iudicem & duos bonos viros pretium declaratur: cum tamen aliàs regulariter & solius iudicis arbitrio declarari oporteat, prout ex communi sententia resoluit Menoch. lib. 2. de arb. iudi. quæst. cõt. 2. casu. 143.

Summa secundi Scholij.

5 **A**lcuala necessario soluenda est in pecunia numerata.

6 Stante statuto, vt soluatur decima ad rationem duorum solidorum pro libra de eo, quod petitur in iudicio, etiam si non petatur quantitas, sed species æstimabilis, deci-

ma solvenda erit. Confirmatur sententia Auilesij dicentis. procedere posse appellatione ad cõcilia populorũ, etiã si non petatur quantitas, sed species. ibid.

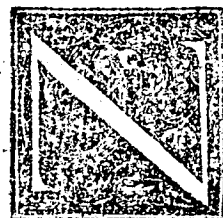
In Scholio ad. l. 2. d. tit. 17. libr. 9. Recop. additio.

5 **D**icemus in l. 2. d. tit. 17. libr. 9. Recop. Vm. 5. verb. secundũ verũ cuiusq; rei pretiũ. adde: & sic in pecunia numerata omnino hæc decima soluenda est, vt dicemus infra. c. 17. circa nu. 16. & pretium æstimabitur, &c.

6 Numer. 6. ibi. & dicemus infra capit. 17. adde: numer. 18. & cum lex ista expresse dicat, soluendam esse decimã, iuxta rei permutatæ æstimationem, absque dubio procedit: quia & idem foret, quamuis nõ ita exprimeretur, ex doctrina Baldi in auth. generaliter. nu. 17. C. de episcop. & cleri. vbi ait, quod si statuto caueatur, vt debet solui decima ad rationem duorum solidorum pro libra de eo, quod petitur: si petatur fundus, vel domus, adhuc decima solui debet, quamuis non petitur quantitas: quia scilicet æstimationis quantitas rei inest. ex gl. ibi. & l. si ita. fidei iussorem. D. de fidei iusso. de qua nos late agemus infra. c. 8. ex quibus cõprobari potest sententia Auilesij in forma secretæ syndicationis. verb. cõdenar. n. 3. & facit. l. 6. tit. 22. p. 3.

9 Nu.

Additio in cap. I.

Vm. 1. ibi. de emp. & venditione. in princip. adde: cuius definitionem aliquid suppleo defendit Did. Peretius in l. i. tit. 7. libr. 5. ordina. pagin. 176. col. 2. sed bene reprehendit, &c.

Numer. 2. ibi. §. si vni. D. de transactio. adde: & in alia, idem est, quod cõtractum dissoluere. l. ex empto. §. is qui vina. D. de acti. empti.

4 Num. 4. ibi sunt quippe diuersa. adde: quia cõtractus stat in actu momentaneo & transeunte. l. sicut. C. de actio. & oblig. obligatio vero habet causam permanentem. l. obligationum fere. §. placet. D. eo tit. & ex alijs quoque differentijs optime explicat Baldus in l. edita. in lectura. nu. 6. C. de edendo. Sed quod est causalis: quia scilicet ex cõtractu emergit, atque dimanat obligatio, & se habent tanquam mater & filia. l. i. D. de actio. & oblig. vt notat Alciatus in dict. §. cõtractum. at ego, &c.

5 Num. 5. ibi. & reciproca obligatio hinc inde nescens. adde: vt dicit tex. in princ. Instit. de authori. tutorum.

6 Num. 6. in prin. ibi. D. de actio. & oblig. adde: certum est autem apud Legistas, quod omnis voca-

A s bulo-

9 Nu. 9. ibi. eoq; iure vtimur. adde: iuxta notata per Bald. in l. 2. n. 15. C. de res. vend. & Bart. in l. i. in. prin. D. de vent. in spic. & Alex. in l. i. §. fi. D. de verb. oblig. & in. cõf. 35. nu. 8. lib. 1. allegat Menoch. de arb. iud. quæstio. casu. 114. nu. 25.

Summa capituli primi.

2 **D**istrahere idem est, quod cõtractũ dissoluere.

4 **Q**ua differentia sit inter cõtractum & obligationem.

6 **V**ocabulorũ proprietates ex iuris prudentiũ auctoritate proficiscitur.

7 **N**omina verbalia aliud plus, vel diuersum significare solent, quam verba ipsa, a quibus descendunt. ibi.

15 **H**ysteron propter on figura cõmittitur in l. i. §. fi. D. de contrab. emp.

18 **E**xponitur ratio text. in prin. Instit. de adempt. lega.

26 **C**amelorũ mos est aquas cõturbare.

35 **V**erbum redimere proprie significat emere siue reemere.

41 **S**criptura priuata appellatione instrumenti non continetur secundũ vulgarem usum loquendi.

42 **E**x cõtractu emphiteotico Alcala nõ debetur, etiã si aliqua pecunia a principio interueniat, id quod qualiter intelligendum sit, explicatur.

43 **T**ributa regulariter Regibus conceduntur, vt iustitiã subditis faciãt.

44 **R**eges possunt cõtractus aliquos prohibere, ac proinde etiam onerare aliqua gabella, ibid.

- bulorum proprietatem ex iurisprudentia auctoritate proficitur, ut ait Baldus in l. liberti. nu. 5. in fine. C. de operis libert. nec nouum praterea est, nomina verbalia aliud plus, vel diuersum significare, quam verba ipsa a quibus descendunt, ut aperte constat in verbo, oratio, quod licet ex natura verbi, a quo descendit latam significationem habeat, hoc proprio nomine solius oratoris locutio significatur, qui est vir dicendi peritus, ut definit Cicero in Bruto: & de verbo condicere, & nomine condicio, habemus exemplum in s. appellamus. Instit. de actio.
- 11 Num. 11. ibi. actiones sunt a iure civili. adde: ex communi sententia, quam resoluit Iason in l. 24. ex hoc iure. n. 48. D. de iust. & iur.
- 15 Num. 15. in fin. ibi. Instit. de oblig. ex consensu. adde: & fortassis committitur in eo. s. fina. hystorologia, siue hysteron proteron figura, quae est conuersus ordo, de qua agit Baldus in l. 1. nu. 20. C. de confessis. & Alciatus de verb. signific. lib. 4. nu. 9.
- 18 Numer. 18. ibi. ita nec diuersa verba verbis alijs tolluntur. adde: ex regu. l. prout quisque. D. de solutio. l. fere quibuscumque. D. de regu. iuris. & l. nihil tam naturale. D. eo. tit. 1. In eo. nu. ibi. ut pessime glossa & Bartolus acceperunt. adde: atque in idem fere recidit, quod in legatorum ademptione tradit text.
- in prin. Instit. de adempto legal. vbi inquit, quod legati ademptio fieri potest, nedum per eadem verba, quibus legatum est, veluti cum sic dixissem, do lego: postea ita adimerem, non do, non lego: sed & per diuersa quoque rationem dubitandi faciebat, quod alias, nisi per eadem verba adimeretur legatum, non videretur ademptio de illo legato diuerso intelligenda, ut quia per sinendi modum legassem, & per verba vendicationis ademissem. Tamen quia legatum non ex vi verborum, sed nuda voluntate tollatur, ea differentia obseruata non est, prout obseruatur quidem in acceptilatione, ut explicui. Cessat veró, &c.
- Nu. 24. ibi. receptissima sententia: adde: quae iure nostro regio approbata est. l. n. tit. 8. par. 5.
- Num. 25. ibi. & l. pecunia. 222. D. de verb. sign. adde: & prout alias accepit l. C. in litem si filius familias alias. l. Sed Iulianus. s. mutui. D. ad Macedo.
- Nu. 26. & clarissimas illius text. a aquas, &c. sic lege: & clarissima illius text. verba, velut aquas conturbat. Camelorum more, teste Solino cap. 52. & Plinio libr. 8. c. 18.
- Nu. 31. ibi. quae nullatenus admitti debent. adde: prout non admittit Bald. ibi in additione. num. 2. qui tandem cogitandum reliquit.
- Nu. 35. ibi. veteres utebantur. adde: saltim verbo, redimere, quod & proprie emere, siue reemere significat.

ficat. l. in delictis. s. si extraneus. ibi. Eumque redemero. D. de noxalibus. & l. Titium & Mauium. s. altero. ibi. & sibi redemptis. D. de admittuto. nam, &c.

In eo. nu. ibi. c. 2. n. 9. adde: & est bonus text. in l. si ventri. in prin. ibi. qui redemptori. cum gl. D. de pri. cred. Nu. 39. ibi. vnde dixit Iason. &c. sic lege: vnde dixit Bald. in d. l. cum doté. nu. 1. id bene explicans, quod statutum de soluenda gabella ex certo pretio, de sola venditione intelligitur: Notat Iason in l. 1. nu. 23. C. de iure emph. refert Castellus in l. 70. Tauri. verb. *Vendida.* in prima additione. & Bertachin. &c.

41 Nu. 41. ibi. s. si. D. de poenis. adde: & permolari loca. in l. vnica. C. de Colonis Thracensibus. libr. 11.

In eo. nu. ibi. vbi supra. s. 1. glos. 2. nu. 3. adde: & in gabellarum materia voluit Bald. in l. 1. nu. 5. C. de iur. ruran. propter calum. Vbi inquit, quod si ex forma statuti debeat solui gabella de quolibet debito, de quo fiat instrumentum, non soluetur ex eo, de quo facta sit appodissa, siue scriptura priuata: quia licet haec secundum propriam significationem vocabuli instrumentum dici possit, aliud est secundum vulgarem usum loquendi, quem probat attendendum esse.

42 Nu. 42. in fi. ibi. c. 10. nu. 5. adde: at emphiteusis ab emptione & venditione, & permutatione, siue a contractu censuali & reliquis differt, ut dicemus infra in eodem. c. 10. n. 45. & est optimus text. in auth. de

non alienari. c. 5. & 6. quicquid Bal. in l. 1. nu. 5. C. de iure emphit. contractum venditionis esse fateatur. At qui praedictam resolutionem veram esse intellige, non solum cum res aliqua in emphiteusim pro certa annua pensione conceditur nihilo alio statim dato vel recepto, sed etiam si ultra pensionem a recipiente soluendam in futurum, pecunia aliqua praesens rei domino iuxta partium conventionem dum esset: quia adhuc si non multa fuerit, non tam venditio (etiam ex ea parte) quam vera emphiteusis iudicanda est, ut gabella non debeat: quia & de natura illius contractus est, aliquam praesentem pecuniam dari, ut tradit text. in l. 3. tit. 14. p. 1. sic ut quod praevalet, inspiciendum sit iuxta ea, quae res soluit Tiraq. de retractu ligna. s. 33. qua de re iam semel dubitatum vidi.

43 Nu. 43. ibi. de electione. lib. 6. adde: & generale est, in omnibus tributis, ea regibus dari ad hoc, ut iustitiam subditis faciant, pro quibus in id operas suas locasse videntur. c. non frustra. 23. q. 5. Diuus Paul. ad Romanos. c. 13. & resoluit optime Matthae. de Afflict. in tit. quae sint regalia. in rub. n. 28. in vsibus feud.

In eo. nu. ibi. sellegerunt. adde: (quod sicut prohibere possent, iuxta l. si in emptione. s. omnium. ibi. mores. D. de contrah. emp. Et nota ta per Bart. in l. 2. nu. 1. C. de praedijs. & omnibus rebus nauicu. lib. 11. ita & onerare potuerunt, argu. text. in l. in suis. D. de liberis & posthu.) ut quanto, &c.

Summa capituli
Secundi.

- 3 **E**xplanatur ratio text. in l. tenetur. aliàs. l. si harris. §. vendidi. D. de actio empti.
- 5 Explanatur ratio text. in l. si in area. ver. sed & si is. D. de cōdi. indeb.
- 17 Non se bene excusat Parladorius in eo, quo fuerat ab autore notatus.
- 18 Exponitur text. in l. filium. §. 1. D. de bonorum posse. contra tabul.
- 22 L. 18. tit. 17. libr. 9. Recopilatio in praxi non est, & quare.
- 25 Deciditur quæstio quedam in hac materia.
- 29 Aquam vendibilem esse ex sacris scripturis comprobatur.
- 30 Exponitur text. in §. quidē natura li. ibi. aqua profluēs. In §. de rerum diuisione.
Ex sale vendito dubium non est gabellam deberi, ibid.
- 37 Qui trāsit per vadū nō debet passagium, quod in parte esset soulendum.
- 41 Exponitur dictū quoddam Pōponij Mele.
Locare fæminā quid significet, ibidem.
Exponitur text. in l. 2. D. ad legem Rhod. de iactu. ibid.
- 45 Exponitur text. in §. per traditionē. In §. de rerum diuisione.
Exponitur text. in l. Quintus Mutius. D. de actio. empti. ibid.
- 55 In praxi pecunia distractis locum nō habet distinctio, de qua in cōditio

ne. 26. regiarum punctuationum.
Pascuorum venditio, aut locatio esse potest. ibid.

- 56 In gladiis & castaneis locū habet distinctio conditionis regie, de qua supra. nu. 55.
- 59 Elegans distinctio traditur ad cognoscendum, an venditio, vel locatio contrahatur, quando fundus alicui cōceditur ad certū tēpus pro pecunia. Agitur de veritate doctrina Baldi in l. 1. C. de vsuris. & quid tenendum sit, resoluitur ibid.
- 60 Declaratur doctrina Baldi circa pactū adiectū cōtra naturā cōtractus, ut sciatur, quādo vitiat, vel vitiatur.

Additio in cap. II.

- 3 **V**m. 3. ibi. quia ipse aliās dare non posses, nisi prius faceres. adde: iuxta text. elegantem & singularem, ut per Paul. de Castro. ibi. in l. tenetur. §. 1. aliàs. l. si hares. §. vendidi. ibi. Verum est, & ut edifices, agere me posse. D. de actio. empti. Cuius legis ratio ex supra dictis apprimè intelligitur. Ita. Bartolus. &c.
- 3 Num. 5. ibi. non ut factum ædificium des mihi. adde: quia licet solum illud meum ego non possiderem, & postquam in eo ædificasset, possessionem mihi tradidisset, nihil mei accipientis faceres, ut est text. elegans in l. si in area. ver. sed & si is. D. de cōdict. indeb. Nam eo ipso. &c.

Num. 17. ibi. ex supra resolutis.
nu.

nu. 13. adde: nec se bene excusat prædictus Parladorius in d. §. 2. nu. 10. in secūda editione. Qui dum grauius dolet se fuisse reprehensum, non rationibus, sed conuicijs sese conatur vlcisci. At (mihi crede) satius esset errorem proprium agnoscere, quam cum excusare: nam dum iniustæ excusationi vnus erroris intendimus, in alios plures eosque grauius incidimus. Vides enim, quod cum in vno distinctionis membro ille autor notatus sit, in alio se excusat, si modo illa est excusatio, qua quidem nihil alienus, quod vel tantisper considerati manifestius erit, quā ut in eius probatione nos amplius immorari oporteat. Sed illud facilius est, quod vel vnico verbo refert expositionem nostram ad text. difficillimum in prædicta. l. item si pretio. §. 1. D. locati. quasi res planissima esset, quæ Doctores omnes, & præcipue Paulum de Castro speciatim difficultatem agentem latuerit. Verum hac est propria veritatis natura, atque conditio, quod cum difficilis in ventu sit, cum eam quisque audierit, facillima ipse videatur.

18 Num. 18. ibi. distam. l. item si pretio. §. 1. D. locati. & pretium non esse eam pecuniam ex alia ratione tradit Baldus in l. 1. nu. 7. C. si quis omiſsa causa testam. Capitur enim mortis causa, ut ait text. in l. qui pretio. D. de donatio. mortis causa. Ex quibus manifeste constat, verbum

venale, de quo in l. filium. §. 1. ver. erit. D. de bono posse. contra tabul. non tam venditionis contractum, quam solum pretium, quod aliàs sine venditione esse solet, vel gratificationis premium significare. Atqui, &c.

22 Num. 22. ibi. iuxta lucrum operæ, ut tradit. adde. l. 37. in quat. Gabella. Quæ est. l. 18. tit. 17. libr. 9. Recop. cuius quidem exactio adeo difficilis est, ut pote quæ valde minuta, ut nunquam exigatur, prout experientia docet. Et quatenus ea lex argētariorum mercatorumque iuramento standum esse disponit, nec aliam contra eos inquisitionem fieri, vide Dida. Peret. in l. 4. colum. 222. ver. vnde infertur. tit. 5. libr. 1. ordin. sed vltius aduertere, ne te decipiat, &c.

In eo. nu. ibi. & probat. d. l. cōuenit. adde: vbi id ad effectum actionis intentandæ, notauit Baldus.

25 Num. 25. in fine. ibi. D. de contrahend. empt. adde: circa quæ omnia, & præcipue illa, quæ superius diximus. num. 23. non est silentio prætermittenda quæstio illa, quæ semel ex facto contigit in hac ciuitate Caraccensi, & quotidie potest contingere, ea est huiusmodi: Concilium siue Curia istius ciuitatis ex libero suo arbitrio solet cōcedere licentiam & facultatem calcis coquendæ in loco publico, scilicet ad extrahendos lapides & scindenda ligna vrendis lapidibus necessaria: sunt enim

hic

De decima ven. & per.

hic plurima loca publica montuosa, quæ hæc omnia ad manum habent, vt facile calx fieri possit. Ecce concessit prædicta curia executori cuiusdam testamenti, vt totum calcem coquere posset in loco quodam publico designato, qui ad struendum quoddam monasterium necessarius foret ijs fratribus, qui nudis pedibus beati Francisci regulam profitentur: Executor autem ille cum quibusdam agricolis ita conuenit, vt ipse ex vi prædictæ facultatis calcem coquerent suis impensis in loco illo à ciuitate præscripto, & quantumcunque calcem ex furnis extraheret, sibi ipsi deferrent ad rationem certæ pecuniæ pro qualibet mensura nomine operæ, seu mercedis pro labore constitutæ: & præterea in conuentione illa obligabatur agricola certa quædam furna præscriptæ magnitudinis, & intra designatum tempus iuxta edificiij qualitatem & necessitatē decoquere, sub certa pœna & suo periculo. Euenit igitur, quod postquam magna quædam calcis quantitas decocta erat, & secundum constitutum pecuniam executori traderetur, adiit prætor istius ciuitatis quidam gabellarius anxie petens, vt totius pecuniæ ex ea causa agricolis illis solutæ decima, sibi gabellæ nomine penderetur, quasi verè illi calcem vèdidissent. Et cum lis ista me præsentem coram iudice disceptaretur, animaduerti iudicem valde procliuem esse,

vt agricolas condemnaret. Ego vero ad illius interrogationem constanter affirmavi, prædictam conuentionem non tam venditionis, quam locationis instar, & effectum præferre, esseque veram & planam locationem, ac proinde nullam illius pecuniæ decimam præstandam fore. Ratio est, quia verè in ea conuentione do vt des non repetitur, sed do vt facias: quia cum agricolæ illi nullam sibi coquendæ calcis facultatem obtinuissent, quin potius solus executor obtineret, cui totum decoctum calcem essent tradituri, executori potius, quam sibi ipsis lapides extrahere, & ligna cedere, ac tandem calcem decoquere visi sunt, ita vt ex agrorum parte nulla rei alienatio considerari possit, sed solum factum & opus pro pecunia, quæ sic distribui rectè potuit in singulas mensuras, vt iuxta operæ qualitatem mercedis quantitas responderet. Atque ita ex meo consilio iudicatum fuit.

Num. 29. ibi. hoc vbiq; potest contingere, vt constat ex prædictis. adde: & ex Horatio lib. 1. sermonum. Satyra. 5. ibi. Venit vilissima rerum hic aqua. Quin & ex sacris literis, vt Numeri cap. 20. ibi. Et si biberimus aquas tuas nos & pecora nostra, dabimus quod iustum est, nulla erit in pretio difficultas. Et clarius Deuteronomij cap. 2. in principio. ibi. Cibos emetis ab eis pecunia, & comedetis: aquam emptam haurietis & bibetis. Sed quod &c.

30 Num.

30 Numer. 30. ibi. Peguera de feudis. tit. 1. numer. 84. adde: nam quod dicitur, aquam iure naturali omnium esse communem, sicut aer, de profluente intelligendum est, videlicet de illa, quæ de facto contineri non potest, aut verè non continetur, iuxta text. in. l. si in meo. D. de aqua pluuiæ arc. l. fluminum. §. item videamus. D. de damno infecto. & notata per Cepolam de seruit. rust. c. 4. de aquæ ductu. ex num. 51. atque ita accipiendus est text. in. §. & quidem naturali. ibi, aqua profluens. instit. de rerum diuisione. quicquid gloss. ibi, de cælo cadente intelligat, & sequi videatur. l. 3. tit. 28. part. 3. generaliter enim accipiendus est text. ille, videlicet, de quacunque aqua, quæ profluit, veluti ex flumine, aut fonte publico, vel etiam ex fonte priuato, vt omnium communis sit: nec dominus fontis possit se prohibere, quo minus eam aquam proluentem in modum riuui per loca publica, aut per inferiorem meum fundum, ipse hauriam ad usum & vtilitatem meam, rigando, vel alio modo, quasi illa aqua sic profluens naturalem libertatem recepisset, vt occupantis fiat, argum. text. in. §. planè. instit. de rerum diuisione. quamuis quidem ad libitum eam aquam dominus fontis continere possit, ne profluat, & ego utar, ex notatis in. d. l. si in meo. cum traditis per Bald. in. c. cum annos. nu. 33. de cõ-

stitut. quem refert Alex. cõf. 108. nu. 2. libr. 2. Alias ex longo tempore seruitus inducitur, iuxta text. in. l. 15. quæ sic intelligenda est. tit. 31. par. 3. cæterum aqua, quæ ab alio continetur, aut in vasa reconditur, communis non est, sed priuata potius & vendibilis, vt explicui: & hinc, &c.

In eo. num. ibi. vsus niuis condemnatur. adde: de sale autem qui etiam ex aqua fiat, iuxta. l. 2. tit. 13. libr. 6. Recopilat. nemo vnquam dubitauit, quin si pro pecunia datur, vera venditio sit, vt regium vectigal debeatur: qui an inter cibaria connumeretur, agit Greg. in. l. 10. tit. 18. verbo. *La sal*, part. 2.

31 Num. 31. ibi. nu. 4. D. de publica. adde: & in. l. si tempora. nu. 3. C. de fide. instrum. & iure hastæ. libro. 10.

33 Num. 33. ibi. in nullo pretio habitata. adde: iuxta illud Horatij vbi supra. nu. 29. in additionibus istis.

In eo. nu. ibi. huius Regni omnibus pateat. adde: vt optimè ponderat. l. 10. tit. 18. par. 2.

In eo. numer. ibi. vel eam noxiam haberet. adde: iuxta ea, quæ de electione loci, in quo villa construenda sit, tradit text. in. l. 19. in fi. vbi Gregor. Lupus. tit. 23. par. 2.

34 Num. 34. ibi. cum notatis. D. qui testa. face. adde: & facit dictum Baldi in. l. ex testamento. nu. 6. ver. istud est dictum cuiusdam doctoris. C. de secundis nuptijs.

37 Num. 37. ibi. §. 23. q. 4. nu. 20. adde: nam & si à transeuntibus per-

par-

partem passagium debeat, & quis nolit per pontem transire, sed per vadum transeat, nihil debet, vt resolut Baldus in. l. si cum pecuniam. numer. 3. C. de priuil. fiscali. quod verum est in nostro casu, nisi eo solo, &c.

41 Numer. 41. ibi. quod est mirabile, adde: & simile dictum reperies apud Pomp. Melam, libr. 2. de Comographia. cap. 1. dum Thracium mores describens, inquit, quod nupturæ virgines non a parentibus viris traduntur, sed publice, aut locantur ducendæ, aut veneunt: vtrum fiat, ex specie & moribus causa est: probæ formosæque in pretio sunt: cæteras qui habeant, mercede quærentur. Ecce qualiter ibi locari dicuntur foeminae, ex quarum parte pecunia dabatur viris, qui eas haberent: sic proprie accepto verbo illo locantur, pro locationis contractu, prout ex contrapositione alterius verbis veneunt, aperte colligitur. Alias autem locare foeminam, idem esse solet, quod nuptui tradere, iuxta illud Terentij in Phormione: Quæso, quid si filiam suam vnicam locaret? & idem locationis modus, de quo agimus, reperitur apud. I. C. in. l. 2. statim in princip. D. ad legem Rhodi. de iactu. vbi Budæus notat: nempe quod premium a locatore detur, & a conductore accipiatur, sicut & locari intelligit glo. in dict. l. quis saxum. eum ho-

minem, qui pecuniam dedit, vt lapidē ipse erimeret, & ita quod quamuis ex sua parte, &c.

44 Num. 44. in fin. ibi. & non leuis operæ. adde. l. cuncti. ibi, laboriosis. C. de metallarijs. lib. 11.

45 Numer. 45. ibi. l. Quintus Mucius. D. de actio. empti. adde: sicut nec ipse fundus tradi potest absque eo, quod arbor defixa, vel superficies tradatur, quæ natura solo coherent. l. obligationum ferè. ver. sic & in tradendo. D. de actio. & obligat. vt obiter intelligas text. in. §. per traditionem. instit. de rerum diuisione. dum ait, quamcunque rem corporalem tradi posse: accipiendum esse de ea re, quæ per se solam subsistat, siue mobilis, siue immobilis sit: secus verò si alij coherent, quia nisi cum re principali tradi non poterit, nec principalis sine accessoria, vt in dictis iuribus: quia cū illud. &c.

In eo. num. in fin. ibi. in dict. l. Quintus Mutius. adde: circa quæ nota, quod patientia a venditore præstita, vt arbor per emptorem separetur, pro traditione ipsius arboris est, vt ait Baldus in rub. C. de contrahen. emp. num. 26.

50 Num. 50. ibi. in. l. nec emptio. D. de contrah. emptio. adde, & est text. optimus, qui in alio proposito ita distinguit in. l. si conuenierit. D. de pactis dota. quæ ad id allegat Paulus de Castro in. l. si pater puellæ. nu. 2. C. de inoff. testam.

15 Num.

Caput Secundum.

51 Num. 51. ibi. lib. 5. Miscella. c. 3. adde: & probat. text. in. l. quod nostrum. 63. D. de vsufructu.

52 Num. 52. ibi. Bart. in. l. 2. §. & harum. num. 3. D. de verb. oblig. adde: & Baldus in. l. corruptionem. num. 5. C. de vsufructu.

55 Num. 55. ibi siue prompta & patens herba sit, siue nascitura. adde: absq; vlla suspitione fraudis, cui succurrit regia cōditio, de qua supra. num. præcedenti, præsertim quia herba non est de fructibus, qui ad tempus nascuntur & apparent, de quibus agit prædicta cōditio: semper enim & omni tēpore herba pascuorū nascitur & virefcit plus minus: atq; in eis locū non habet distinctio illa, quæ optima & rationalis est in alijs fructibus apparentibus vel nō, pro ratione tēporis: sicq; vt dixi, recta iuris ratione obseruata fieri potest, vt pratum locatum cōductumq; sit, & dominus, &c.

In eo. num. ibi. concludit ex notatis supra. num. 6. adde: sed cum præterea negari non possint, quin & ipsius herbe veditio esse possit, veluti cuiuslibet alterius fructus pendentis: atq; ita possit contingere, vt vel locatio pasculi, vel herbe venditio fiat, prout de vtroq; contractu est text. in. l. 23. tit. 7. lib. 7. recop. & sunt plures provisiones Regiæ promiscuè agentes de herbarū veditioe & cōductione in quaterno priuilegiorū Mestæ generalis, vt cuilibet facile eriper-

spicere: non minor in hoc puncto, &c.

56 Num. 56. in prin. ibi. notare tamē oportet. sic lege: duo tamē notare oportet: primū, quod de herbis diximus, non sic de glandibus & castaneis montium dicendum esse: quia cū hæ non minus apparere vel non apparere dici possint, quæ reliqui alij fructus, qui in vineis, oliuetis, & alijs arboribus colliguntur, proculdubio in eis, sicut in reliquis arborum fructibus, obseruanda erit cōditio illa regia, de qua supra. numer. 54. vt rectè quidem, sed ex alijs fundamentis voluit D. Giranda de gabellis. 8. parte. num. 16. secundum, quod quamuis ex prædicta, &c.

In eo. num. in fine. ibi. sit obseruanda. adde: quod si consuetudo aliter se habeat, ipsa custodiri debeat, vt videtur innuere text. in. l. 9. ibi, *Segū y como lo pagan y acostumbbran pagar las otras personas seglares.* tit. 18. lib. 2. recop.

57 Num. 57. ibi. verissima ac propria venditio est. adde: de cuius iustitia agit Baldus in. l. si pater. nu. 3. C. de inoff. testam.

59 Num. 59. in prin. ibi. quod modo non discutio. adde: attentius autem illud animaduertendum est, quæ supra latè resoluimus isto capite ex. num. 46. intelligenda & accipienda esse, quando verba contrahentium versantur circa vsu fructum, vel circa fructus alicuius fundi ad certum tempus alicui cō-

cessos pro pecunia, ut ex prehabita resolutione videre licet: at veró, si verba contrahentium ad fundum ipsum dirigantur, ut quia ad certum tempus pro certa pecunia fundus ille alicui concedatur, alia iuris resolutio est: etenim obseruanda erit distinctio Iacobi Menorsij, de qua supra. num. 49. videlicet, quod si factum versetur principaliter, ut quia sic concedatur fundus, ut is, qui pecuniam dederit, eo utatur & fruatur, plana locatio & conductio sit, siue vna pensione siue pluribus pecunia persoluatur. Quod si rei datio & dominij ipsiusmet fundi translatio fiat ad certum quodpiam tempus, ut quia is, qui dominus fundi est, omnia sua iura & proprietate fundi in alium transferat pro pecunia, sine dubio emptio & venditio erit, siue vna pensione siue pluribus pretium constituitur: quia ex voluntate partium temporales rerum venditiones iure fiunt, iuxta notata in l. fina. cum glo. ibi. ver. & contractus. C. de legatis. & diximus supra in scholio ad l. 1. tit. 17. lib. 9. recop. ver. vendiderint. quo casu notanda est singularis doctrina Baldi in l. 1. nu. 6. C. de usuris. vbi inquit, in temporali rei venditione, fructuum magis, qui eo limitato tempore colligentur, quam ipsiusmet rei fructifera venditionem fieri: quod sane si verum est, duo maximi effectus ex illius cognitione dimanabunt. Primus propter diuersa membra gabellarum,

scilicet rerum mobiliu & immobilium, ut sciamus cui gabellatio decima illa soluenda est. Secundus, quia si fructus futuri pluriu annorum venditi esse intelliguntur, pro rata temporis distribuenda erit gabella inter publicanos, iuxta ea, quae latius dicemus infra. cap. 21. sed certè, cum isto casu cura & cultura fundi in emptorem transeat, impossibile est intelligere, quod fructuum venditio sit ex ijs, quae diximus supra isto. cap. nu. 57. sed ipsiusmet fundi venditio erit, & gabellatio reru immobilium, & quidè tota decima statim debebitur, quia verè statim fundus purè venditur licet temporaliter siue ad certum tempus, ut aduertimus infra cap. 6. nu. 1. ad finem.

60 Num. 60. ibi. iuxta notata in infra cap. 14. nu. 1. adde: prout expresse in proprijs terminis voluit Alex. in additione ad Bart. in l. sancimus in fine. C. de consulibus. lib. 12. sed ita, &c.

In eo. nu. ibi. aut nullus contractus fieri commodè intelligi potest praterquam venditio. adde: ut quia forte in perpetuum contrahatur, quae res non potest esse locatio: & tunc vitiatum pactum, & venditio valet, decimaque debebitur, ex notatis in l. vbi ita donatur. D. de donatio. causa mortis. & traditis per Baldum in l. si pater familias. D. de adoptio. vbi ita distinguit: quod aut pactum adijcitur contra naturam accidentalem, & extrinsecam

actus: aut adijcitur contra naturam substantialem & intrinsecam ipsius actus. Primo casu pactum vitiatum, & non vitiatum, cui apponitur ex l. 1. §. 1. & 2. D. si usufructus pet. vbi dicitur, quod si lego usufructum, & adimo viam, per quam itur ad fundum, non valet ademptio, & remanet legatum principale: quia adimitur quoddam extrinsecum, quod erat sequela legati principalis, & ideò non vitiat ipsum legatum. Secundo autem casu iterum distinguit Baldus, ut videre poteris, si placet, apud ipsum Baldum: primum enim membrum distinctionis decidit quaestionem nostram: cum satis perspicuum sit, pactum adiectum venditioni, ut dominium rei ad emptorem non transeat, contra naturam accidentalem venditionis esse, non contra eius substantiam, ut explicuimus supra. cap. 1. num. 2. Atque ideò si adiectum sit venditioni perpetuae, cum non possit ea conuentio in alium contractum transire, ut dixi, vitari potius, quam vitare debet ex praedicta doctrina Baldi, vbi supra, manebitque ita vera ac propria venditio, ex qua regalis decima debeatur, prout in his terminis resoluit Cassenæus in consuet. Burgu. rub. 10. glo. le vendeur. & iuuat ea ratio, ne qua via fraudibus aliter aperiat, ut in iure congrui notat Ti-raque. de retract. ligna. §. 1. glo. 2. num. 37. in fine.

Summa capituli tertij.

- 1 **P**onderetur. *tex. in l. 12. tit. 17. lib. 9. recop.*
- 8 **P**Explicatur dicta. *l. 12. recop.*
- 13 *Venditione contracta fide habita de pretio, de quo facienda sit scriptura, statim debetur decima, non inspecto tempore scripturae. Immunitas venditoris inspicienda est iuxta tempus scripturae, quae de venditione facta erit, non iuxta tempus conuentionis de re & pretio, ibidem.*
- 18 *Arrha quid proprie significet.*
- 19 *Regia decima non debetur, donec pretium venditionis liquidum sit.*
- 21 *Circa tempus gabellae soluendae ex venditione, cuius pretium in arbitrium tertij collatum sit, mutat auctor prioris sententiam, quam tenuerat in prima editione.*

Additio in cap. III.

IN prin. ibi. ex quo tempore debeti incipiat. adde: quae sanè quaestio triplicem tractatum habet. Aut enim proponi potest in venditione pura, aut in conditionali, aut in illa quae ad diem certum contracta erit. Et primū de illa, quae pura est sine die & conditione, ac deinde de reliquis suo ordine videamus. Cum igitur venditio purè contrahitur, illud quaerimus, an ex tempore con-

tractus. initi. & celebrati, scilicet cum de re. & pretio pū è conuentum est: an verò ex tempore traditionis rei venditæ, vel solutionis pretij, regia decima debeat. Ex qua disputatione multi quidem effectus ij; vtilissimi dimanabūt, vt inferiūs apparebit. nu. 9. & Baldus in Consilio. 243. incipit. tēpore. & Consilio. 253. incipit, licet istæ allegationes. lib. 4. in terminis puræ venditionis apertè consulit, &c.

Num. 1. in fin. ibi. ex notatis per eum ibi. adde: & videtur tex. expressus pro hac sententia in. l. 12. tit. 17. lib. 9. recop. vbi gabella soluenda est eo tempore, quo herba vendita pecoribus pascenda proponitur, ac proinde emptori traditur: passione enim ille fructus percipitur, vt ait text. in. l. si quis vvas. D. de vsufructu. Quamuis alio tēpore pretij conuentio fiat.

Num. 3. ibi. l. 1. nu. 3. & 4. C. de contrah. empt. adde: quod mēti tenēdū esse, quia prodest ad multa, tradit Math. de Afflictis in tit. que sint regalia. ver. vectigalia. nu. 157. in vsibus feudo. & agnoscit, &c.

In eo. nu. in fine. ibi nec rei traditio expectatur. adde: vt probat quoq; tex. in. l. 65. in fine. titul. 5. part. 5.

Num. 4. ibi, nō ex die mortis secutæ. adde: & ad rescindendū ea, quæ in fraudē creditorū alienata sunt, annus vtilis datur ex die venditionis contractæ. l. qui autem, in fi

ne. & l. ait prætor. §. annus. Diquæ in frau. credit. propter quod, &c.

In eo. nu. ibi. nu. 3. tit. 17. lib. 9. recop. adde: quicquid aliud voluerit latè resoluens Ant. Gometius in. d. l. 70. Tauri. nu. 16. atq; ita, &c.

Num. 6. ibi. sed conuentio perficit emptionem. D. de contrah. emptio. adde: & tex. optimus in. l. fina. ibi. emptio & venditio conuentione facta est, & nondūm res intercessit. D. de solutio. & est, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. vt explicui. adde: & in hac mea sententia videtur quoq; fuisse licet dubius Did. Peretius in. l. 2. pag. 196. ver. sed dubium est. in prin. ibi, præsertim: in terueniente traditione rei venditæ. tit. 7. lib. 5. ordina.

Num. 7. ibi. quām alienationis effectum ex ea causa. adde: scilicet dominij translationem, iuxta. l. 1. C. de fundo dotali.

Num. 8. in fine. ibi. cap. 18. nu. 48. adde: nec rursū obstat præallegata. l. 12. tit. 17. lib. 9. recop. quia specialis dispositio est in ea lege ad vitandam fraudem, que circā tempus committi posset, vt latissimè agemus infra cap. 21. ex nu. 41.

Num. 9. ibi. quamuis nec pretiū solutum sit, nec res tradita. adde: ad quod faciunt decisiones Baldi in. l. extra territorium. nu. 5. in fine. D. de iurisdic. omnium iudi.

Num. 10. ibi. adhuc viuo quasi-ta fuit. adde: tanquam fructus sui primogenij, iuxta notata per Bald. in. l. 1. nu. 2. C. de vsufructu.

ii Num.

Num. 11. ex prin. ibi. prout videtur quoq; dele. hæc omnia vsq; ad finem paragraphi, ibi. tit. 7. par. 5. quia de hac lege iā suprā egimus isto capite. nu. 1. in fine. & nu. 8. in fine. in additamentis.

Num. 12. ibi. non traditionis ex prædictis. adde: vt aliàs rectiūs dixit Baldus in. l. 1. nu. 4. ver. si verò ante nundinas. C. de nūdinis. præsertim quia eo casu fraus in tempore videretur fieri, & haberent locum quæ dicemus infra cap. 21. ex nu. 41. idemq; erit, &c.

In eo. nu. ibi. inspiciendū est, vt aliàs. adde: etiā meliūs dixit idem Baldus in. d. l. 1. nu. 4. ver. sed quid si extrahuntur, quem refert, &c.

In eo. nu. ibi. vt quia illa mortua esset. adde: de qua re agemus infra cap. 19. nu. 93. in additione.

In eo. nu. in fine. ibi. notāda est. adde: & vide notata per Bald. in. l. Titius. D. de testam. militis.

Num. 13. ibi. actum est à principio in venditione. adde: scilicet vt contractus ipse venditionis in scriptis redigatur, quod vel maximè in rebus immobilibus pro perpetuo titulo fieri solet, regia decima non debetur, donec illa fiat: quia antea nullatenus perfecta venditio est, vt dixi. Quod certè nō ita erit, si de alia qualibet scriptura facien-

da ageretur in ipsa venditione, vt & infra aduertam cap. 6. nu. 26. in additione veluti si aliquid tibi certo pretio vendidissem fide de eo pretio habita ad certum tēpus, ita

tamen vt de illo soluendo instrumentū mihi conficeres: quia isto casu statim perfecta venditio est ante illius scripturæ confectionem, quæ non de venditione ipsa, sed de solutione pretij faciēda est. Quod verò superiūs diximus, circā venditionis scripturā versatur, que *carta de venta* vulgò dicitur, vt cōstat ex prædicta. l. 6. partitæ ibi, *quiero que sea desta vendida carta fecha*. In qua sola id cautū reperitur, vt ante eius confectionem non videatur per facta venditio: ac proinde prouenit, vt nec antea ex ea venditione decima debeat, vt dixi: quia sicut ex venditione nulla, &c.

In eo. nu. ibi. *vendieren*. tit. 17. lib. 9. recop. adde: que actum perfectū & consumatum requirunt, nō inceptū, & qui sit in fieri, vt aliàs notat Baldus in. l. arboribus. §. Iulianus ait. D. de vsufructu.

In eo. nu. in fine. ibi, cap. 14. nu. 7. adde. vltimus, quod immunitas venditoris inspicienda erit iuxta tēpus, quo scriptura fiet, non iuxta tēpus conuentionis initæ, vt dicemus infra isto capite nu. 23.

Num. 16. ibi. & Paulus de Castro in. d. l. quotiens. adde: de quo habemus decisionem tex. in. l. 17. ver. 2. tit. 2. par. 3.

Nu. 18. ibi, in qua tamē arrha interuenit ex quacūq; parte. adde: scilicet in contractæ venditionis argumentum siue pignus, iuxta ea quæ de istius verbi significatione tradit Au. Gallius libr. 17.

B 3 not.

not. Attica. capite. 2. & iuxta.
tex. &c.

19 Num. 19. ibi. decimā eius com-
putare. adde: nā cūm ea formetur
respectu pretij, & pretium non sit
certū, minimē deberi potest, vt ex-
pressē in terminis istius quēstionis
tenuit Gulielmus in. l. ab emptio-
ne. D. de pactis. relatus per Baldū
conf. 444. incipit, quoniā substan-
tia. nu. 1. volu. 4. vnde dixit idē Bal-
dus in repet. l. i. iurandū. col. pen.
ad finē. D. de iure iura. quod si de
sententijs debet solui certa gabel-
la pro qualibet libra, & feratur sen-
tentia non liquida, nō debetur ga-
bella donec illa liquida detur: quā sci-
licet cōputari non posset, ad quod
allegat tex. in l. statu liber. ratione.
D. de statu liber. & l. in fideicom-
missi. in prin. D. de vsuris. Igitur
postquam pretium fuerit per ter-
tium declaratum, illud dubitabi-
tur, & quidem, &c.

In eo. nu. ibi. Bart. & Doctores
notant. D. de condit. & demo. ad-
de: vel punctuale tēpus, vt explicat
Baldus in auth. contra rogatus. in
prin. C. ad Trebellia.

21 Num. 21. in fine. ibi. Donellus
de pigno. cap. de iure dominij im-
pe. adde: sed quamuis hęc itā iure
procedere videantur, & in prima
huius operis editione nobis pla-
cuerint, & secutus fuerit. D. Girō
da de gabellis. parte. 9. §. i. nu. 27.
contraria sententia & iure verior,
& in iudicando & consulendo (ni-
fallor) amplectenda est: nempē,

quod primo gabellario vel domi-
no istius venditionis decima solue-
da sit, & idem de illa, quod de alia
qualibet conditionali venditione
iudicetur. Quod vt dicerē, vbi se-
mel ea sententia placuit, inconstā-
tiā obijciendā pudor non me de-
tinuit, quā nec grauissimis etiam
viris nouū fuit, priores mutare sen-
tentias, vt aduertimus infrā cap. 5.
nu. 30. nectanti apud nos est alicui-
us nostræ auctoritatis ratio, si
quod inde detrimentū pateretur,
quanti veritatis iudiciū, & legen-
tiū utilitas, exemplo Baldi conf.
447. lib. 4. vt ergō à priori sentētia
recederē, hęc habui præcipua fūn-
damenta: primū est autoritas cō-
munis sentētiæ, quæ habet, pretio
in arbitriū tertij collato conditio-
nalem venditionē fieri, vt præter
Angelū & Corneum supra allega-
tos apertē tradit Pau. Castrēsis in.
d. l. fin. in summario. C. de cōtrah.
empt. & Bartolus in. l. 1. nu. 5. de le-
ga. 2. generaliter notat, quod in cō-
tractibus arbitriū facit conditio-
nē, pro quo allegat tex. in. d. l. fin.
secundū & principalius, quā si in
prædicta specie non cōditionalis,
sed incepta quædā venditio esset,
prout ego dicebā, apertē sequere-
tur, quod interim antequā tertius
pretiū definiat, cuilibet contrahē-
tium licebit à contractu recedere,
prout contingit in vēditione per
scripturā contracta, quod neuti-
quā verum est: est enim cōtractus
iste irreuocabilis, prout ex mente
docto-

doctorum videtur colligi in. d. l. fi-
na. Tertiū est, auctoritas Baldi in
rub. in fin. C. de rerū permu. vbi di-
cit, quod si rei venditæ pretium in
arbitriū alicuius conferatur, & ga-
bella debeat ex quocunq; cōtra-
ctu, nō debetur ex laudo & de-
claratione tertij, sed ex ipso solo vē-
ditionis contractu, & quidē ijs ga-
bellarijs, qui tēpore conuentionis
fuisent, nō tēpore laudi, argu. tex.
in. l. fina. D. de stipul. seruo. allegat
& sequitur Matthæus de Afflictis
in tit. quę sint regalia. ver. vectigalia.
nu. 155. in vsibus feudo. & hanc
partē tenendo nō obstat tex. in. d.
§. pretiū autem. ibi, tūc omnino. 26
& ibi, tūc pro nihilo. instit. de cō-
trah. empt. nec tex. in. d. l. 9. parti-
tæ. ibi, estonce, secundū ea, quæ pro
cōtraria sententia cōsiderauimus
supra nu. 19. Nām respondeo, vēdi-
tione cōtracta quāti Titius estima-
uerit, id solū decidi in ijs legibus,
vt quamuis pretiū statim in cōuen-
tione ipsa certū non sit, sufficiat sa-
tis certificandum fore per certi ho-
minis declarationē, & quod ea to-
ta venditio sub tali conditione cō-
sistat, si homo ille pretiū declaraue-
rit. Cæterū quā principalis quæ-
stio in ijs iuribus de pretij certitu-
dine erat, solū dixerunt ea iura, de
claratione pretij facta tūc tēporis
perfici vēditionis contractū, adue-
niente scilicet pretij certitudine,
quæ sola videbatur deficere, quęq;
in venditione substāialis est: nec
adiecerunt in præteritū quoq; vi-

deri contractā venditionē per con-
ditionis impletæ retrotractionē:
quā hic effectus nō ex adueniēte
qualitate certitudinis pretij, de
qua erat (vt dixi) principalis dubita-
tio, sed ex conditionis aduentu &
eiusdē retrotractione resultat, cu-
ius tractatus & materia in alijs le-
gibus definitur, iuxta ea quæ latē
resoluemus infrā cap. 5. ex nu. 10:
atqui hanc vltimā sententiā tenuit
Io. Parladorius lib. rerum quotid.
cap. 3. §. 3. n. 27. in secūda editione.
& quidē rectē, sicā iure vel aucto-
ritate probasset, & prioris nostræ
sentētiæ fundamētis satisfacisset.
Num. 26. ibi. nu. 71. & 72. adde:
& voluit Matthæus de Afflictis. d.
tit. quæ sint regalia. ver. vectigalia.
nu. 43. in vsibus feudo.

Summa capituli quarti.

- 11 *Onciliatur Baldus cum se
ipso in alio loco.
Qui duplici iure vtitur, et
excludit, qui vno solo vti potest.
ibidem.*
- 15 *Inspicienda est consuetudo loci, in quo
res aliqua prestanda est, non lo-
ci, in quo concessa est.
Statutum iubens gabellā solui de omni
contractu, non ligat subditos cō-
trahētes extrā territorium ibidē.*
- 26 *An ex eo, quod in instrumento dici-
tur, quod quis vendidit & tra-
didit. probetur traditio facta, re-
missiue.*

37 *Exponitur tex. in l. 4. tit. 20. lib. 9. recop.*

38 *Venditione contracta in confinio locorum, cui potius loco soluenda sit decima.*

Licentia, que dari debent mercatoribus ad recedendum de feria quot dies durent de iure, ibidem.

Venditione ita contracta in vno loco, vt de ea scriptura fiat, que postea in alio loco facta est, quo in loco venditum esse dici debeat ad effectum solutionis decime, ibidem.

35 *Si de venditione fructuum debeatur gabella, vendito fundo fructibus pleno gabella non debetur.*

Inferitur ad decisione n. questionis valde contingibilis, ibidem.

39 *Transactio super re immobili requirit eandem solemnitate, que in alienatione eiusdem rei necessaria est.*

40 *Ex venditione nauis, aut aliter apud regem decima debetur, ac si res immobilis vendita esset.*

41 *Si dominus loci fugauerit ciues, tenetur ad quantitatem gabelle, que ab illis esset Regi soluenda.*

Additio in cap III.

2 **N**um. 2. ibi. tempore contractus, quem sequitur, ad de: ex bene resolutis per Matthæum de Afflictis, vbi supra d. ver. vectigalia. nu. 49. vbi generaliter resoluit, gabellam deberi in loco contractus.

4 Num. 4. in fin. ibi. D. de legibus. adde: ab ista autem regula istius pri-

mi casus excipiuntur quedam venditiones, ex quibus non in loco venditionis aut traditionis, sed in ciuitate Hispalensi decima soluenda est, vt constat ex l. 6. & l. 7. d. ti. 17. lib. 9. reco.

11 Num. 11. ibi. alibi facta, vt ibi decimam soluendam esse diceret. adde: quia quando gabella simpliciter actum contractus inspicit, verius est, non locum solutionis, sed locum ipsius contractus, id est, vbi ille absoluitur inter partes, obseruandum esse, vt putat Baldus in l. 1. n. 3. C. vbi conuenitur qui certo loco. Et refert additio ad eundem Baldum in c. 1. de milite vassallo, qui contumax est, in vrbibus feudo, ver. extra quæro, qui quidem Baldus sic debet & potest conciliari cum se ipso in d. l. multum. nu. 12. vbi contractum videtur tenuisse: atque, ideo prædicta lex regia nedum rei traditionem, sed & ipsiusmet rei, venditæ existentiam, &c.

In eo. nu. ibi. concurrentium in vno & eodem loco. adde: quia duæ rationes vincunt vnã, vt notat Baldus in l. 1. §. idem est. D. de usufructu aderes. & in l. 1. per tex. ibi. C. de legit. hered. & qui duplici iure vtitur, eum excludit: qui vno solo vti potest, auth. de consanguineis, & vteri. in fine. collat. 6.

15 Num. 15. col. 2. ibi. an res illa vendita in hoc regno, vel extra regnum existat, adde: nec est quidem distinguendum, eo quod regia decima non ratione rei venditæ debeatur, vt sæpè dixi: propter quod locum non habet in hac materia quæstio illa Doctorum.

an ciuis

an ciuis collectari possit in ciuitate propter bona alibi sita extra ciuitatis territorium, de qua per Bart. in l. 1. nu. 33. C. de mulie. & in quo loco lib. 10. vbi additio plura allegat. & vide Tiraquel. de iure primog. quæst. 42. n. 19. & nu. 24. & est tex. in l. 5. tit. 9. lib. 7. recop. quo sanè casu, scilicet si ratione rei venditæ gabella regia deberetur, dubium non esset, eum locum inspiciendum fore vrbes, vendita existeret: vnde dixit Baldus in §. si qua controversia, de pace constantiæ, in vrbibus feudo, quod si Imperator concessit mihi Tusco feudum cuiusdam Galtri Alamanie, videtur mihi concessisse secum iuxta consuetudinem Alamanie: & si Alamanico concedit in Tuscia, videtur concessisse secundum consuetudinem Tusciæ, quia consuetudo præstationis & rei præstatiæ intelligitur secundum locum vbi debet fieri traditio & solutio corporalis. l. semper in stipulationibus. D. de regu. iuris. quod quidem aperte cessat in nostra materia, & quæstione. Idemque, &c.

26 In eo. nu. col. 3. ibi, gabella ista deberi nequit, adde: etiã si venditor Hispaniensis aut Castellanus esset Regi nostro subiectus, ex doctrina Angeli in l. si. nu. 8. D. de iurisdic. omni. iudi. vbi inquit, quod statutum iubens gabellam solui de omni contractu, non ligabit subditos contra hentes extra territorium. Et vide Menochium de præsumptio. lib. 2. præsumpt. 2. ex. nu. 5.

In eo. nu. ibi. Decius cons. 457.

nu. 1. & 2. adde: idem Baldus in l. 1. nu. 3. C. vbi conuenitur qui certo loco. Dicens, quod si de contractu debeatur gabella, & ego promitto Perusij, & defertur solutio Bononiæ, Perusij soluenda gabella est, vbi contractus inter partes absoluitur, vt retulimus supra isto capite. nu. 11. & eam, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. agit in proposito. adde: & Rebuffus ad leges Galli. 2. tomo. de donatio. glo. 3.

16 Nu. 16. ibi. & in alio venditur, conuenit autem. adde: (vel ita rei uentum factum est cum sit eadem vel maior ratio) vt in alio tertio, &c.

23 Num. 23. in fin. ibi. consensu perfecta est. adde: vt est glossa optima in l. obligari. §. tutor. ver. aut per epistolam. D. de auctori. tutorum.

24 Num. 24. ibi. de retra. ligna. §. 1. glo. 10. nu. 68. adde: & hoc videtur verius, quamuis contrarium tenuerit Baldus in l. obseruare. §. post hæc. nu. 8. ver. decimo. ibi, eadem quæstio est in loco. D. de officio procur.

26 Num. 26. in fin. ibi, viso & præhabito. lib. 2. adde: & an ex eo, quod in instrumeto dicatur, quod talis vendidit & tradidit, probetur traditio facta, vide apud Bald. in rub. nu. 20. C. de contrah. emptio.

27 Num. 27. ibi. in praxi seruatur. adde: etiã in fauorem loci dominicalis, scilicet, qui regis non sit, sed cuiuslibet: quia lex illa generaliter loquitur ibi: *en los lugares donde moraren.* de quo iam vidi multum dubitari.

28 Nu. 28. ibi. prædictæ cōditionis. 48. adde: decimus tertius casus esse potest de eo, qui in linea diuidente terminos duorū populorū aliquid vēdidit, cui scilicet loco decima soluēda est. Et de maleficio ita cōmissio agit Baldus in. l. i. nu. 16. ver. que ro, in medio. C. de cōfessis. Ex quo sumi potest argumentū ad hunc casum: & qualiter tūc testes debeāt deponere declarātes cuius iurisdictionis locus ille sit, agit idem Baldus in. l. data opera. nu. 28. C. qui accusare non possunt.

Decimus quartus casus defumi potest ex. l. 30. in fine. ver. *Y porq se ria. tit. 19. lib. 9. recop.* de qua dicemus infra. cap. 11. & circā licentias illas, quæ iuxta eā legē dari debent per gabellarios ijs mercatoribus, qui volūt à feria siue à nūdinis recedere, eo quod vēdere nequeunt merces suas, aut nolūt, aduertendum est: quod tales licentiæ durāt per septē dies duntaxāt, duos quidē ad arripiendum iter, alios verō quinq; pro itinere perficiendo, vt notat Bartolus in. l. vnica. C. de tractatorijs & statiuis. lib. 12.

Decimus quintus casus est, quādo quis in vno loco vēdit rē mobiliē, eo acto vt illius vēditionis scriptura fiat: quo casu nō nisi scriptura cōfecta vēditio perficitur, iuxta ea quæ supra late resoluius cap. 3. n. 13. euenit autē in alio diuerso loco scripturā fieri: & dubiū est, quo in loco venditio illa celebrari videatur, vt secuta rei traditione ex re-

gulis supra traditis regia decima adiudicetur. Et quidem proculdubio existimo, quod in loco cōventionis factus esse intelligitur ille cōtractus, non in loco scripturæ cōfectæ: quia in illo primo vtriusq; cōtrahentis consensus cōiungitur super re & certo pretio, quæ sunt præcipua substātia vēditionis. tex. in prin. in lit. de emptio. & vend. & quāuis scripturæ cōfectio in illo casu adhuc pro substātia requiratur, vt diximus supra dicto cap. 3. velut extraneū quoddā accidens est: & vbi præcipua corporis pars inuenitur, ibi & totū corpus existere dicēdū est. l. cum in diuersis. D. de religio. & sumpt. fune. & pro hac sentētia videtur decisio Baldi in. l. vniversa. in fi. C. de precibus Imper. offere. vbi argumētum tex. in. l. exigere dotē. D. de iudicijs: infert ad solutionē gabellæ, vtrū debeat solui in loco contractus, an in loco instrumenti re cōciliatiui illius cōtractus: & inquit eā legē facere, secundū vnū intellectū, quod in loco primi contractus solvatur gabella: circā quā decisionē aduerte, quod licet Baldus loquatur quando instrumentū fit ad solā probationem debiti vel cōtractus iam celebrati, vt ex eodē Baldo aperte cōstat, quo casu illa quæstio nullā dubitationē habet, eo q; gabella ex contractu quidē, & non ex instrumenti cōfectione debetur: adhuc verissimè ampliad videtur illa decisio ad nostrū casum, in quo pro substātia & om-

nimoda

nimoda cōtractus perfectione instrumentū illud requiritur, quia potius in illo loco cōsensus, qui principalior pars est, quā in loco scripturæ vēditū esse intelligitur ex prædictis. Sed & alij quā plurimi, &c.

32 Num. 32. ibi. super pluribus bonis. adde: vel quis ea plura bona vno pretio vendiderit, quæ, &c.

35 Num. 35. ibi. D. de actio. empti. adde: scilicet propter immobilē radicē, vt ait Baldus in. l. i. nu. 12. in fine. C. de iure emphit.

In eo. nu. in fine. ibi. separatio nis adde: his optimè aptari potest quæstio illa Doctorū, quæ habet, si debetur gabella de venditione fructuū, & vēditur fundus fructibus plenus, an isti fructus veniāt: gabellandi. Et gabellandos nō esse dixit Gulielmus & alij Doctores antiqui, quos refert & sequitur Baldus per tex. ibi. in. l. non solū. nu. 2. in fine. D. de integ. rest. mino. & est ratio, quia nō attenditur accessorijū, sed cōsecutiuum, sed principale. d. l. non solū. & l. si quis nec causam, in fine. D. si cert. pet. l. sed adde. si quis mulierē. D. locati. & l. si ex duobus. §. fin. D. de peculio. & quia non videtur separata vēditio fundi & fructuum, sed vna & vnus rei venditio est, nēpē fundi, per tex. elegantem in. l. fina. §. penult. D. quæ in frau. cred. atqui ex prædictis ita resoluit Albericus de Rosaris. 2. parte. statutorū. col. fin. quem refert & sequitur Mattheus de Afflictis in tit. quæ sint regalia.

ver. vestigalia. nu. 209. in vrbibus feudo. & poterit quæstio utilis esse quotidie in hac ciuitate: etenim ratione fructuū generalis gabellarū distributio fit inter ciues, *repartimiento, o el padron de labranza y crianza* vulgō dicitur; rerum autem immobilium locatio fit publicanis: igitur si ciuis fundi sui fructus vendiderit, nullā aliam gabellam debet: quod si fundū ipsum distraxerit, publicano tenetur. Sit ergo ita, quod fundū fructibus plenum vēdat, nonnē eo minūs gabellæ nomine obligabitur, quo pluris propter fructus pendentes fundū illum vendiderit: videtur, quod releuari non debeat ex ea causa, quia tota ea venditio fundi est, non fructuum ex præhabita resolutione. Sed cōtrariū puto, pretij contributione facta, iuxta. l. si quod ex Pamphila. de legatis. 2.

39 Num. 39. ibi. iuxta dictā. l. 9. tit. 17. lib. 9. recop. adde: vnde cōsultit Angelus cons. 213. transactionē super tertia parte hæreditatis nullā fuisse, ex quo non interuenit solēnitas statuto loquentis de re immobili, allegat & ponderat ad aliam quæstionē additio ad Baldum in. l. 2. nu. 2. sub litera. d. C. si aduersus donatio. in alijs autem, &c.

40 Num. 40. in fine. ibi. l. 9. eo. tit. & lib. adde: quin & illud quoq; notare oportet, vendita nauis tanquā de re immobili gabellam deberi, ac proinde non in loco cōtractus aut traditionis, sed eo loci, quo na-

uis ex

uis existeret veditiois tempore, soluenda esse, iuxta tex. in. d. l. 9. re. cop. iuncta resolutione Boerij de. c. sione. 177. nu. 6. Idemq; erit, cum quis vedit alueos apium, colmenas vulgo dicimus; quia in eo loco, quo siti fuerint tempore venditionis, decimam regia soluet, non in loco contractus aut traditionis: quia licet de loco moueri possint, & alio deferri, pro immobilibus iudicantur. l. 6. tit. 20. par. 1. nisi forte ita vendatur, vt separentur a solo, argu. eorū, quæ supra diximus isto capite nu. 33.

42 Num. 42. in fine. adde: nisi forte dominus illius loci ex præssura Tyrannica ciues fugauerit, quia tunc poterit ipse per regium procuratorem conueniri ad quantitate, alias gabellæ nomine debitæ, vel quæ solui cōsuesceret in eo loco, ex resolutis per Greg. Lupū in. l. 22. ver. de saforaren. tit. 13. par. 2.

Summa capituli quinti.

1 **D** Efectus conditionis semper habet oculos retrō vsq; ad tempus dispositionis.

3 Regula tex. in. §. ex conditionali. Instit. de ver. oblig. generalis est in omnibus contractibus.

7 De intellectu. l. Labeo scribit. D. de contrah. empt. remissiuè.

9 Modus adiectus in venditione, loco pretij est.

Modus adiectus in venditione quoad h. beat vim conditionis, late declaratur. ibidem.

10 Stante statuto, vt de legatis soluitur gabella, relicto annuo legato, cui gabellario gabella debeatur, late differitur, explorata Baldi sententia in hac re.

Malè allegatur Bartolus per prædictum Baldum. ibidem.

35 Alternatiua venditio qualiter accipienda sit ad solutionem regie decimæ, remissiuè.

Additio in cap. V.

1 **N** Vm. 1. ibi. notant. D. si cert. peta. adde: & ibi Decius num. 4. allegat Signorolū cōs. 227. incipit, in questione nullitatis. col. pen. dicentē, quod defectus conditionis semper habet oculos retrō vsq; ad tempus dispositionis, vt si conditio deficiat, perinde sit, ac si contractus conditionalis non fuisset celebratus. atq; ita impossibile, &c.

3 Num. 3. ibi. in. l. 70. Tauri. adde: & si tutor detur sub conditione, dies ad excusandum dari non currunt nisi a tempore impleræ conditionis, vt est tex. elegans in. l. penult. §. 1. D. de excusat. tuto.

5 Num. 5. ibi. in. §. ex conditionali. Instit. de ver. oblig. adde: cuius regula generalis est in omnibus contractibus. l. si pactum. D. de probatio. quā ad hoc allegat Petrus Peralta in. l. cū pater. §. a filia. num. 47. de lega.

de lega. 2. cum ijs, quæ notat Ant. &c.

6 Num. 6. in fine. ibi. §. 1. gloss. 2. num. 29. adde: quibus omnibus rectè perpensis manifestè constat, nullo iure ab hac opinione recedere. D. Girendam de gabellis. 6. parte. ex num. 7. vbi in ver. & prætereà. Tutè affirmat, conditionalem veditioem quoad gabellæ solutionem attinet, perfectā esse antequā extiterit conditio, ac si id iuris principijs cōtrarium non esset, prout ex suprascriptis apertius demonstratur, quam vt repetere necesse sit.

7 Num. 7. in fine. ibi. l. iure ciuili. D. de cōd. & dem. adde: & est tex. optim. in. l. Labeo scribit. alias. l. si mihi bibliothecā. D. de cōtrah. empt. de cuius intellectu videndus est Baldus in. l. interlocutio. nu. 2. D. comminationes. vel epistolas.

9 Num. 9. ibi. & a conditionali differt, vt. adde: est tex. elegans in. l. cum ab eo. & ibi Barto. D. de contrah. empt. & in simili legato probat. l. libertas, &c.

In eo. nu. ibi. deberi diximus supra cap. 3. in prin. adde: prout in retractu sanguinis resoluit Tiraquellus. §. 1. glo. 2. nu. 34. cū sequenti.

In eo. nu. ibi. præstita cautione de modo implendo. adde: vt in contractibus est tex. elegans in. l. insulam. §. fina. D. locati. & in sententia iudicis est tex. in. l. cū eorū. Vbi Doctores notant. C. de sent. & interloq. & in vltimis voluntatibus est tex. in. l. demonstratio fal

sa. §. si. & l. si cui. D. de conditio. & dem. l. Liberto. §. Lucius. D. de januis legatis. & l. si tibi legatum. de lega. 3. consonat tex. in. l. 24. tit. 9. part. 6. & notant omnes in. l. quibus diebus. §. Thermilius, vbi Barto. nu. 15. D. de condit. & dem. & multi alij relati per Molinam lib. 2. de primog. Hispano. cap. 12. nu. 28. atqui prædicta resolutio circa regiam decimam vel eò maxime procedit, quia modus positus in veditioe, efficax pactum est, & ab ipsa veditioe vestitur, ac loco pretij habetur, iuxta tex. & notata in. l. fundi partem D. de cōtrah. emptio. & quæ latè resoluemus infra cap. 15. per totum. Itā vt de illius implemento non magis curandū sit ad solutionem decimæ, quā de ipsius pretij cōuenti solutione, ex resolutis supra cap. 3. per totum.

Illud verò eleganter animaduerte, quod nunc diximus, sic accipiendum esse, si modus adiectus venditioni talis sit, qui ab altero ex contractibus impleri debeat aut possit: veluti si tibi veditero domum meam centum aureis, itā vt Capitolium ascendas, vel aliquid aliud facias, vel des: aut si itā emeris eo pretio, vt aliquid ego faciam vel dem, vt in. d. l. cum ab eo. ver. veluti si hoc modo. D. de contrah. emptio. quo casu sumus in terminis dictæ. l. fundi partem. D. eo. titul. & est verissimum quod supra diximus. Caterum si modus ille venditioni adiectus talis

talis sit, qui vel à fortuna pendeat, vel à voluntate alicuius tertij: veluti si tibi eo pretio vendidero domum meam, ita tamen ut navis ex Indijs veniat: vel tu emeris, ita ut rex veniat in istam civitatem, vel aliquid aliud obtingat: magis videtur, quod eo casu modus ille vim conditionis habeat, iuxta notata per Bart. in l. licet. in prin. D. ut legatorum nomine caueatur. Et Baldum in locis allegatis per Grego. Lupum in dicta l. 21. ver. manera. tit. 9. par. 6. ut locum habeat quæ de conditione supra resolvimus.

10 Num. 10. ibi. venditione in præteritum. D. de peri. & commo. ad. de: tradit Angelus per tex. ibi. in l. fina. §. 1. & ibi Alexa. D. de vulgari & pupil. subst. refert & sequitur Decius in l. pecuniam. nu. 4. D. si cert. pet. & facit, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. superius diximus. cap. 4. nu. 28. adde: ex quo dubia videri potest, immò planè falsa doctrina eiusdem Baldi in l. in annalibus. nu. 3. C. de legatis. vbi agens de legato annuo sic ait: quero si ex forma statuti debeat solui gabella de legatis, & emptores gabellarum generaliter mutentur de anno in annum, cui debet solui? Respondeo, illi gabellario cuius est gabella in principio cuiuslibet anni, secundum Bartolum, qui ita notat in l. in lege Falcidia non habetur. & in l. cum Titio. D. ad legem Falcid. & hoc est verum, quia habentibus iusejus anni, debet solui pro illo

anno, argu. l. defuncta. D. de usufructu. & l. Iulianus. §. si locatus. D. de actio. empti. & l. fina. D. de iure fisci. Hac Baldus. Quia certè ut dixi, hæc doctrina falsa videtur: quod ut facile intelligatur, breuiter animadvertendum est, quod quamvis Baldus allegat Bartolum pro ea sententia, nihil tale dixit Bartolus in locis præallegatis, ut ibi videre licet: sed solum dixit Bartolus in d. l. cum Titio. quod obstate statuto, ut de legatis solvatur gabella: si annum legatum relictum est, gabella debetur pro primo annotatum, & pro reliquis solvatur prout dies cesserit. Et ratio est, quia annum legatum pro primo anno est purum, & pro sequentibus conditionale, immò plura legata continent conditionalia, ut probat tex. in l. 4. D. de annuis legatis. atque ita impossibile est, quod gabella debeat de presenti pro legatis conditionalibus per ea, quæ de conditionalis venditione supra resolvimus. Ceterum si vni uscuusque legati, id est, pensionis cuiusque anni conditio existat, ut quia vivat legatarius, dubitare non licet, quin gabella debeat ex eo legato, ac si à principio purè relictum esset ex ijs, quæ nuper supra diximus. Immò nec illud ex eadem resolutione dubitandum videtur, quin ei gabellario solvenda sit illa gabella, qui à principio, id est, tempore mortis testatoris fuerit, propter eiusdem conditionis retrotractionem: & quavis verum est, si benè advertas, prædicta proce-

procedere in annuo legato, quod vita legatarij finitur, iuxta questionem Bartoli vbi supra, & materiã 35 tex. in d. l. 4. D. de annuis legatis, & quod Baldus loqui videatur in annuo legato perpetuo, iuxta materiã tex. in d. l. in annalibus, quod sanè à principio purum est totum, & nullam conditionem habet: idem profectò à fortiori dicendum esset, scilicet totam gabellam ei gabellario deberi, qui tempore mortis testatoris fuisset, & quidè statim nisi aliud equitas & fraudis suspicio suaderet, iuxta ea, quæ latè resolvemus, infra. capit. 21. ex numer. 41. quæ vide.

18 Num. 18. in fine. ibi. de qua in dicta l. si filius familiars. adde: quin portius, cum simul pecuniam mutuò dedissent, æqualis utrique, sine prælatione nasceretur obligatio, si (inquã) iuxta opinionem Bartoli in ea primæva conditionalis, pignoris conventionem cessaret retrotractio.

30 Num. 30. in fine. D. de contrah. empt. adde: prout mutavit Baldus in cap. 1. nu. 4. de beneficio fratris, & qualiter frater succe. in vrbibus feudo, & Imperator in auth. de nuptijs in prin. colla. 4.

33 Num. 33. ibi. extrinsecam & intrinsecam. adde: & simile distinctionem facit glossa in l. cum iudex. vbi Baldus ex. num. 1. C. de sent. & interloqu. omni. iudi.

34 Num. 34. ibi. dominij, quæ non probo. adde: ut videre licet apud Baldum in l. 1. num. 3. ver. ulterius

oppono. vbi additio litera. b. C. amseruus ex facto suo, &c.

Num. 35. in fin. ibi. materia egredi. adde: ultimò circa alternatiuam venditionem, iuxta speciem tex. in l. si ita distrahat. 25. D. de contrah. emptio. an scilicet ea conditionalis sit, & qualiter eius decima debeatur, dicemus infra. cap. 9. num. 43. in additamentis.

Summa capituli sexti.

Xponitur tex. in l. equi. D. de conditio. in sit.

- 15 Paupertas à gabella excusare solet.
- 23 Venditione facta rei patrimonialis fide de pretio habita, statim currunt dies ad retrahendum.
- 24 Venditione in diem contracta duplex oritur obligatio: una purè ad gabellam, (et) alia in diem ad rem vel pretium.
- 26 Scriptura, quæ fieri debeat de pretio soluendo, non suspendit effectum neque substantiam venditionis. Venditione in diem contracta, si veniente die immunes nundinae sint, non ideo magis venditor à gabella liberatur. ibidem.

Additio in cap. VI.

Vrher. 2. ibi. venditam dare, donec moriar. adde: iuxta l. scrupulosam. ibi, quæ vel quocunque contra-

De decima ven. & per.

- contractu. C. de contrah. & com-
mit. stip. vel nisi ex tali die certo,
iuxta. tex. in. l. Lucius Titius. D. de
actio. empti.
- 3 Num. 3. ibi. licet pretiū statim
debeatur. adde: iuxta. tex. in. §. om-
nis. instit. de verb. oblig.
- In eo. num. ibi. l. cedere diem.
D. de verb. sig. adde: & in. l. 1. vbi
elegantur Baldus ex. num. 4. C. vt
actiones ab hæred. & contra hære-
des. & resoluit, &c.
- 4 Num. 4. ibi. contractus execu-
tio differatur. adde: & notat gloss.
in. d. §. omnis. ver. in diem. instit.
de verb. oblig. & l. 12. tit. 11. 18
part. 5.
- 9 Num. 9. ibi. illud, si agnitum
non esset. adde: & est tex. elegans
sic de legato damnationis intelli-
gendus in. l. ei qui. 13. ibi, aut lega-
tum acquiri solet. D. de condit. 23
instituit.
- 11 Num. 11. ad finem. ibi. quo casu
vtrumq; expectandum est. adde. l.
17. in prin. tit. 11. part. 5.
- In eo. num. ibi. D. iudicatum sol-
ui. adde: nam & purè vel sub con-
dizione alternatiuè vnum, & idè
legatum relinqui potest, quod est
magis mirandū, vt cōstat ex. l. non
ad ea. 89. ver. quod si purè. D. de
cond. & demo. & in proposito est
text. elegans in. l. Titio vsufructus.
21. D. de vsu & vsus leg. quo fit in
specie dicti. §. si sub condizione
quod cum ante quam dies, &c.
- 15 Num. 15. ibi. ver. alioqui. D. de
pigno. actio. adde: l. si seruus depo-
situs. §. 1. ver. nā non debet cogi
vèdere. D. de noxalibus. & ijs, quæ
tradit Baldus in. l. 2. nu. 2. C. quod
cū eo. præcipuè quia paupertas à
gabella excusare solet ex latè reso-
lutis per additionem ad Bart. in. l.
omnes. C. de Annonis & tributis.
lib. 10. de quo dicemus infra cap.
19. nu. 1. & quia vel in hoc casu re-
clamare videtur ratio illa cōtra tri-
butum istud, &c.
- 16 Num. 16. ibi. prout eleganter ad-
notat. adde: Baldus in. l. 1. nu. 4. C.
de vsuris, & explicat Caro. Moli-
næus, &c.
- 18 Num. 18. ibi. §. plus autem. instit.
de actio. adde: & §. item si ille. in-
stit. de fideiusso. & text. optimus
in. l. circā legem. D. ad leg. Falcid.
vbi interuallum temporis minore
reddit quantitatem.
- 23 Num. 23. ver. tertium. ibi. aut
permutatione soluitur. adde: quia
cum ex causa venditionis contra-
ctæ ad solutionem decimæ vendi-
tor teneatur, non vtiq; solutionis
pretij obseruanda sunt tempora,
vt aliās arguit. I. C. in. l. 1. D. qui po-
tiores in pigno. habea. vt aperte ces-
set, &c.
- In eo. num. ibi. l. 1. ver. totius. in
præfatione. adde: & hinc est, quod
si venditio fide habita de pretio ce-
lebretrur, statim cōpetit retractus
sanguinis, & dies legitimi ad retra-
hendum computantur, vt ex. l. 72.
Tauri. tradit Couarr. lib. 3. varia. re-
solut. cap. 11. num. 5. ver. quod si
hæc venditio. ea scilicet ratione,
quia

quia contractus ipse venditio-
nis, & non solutio pretij, vel rei
venditæ traditio locum facit re-
tractui.

- 24 Num. 24. in fine. ibi. vt dice-
mus infra cap. 16. per totum. ad-
de: itaq; in summam aio, quod
venditione in diem certum cō-
tracta, vt quia in eum diē tota
venditio differatur, vel fides ha-
beatur de pretio, duplex oritur
obligatio: altera quidè ex dispo-
sitione legis gabellariæ, quæ pu-
ra est, & statim quæritur fisco
ad gabellā propter venditionē
cōtractam sine metu exceptio-
nis: altera verò ex ipso contra-
ctu, quæ contrahentibus adqui-
ritur ad consecutionem rei vel
pretij, & est in diē, prout in ga-
bella ex legato certæ rei vel sum-
mæ fisco soluenda, oprimè di-
stinguit & explicat Angelus Pe-
rusinus in. l. cum Titio. nu. 5. D.
ad leg. Falcidiam.

- 25 Num. 25. in fine. ibi. num. 119.
adde: nisi quidem secundis ga-
bellarijs fraus fiat in tempore,
iuxta ea, quæ dicemus infra ca-
pit. 21.

- 26 Num. 26. ibi. rectè poterit
ante diem gabella exigi. adde:
vt tradit Baldus in. l. 1. in princ.
per text. ibi. C. de condit. ex
lege resoluit Roder. Xuarez in.
l. post rem iudicam. in. 7. limi-
tatione ad finē. D. de re iudica.
& refert Auilesius in cap. 2. &c.

In eo. numer. ibi. gabella-
rijs dimisso. adde: tertium, quia
licet verum est, quod venditio-
ne ita contracta, vt scriptura
fiat, gabella eius non debetur,
donec scriptura confecta est,
prout latè resoluius supra ca-
pit. 3. ex numero. 13. adhuc
quidem si ita vendidero certo
pretio fide de illo habita ad
diem certum, iuxta terminos
quæstionis nostræ, de qua agi-
mus isto capite, vt de ipsius
pretij solutione scriptura con-
ficiatur, prout persæpe fit, non
ideò gabellæ solutio retarda-
bitur, quod scriptura solutio-
nis non sit confecta, ex ijs,
quæ superius diximus dicto ca-
pite. 3. numer. 13. & iam se-
mel de facto habui, & ita res-
pondi.

Quartum & vltimum, quod
si venditio hodie contrahatur
in hoc loco, & rei traditio pre-
tijquè solutio in id tempus
conferatur, quo immunes nun-
dinæ futuræ sunt, sicq; earum
tempore & rei traditio fiat, &
pretium solvatur, non ideò mi-
nus gabella debetur ex ea
venditione; eo quod venditio-
nis conuentio, non autem eius
executio gabellam producit, vt
constat ex prædictis, & resolu-
tis supra dicto cap. 3. cum Bal-
do, qui sic expresse resoluit in
conf. 254. volu. 4.

Summa capituli septimi.

condictio ex lege. Decima ecclesiastica ipso iure non refecat fructus: & est onus reale. ibidem.

Addit. in cap. VII.

Consideratur tex. in l. si ex toto. §. fina. de leg. 1.

Agitur de anticipatis olei emptio- nibus. que in civitate Carac- censi fieri solent. ibidem.

Limitatur tex. in l. si ita fuero. §. fina. cum l. sequenti. D. de nouatio que loquitur in mu- tuo, vt non procedat in ven- ditione. ibidem.

Accidere potest, vt quis magis solum vsum fructum eligat, quam plenam proprietatem.

Periclitantur illationes Baldi in l. cum quidam. C. de verb. signif.

Satisfit Parladorij oppugnatio- ni. ibidem.

Latè exponitur tex. difficilis pro solutione gabellæ in l. si ita distrahatur. D. de contrah. empt. ibidem.

Dictum Parladorij cum distin- ctione est accipiendum.

Sigabella debeatur ex omni con- tractu, de refutationibus sol uenda erit, que per pactum fiunt.

Declaratur tex. in l. fina. tit. 27. part. 3.

Ad petitionem gabellæ competit

Um. i. ibi. l. ele- ganter. in prin- cipio. D. de pig- no. actio. adde. l. apud Celsum. §. si quis autem. ver. auctoris. D. de doli exceptio.

Num. 5. ibi. vt resoluit Iason. ibi. num. 70. adde: tradunt do- ctores in l. compensationes. C. de compensat.

In eo. num. ibi. l. D. de com- pensat. adde: notant omnes in d. l. compensationes. vbi Baldus num. 8. & Salycetus. nu. 13. C. eo. tit.

Num. 8. ibi. in. d. l. si quis. numer. 3. adde: & facit tex. optimus si benè ponderetur, in l. si ex toto. §. fina. de lega- tis. 1.

Attentiùs autem animad- uerte, quod supra diximus, ita procedere, si ex lucratiua causa quis stipuletur: tunc enim, cum is, qui mel aut aliam mercem daturus est, nullam pecuniam receperit, nec aliud pro alio sol- uerit, vt explicui, impossibile est venditionem intercedere,

& re-

& regie decimæ locum dari. Secus autem fore, quando quis data pecunia ita à principio sti- pularetur: decem in melle da- bis ad rationem vnus floreni pro quolibet Cado: iuxta exposi- tionem Bartoli, de qua supra. numer. 7. etenim eo casu, cum verè is, qui mel daturus est, pretium recipiat, negari non potest venditionem contrahi, ac proinde decimæ obligatio- nem nasci: quod genus nego- ciationis frequens est in hac ci- uitate: fiunt enim multiplices olei anticipatæ venditiones: 35 quia multi ante collectionem oliuarum rusticis credunt pe- cunias eo pacto, & conuentio- ne, vt illas sibi reddant in oleo, proximo die diui Ioannis, ad rationem pretij pro qualibet mensura, quo ex principio col- lectionis oliuarum vsq; ad eum diem solutioni destinatum va- lere constiterit accepto testi- 38 monio per creditorem quo sa- nè modo contrahendi indu- bitabile est, veram olei emptio- nem & venditionem fieri, li- cet Chyrographum conficia- tur, iuxta terminos dictæ. l. si quis ita stipulatus fuerit. Cum Barto. ibi. numer. 3. D. de solu- tio. iunctis ijs, quæ diximus su- pra. numer. 7. quia licet cum pecunia mutuo datur, si in continenti sequatur stipulatio,

non ex mutuo, sed ex sola sti- pulatione nascatur obligatio, vt docet tex. in l. si ita fuerit. §. si cum lege sequenti. D. de no- uatio. Secus est in re vendita: quia licet statim de ea re sti- pulatio concipiatur, adhuc ven- ditio manet, & tam ex empto & vendito, quam ex stipula- tione agi potest, vt docet Bar- tolus in l. singularia. numero. 8. D. si cert. peta. quod vel ma- ximè in hac materia proce- det, ne aliàs fraudi locus fiat. l. 11. tit. 17. lib. 9. recop.

Num. 35. ibi. ex vi & natura correlatiuorum: adde: iuxta re- soluta per Euerardum in locis argumentorum legalibus: loco à correlatiuis.

In eo. num. ibi. quicquid do- ctores non intellexerint. adde: & se nimium inuoluat Petrus Peralta in eadem. l. si is cui. nu- mer. 8.

Numer. 38. ibi. ex arbitrio poterit legatarius vsum fru- ctum vendicare. adde: nec obstat illa legalis electio, de qua opponebatur per hære- dem, quia quandoquè acci- dere potest, vt magis vsum fru- ctum solum, quam plenam proprietatem quis eligat, vt in alia specie considerat Baldus in l. fina. per tex. ibi. numer. 4. C. si secundo nupserit. & in multis casibus aduertit Petrus

- P**eralta in dict. l. Lucio. numero. 11.
- 39 Num. 39. ibi. vel solum vsum fructum vendicare. adde: quia duobus legatis relictis, vnum quidem repudiare, alterum vero amplecti recte possumus. l. sed duobus. de lega. 2. quod non posset facere, si solus fundus fuisset legatus ex dicta. l. 4. D. eo. titul. & l. legatarius. in principio. de legatis. 1. vnde plane, &c.
- 43 Num. 43. in fine. ibi. l. si quis ita. D. de auro & arg. lega. adde: ex qua vera resolutione intelliges valde periclitari omnes illuminationes Baldi in. l. cum quidam. ex numer. 5. C. de verb. signi. Et hæc sufficiant pro expositione tertij intellectus ad dictam. l. si quis ita stipulatus. D. de solutio.
- Sed quamuis hæc longiori fortasse tractatu resoluerimus, quam ad nostrum institutum oporteret, tantisper queso (lector optime) adhuc immorabere, donec audiamus Ioan. Parladorium lib. 1. rerum quotidiana. cap. 3. §. 5. numer. 22. in secunda sua editione. dicentem, frustra tractari, quod hoc in loco multo sermone egimus, cum illud aut illud stipulatio promittitur, an vectigal debeatur, iuxta specie tex. in. l. si quis ita stipulatus. D. de solutio. etenim stipulatio

nihil commune habet cum venditione & permutatione: atque stipulationis definitionem nobis interpretatur, bene quidem & ingeniose, forsan enim stipulationis naturam ignorabamus, nec didicisse nocebit. Sed putaram nos huic objectioni fecisse satis ex ijs, quæ aduertimus supra isto capite. numer. 9. vbi pro introductione istius questionis nostræ, vim & scopum eius apertius explicuimus, quam ut repetere hic oporteat. Etenim non illud quaerimus, an ex stipulatione alternatiua vel generica regalis decima debeat, vel ex quacumque alia stipulatione, scimus enim ex sola venditione & permutatione eam deberi, ut millies diximus in hoc toto tractatu: sed illud dubitatur, an in huiusmodi stipulationibus cum alterum soluitur, aliud pro alio solui videatur, ut habeant locum notata per doctores in dict. l. si prædium. C. de euictio. nec inutilis resolutio est, quæ hic scripsimus. Aliter enim sine ea difficile foret intelligere, qualiter istud procederet, ut ex supradictis videre est. Præsertim quia dables sunt casus, in quibus regia decima debeat in specie tex. in. d. l. si quis ita. iuxta doctorem intellectum, de quo supra. numer. 6. & quæ nos aduertimus

mus post numer. 8: id ergo egimus in ista questione, quod & in illa aduim videmus, quando quis pecuniam promitteret, & certum solueret, & quaeritur de gabella: quia eo casu non id quaeritur, an ex stipulatione pecuniae soluenda sit, sed an ex tritici solutione, eo quod vnum pro alio soluat, & tacitam venditionem videatur includere, regiae decimæ locus fiat, iuxta notata in d. l. si prædium. C. de euictio.

Ceterum ut maiorem istius resolutionis fructum habeamus, circa materiam tex. in. d. l. si quis ita. Quia occasio addit sapientiam. Proverbiorum capit. 9. aduertere oportet, quæ superius de generica & alternatiua stipulatione diximus, de generica quoque & alternatiua venditione dicenda esse, iuxta speciem tex. elegantissimi & alias difficultis in. l. si ita distrahitur. D. de contrah. empr. vbi illa aut illa res vendita est, & vtram eligit venditor, hæc empti est similis tex. in. l. si in emptione. §. si emptio. D. eo. tit. ut scilicet intelligamus, quando, & cui forte, aut cui gabellario regia decimæ ex ea venditione debeat: id quod ex præhabita resolutione facile erit intelligere, sit ergo ita, quod tibi vendidi hæc domum vel illum for-

dum: & quidem si quaeratur de gabella regia, ita distinguo: aut enim vno & eodem precio illud vel illud vendo, & tunc vna & pura venditio est, sicut vnum & purum legatum est, cum illud aut illud legatur: & vna & pura stipulatio est, cum illud aut illud promittitur, ut satis superque patet ex supra resolutis. Isto capite ex numer. 20. & numer. 36. apparet enim venditum esse vnum incertum ex illis duobus vel pluribus certis & determinatis, certificandam quidem per traditionem aut electionem futuram, iuxta tex. in. dict. l. cum incertus. de lega. 1. ita ut, quod postea traditum & electum sit a venditore, id solum venditum esse intelligatur, prout expresse tradit tex. in. dict. l. si ita distrahitur. Quæ ex hac tota nostra resolutione facillime intelligitur. Ac proinde consequitur necessaria ratio, ut statim ex ea venditione, quæ pura est, regiae decimæ obligatio oritur, iuxta resoluta supra capite. 3. per totum. Verum tamen si quaeramus eo casu, cui gabellario, & cui loco decima illa soluenda sit, iterum distinguo: aut enim duæ illæ res, quæ vno precio vendidero, similes eiusdemque naturæ sunt quoad gabellam attinet, in vno eodemque

demq; territorio consistentes, veluti si hanc domum vel illum fundum, quæ in hac ciuitate habeo, mille aureis tibi vendidero: & isto casu dubium non est, statim decimam mille aureorum soluendam esse gabellario rerum immobilium istius ciuitatis: nec expectanda est venditoris electio, aut alterius rei venditæ traditio, quia statim & quidem purè venditio contracta est, & vnum incertum ex illis duobus certis statim & purè venditum intelligitur: vtrumq; autem sub conditione si solvatur vel eligatur, secundum quæ supra latè resolimus in stipulatione & legato simili, quorum vna & eadem ratio est. Eritque idem, si genus vendatur, veluti vendidi tibi centum fanecas tritici, non declarans hoc vel illud triticum in specie, sed in genere vt dixi: isto enim casu statim gabella debetur, quia pura venditio est sicut si hominem in genere vendidissim, nec expectabitur alicuius speciei, vel indiuidui traditio, quia vnum incertum de eo genere purè debetur, & vnumquodq; indiuiduum sub conditione si tradatur ex resolutione supra isto capite num. 11. nec conditio illa suspendet decimæ obligationem, iuxta ea, quæ latè resolimus supra cap.

5. per totum. Quia non contra cui venditionis adijcitur, qui purus est, sed rebus ipsis nominatis ad hoc, vt quæ electa fuerit, ea sola vendita esse intelligatur, vt expresse ait tex. in. d. l. si ita distrahatur. D. de contrah. emptio.

Aut verò nō similes res in venditione alternatiua deducuntur, sed dissimiles, vt quia altera earum immunis à gabella sit, vel in diuersis territorijs existant, veluti hoc modo: vendo tibi hanc domum vel illum equum cum fræno & sella centum aureis: vel ita, vendo tibi domum hanc in hac ciuitate existentem, aut illum fundum, quem in villa habeo, centum aureis. Et in primo exemplo non statim nascetur decimæ obligatio, quia incertum est an ex ea venditione debenda soluendaque sit: et enim electo equo, nihil debetur eo nomine ex privilegio, de quo infra capite. 20. numero. 15. in secundo autem, quamuis statim oriatur decimæ obligatio, quia certum est vel ex hac vel ex illa venditione debitum iri, tamen quia incertum est, quæ res vendita esse intelligatur, id quod per sequentem traditionem aut electionem apparere debet, ac proinde incertus quoque sit gabellarius,

qui

qui decimam illius venditionis habiturus sit necessariò decimæ solutio erit in pendenti, vt si domus tradatur vel eligatur, gabellario istius ciuitatis soluatur decima: at si alius fundus, villæ collector. debeat. Idemq; erit vendito genere in rebus mobilibus, vt traditionem futuram expectemus, si alibi possit traditio fieri ex lege contractus, quam in loco consensus & conuentionis, obseruatis regulis de quibus supra capite. 4. iuxta l. 5. tit. 17. lib. 9. recopilat. quæ omnia, semel intellectis iuris Principijs superius traditis isto capite, facillima sunt, vt nos amplius immorari non sit necesse, quin aduertisse sufficiet, planè enim ex præhabita resolutione colliguntur.

Rursus autem principalem distinctionem prosequendo, si prædicta alternatiua venditio non vno pretio, vt hucusq; diximus, sed variis pretijs contrahatur, aliud & diuersum ius erit quoad nostram decimam: veluti isto casu, vendidi hanc domum mille aureis, aut illam fundum quingentis: etenim non vna, sed duplex venditio erit, vt potest duplex pretiam sit, argu. tex. in. l. quod autem. §. fina. cum legibus sequentibus. D. de contrah. emptio. & cum neutra earum pura sit, sed vtraq; sub ea

conditione contracta, si electa fuerit, obseruari debent ea omnia, quæ de conditionali venditione superius diximus capite. 5. per totum. nam sicut si ita contraherem, vendo tibi hanc domum, quam in hoc loco habeo, pro mille aureis, aut locatam habeas aliam domum, quam in illo loco habeo, in quinquennium pro decem aureis in singulos annos: dubitari non potest, quin isti duo contractus conditionales sint, vterq; scilicet sub ea conditione si electus fuerit: & quod neuter eorum purus est, quia nulla maior ratio est, cur magis venditio, quam locatio, aut e contrario cur locatio magis, quam venditio pura sit: vtramq; autem puram esse alternatio impedit. Itaque & eodem modo in duobus venditionibus alternatiue conceptis impossibile est, vt altera earum pura sit, sed vtraque conditionalis: ac proinde sit necessariò, vt nulla decima interrim debeat. Quamuis in hoc ultimo casu, si omnem lapidem voluimus, illud dubitari posset, an saltem iuxta summam minoris pretij designati statim debeat gabella, cum certum sit vel saltem quoad eam summam debitum iri, & videatur habere locum quod de contrariis conditionibus dictum est

C 4

in. l.

in l. necessario. §. si ita venierit. D. de peri. & commo. rei vendi-
 ta. sed hoc parum refert, quia 48
 licet sic videri posset quoad ga-
 bellam, quæ ex pretio soluenda
 est, neququam habere potest
 locum circa ipsas venditiones
 sic alternatiuè variis pretiis con-
 tractas: etenim quamuis certum
 est, vel alteram ex eis venditio-
 nibus valituram esse, in nulla
 earum quidquam certitudinis
 est, ac proinde nulla est vendi-
 tio pura, & consequenter nul-
 lus regis decimæ locus datus.
 Istud verò ultra quod nullam 50
 iuris dubitationem habet, vel
 maximè indubium erit, quan-
 do duæ illæ res diuersis pretiis
 alternatiuè distractæ in diuersis
 quòq; territorijs existerent, vel
 ad diuersa gabellarum mem-
 bra pertinerent, aut altera earum
 esset immunis, quia tunc neces-
 saria ratione gabellæ solutio in-
 pendentem erit, donec altera ven-
 ditio eligatur, & certus esse in-
 cipiat gabellæ dominus, cui sol-
 uenda sit. Et ista quidem diffici-
 liora sunt, quam ut hac breui re-
 solutione possent intelligi, nisi
 genericæ & alternatiuæ stipu-
 lationis materiam cognouisse-
 mus, iuxta ea quæ longo sed ne-
 cessario sermone supra tracta-
 uimus isto capite, ex quibus val-
 de exornata manet materia 52
 tex. in d. l. si ita distrahatur. D.

de contrah. emptio. & de his
 satis.

Num. 48. in fine. ibi. & con-
 sulendo. adde: quicquid contra-
 rium tenuerit Ioann. Parlado-
 rius vbi supra tam in prima,
 quam in secunda editione. di-
 cto. §. 2. numer. 41. & immerito
 nos in suas partes allegauerit: ip-
 se enim indistinctè negat ex da-
 tione in solum gabellam de-
 beri: ac nos cum distinctione
 dicendum esse existimamus,
 ut ex infra resoluendis appa-
 rebit.

Num. 50. ibi. soluendo quis
 contrahit. adde: immò & con-
 tingit etiam in remissione de-
 biti, ex qua nedum distractus
 & debiti solutio resultat, sed
 etiam contractus donationis.
 Vnde dixit Baldus in l. 1. §. con-
 trarium. in fin. D. de cõtra. tute-
 le. quod si secundum formam
 statuti, de omnibus contracti-
 bus gabella solvatur, de refuta-
 tionibus erit soluenda, quæ per
 pactum fiunt: secus si per solu-
 tionem, nempe quando credi-
 tor debitum recepit, quia tunc
 solus est distractus. d. §. is quo-
 que. Instit. quibus modis re-
 contrahitur oblig. id quod & in
 alijs exemplis euenire docet L.
 C. in l. in numerationibus. D.
 de solutio.

Numer. 52. ibi. auth. hoc
 nisi debitor. C. de solutio. adde:
 & l.

& l. si domus. §. qui confite-
 tur. de lega. 1. cum l. 38. tit. 9.
 part. 6.

In eo. nu. ibi. §. mutui datio. 57
 nu. 2. D. si cert. pet. adde: & l. 3.
 tit. 14. part. 5.

53 Numer. 53. in fine. ibi. de
 qua infra capite. 11. in fine. ad-
 de: atqui hanc eandem distin- 61
 ctionem inter voluntariam &
 necessariam dationem in solu-
 tum quoad retractum sangui-
 nis fecisse inuenio Ioann. Cora-
 sium lib. 3. Miscella. iuris. cap. 3.
 ex num. 2.

54 Num. 54. ibi. vendidisse cen-
 setur. adde: ut ait Baldus in l. or-
 do. num. 5. C. de executione rei
 iudi.

55 Numer. 55. ibi. tenet Auen-
 da. respon. 13. num. 4. adde: & se-
 quitur Doctor Xvarez de pace.
 in sua practica. 1. tomo. parte. 4.
 cap. 17. numer. 13. de cuius opi-
 nione latè agemus infra cap. 14.
 numer. 61.

56 Numer. 56. ibi. siue necessa-
 ria venditio resultare ex ea so-
 lutione. adde: quamuis quidem
 ad similitudinem emptionis
 fiat, ut ait tex. sic intelligen-
 dus in l. fina. ibi. como en mane-
 ra de compra. tit. 27. part. 3. &
 est tex. elegans in l. si pigno-
 ri, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. & iure
 hæc fisco. lib. 10. adde: & ex-
 pressè ad aliud propositum hæc

differentiam considerat Greg.
 Lupus in l. 55. ver. vendet. tit. 5.
 part. 5.

Numer. 57. ibi. locum non
 habere retractum consanguini-
 nei. adde: de quo vide latè Ioa.
 Gutierrez lib. 2. pract. quæ-
 stio. ibi.

Num. 61. in fine. ibi. C. qui po-
 tiores in pig. habea. adde: & tex.
 in l. si ventri. §. in bonis. D. de
 priuil. cred.

Num. 62. ibi. ad pretium in-
 tegrum, non fiscus. adde: etiam
 pro parte suam gabellam con-
 tingente.

In eo. numer. ibi. per tex.
 in dict. l. tit. 17. lib. 9. reco-
 pil. adde: iuncta. l. obligamur.
 §. lege. D. de actio. & obliga-
 tio. & quæ tradunt Baldus in
 rub. C. de condict. ex lege. &
 Bartolus. in l. 1. D. eo. tit. &
 expressè notat Baldus in l.
 ex placito. numer. 17. C. de re-
 rum permut. dicens, quod si di-
 ctat consuetudo (& sic à for-
 tiori si dictat lex) quod ex quolibet
 contractu solvatur gabella,
 petetur quidem per condictio-
 nem ex lege. Immo nec deci-
 ma ecclesiastica ipso iure refe-
 cat fructus, ut tradit Petrus Re-
 buffus in tract. de decim. quæ-
 stio. 9. nu. 7. quamuis verè om-
 nibus debitis præferatur. l. 13.
 tit. 20. part. 1. & sit onus reale,
 quod sequitur rem quocumq;
 vadat,

Vadat. l. fina. d. tit. & partita. Ac proinde, &c.

64 Num. 64. in fine. ibi. lib. 3. fellecta. cap. 8. adde: tex. optimus in. l. huiusenim. 6. ibi. nam & ipsum nulum pontentius est. D. qui potiores in pigno. habea.

Summa capituli octavi.

Explicatur, cur fideiussio iure civili non nisi per stipulationem fieri possit.

quia, si fideiussio per nudum pactum fieret, nulla ex ea nasceretur civilis obligatio propter nuditatem pacti, quod iure civili actionem non producit. l. iuris gentium. cum notatis. D. de pactis. atq; ideo, ut efficax fideiussoris promissio esset, per stipulationem contrahebatur: hodie vero, ut dixi, vel nudo pacto fieri potest, prout notant praedicti Doctores Hispani. Caterum quoad reliqua, &c.

Num. 17. ibi. pecuniam nomine debitoris principalis, adde: consentientis quidem, regia decima, &c.

Addi. in cap. VIII.

Vmer. ii. ibi. contra iuris regulam. adde: de qua in. l. hi qui. D. de fideiusso.

& l. 7. tit. 12. part. 5.

12 Num. 12. ibi. videlicet ut stipulatio. adde: hodie non requiratur, quae olim, &c.

In eo numer. ibi. §. satis acceptio. D. de verb. oblig. adde: non quidem ea ratione, quia fideiussio iuris civilis sit, sicut stipulatio, ut putat Baldus in. l. i. numero. 5. D. si cert. pet. nam nec stipulatio iuris civilis est, ut verè resolvimus supra capite. i. numero. 9. sed

Summa capituli noni.

34 Non proprie res mea dicitur, quae mihi cum alio communis est.

Statutum loquens de soluenda gabella in territorio suo, non habet locum in territorio communi ibidem.

Late disputatur oppugnatio Parladori, circa solutionem decimae soluendae vel non, ex cessione actionum, quam carta de lasto dicimus: et ex alijs mandatis in rem propriam

proam accepta pecunia. ibidem.

Exponitur tex. in. l. cum is. D. de fideiusso. ibidem.

41 Cur iura praedicta non omnino in corporalia esse dicent. Baldus, explicatur.

42 Nulla temporis venditio aut permutatio est.

43 Renunciatio quando sit contractus, vel non, late exponitur.

Addi. in cap. IX.

Vm. 8. ibi. cap. 14. num. 5. adde: & notat Baptista Villalobos in antinomia in praefatione in fine.

11 Num. 11. ibi. ipso iure diuisa est obligatio. adde: in omnem euentum, siue scilicet soluendo fiat, siue non.

12 Num. 12. ibi. hoc decisum non esse. adde: quasi non loquatur in fideiussoribus, ut ille timet, & statim explicabo: nulla dubitatio, &c.

30 Num. 30. ibi. ex rubrica, sub qua situs est. adde: iuxta doctrinam Bargoli in. l. ius emphiteutici. nu. 2. C. de fundis patrimon. & saltuen. lib. ii. &c.

44 Numer. 34. ibi. §. argento. D. de auro & arg. leg. adde: quin immo licet partim proprio est

set res vendita, idem dicendum est circa illud statutum, quia non proprie res sua dicitur, quae communis est, ut notat Baldus in. l. i. C. qui testa. facere poss. & vide eundem Baldum in prima constitutione. D. veteris. num. 8. ad finem. ac proinde dixit additio ad Baldum in. d. l. i. Codicis. litera. D. quod statutum loquens de soluenda gabella in territorio suo, non habet locum in territorio communi. At ille, &c.

In eo num. in fine ibi. l. si de ea. D. de legibus. adde: Ceterum aduertendum est, quod de actionum cessione diximus gabellam non deberi iuxta speciem & materiam tex. in. d. l. Modestinus. necdum procedente quando pecunia debetur, in quantum litat ratio superius assignata: sed etiam quando quaelibet alia res, puta triticum, oleum, aut aliud genus ijs actionibus debeatur, quia si verus & praxis indistincte recepit: propter quod a nostra illa ratione, quae non sic generalis est, Parladorius recedit lib. i. rerum quotid. cap. 13. §. 2. num. 28. in secunda editione. dicens, ideo illud fieri, quia nec casu non est proprie venditio. l. cum is. D. de fideiusso. & quia finis habet necessariam consequentiam ad principium, ut locum habeat doctrina tex. in. l. 3. D. de mi-

de minoribus. Et cessio illa prioris contractus executio est, ut obseruari debeat doctrina Baldi. in l. cum per eos. C. si quis alteri vel sibi. Sed certe prima ratio Parladorij non explicat cui cessio illa non sit proprie venditio, cum Iuriconsulti omnes eam hoc nomine appellauerint, ut satis superque patet ex supra resolutis. Nec secunda ratio quidquam prodest, quia doctrina tex. in dict. l. 3. aliter accipienda est, quam ille auctor existimat, ut dicemus infra capite. 17. numer. 46. Tertia vero ratio iure deficit in hac materia: quia quomodo cumque verum sit dicere, venditionem esse contractam siue quidem principaliter, siue accessorie; aut in alterius contractus executionem, regie decime locus datur, ut late dicemus infra capite. 16. numer. 27. & capite. 20. numer. 39. nam si promissi vendere, & postea vendidi, dubium non est, gabellam deberi ex venditione secuta, quamuis in executionem praecedentis pacti contracta sit: & quamuis hic finis necessariam consequentiam habeat ad principiu, ex quo nempe ex pacto de vendendo certum est vectigal non deberi, ut late dicemus infra capite. 17. nu. 41.

Igitur, ut ingenuè fatear

quod sentio, & generalem illius praxis rationem habeamus, dupliciter non debet in la prima Parladorij ratio, quae habet istiusmodi actionum cessationem, de qua agimus, non proprie emptionem & venditionem esse, prout innuere videtur tex. ab eodem auctore allegatus in dict. l. cum is. ibi. quodammodo. D. de fideiussio. & ideo ex illa regium vectigal non deberi, iunctis ijs, quae dicemus infra capite. 13. numer. 10. Cur autem sic se res habeat, haec mea sententia est: quia quando duo vel plures fideiussores obligantur in solidum, & vnus soluit cessis sibi actionibus aduersus alios & rem principalem, non tam verè eas actiones seu quod ex eis debetur, emere intendit, quam quod pro alijs soluit, recuperare desiderat, & qua possit via repetere, se indetmni conseruato, ut ita effectui rei gestae considerato, qui potius omnibus in rebus inspicendus est. l. 1. §. haec autem verba. D. quod quisque iuris. nihil ab eo alienius sit, quam emere: quin potius debitum à se solutum pro qua parte iure liceat, ab alijs simul obligatis repetere. Et è contrario, quando creditor ab vno ex debitoribus solidum exigit, & actiones sibi in alios competentes soluenti debi-

ti debitori cedit, non tam eas vendere, quam debitum suum consequi & habere nititur, & hoc in effectum fit, ut haec omnia ad sensum patent. Ac proinde, quamuis ut id recte fieri & expediti possit, iure ita succursum sit, ut res vel pecunia data creditori, non tam insolutum obligationis, quam in pretium & commutationem cedendarum actionum dari videatur, quia alias nullae actiones superessent, ut supra late explicuimus: iste quidem & non sine ratione practicum & obseruatum est, ut ex tali venditione, quae legalis potius, quam conuenientialis dici debet, praeter contrahentium intentionem & rerum effectum contingens, nulla decima fisco debeat. Et haec sit improprietas, quam innuere voluit. l. C. in d. l. cum ijs. ibi. sed quodam modo nomen debitoris vendidit, id est, non tam suo proposito, quam iuris intellectu. D. de fideiussio.

Ergo, ut ad primam illam rationem redeamus, quam de sumpsimus ex dicta. l. si ad resoluendam. C. de praedijs minor. iuncta. l. 3. ibi. inde la mone da. tituli. 8. lib. 9. recop. ut pote quae in se ipsa verissima est, non nulla declaranda & resoluenda sunt in hac materia: & primo

quidem inferitur, cum distinctione esse intelligendum, quod alias in vniuersum dixit Ioann. Parladorius dicto cap. 3. §. 2. numer. 27. in prima editione. nempe, quod si quis data pecunia procurator in rem suam constitutatur, ut cessis sibi actionibus aduersus cedentis debitores experiat, ita demum ex pretio dato siue recepto decima soluenda sit, si ex actiones ad rem aliam competant, quam ad pecuniam, ut in specie. l. per diuersas. & l. ab Anastasio. C. mandati. Etenim eo secundo casu, scilicet cum cessae actiones ad pecuniam competant, quamuis vera venditio contrahatur, ut probant ea iura & l. si nomen. l. emptor nominis. l. nomina. & l. multum inter est. & alia mille iura. D. de haered. vel actio. vend. regia decima non debetur ex privilegio dicta. l. 34. recop. iuncta dict. l. si ad resoluendam. quicquid contradicat Parladorius vbi supra nu. 23. in secunda editione. cuius sententiae & quotidiana praxis & praedicta iurista ratio resistunt, id quod ex suis allegationibus non reuincitur, secus autem erit in primo casu, scilicet quando actiones cessae rem aliam continent, quam pecuniam: tunc enim tanquam de ipsarum rerum venditione gabella

gabella debetur: si modò vt dixi, in hoc pretium detur vt actiones cedantur, iuxta speciẽ tex. in. d. l. per diuerfas. quo casu, vt dixi, venditio est. Quod si species detur, aut aliud genus, vera permutatio erit, iuxta doctrinam tex. in. l. naturalis. per totam. D. de præscrip. verbis. vt inde gabella duplex solui debeat, iuxta tex. in. l. 2. tit. 17. libr. 9. recopil. Ceterum si eam pecuniam vel aliud genus non ita dederò, vt prædictæ actiones cedantur, sed ex alia causa, puta ex causa mutui: tu verò vt magis de solutione eius cautum mihi esset actiones cesseris vt à tuis debitoribus tantumdem consequar, nulla gabella debetur: quia id totum negotium & mutuum & eiusdem solutio est, modò absit fraus. Idem, si pecuniam retrò debuisses, veluti ex causa emptionis aut alia quacumque, & vt mihi soluas, 41 me procuratorem in rem propriam constitueris, vt tantundem consequar à tuis debitoribus: quia nec tunc gabella debetur fisco, eo quod inibi nulla venditio est, sed sola solutio atq; distractus. At si eo casu ita actiones cesseris, vt non tantundem, scilicet pecuniam pro pecunia, aut genus pro simili genere debito, sed aliud

diuersum exigam à tuis debitoribus, alio pro alio soluto, habebunt locum notata supra capit. 7. per totum. vbi de datione in solutum abundè egimus: quæ omnia quotidie in praxi conducibilia sunt, & de his plusquam semel vidi dubitari.

Nec prædictæ resolutioni, dum diximus cessa actione ad pecuniam pretio recepto, gabellam non deberi pecuniæ priuilegio, obstat praxis, quæ habet, &c. Dic vt in. num. 36. quia ea, quæ sub num. 35. includuntur, delenda sunt, eo quod latius in præhabita additione declarantur.

Num. 39. in fine. ibi. C. de prædijs mino. adde: quicquid dissentiat Ioann. Parladorius dicitur lib. 1. rerum quoti. cap. 3. §. 2. num. 26. in secunda editione. nostris fundamentis non satisfaciens.

Numer. 41. ibi nullamque rem corporalem. adde: in emptorem transferunt, quæ vendi videatur, quamuis prædijs ipsis inhæreant, propter quod dicebat Baldus in auth. ei qui iurat. numero. 36. C. de bonis auctori. iudi. possid. iura prædialia non omnino incorporalia esse. Sed vt diximus, nullam rem corporalem vendimus, cum seruitutes illæ venduntur,

dantur, prout alias in venditione, &c.

42 Num. 42. ibi. vt aduertimus supra cap. 1. num. 41. adde: temporis enim nec permutatio nec venditio esse potest, cum sit commune omnium animantium, vt dicebat Innocent. in cap. in ciuitate. de vsuris. & refert Baldus in. l. in principio. C. eo. tit.

43 Num. 43. ibi. ad curiam Pisanam lib. 4. cap. fina. adde: & est videndus Did. Peretius in. l. 22. gloss. 1. pag. 411. col. 1. in fine. tit. 2. lib. 7. ordina.

In eo. numero. in fine. ibi. numer. 18. adde: & notat eleganter Baldus in. l. 1. in fine. C. de rerum permut. cui. resolutioni subscribit me non citato Io. Parladorius lib. 1. rerum quotid. cap. 3. §. 2. numer. 50. in secunda editione. Ea noua ratione, quia renunciatio non est proprie contractus, neque comprehenditur in statuto iubente vectigal de contractibus solui, ex Baldo in. l. tres fratres. D. de pactis. & Iafone in. l. siue apud acta. numer. 3. C. de transactio. & posset allegari Baldus in. l. si donationis. C. quod metus causa. Sed certè ista ratio & allegatio iniusta est, quoniam Doctores illi loquuntur in simplici renunciatione, quæ refutationem appellant, nullo

scilicet pretio dato vel recepto, neque in alicuius fauorem expressè concepta: hanc enim dicunt contractum non esse, quia ex ea nihil alteri acquiritur immediatè & directò, neque duorum consensus concurrit, sed solius renunciantis: alias enim, scilicet si in alicuius consentientis fauorem conciperetur, contractus esset saltem donationis, si gratuito facta foret, prout alibi fatetur idem Baldus in. l. 1. §. per contrarium. in fine. D. de contractuelæ, &c. Et memini supra capit. 7. numero. 50. in additione. quemadmodum si rem meam pro derelicto habuerò, nemo dicet contractum esse, sed factum quoddam propter quod qui rem eam sibi habere velit, facile consequitur, cum fiat occupantis. §. hoc amplius. versiculo. qua ratione. Inst. de rerum diuisione. Sic ergo, quando ego refuto siue renuntio rem, quæ mihi & tibi communis est, nihil in te transfero, sicut transferrem quidem si rem illam tibi traderem aut cederem pro qua parte mea est: sed me renunciante, & quasi pro derelicto habente, eam tibi in solidum consequeris ipsam occupando: & hoc est, quod ait Baldus in. d. l. tres fratres. diuisionem fieri posse per

per refutationem sine tradi-
tione, & ita factam contra-
ctum non esse, nec gabellæ de
contractibus soluendæ locum
dari, de cuius dicti veritate
propter fraudem agemus infra
capit. 21. numer. 32. Cæterum
si illa renunciatio siue refutatio
fiat accepto pretio, quæ est
species nostra, de qua agit Par-
ladorius vbi supra, siue qui-
dem directio, siue causatiue ali-
quid ex ea tertio adquiratur,
minimè dubitare licet, quin
verus & perfectus contractus
sit, nempe venditio si rem ces-
sam directio adquirat pro eo
pretio: vel si causatiue vt in no-
stra quæstione, innominatus
contractus do vt facias, vel fa-
cio vt des: exempli gratia, cer-
tum est quod si ego aliquid
simpliciter facio, cuius tuæ
vel alterius interest, non erit
contractus, & tamen si pecu-
niam dederis vt illud efficiam,
vel ego fecero vt mihi pecu-
niam des, planè contractus
erit, iuxta dict. l. naturalis. §.
quod si facio. D. de præscrip-
tis verbis. & hoc est, quod
supra resolui in ratione præ-
dictæ resolutionis, quæ
vera est.

(2.)

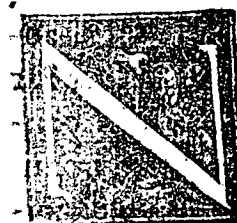
Summa capituli
decimi.

- 1 Ouella Iustiniani de
vsuris colla. 10. de
his nostris censibus
intelligenda est.
- 2 Notatur Caro. Molinæus.
- 3 Fundiarius census quis sit.
- 4 Iurisdictio licet non ex iure, ex cō-
suetudine tamē vendi potest.
Censualis contractus per pecuniā
constituitur; vera quædam
venditio est. ibidem.
- 5 Improbatur expositio Parladorij
ad. l. 10. tit. 17. lib. 9. recop.
- 13 Si fundus obligatus alicui censui,
in ipsius census redemptio-
nem detur, aliqua pecunia
data ab eo, qui fundum reci-
pit, ex hoc excessu gabella de-
betur.
- 14 Qui plures fundos in diuersis ter-
ritorijs existentes vendit vno
pretio, qualiter pro gabella
conueniatur, latè disputatur.
Vbi quis iuxta leges regias solue-
re tenetur, qualiter ibidem.
Conueniri possit, licet alibi domi-
cilium habeat ibidem.
Exponitur tex. in. l. 2. tit. 7. lib.
9. recop. ibidem.
Si plures certam pecunia quanti-
tatem accipiant in censum
super multis cuiusq; bonis,
qualiter gabella exigenda
sit, ibidem.

19 Impro-

- 19 Improbatur Parladorij sententia.
- 35 Conductor fundi tenetur pensio-
nē grani ex eis fructibus da-
re, qui in eo fundo nati erūt.
- 36 L. hereditatum. D. ad leg. fal-
cid. locū habet in gabellarum
solutione.
- 45 Censum & emphiteusis diuersi
contractus sunt.

Additio. in. c. X.

Vm. i. ibi. inter
cōmunes. ad-
de: & in cōstitu-
tione. 160. quæ
inscribitur, exē-
plum sacræ pragmaticæ for-
mæ de vsuris. Inter nouellas Iu-
stiniani. collat. 10. quam de his
nostris annuis redditibus, quos
census appellamus, intelligendā
esse recte docet Carol. Molin.
in tract. de vsuris. q. 75. ver. quā-
tum ad secundum. nu. 386. cum
sequenti.

- 2 Nu. 2. ibi l. sufficit. D. de cō-
di. indeb. adde: quicquid aliud
voluerit Caro. Molin. vbi supra,
quæst. 37. nu. 272. ad fin. Cuius
quidem argumentis facile pos-
sem, vt existimo, sed non valet
satisfacere, alio enim tendit no-
stri operis institutio. Et vtrius-
que, nempe redimibilis & per-
petui, constituendi forma, &c.

In eo. nu. ibi. de cuius iustitia
& pretio. adde: vltra Bald. in. l. si

ea pactione. C. de vsuris. & Car.
Molin. vbi supra. quæst. 62. cum
pluribus sequenti. Agit F. Do.
Soto.

3 Nu. 3. ibi. domino præster.
adde: fundiarius appellat Car.
Molin. vbi supra. quæstion. 20.
nu. 212. & alijs in locis. eo quod
fundus ad reditum conceditur:
quo, &c.

4 Num. 4. ver. & primo. ibi.
per pecuniam consignatos. ad-
de: vt constat ex traditis per F.
Do. Soto libr. 6. de iustitia & iu-
re. quæst. 5. & latissime relatis
per Tiraquel. de retract. ligna.
§. 1. gloss. 6. nu. 15. præcipuè ho-
diè iuxta, &c.

In eo. nu. ibi. sicut iurisdictio.
adde: quæ licet non ex iure, sal-
tem ex cōsuetudine vendi po-
test, vt docet Baldus in cap. ex
eadem lege. nu. 2. de lege. Cor-
radi. super feudis. vel sicut ius
perciipiendi, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. de em-
ptio. & venditio. adde: & in ter-
minis vere venditionis dubitat
Bal. de iustitia istius contractus
propter suspicionem vsuræ in
cap. vnico. nu. 7. si de feudo vas-
fallus ab aliquo interpellatus
fuerit in vsibus feudorū. quic-
quid ipse Baldus in repet. l. ius
iurandum. col. 39. ad finem. D.
de iure iura. innominatū contra-
ctum do vt des esse dixerit. Et
Baptista Villalo. in tract. cōmu.

D opinio.

opinio litera. L. nu. 132. locatio-
ni attribuat: Verius enim ipse
Baldus contractum istum em-
ptionis & venditionis esse iure
probat in consi. 133. ad finem.
l. 3. & consilio. 292. lib. 5. Hinc
ergo, &c.

5 Nu. 5. ibi. l. tit. 17. lib. 9. Re-
cop. adde: siue quidem cēsus il-
le perpetuus nunquā redimibi-
lis, siue potius redimibilis per
pecuniam constituatur: eadem
enim vtriusq; natura est quan-
tum ad hoc, vt ex vtriusq; cēsus
constitutione venditio fieri in-
telligatur, ex notatis supra isto
cap. nu. 1. & 4. & sane statim, eo
ipso quod prædictus census cō-
stituitur, regia gabella debetur
ex traditis supra. c. 3. per totū.
vbi resoluius eo ipso, quod
emptio & veditio purè cōtracta
est, vt regie decimæ locū dari,
& in nostris terminis censualis
cōstitutionis tenet expresse Ca-
ro. Molinæus de vsuris, &c.

In eo. nu. ibi. pro qua senten-
tia. adde: nepe quod ex census
cōstitutione vectigal debeat, vt
ultra tex. expressum in. c. 15. no-
uarū pūuactionū: est mihi tex.

In eo nu. in. fin. ibi. d. c. 1. nu.
37. adde: nec placere potest ex-
positio Parlatorij, vbi supra.
c. 3. §. 4. nu. 8. in secunda editio-
ne. qui prædictam. l. 10. Recop.
vult intelligere de venditio-
ne cū pacto. retrouendendi ce-

lebrata, eo quod sub veditio-
colore prohibita pignera-
tiones fieri solēt, vt refert tex. in. l.
4. ver. *Y porque algunos*, tit. 6. libr.
8. Recop. Quia in eo illa lex deci-
ma, & l. 101. in quat. gabel. ex-
presse agunt, quando é contra-
rio sub pignorationis colore, ac
nomine emptio & veditio oc-
cultatur ad gabellam vitadā:
quod timeri nequit quādo sub
expresso venditionis nomine
pignus & mutuum occultan-
tur, de quibus agit. d. l. 4. per Par-
latoriū allegata: hos enim con-
tractus detegi gabellarij nō in-
terest, cū nō ex mutuo, vel pig-
nore occultis, vel expressis, sed
ex manifesta & apparenti illa
venditione ius decimæ sibi ad-
quiratur. Quæ sane vera veditio
est, quāuis in fraudē vsurarū
fiat, ac proinde adhuc gabella
debetur, ex notatis per Baldū
in. l. 1. nu. 3. C. de pigno. actione.

7 Nu. 7. in fin. ibi. siue tempo-
ralis venditio sit. adde: prout ele-
ganter quoque explicat Carol.
Molinæus de vsuris. quæst. 62.
per totam. nu. 411. vbi bene re-
soluit hanc census veditioem
non cōprehendi sub lege taxa-
tiua legitimi pretij constituēdi
census qualis est apud nos est. l.
6. tit. 15. lib. 5. Reco. & alia prag-
matica, cuius mētione fecimus,
supra isto capit. n. 2. Atq; ideo,
cum verè eo casu emptio &
vendi-

venditio contrahatur, indubita-
bile est, q̄ regalis decima, &c.

12 Nu. 12. ibi. & 40. in fi. vel ad-
de: vel potius, & hoc magis mi-
hi placet, cum fundus, &c.

13 Nu. 13. in fi. ibi. atq; ita semel
in facto respōdi. adde: dum in-
terim notes, quod si fundus
iste: qui aliās censui obligatus
pro eiusdem cēsus redemptione
aut recognitione datus est,
vt dixi talis sit, quod eius valor
& æstimatio principalē census
sortem excedat: atque ideo ita
detur in redemptionē, vel reco-
gnitionē census, vt vltius ab
accipiente aliqua res vel pecu-
nia fundi domino restituatur:
dubium non erit, quin ex hoc
excessu regalis decima solui de-
beat: quia pro ea parte non re-
demptio, siue celsio simplex, vt
diximus, sed vera ac realis ven-
ditio, aut permutatio contrahi-
tur, vt manifeste patet, & lecto-
rem monuisse sufficiet.

14 Nu. 14. ibi. in solidum eo cen-
su affecta est. adde: præmaxime
si itā à principio in constitutio-
ne ipsius census dictū sit, quod
cōstituitur super omnibus il-
lis bonis, & super qualibet eorū
parte, prout est quotidiana pra-
xis & tabellionum stylus tra-
men, &c.

In eo. nu. ibi. non potest de-
bet. adde: ex traditis infra cap.
13. nu. 3. in fin.

In eo. nu. ibi. dict. c. 3. §. fin. ad

finem. adde: & est optimum ar-
gumentum in. l. 2. §. iacturæ sum-
mam. D. ad legem Rhod. de ia-
ctu. cū qua est. l. 10. tit. 10. lib. 7.
Recop. & fiet in hunc modum.

In eo. nu. ibi. respectiue distri-
buantur. adde: Idemq; erit ex
eadem ratione, si quis vno pre-
tio vendat plura bona immobi-
lia, quæ in diuersis territorijs
haberet, nepe vt pro portione
& qualitate bonorū gabellam
soluat in vnoquoq; loco: quod
aliquādo erit difficile, nec enim
facile ex diuersitate prædiorum
portiones gabellæ inuenientur,
vt aliās inquit tex. in. l. si alteri.
D. de hered. instit. eo quod iste
talis venditor in prædictis casu-
bus multorum iudicū subibit
iudicia: quia in vnoquoq; loco,
in quo bona cēsuata, vel vedita
sita erūt, pro rata gabellæ cōue-
nietur: & vnusquisq; iudex bo-
na in sua iurisdictione existētia
æstimabit, scilicet citatis aliorū
locorū gabellarijs, quibus aliās
facta æstimatio præiudicare nō
poterit, arg. tex. in. l. 1. §. cū dicitur.
D. si cui plusquā per leg. fal-
cid. Etenim ratione gabellæ in
loco soluendæ; iuxta decisionē. l.
5. & l. 9. tit. 17. lib. 9. Recop. forū
fortitur veditor, vt quo loci ex eis
legib; decimā soluere teneatur,
ibidē quoq; cōueniendus sit, qua
si ibi quoad gabellā cōtraxerit,
argu. tex. in. l. contraxisset. D. de
actio. & oblig. & aduertimus fa

pra. c. 4. nu. 13. Vt alius dixit Bal. in. l. 1. nu. 33. C. de sent. quæ pro eo quod interest. Vbi inquit, quod si lex imponit gabellam siue collectam seminantibus in territorio & suo districtu, ex eo quod ibi seminant, quasi contrahere videndum, quoad collectam attinet: quia bene potest lex, aut statutum de nouo inducere, quasi contractus incognitos, argu. tex. in. l. omnē. D. de iudicijs. & facit dictum eiusdem Bal. in. l. 1. nu. 2. C. vbi de hæred. agi oportet. dicētis, quod si ego sim hæres alicuius, & tu possides multa bona hæreditaria in diuersis locis, in quolibet loco possum te cōuenire, quia particulari possessio vbi cunq; tu possides, subijcit te oneri petitionis hæreditatis. Et præterea scitum est, quod si quis habet bona immobilia in alio loco extra domiciliū, ibi cōuenitur, exigitur, seu pigneratur pro seruitio Regio, vbi bona sunt: quia ibidem solueret tenetur, ex. l. 5. tit. 9. li. 7. Recop. cū notatis per Bal. in. l. si fidei commissum. §. tractatū. D. de iudicijs. notat Auend. de exequemāda. 2. par. c. 14. nu. 15. vnde similiter dicendū est, quod si censum vendis super multis bonis nunc, vel antea constitutū, vel plura bona immobilia vendis vno pretio, cū gabella sit diuidenda ex prædictis, ita quod in locis bonorū pro rata cuiusq; rei

soluatur, vt explicuimus, necessario fiet, vt nō in loco cōtractus, sed in locis bonorū a singulis gabellarijs cōueniri possit & debeas, quia particularis solutio, quæ per te in quocunq; loco faciēda est lege regia, te eorundē locorū foro & iurisdictioni subijcit, quasi ibidem contraxeris ex. d. l. cōtraxisse. & l. quæro. D. de solutio. seru. scilicet decisione text. & cōmuni in. c. Romana. §. contrahētes, de suo cōper. libr. 6. nēpe quæ eo in loco reperitur venditor, aut aliqua bona possideat, iuxta ea quæ resoluit Coua. in practicis. c. 10. n. 4. nec prædictis obstat tex. difficilis in l. 2. tit. 7. lib. 9. Recopil. vbi dicitur, quod pro gabella vnusquisque cōueniatur in suo domicilio. Quia respōdeo, quod illa lex loquitur, quādo vēditor debet gabellam cōductori, seu collectori gabellarū suæmet iurisdictionis: & dubitatur, an talis debitor possit trahi de suo loco, in quo domiciliū habet, ad locum principale eiusdem iurisdictionis: veluti si sit vicinus alicuius suburbij, vel vici, aldea vulgo dicimus, & conductor, siue collector gabellarum, eum cōueniat in villa, seu ciuitate, cui ille vicus subiectus est: quod sane in quocunq; alio debitor præter gabellam nullam dubitationem habet, scilicet, quin cōuenire possit & debeat,

beat, quia iudices illius vici nullam iurisdictionem, seu causarum cognitionem obtinent, nisi forte intra summam centum marauedinarū, prout est consuetudo: & adhuc si velit creditor, etiam intra eam quantitatem cōuenire potest illum debitorem, corā iudice residente in capite iurisdictionis, vt est notissimum & quotidiana praxis ostendit. At in gabellarum debito aliter deciditur in. d. l. 2. Recop. quæ quoad gabellas attinet, pedaneis illis vicorum iudicibus plenam iurisdictionē tribuit in quacunq; quantitate. Et concordat. l. 11. ibi. *Y los lugares*. Quod verbum idem significat, quod verbū istud, *Aldeas*, tit. 9. lib. 3. Reco. Cæterū quando quis debet gabellam alicui loco extra iurisdictionem sui domiciliij, vt quia in illo loco extraneo sita sit res vēdita, iuxta. l. 9. tit. 17. lib. 9. Reco. Vel quia alias extraneo illi loco gabella debeat, iuxta regulas traditās in. l. 5. eo. tit. & quæ supra late resoluiamus cap. 4. per totum. Nihil decedit siue determinat prædicta. l. 2. tit. 7. libro. 9. Recopila. & obseruanda est præhabita nostra resolutio. Quod valde nota, quia de hoc passū multum vidi dubitare famosum aduocatum.

Sed & vltius, vt ad gabellam

bellæ distributionē redeamus, magnopere etiā dubitatū vidi, quid erit si plures homines plura sua bona vendidissent, vno pretio, vel certā pecuniæ quantitatem in censum accepissent, ac super multis suis bonis insolidum constituissent, quæ tamē bona in diuersis territorijs existerēt, quod quotidie solet cōtingere: qualiter scilicet illius vēditionis, seu cēsus gabella in vnoquoq; loco soluēda sit: nēpe, an pro rata bonorū, quæ vnusquisque obligauerit, secundū quæ supra diximus, an vero potius pro rata pecuniæ, quam vnusquisque ex principali cēsus sorte recepisset, vt quia nō æqualiter sed varijs portionibus inter se ipsos, prout cōuenierit, principale illam sortē diuisissent. Et certē cum vnusquisque bona sua eo vnico & cōmuni pretio vēdidisset, seu cēsus obligasset, proculdubio existimo vnūquēque etiā pro rata suorū bonorū ad decimæ obligationē teneri ex præhabita resolutione: quia quantitas pretij, bonorū etiam quantitati respondere debet, & pretio gabella: nec curandum erit de particulari pretij inter ipsos venditores distributione secuta, quia vēditionis actus inspiciedus est, ex quo gabella producit, iuxta notata supra. c. 3. ex principi. Et hoc quidem quoad

fiscum, vel gabellarios intelligendum est: nam quoad ipsos venditores attinet, dubium non erit, quod unusquisque pro rata pecunie receptae portionem gabellae contribuet, ut inter ipsos aequalitas obseruetur: ita ut si quis iudicio conuentus amplius exsoluerit, quam se pro ratione pecuniae contingeret, ut quia plura bona, & minore pecuniae summa haberet, ab alijs consequatur. *Ceterum in illa viuorum computatione recte Parladorius aduertit, &c.*

17 Nu. 17. ad medium. ibi. eo censu oneratum vendo. adde: ex l. qui tabernas. D. de contrah. emptio. iuncto text. in l. si fideiussorum, &c.

18 Nu. 18. ibi. bona ipsa censuata perierint. adde: arg. eius, quod de usufructu ait text. in principi. instit. de usufructu. ibi. Est autem ius in corpore.

19 Numer. 19. ibi. l. 1. C. sine censu. vel reliquis. adde: id quod nendum in principali sorte ipsius census, sed etiam in reliquis decursis locum habet: aequum enim vtrumque debetur in ea re, & vtriusque eadem est ratio: quamuis iniuste discrimen constituerit Io. Parladorius libr. 1. rerum quoti. c. 3. §. 4. nu. 12. in si. in secunda editione. Et nos quoque sensisse videamur infra isto. c. nu. 75. ut ibid. annotanda erant.

35 Nu. 35. ibi. alimenta praestiteris. adde: ad quod facit dictum Bart. in l. domini praediorum. nu. 2. C. de agricolis & censu. lib. 11. vbi inquit, quod conductor, qui tenetur annuatim dare decem corbos frumenti, vel grani, tenetur dare de grano, quod nescitur in illo praedio.

39 Nu. 36. ad fin. ibi. gabella debetur. adde: facta alimentorum aestimatione, iuxta computationem. l. haereditatum. D. ad legem falcid. quam expresse ad gabellarum solutionem notat Bald. in l. cum hi. §. nihil autem. in fin. & §. eam transactionem. nu. 4. D. de transactio. & dicemus infra. c. 17. nu. 18. in additione.

37 Num. 37. ibi. & quae ibi notatur. C. de euitio. adde: cum notatis per gloss. & Doctores in §. nouissimè. verb. praestat. instit. de suspectis tutoribus.

38 Nu. 38. ibi. venditionisq; ratio: adde: & elegantissimè Bald. de istius annui redditus ad vitam constitutione expresse loquens in cons. 133. incipit, & quod dictus. lib. 3. ad. fin.

41 Nu. 41. ibi. verb. contractus. C. de legatis. adde: tradit Bald. in l. ea lege. nu. 8. & ibi. Doctores. C. de condictione. ob causam.

45 Num. 45. in fin. ibi. & alij plures passim notant. adde: inter quos videndus est Greg. Lupus in l. fin. gloss. 1. tit. 8. partit. 5.

vbi

vbi pro expositione praedictae legis regiae hos duos contractus census & emphiteusis recte distinguit.

46 Nu. 46. in fin. ibi. c. 13. nu. 3. adde: atque ita in hac censu datione alicubi obseruari audio.

60 Nu. 60. ibi. quaest. 5. art. 3. adde: & ultra Baldum in repet. l. iusiurandum. col. 39. ad fin. D. de iure iuran. tradit. &c.

74 Nu. 74. ad finem. ibi. postea censum redemerit datis, &c. sic lege: redemerit in totum vel ex parte, datis scilicet quadringentis aureis, vel aliqua eorum parte, decimam quoque, &c.

75 Nu. 75. ibi. D. de aqua pluvia arce. adde: & l. cum fructuarius. D. de usufructu.

In eo. nu. ibi. censum recognouisset. adde: modo rem cum fructibus & omni utilitate percepta restituat, iuxta text. in l. heredes. C. de omni agro deserto. lib. 11. de cuius intellectu agit Greg. Lup. in l. 4. gl. magna. tit. 6. p. 6.

In eo. numer. ibi. vel aliquibus debitis pensionibus annuis mihi remisissis. Dele haec verba propter ea, quae diximus supra isto cap. nu. 19. in additamentis.

77 Num. 77. ibi. pro immobili iudicatur ius illud. adde: ut tradit text. in auth. de non aliena. & permut. in praefatione. circa principium. collat. 2. & resolut. &c.

Summa capituli

Vndecimi.

In contractibus non ordinatis ad dominium, aestimatio non facit emptionem.

Additio in cap. XI.

Vm. 2. ibi. nu. 4. adde: ultra tradita per Baldum in l. 3. nu. 5. C. commodati.

3 Numer. 3. in fin. ibi. C. de iure dotium. adde: de quo est rextus in l. 71. vbi Gregorius. verbo. apreciada. tit. 18. partit. 3.

5 Numer. 5. ibi. §. damna. D. pro sortio. adde: vbi in §. si in coeunda. in fine. inquit. Baldus, quod in contractibus non ordinatis ad dominium, aestimatio non facit emptionem, & de praedicta lege agit idem Baldus in l. si pascenda. C. de pactis. & l. 3. D. locati. & contingit quoque in specie, &c.

6 Numer. 6. ibi. venditio resulet, siue non. adde: iuxta distinctionem Baldi in l. ex conuentione. numer. 1. in fin. C. de pactis.

10 Num. 10. in fine. ibi. sed ex parte mutuatarij: dele hoc verbum, & sic lege: sed ex parte

D 4

cius.

Additio in.c. XIII.

eius, qui mutuatus est, cum postea eas vendiderit.

16 Num. 16. ibi. l. 8. tit. 1. patit. 5. adde: vel iuxta text. in. l. in summa. l. 6. in frumento. D. de condict. in debiti.

In eo. num. ibi. sed ex natura contractus mutui. adde: & ex natura conditionis indebiti, &c.

In eo. nu. in fin. adde: & ijs, quæ dicemus infra cap. 21. per totum.

Summa capitis Duodecimi.

17 **E**xponitur textus in l. fina. titul. 23. part. 3.

Additio in.c. XII.

2 **N**um. 2. ibi. text. in. l. Julianus. §. si quis rem. D. ad exhib. adde: & est tex. elegans in. l. si conuenerit. §. si quis. D. de pigno. actio. ubi dicitur, quod aliud est materia, & aliud nauis ex ipsa materia facta.

In eo. num. ibi. ex qua elegant rerum & materiarum differentia. adde: ex veris quidem principijs naturalis philosophiæ de prompta, iuxta ea, quæ cum S. Thoma. in. 2. Sententiarum.

distin. 7. quæstio. 3. art. 1. in isto proposito tradit. F. Domi. 8. et ibi 4. distin. 9. quæst. tract. 13. in fin. factum est, &c.

5 Num. 5. ibi. ars ista pictoria plurimi habebatur. adde: ut factis constat ex relatis à Budæo de arte & partibus eius lib. 2. fol. mihi. 47.

6 Num. 6. ibi propter cuius celebre artificium adde: teste Plinio lib. 34. naturalis historia. cap. 7.

9 Numer. 9. ibi. calidis aquis oleum confeceris. adde: utrumque enim artem requirit, nec aliter in usu humano est, ut ait Baldus in. l. pro oneribus. nu. 2. C. de iure dotium.

10 Num. 10. ibi. accipiendum est pro vino. adde: ut ex Virgilio. I. Geor. & Ouidio lib. 2. de arte. præcipit Calepinus.

13 Num. 13. in fin. ibi. non possit reliquias, &c. sic lege: non possit actione ex stipulatu, seu certi conditione, quæ est stricti iuris, etiam reliquias petere, quas Græco verbo expressit I. C. in. l. quid ergo. §. si hæres de legatis. 1. Vnde alij, &c.

14 Numer. 14. ibi. & in. l. lana. verb. facta. de lega. 3. adde: & in dict. l. quid ergo. §. si hæres. verbo. non ut carnem. de lega. 1.

16 Num. 16. ibi. vel sibi debita superfuerint. adde: per tex. dict. l. solum. §. meum est. D. de rei vend.

vend. & l. quid ergo. 70. ver. vnde Cassius. de usufruct. & l. 1. §. in bestijs. ibi. & ideo. D. si quod ropes paupe. fecisse dicatur.

17 Nu. 17. ibi. vel anatomiam. adde: ut sic intelligas text. in. l. fini. ibi. O si fuisse seruo que no valisse in aliqua cosa. titulo. 23. part. 3.

Summa capitis decimitertij.

21 **E**x vno et eodem debito non nisi unica decima executionis aliquæ loco debetur, quamuis multiplex executio fiat.

6 Si de principali contractu soluitur est gabella, non debetur executione quæ illi accessit.

7 Vbi duo sunt propter unum, ubi est tantum est unum.

11 Ponderatur utilitas glossæ in. l. scire. debemus. D. de verb. oblig.

12 Si pretium venditionis per partes augetur, cui gabellario decima illius augmenti soluenda est.

21 Notatur Parladorius.

23 Ponderatur l. 70. Tauri.

30 Ad iudicandam qualitatem contractus non sonus verbo, sed rei effectus inspicendus est.

2 **N**um. 2. ibi. Aufrelius in quæstio. Tholofana. 451. adde: & in decima executionis statuitur iure nostro, ut pro vno & eodem debito non nisi vnica decima exigatur, quamuis plures executiones fiant, text. est in. c. 12. tit. 29. libr. 4. Recopilat. ubi id clarius deciditur, quam in. l. 10. tit. 6. libr. 3. & l. 7. tit. 21. libr. 4. Recop.

3 Num. 3. ibi. nec amplius peti posse. adde: ut ait Baldus in. l. 1. §. quod si nemo. ad finem. ver. super quinto. D. quod cuiusq; vniuersita. nomine. Et resoluit, &c.

4 Num. 4. ibi. non debet iterum ex venditione solui. adde: refert & sequitur cum alijs pluribus allegatis Auilesius in cap. 1. prætorum. verbo. promessa. num. 6.

5 Num. 5. ibi. D. de eo quod certo loco. adde: & l. Tirtius cū gloss. fin. ad finem. D. de pigno. actio.

6 Num. 6. ibi. cap. 3. §. 2. num. 27. adde: immo & ex eadem ratione procedit, quod tradit idem Baldus in. l. 1. num. 5. D. si cert. pet. quod si statuto caueatur, ut ex omni contractu solvatur gabella, & de principali

D 5 con-

contractu soluta sit, non debet iterum solui de fideiussione super eo contractu interposita, quasi unum & idem negotium sit. l. 3. §. fi. D. de duobus reis. cum fideiussio sit accessio obligationis principalis. §. si fideiussores. Instit. de fideiussore. & duplici onere contrahentes gravari non debent, argu. notat. in. l. 1. C. de mulieribus in quo loco sexui. Et vide quae dicemus infra cap. 20. nu. 39. at in nostra, &c.

7 Numer. 7. ibi. alterum decipiens. adde: atque si quotiens duo sunt propter unum, utrobique tantum est unum, ut inquit Bal. in alia quaestione de gabella in l. cum dotem. in. fin. C. de iure dotium. Idem Baldus in l. 1. nu. 8. C. de sent. & interloq. omn. iudic. ubi allegat text. in. l. qui libertatis. §. seruus. D. de iur. iur. & cum in ea duplici venditione non nisi unius pretij commodum sit, non videtur, quod ulterius possit esse onus, ut alias in gabellarum materia praecipit idem Baldus in cap. si quis de manso. numer. 21. in fin. de controuer. inuestit. in vsibus feudo. & facit etiam quod de instrumento renouato tradit Bartol. circa gabellam in consilio. 67.

8 Numer. 11. in fin. ibi. quaestio. 38. num. 168. adde: eritque unum de multis, pro quibus utilem

esse doctrinam glossae in. l. scribere debemus. verb. mixta. ubi. & sic nihil additur. D. de verborum oblig. ait Angelus de Perusio ibi. num. 1.

12 Numer. 12. ibi. superfluo contrahere. adde: in quod magis inclinatur Baldus post multas antiquorum sententias ab eo relatas in l. pacta nouissima. numer. 9. & num. 10. ver. finaliter concludit C. de pactis.

In eo. nu. ibi. per totam quaestionem. adde: & quae circa fideiussorem in simili venditione intercedente tradit Martinus apud Baldum in dict. l. pacta. nu. 9. in princip.

In eo. numer. ibi. infra. c. 14. num. 17. adde: tamen si eueniat, quod tempore contracta venditionis a principio, vnus gabellarius sit, tempore autem pretij aucti per nouum partium consensum alius gabellarius reperiat, huic ultimo debebitur decima istius quantitatis, quae aucta est in eo pretio: siue quidem reformatam priorem venditionem, ut dixi, siue de nouo contractam esse intelligas: quia cum vere ex nouo & presenti partium consensu pretium venditionis augeatur, saltem vel ex ea parte denuo vendere censendi sunt, argu. eorum, quae dicemus infra dicto cap. 14. num. 17.

14 Numer. 14. ibi. damnosum fuerit venditori. adde: quia lex tam emolumentum venditori contingens, quam poenam eius, qui ad reuendendum emerit, intuetur, ut alias inquit text. in l. fin. §. fin. D. quae in frau. creditorum. & videtur sentire, &c.

21 Numer. 21. in fin. l. legauit. D. de liber. leg. adde: quicquid Io. Parladorius rem non explicans, nec ex suis principijs resoluens, prout nos fecimus, aliud dixerit me tacito libr. 1. rerum quotidiana. capit. 3. §. 2. num. 39. in secunda editione. Affirmans, quod, in hoc casu, de quo agimus, perinde erit, atque si ipsi creditori addita fuissent bona debitoris, & ideo vectigal non deberi: quod quidem si verum esset fieret, ut nedum ex ista cessione, sed nec ex finali additione extraneo illi licitatori facta sub illo beneficio, quod de traspasso dicimus, vectigal aliquod esset soluendum, quia ex adiudicatione directio facta creditori, nihil debetur eo nomine, ut resoluius supra cap. 7. num. 54. quod plane falsum est: ultra quod iura ab illo auctore allegata nihil ad rem.

23 Numer. 23. in fin. ibi. num. 12. glossa 3. adde: etenim proculdubio non repetitur, & si soluta non sit, solui debet ex praedicta ratione: quod sic expresse vo-

luit Bal. in. l. 3. §. sed quia nostra. num. 4. commu. delegatis. Loquens in terminis retractus sanguinis, de quo in cap. constitutus. de integ. rest. mino. & est text. expressus in dict. l. 70. Tauri. cum ibi notatis per Castellum in. 2. additione. Et quae dicemus infra. c. 14. nu. 10.

30 Numer. 30. ibi. ex rubrica. C. plus valere quod agitur. adde: etenim ad iudicandam qualitatem contractus, non sonus verborum, sed effectus rei inspicendus est, ut late dicemus infra cap. 21.

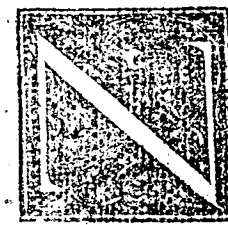
Summa capitis decimi quarti.

- 2 **P**aria sunt, non esse celebratum contractum, aut nulliter celebrari
- 3 Contractus reprobatus, fingitur non celebratus.
- 4 Imaginaria venditio, quae sit.
- 5 Sine licentia Episcopi capella, aut sepultura in alium transferri non solet.
- 6 Cur ex venditione sepulturae a laico facta, gabella non debeatur, ibid.
- 6 Venditio, cuius pretium statim remissum sit a venditore, praesumitur simulata, ac proinde gabella non debetur.

- 10 In conditionibus inspicimus principium prima existentia, & non curamus successum eius.
- 11 Allegatur & declaratur quaedam doctrina Baldi, ibidem.
- 12 Emptor ladens, si pretium suppleat, de nouo contrahere videtur, & gabellam debet ei gabellario, qui tempore supplemētis fuerit.
- 13 Venditione contracta sub patetis resolutiuis, interim is contractus ad effectum perducendus est, tam quoad ipsum contractum, quam quoad gabella solutionem.
- 14 Venditione contracta si res placuerit emptori, aut nisi displicuerit, qualiter gabella soluenda est.
- 15 Si gabella ex lite debeatur, solum interesse, quod vertitur, & stimandum est.
- 16 Tutor bene potest nomine pupilli rem aliquam emere cum pacto de retrouendendo, nec ad implementum pacti necessaria est iudicis auctoritas.
- 17 Cum plures res una venditione distrahantur, an nullus effectus sit dicere, quod plures venditiones sunt, aut una.
- 18 Late exponitur text. in. l. fin. C. de restitutio. mino. & Parladoryj argumenta consuetantur.

- Regulariter minor obligatione legali consuetudinaria, aut statutaria tenetur, ibid.
- 51 Circumscriptio quid proprie in iure significet.
- 55 Voluntatem cogi non posse qualiter intelligendum sit.
- 56 Parladoryj argumenta consuetantur.
- 60 Venditione contracta in fraudem creditorum, ac proinde reuocatur, an gabella debeatur.
- 63 Sicut actus simulatus gabellam non patit, ita nec is, qui in suspensio est.
- 64 Qualis est contractus in prima sui figura, talis censetur in sui essentia, nisi contrarium probetur.

Addit. in. c. XIII.

Vm. 2. ibi. C. ne licere habitatoribus. lib. 11. adde: quia paria sunt non esse celebratum contractum, & nulliter celebrari, arg. text. in. l. nec ullam. D. de petitio. hered. de qua re ultra allegata per Tiraq. ubi supra. num. 6. videndus est Matthæus de Afflictis in titul. que sint regalia. verb. vectigalia. num. 123. in vsibus feudorum: ubi agit de hac quaestione. & Alciatus

- 3 ciatu. in. c. placuit. nu. 90. & c. Num. 3. ibi. lege vel natura prohibita. adde: quia contractus reprobatus fingitur non celebratus: atq; ideo inquit Baldus in. l. non dubium. nu. 2. C. de legibus. quod de contractu reprobato non debet solui gabella. Quod quidem generaliter intellige, siue id continget ratione rei venditæ, & c. In eo. nu. ibi. vt in furioso. adde. l. 2. §. si a pupillo. D. pro emptore. & in prodigo, cui bonis interdictum est. l. is cui. D. de verb. oblig. siue ex adiectione conditionis impossibilis. l. non solum. D. de actio. & obli. siue propter dolum, & c. Numer. 4. ibi. quæ efficit, vt nulla venditio sit. adde. l. emptio. ne. C. plus valere quod agitur, & tãquam corpus sine anima, vt dixit Baldus in. l. 1. nu. 4. C. illo tit. vnde imaginaria venditio dici solet. l. contractus. D. de actio. & oblig. l. nuda. D. de contrah. emptio. & ex alijs resoluit Pinelus in. l. 2. C. de resc. vendit. 1. part. cap. 2. nu. 28. Vel etiam dici solet figurata venditio. l. fin. & ibi glo. & Baldus. C. de emancip. libero. quamuis quidem & imaginaria quoque dici solet, quæ non simulata, sed momentanea venditio sit, quæ sane vera & realis venditio est, vt ex ea proculdubio regalis de

cima debeat, vt in. l. 4. §. 1. & ibi glo. verb. imaginaria. D. de manumissio. quod non est in simulata illa venditione, quæ nullas vires habet, vt dixi, atq; ideo nullus est illius, & c. Num. 5. ibi. in nullius bonis est. adde. §. nullius autem. in stir. de rerum diuisione. In eo. nu. ibi. l. si vsusfructus. in fin. D. de iure dot. adde: seu pro iure quodam funerandi, quod laicus possidere potest, vt probat tex. in. l. 1. D. de mortuo inferendo. quicquid dominiũ sepulturæ non habeat ex prædictis, vt notat glo. finalis in fin. in cap. 3. de iudicijs. licet Abbas ibi num. 10. aliter teneat. In eo. nu. ibi. in responsione ad. 3. argu. adde: quicquid Greg. Lupus in. d. l. 1. tit. 13. par. 1. verb. vender, tales contractus condemnet, prout refert & sequitur Molina libr. 1. de primoge. Hispa. cap. 24. num. 40. non video, & c. In eo. num. ibi. & in alium transferre potest. adde: quod quidem fieri videmus quotidie habita licentia ab ordinario Episcopi, siue qua obtentum est, neminem posse capellam, aut sepulturam suam alij gratis, vel pretio concedere, nec obstat, & c. In eo. nu. ibi. quod aperte fieri requirit. adde: immo cum saltem

saltem de facto istæ venditiones procedant, quamuis de iure nullæ essent, id sufficeret ad decimæ obligationem, ex ijs, quæ dicemus infra isto cap. nu. 47.

Sed adhuc his non obstantibus, propositæ dubitationi respondens affirmandum esse existimo, ex huiusmodi sepulturæ aut capellæ venditione regium vectigal non deberi, non quidem ex eo, quod venditio nulla sit, vt Parladorius dicebat, est enim validissima, tam de iure, quam de facto procedens secundum quæ supra explicuimus: sed ex ea potius ratione, quia (vt vides) iuris cuiusdam incorporalis venditio est, per quam nullum corpus, puta solû, aut ædificium sacrum, vt pote quod in nullius bonis est, in emptorem transferatur, quamuis quidem prædicto solo, aut ædificio inhæreat. Atque ita succedit, locumque habet præiudicata praxis, de qua egimus, supra cap. 9. nu. 41. quæ resolutio ex prædictis fundamentis vera esse conuincitur, quicquid prædictus Parladorius obiectæ difficultati nõ satisfaciens, quod primum facere oportueret, immerito me nulloque iure sententiam suã improbasse conqueratur in secunda editione. d. §. 3. nu. 35.

In eo. numer. in fin. ibi. c. 17. nu. 18. adde; & circa decimam

ecclesiasticam ex rebus. nolle adquisitis soluendam vide Di. Peret. in. l. 1. tit. 5. lib. i. ordina. col. 208. ver. quarto etiam.

6 Num. 6. ibi glos. 14. nu. 123. adde: præsumitur etiam in dubio simulata venditio, ac proinde ex ea tamquã ex nulla venditione gabella deberi nequit, vt expressim. ait Baldus in dict. l. cum in venditionem. cum ijs, quæ supra diximus. nu. 4. sed certè, &c.

7 Num. 7. ibi. Castren. in dict. l. ab emptione. nu. 4. adde: & eiusdem Baldi in l. si constante. ad finem. C. de donatio. ante nuptias. quæ refert & sequitur Matthæus de Afflict. in tit. quæ sint regalia. verb. vectigalia. nu. 65. in vsibus feudo. Auendanius cum alijs ab eodem citatis de exequ. mandatis. 1. par. cap. 17. nu. 8. & resoluit, &c.

8 Num. 8. ibi. eadem enim ratio est. adde: nõ licet duo actus fiant, primus quidem contractus est, nempe venditio: secundus autem actus non est contractus, sed pœnitentia, seu distractus, ex quo gabella nõ debetur, vt expresse ait Baldus in rubr. C. quãdo liceat ab emptione discedere. nu. 3. in fin. & faciunt quæ diximus supra cap. 10. nu. 10. & quæ cõgerit Tiraq. de legibus connub. glo. 5. nu. 2. si verò, &c.

In eo.

In eo. num. ibi. secundo locutione definitum. adde: & hoc est, quod voluit Baldus in dict. l. ab emptione. nu. 4. ver. tertius casus. D. de pactis. dum constituit differentia inter verba per modum nouæ obligationis concepta, & verba, quæ per modum resolutionum concipiuntur. De qua re, &c.

10 Numer. 10. ibi. C. de ædilitijs actio. quem sequitur adde: etiã Matthæus de Afflictis in tit. quæ sint regalia. ver. vectigalia. nu. 61. in vsibus feudo. & Gregor. Lupus, &c.

In eo. num. ibi. D. de ædilitijs edicto. adde: & l. voluntate. in fin. D. quibus modis pignus, vel hypoth. solui. & l. ex hoc. §. fin. cum lege sequenti. D. de alienatione iudicij muta. causa facta.

In eo. nu. ibi. l. si quis hæredem. C. de instit. & subst. adde: in conditionibus enim accipimus principium primæ existentiæ, & non curamus successum eius, vt ait Bald. in. l. precibus. nu. 6. C. de impuberum. & alijs subst. arg. tex. in. l. si ita quis stipulatur. sine nauis. 63. D. de verb. oblig. & l. boues. §. hoc sermone. D. de verb. signifi. Quod & in simili, &c.

In eo. nu. in fin. ibi. eodem cap. nu. 24. adde: & tradit Bal. sic ex prædicta dist. intelligendus in. l. 3. §. sed quia nostra. n. 4. C.

cõmunia delegatis. vbi inquit Cynus de tali quaestione quæsiuisset: dicitur statutum, vt vassallus teneatur soluere certum quid domino loci, aut fisco pro quolibet contractu: modo pone, quod ille contractus postea rescinditur, vt teneatur soluere. Et inquit quod non, si rescinditur tamquam inualidus, quia potestas euctionis tollit intellectum acquisitionis. l. postulante. D. ad Trebellia. quod optime exemplificatur in prædictis pactis resolutionibus. Sed si sit quedam translatio, exemplum in retractu sanguinis, vt in capit. cõstitutus. de restitut. in integ. Tunc tenetur soluere, quia adhuc verum est, retro contractum fuisse, quamuis ex nunc rescindatur, vel transferatur ex prædicta resolutione, iunctis ijs, quæ tradidimus supra capit. 13. nu. 23.

11 Num. 11. in fin. ibi. D. de reg. iuris. adde: de venditionibus autem in fraudem creditorum contractis, & ex ea causa postea rescissis, vide infra isto. c. n. 60.

17 Num. 17. ibi. De todo el precio porque vendieren. Adde: erit autem illud animaduertendum, quod isto casu, nempe quando emptor cessit, & pretium supplet, si contingat alium fuisse gabellarium tempore venditionis contractæ, alium verò eotempore,

pore, quo tempore suppletur, huic ultimo debebitur decima supplementi, quia nunc de nouo ex nouo consensu, ac perinde ex nouo venditionis contractu id fieri videtur, ut colligitur ex sententia Baldi. in. d. l. 2. nu. 14. ibi esset dicere, quod esset obligatus ad contrahendum de nouo. Vbi aperte innuit, quod quando decipiens emptor pretium supplere eligit, de nouo contrahere intelligitur, iuxta text. in. l. pacta conuenta. §. Paul. D. de contr. emp. ut propter istum effectum multum interesse intelligas inter eam Baldi opinionem & contrariam doctorum sententiam existimantium, in remedio dicti. l. 2. C. de rescin. vendit. rem aut pretium deberi alternatiue, ut resoluit Pine- lus ibi. 3. parte. capit. 3. num. 7. quicquid ipse inter eas opinio- nes nihil interesse putet, nul- lamq; iuris discrimen animad- uertat: etenim si verius esset, quod res & pretium alterna- tiue debeatur, fieret, ut quam- uis si pretium augeatur, gabella quoque eius venditionis auge- da sit, non debeatur quidem huic ultimo gabellario, prout, iuxta alteram sententiam Baldi, soluenda est, ex supradictis: sed potius primo gabellario, cuius tempore contracta venditio fuit, cuiusque conventionis virtute

hoc augmentum resultaret, & non ex nouo consensu. Quod est multum notabile, & videtur quod diximus supra. cap. 13. nu. 12. in his additamentis.

20 Nu. 20. ibi. nec gabella soluatur. adde: quia fingitur non contractum, Gullielmi sententia fiet apud Baldum in. l. ab emptione. num. 4. ibi. respon- det ipse. D. de pactis. & tenent plures, &c.

23 Num. 23. ibi. quia sic inter- est legatarij. adde. l. generali- ter. §. fin. ibi. ne legatario iniu- ria fieret. D. qui & a quibus. & ideo si de alienatione ipsa gabel- la deberetur, isto casu non esset soluenda, ut tenet Paulus de Ca- stro sic intelligendus in eo. §. fin. autem. nu. 10.

25 Num. 25. ibi. ex traditis su- pra capit. 3. in princip. adde: & vtraque quidem obligatio, scili- cet tam ea, quæ ex contractu competit, quam quæ ad gabel- lam nascitur, interim exequibi- lis est, ut ex gloss. in d. l. 2. & no- tatis per Bartolum in. l. Iulianus. num. 38. D. de condit. indebiti. & resolutis per Decium & Bar- Socinũ in. l. pecunia. D. si cert. pet. communiter teneri tradit P. Peralta in. l. 1. nu. 89. de legat. 2. licet non sic in terminis no- stris de gabella Doctores lo- quantur.

In eo. nu. in fin. ibi. eodem capite,

cap. in princip. adde: & hoc est, quod recte voluit Gullielmus apud Baldum in loco allegato, supra isto capite. num. 20. in ad- ditione.

26 Numer. 26. ibi. l. 2. D. de lege commissoria. adde. l. si vendi- tor. in. f. c. principij. ibi. cui licuit non addicere. D. de in diem ad- ditione.

28 Num. 28. ibi pro communi sententia allegata. adde: & ex- presse sic loquitur Gullielmus apud Baldum in. d. l. ab emptio- ne. nu. 4. ibi. aut resoluitur ipso iure per pactum appositum a principio. D. de pactis.

30 Num. 30. ibi. l. Thais. §. sorore. D. de fidei. libert. adde: alias enim si verbum illud liberam emptoris voluntatem sonet, ve- luti si voluerit, nulla venditio esset. l. hæc venditio in princip. D. de contrah. empt. quo fiet, ut si emptor non placeat res em- ta, quæ alias viro bono placere posset, perinde erit, ac si verè pla- cuisset, ex dicto. §. sorore. & di- cta. l. hæc venditio. in princip.

ver. si igitur, eritque ita vendi- tio pura, & gabella debebitur. Idemque ius erit in illa condi- tione resolutiua, nisi displicue- rit: quia si sine causa displiceat emptori, nihil nocebit vendi- tori, aut fisco. At qui si forte vter- que tam venditor, quam emp- tor resolutioni consentiant ex

ea causa, fiet, ut non tam ex vi conditionis defectæ perimi vi- deatur venditio, quam ex mu- tuo vtriusque partis consensu, qui a venditione pura & per- fecta malint recedere, arg. tex. in. l. cum emptor. D. de rescin. vendit. & l. cum notatis. C. cõ- munia vtriusque iudicij. Vbi cum partes consensissent diui- sioni, quæ aliàs non iure facta erat, non tam ex sententia, quã ex placito tenere diuisio dicitur, ut bene notant Bartolus in l. 4. in fin. D. de officio procon- sulis. & Baldus in. l. penult. nu. 8. C. de arbitris. ac proinde is mu- tuus contrahentium consensus fisco non præiudicabit, quo mi- nus gabellam ex ea venditione consequatur ex supra resolutis. Sed & iterum, &c.

31 Num. 31. ibi. venditio trans- feratur. D. de in diem additio. adde: & sunt similia verba in. l. is qui in pureũ. §. si postquam. ad finem. D. quod vi, aut clam.

37 Num. 37. ibi. alia noua de- cima debeatur. adde: & nouum Laudimium deberi ex re em- phiteotica eo pacto distracta indubius ait Greg. Lupus in. l. fin. verb. *Que no la quera*, ad fin. tit. 9. par. 5. Est enim, inquit, re- emptio, secunda venditio, ac de ea habere debet dominus Lau- dimium suum: non enim resol- uitur contractus, sed rescinditur

ex pacto primus, & fit secundus. At verò Anton. Gometius vbi supra, dicto. cap. 2. nu. 31. resoluit nouam gabellam nō deberi, &c.

39 Numer. 39. ibi. secunda venditio vineæ contrahatur. adde: per ea, quæ dicemus infra cap. 20. nu. 39.

In eo. num. ibi. ex notatis in dict. l. & si æquo. adde: in quam sententiam optimè facit decisio. Bart. in l. si duo. §. in hoc interdico. nu. 2. D. vti possideris. vbi inquit, quod si ex qualibet lite solui debet gabella quatuor denariorum pro libra prout est statutum in sua ciuitate, & contingat contentionem esse super possessione alicuius rei, possessio quidem ipsa, cuius interesse in litem vertitur, æstimari debet, nō res ipsa, de cuius possessione agitur. Itaq; aliter, &c.

40 Numer. 40. in fin. ibi. C. de pactis inter empto. adde: atque ex eisdem comprobatur quod rectè tradit Caldas Pereira in l. si curatorem. verbo. contractum fecisti. num. 43. C. de integ. rest. mino. videlicet, quod quamuis tutor, vel curator nomine pupilli, seu adulti non possint facere pactum de reuendendo rem immobilem ab eis emptam, si modo id pactum fiat ex interuallo, iuxta

gloss. ibi. verbo. emisisti. C. de prædijs minor. quia vera venditio, & rei sui minoris alienatio esset, quæ sine iudicis decreto fieri non potest. l. lex quæ tutoris. C. de adm. tutorum. cum similibus. In ipso tamen contractu emptionis, scilicet quando rem aliquam immobilem emunt sui minoris nomine, bene possunt pactum de reuendendo apponere sicut quælibet alia pacta per text. in l. contra. §. filius. D. de pactis. nec ad illius implementum necessaria erit iudicis auctoritas: quia eo casu non tam erit noua venditio & rei propriæ alienatio, quam distractio & quasi rei alienæ restitutio ex supradictis.

43 Numer. 43. in fin. ibi. quoad fiscum ex prædictis. adde: quod sane non tam dicimus propter augmentum gabellæ (scitum est enim, aucto pretio & regiam decimam augendam esse, ex traditis supra isto capite. num. 17.) quam propter diuersitatem temporum, quibus diuersi existerent gabellarij: vt scilicet ex hac vltima venditione, quæ ex prorogatione resultat, ei demum gabellario regium vectigal soluendum sit, qui tempore prorogationis reperiretur: quamuis alias iure nostro interesse non soleat pro solutione decimæ, an vna vel multi-

multiplex venditio contrahatur, quia pretij quantitas inspicienda est, prout rectè animaduertit P. Peralta Doctorem quendam Hispanum & antiquum reprehendens in l. 2. numer. 4. ver. septima utilitas. de legatis. 2. vbi resoluens plures effectus, qui ex ea cognitione resultant, an dispositio sit vna vel plures, iuxta. l. scire debemus. D. de verbor. obligatio. Illud inquit: quod si statutum disponat, quod de quolibet contractu soluatur gabella, & plures res fuerint in tali contractu speciatim nominati gabella soluenda erit de quolibet re, alias sufficet vnam gabellam pro omnibus solui. Ad quod inquit, solitum esse allegari Baldum in l. si. §. præterea. C. de iure dotium. & quod eam decisionem fertur commendare Aretinus in dicta. l. scire debemus. colu. quinta, sed quod in sua impressio- ne id non dicit Baldus, nec Aretinus ad hoc eum allegat, licet alias sic referat doctor ille Hispanus, quem honoris causa non nominat. Et quod isto, quod sic diceret Baldus, applicari non posset ad materiam gabellarum nostri Regni, quæ pro quolibet decenario pretij conuerti, non autem pro quolibet contractu

venditionis soluendæ sunt. In quo sanè, vt dixi, rectè P. Peralta: cæterum dum negat id Baldum dixisse, suis condictionibus deceptus est: dixit enim Baldus in dict. §. præterea. numer. 6. & expressius & latius in l. cum eiusdem. D. de ædili. edicto. quæm refert Tiraq. de ret. lig. §. 23. glos. 1. nu. 20.

44 Numer. 44. in fin. ibi. de reliquit. adde: nec satisfacit Pataladorij defensio vbi supra, dicto capit. 3. §. 5. numer. 16. in secunda editione. Vbi magno verborum saltu nos inculsat, quod ex prædicta ratione ab eiusdem sententiâ recesserimus: dicens iniustum esse argumentum text. in dicta. l. fina. C. de restitur. mino. Vbi de minore agitur, qui non fuit circumscriptus, sed fecit id, quod quilibet prudens paterfamilias fecisset, prout ibi gloss. & Doctores tradunt: nos autem in ista quæstione de minore circumscripto loquitur. Deinde illa. l. finalis. agit, quando minori in integrum nō competit restitutio: nostra verò quæstio, quando minori restitutio datur. Præterea in hac quæstione non minor, sed publicanus ipse aduersus minorem iure communi vititur, ita vt longe diuersa res sit, (vt ille ait) qua de agimus, ab ea qua in

illa. l. finali deciditur. Nam aduertere debuisse ille auctor in specie dicta. l. fin. ideo minorem restitutionem petiisse, quod vere re ipsa læsus esset: aliter enim ratione solius minoris ætatis frustra peteret, quod illi erat iure perpetuo denegatum, ex regula text. in l. non omnia. D. de minori. & l. 2. titul. 18. partit. 6. cum alijs iuribus. Ac proinde decisio illius legis non foret dubitabilis, sed id solum decideret, quod minori non læso negaretur restitutio: quin potius in ea. l. fina. ideo minori quantumvis læso restitutio non conceditur: quia in eo, quod fecit, quodque sibi re & euentu damnosum fuit, iure communi vsus est: hoc est, quia id non tam ex sua voluntate & arbitrio, aduersarij uel dolo, quam ex legis necessitate processit, ut euenit quoque in alegata l. inter eos. §. cum inter. D. de fideiusso, propter quod apparuit, cum minorem non sui facilitate, uel aduersarij dolo deceptum circumscriptumque esse, quorum alterum cum minori ætate necessarium est ad restitutionem in integrum impetrandam, nec sufficit læsio re ipsa contingens, ut optime explicant Baldus, & Salicetus ibi. Exempli gratia, statuto ci-

uitatis cauetur, ut qualibet lites inter consanguineos ortæ compromittantur: quæ dispositio tam minores, quam maiores obligat. Orta est lis inter minorem vigintiquinque annis, & aliquem eius cognatum, quæ uirtute statuti per utrumque compromissa est. Ecce minor conqueritur se minorem esse & in compromittendo deceptum re ipsa, iuxta textum in l. si minor. §. minores. D. de minoribus, quæ probat eo ipso, quod minor in arbitrum compromittit, læsum esse iuxta interpretationem Bartoli ibi, quicquid aliud sit de iure nostro regio per text. in l. 25. ubi Gregorius notat. titul. quarto, partit. tertia, & inquit text. in dicta. l. fin. quod isto casu, uel simili minor ille restitui non debet, quia cum iure communi, seu statuario vsus sit in compromittendo legis dispositionem secutus, non potest dici sui facilitate deceptus, aut ex aduersarij dolo circumscriptus. Et hæc est uera & communis illius legis interpretatio. Ex qua multa oriuntur, quæ Doctores tradunt de legali obligatione, circa personas minorum, prout latè resoluit Caldas Pareira in l. si curatorem. uerbo. cum non absimilis. ex numer.

numet. 35. C. de integ. resti. inno. Veniamus ergo ad nostram quæstionem: vendidit minor rem aliquam, in quo contractu, uel sui facilitate, uel ex dolo aduersarij deceptus fuit, ideoque restitutione impetrata venditionem rescidit: quaeritur de gabella, an is quoad istam quoque restitui debeat. Et dixi restituendum non esse, quia licet quoad gabellam re ipsa læsus est minor in vendendo: eo quod sic uendens solutioni eius se obligauit, tamen quia id gabellæ debitum non tam ex sua uoluntate, quam ex legis gabellarie dispositione prouenit, non potest dici circumscriptus in ea obligatione ille minor, qui iure communi & uniuersali obligatus est, uel vsus est, si iam forte gabellam soluit, cum restitutionem petit, iuxta, &c. Iuxta dictam. l. fina. uides igitur & aptum & inuitabile esse nostrum argumentum: quia & nostra quæstio & prædicta. l. finalis. in minore re ipsa læso, ex dispositione legis, non autem sui facilitate, uel dolo aduersarij decepto loquuntur, nec præterea obstat, quod in specie dicta. l. fina. minor ille restitutionem non habet, sicut habet iste, de quo in nostra quæstione: quæ est secun-

da ratio Parladorij, qua nos impugnat: eius enim argumentis æqua acie, ut clauus clauo pellitur, sistendum est. Quia respondeo, quod minor iste restitutionem habet in nostra quæstione aduersus emptorem ad rescindendam venditionem, in qua sui facilitate uel emptoris dolo, ut sæpe dixi, circumscriptus est: non habet autem aduersus gabellarium ad denegandam, uel repetendam gabellam, cui ex legis dispositione uendendo se obligauit: quia quamuis uendendo deceptus fuit, postquam uendit, in gabellæ debito deceptus non est, argum. eius, quod dicit text. in l. 4. §. sed quod meretrici. D. de condict. ob turpem causam. & in specie dicta. l. fin. possibile etiam est, quod minor ille restitutionem haberet aduersus eam litem ex alia causa, puta ex aliquo defectu, uel errore interuenienti, non tamen ex ea, quod compromisit, iuxta exemplum propositum. Nec rursus obstat, quod in nostra quæstione non minor, sed publicanus aduersus minorem iure communi utitur: quæ est ultima argumentatio prædicti auctoris. Nam respondeo, quod publicanus iure communi utitur, ut repetendo gabellam a minore, &

ipse minor iure, etiam communi est obligatus ad eius solutionem, ac proinde non dicitur circumscriptus: etenim lex gabellaria generalis est, quæ minores, sicut maiores obligat, ut constat ex generalitate. l. i. tit. 18. libr. 9. Recopilatio. & dicemus infra capit. 19. numer. 1. & expresse, quod statutum de gabella liget minores, tradit Bartolus in l. Imperatores. §. 1. D. de publica. quem refert & sequitur Castellus in l. Tauri. gloss. *En los dichos lugares*, in fine, ante additionem. Et generaliter quod minor obligatione legali, consuetudinaria, & statutaria teneatur, docet Bartolus in l. sed hic. in principi. D. de rebus eorum. Itaque minor vendens non magis, venditione rescissa per restitutionem, à gabellæ solutione excusabitur, quam quilibet alius ætate maior, qui venditionem semel & valide à se contractam, ex legitimis causis resciderit, secundum quæ supra late resolvimus, & infra dicemus isto capite: quia licet uterque, vel in vendendo, vel in pretio deceptus sit, atque ideo ex iusta causa aduersus emptorem agat, nulla quidem excusationis, aut restitutionis ratio efficere potest, quominus pro gabella

debito fisco teneatur, quod generaliter quancumque validam venditionem onerat, siue quidem à maiore, siue à minore contractam, nec in hoc vlla deceptio, seu læsio esse potest, quæ venditorem inuare possit, cum generale & commune ius sit, ut explicui.

51 Numer. 51. in fine. ibi. ex Calepino in dictionario. adde: & annotat expresse Baldus in l. non videtur. numer. primo, in princip. C. de restitutio. in integr. vbi ait, quod circumscriptio ciuile vocabulum est, quod includit læsionem sui facilitate, vel dolo aduersarij contingentem.

55 Numer. 55. ibi. 1. parte. cap. 4. §. 1. numero. 12. adde: immo optimè inquit Baldus in dict. §. si metu. quod licet Theologi dicunt, voluntatem cogi non posse, intelligendum est de intrinseco motu animi, non prout accommodatur actibus hominum, ideoque nihil ad nos.

56 Numer. 56. ibi. Gregorius Lupus. tit. 5. partit. 5. adde: & text. optimus in l. domum. in fin. D. de contrah. empt. & in eo. numer. ibi. Periculum in rubr. tit. 2. libr. 8. ordina. pag. 30. col. 1. adde: siste lector, & in hunc locum lege Parladorium

ladorium dicto libr. 1. rerum quotidiana. capit. 3. §. 5. numer. 13. in secunda editione. frustra (ut semper) laborantem prædictam suam sententiam ab hac nostra animaduersione defendere: inquit enim, quod licet sciat vera esse, quæ à nobis in hoc loco tradita sunt, si rem ordine expendamus, suam opinionem omnino veram esse deprehendemus. Nam quideceptus est, solutum à se vectigal, ab eo qui dolū fecit, actione de dolo recuperat: is vero, ut à publicano recuperet, actionem habet nullā: primo, quia quod dicimus contractum aduersus leges celebratum pro nullo & pro infecto haberi, ita accipiendum est, nisi æquitas aliud suggerat in damnum contractantis, ut docet Bartolus in l. non dubium. numer. 16. C. de legibus. Hoc autem casu summa suggerit æquitas, ut qui dolum fecit, vectigalis onere prægrauetur, tamquam ex contractu valido. Secundo, quia allegans turpitudinem suam, non est audiendus. l. mercale. C. de condi. ob turpē causam. Hec ille, addens me parum constantem à mea opinione deficere infra isto capite. numer. 64. sed profecto si ita est, quod rem ordine debemus expendere, ulterius progredi debuisset Par-

ladorius, nempe ad eum casum, quando dolum dantem causam contractui non fecisset venditor, sed potius emptor: & cum iam venditor resciret emptoris dolo se se deceptum esse, à publicato iure decimæ conueniretur: nonne si verum est, quod ex tali venditione, utpote de iure inualida regium vectigal non debetur, præcipue cum aduersus istum venditorem, qui dolum non fecit, cesset æquitas ab autore illo considerata, ab huiusmodi decimæ solutione ijs venditor excusabitur? Ita quidem: cessantibus omnibus, quæ pro gabellario prædictus Parladorius considerat. Ergo, non omnino vera est eiusdem sententia, dum in vniuersum ait, ex causa doli metusue venditione rescissa, vel annullata regiam decimam deberi, & doloso incumbere, ut necessaria fuerit nostra limitatio. Præsertim quia si rem volumus, ut oportet, omnino dissipungere, & huius articuli veritatem enucleare, Parladorij æquitas superius relata nullo iure comprobatur, ac proinde rejicienda est, ex doctrina Baldi in rubr. C. de constit. pecu. numer. 11. vbi admonet, debere nos sequi æquitatem iuri coniunctam, non autem imaginariam & nostri capitis, prout

laté soluit Tiraquel. de retract. ligna. §. 35. glos. i. nu. 31. nec obstat doctrina Bartol. in. d. l. non dubium. quia intelligenda & accipienda est in casibus à iure expressis: quo fiet, vt si venditor, qui ex dolo suo dedit causam venditioni, postquam ab emptore conuentus fuerit, & ex ea causa venditio rescissa sit, à gabellarijs pro decima non soluta conueniatur, recté possit turpitudinem suam ab alio detestari excipiendo allegare, & decimam non soluere ex ijs, quæ infra resoluemus hoc eodem capit. num. 64. & hic erit alius casus, in quo necessaria erit animaduersione nostra in hoc nu. 56. ex quibus tandé ac facile deprehendens, quam iniuste inconstantia me redarguerit Parlad. propter ea, quæ à me dicta sunt in. d. nu. 64. quia in hoc loco solum dixi, ex ea venditione, cui dolus causam dedit, vt pote nulla, regiam decimam non debet ex generali regula, de qua supra isto capite. nu. 4. Caterum qualiter & quando hoc prodesset venditori turpitudinem suam alleganti ad excusationem decimæ, si forte ipse dolum fecisset, in illú alium locum referuauí. Tu (lector optime) in cuius gratiam hic noster susceptus est labor, recte iudicaueris.

Id vero, quod diximus, venditionem cui dolus causam dedit, nullam de iure esse, intellige verum, nisi is, qui dolum, &c.

Numer. 60. in fine. ibi. perutile & elegans. adde: Quid ergo erit in ea venditione, quæ in fraudem creditorum facta fuerit, ac proinde reuocetur iuxta totum tit. D. quæ in fraudem cred. & ista quæstio non in ea venditione locum habet, quæ simulata & imaginaria est, sed quæ sit vera & in fraudem contracta, quia cum prima nulla sit. l. emptor. D. de aqua pluuiæ arcen. & quæ allegat Bartolus in. l. post contractum. numer. 4. D. de donatio. aperta est, gabellam ex ea non deberi iuxta superius resoluta isto capite. numer. 4. at illa, quæ in fraudem celebratur, vera venditio est, & reuocatoriæ actiones necessariae sunt, ex eodem Bartolo, vbi supra, & dicto tit. D. quæ in fraudem cred. propter quod videri poterit, ex regulis supra traditis, præcipué numero. 11. regiam decimam deberi, adhuc, quamuis ex ea causa rescindatur venditio. Sed cerré contrarium teneo, quia id totum in fraudem factum esse potest intelligi, scilicet, tã alienatio rei, quam ex ea causa subortum gabella,

bellæ debitum: ac proinde, quicquid verè dici possit gabellam deberi, quia verum est venditionem fuisse contractam, adhuc nedum ipsa venditio, sed & ipsa gabellæ solutio reuocabitur, ne debitor aliquo modo, per fraudem creditoribus suis officiat. Vnde fiet, quod si reuocata venditione, bona debitoris vtrique sufficiant, scilicet, certam creditori, ad cuius petitionem, seu in cuius gratiam venditio rescissa est: quam gabellario, proculdubio decima soluenda erit, vel si soluta sit, non repetetur, quia vere debetur, & non nisi quatenus fraudulenta est, rescindi venditio debet: secus autem si non sufficiant creditori, quia tunc repetetur gabella, vel eius solutio impedietur, ne per debitoris fraudem ea impensa creditori officiat, qui si aliter diceremus, id minus ex bonis debitoris consequeretur: id quod verum erit, quamuis gabellarius ille conscius fraudis non fuerit instar donatarij, cum nõ certet de damno vitando, sed de lucro captando. l. qui autem. §. preterea. D. quæ in fraudem cred.

63 Numer. 63. ibi. ver. conuenienter. adde: & faciunt notata per Bald. in authen. quæ sup. plicatio. numero. 4. & 5. Cide

precibus imperat. offer. sicut enim actus inualidus venditionis gabellam non producit, ita nec is, qui in suspensio est, argum. text. in. l. cum pater. §. à filia. cum ibi resolutis per Pet. Peraltam. deleg. 2.

64 Numer. 64. ibi. de facto procedente. adde: quia simulatio, dolus, aut metus non præsumitur, quin potius qualis est contractus in prima sui figura, talis censetur in sui essentia, nisi contrarium probetur, vt præcipit Baldus in capit. 1. numer. 2. de feudo dato in vicem legis commissoriae. Super feudis.

Summa capituli de decimi quinti.

- 2 **D**VERBIVM forte, nunquam probat.
- 9 Qui habet licentiam aliquid extrahendi à territorio, per alium extrahere potest.
- 10 Si reus principalis immunis est à gabella, & fideiussor quoque immunitatem habet, ibidem.
- 10 Si emptor sit potentior persona, quamuis ab alio, etiam ex potentioribus emat, non tenetur

netur ex pretio gabellam re-
tinere.

13 Pactum priuatorū non derogat
iuri fisci in datijs & colle-
ctis.

17 An quis possit privilegio suo
renunciare in damnum tertij.

Additio in. c. XV.

Um 1. ibi. Doctores
attribuunt, vt adde:
vt in dubio, nisi
aliud lege, vel statu
to exprimatur, ait Baldus in. l.
si pradium. num. 6. C. de ædili-
tjjs actio. & resoluit, &c.

In eo. num. in fin. ibi. cap. 3.
nu. 40. adde: & hanc differentiā
iuris communis & regij, inter
antonomias notat Villalobos
litera. G. nu. 2.

Nu. 2. ibi. sed sub dubio. ad-
de: aduerbio forte bis repetito,
quod nunquam probat, vt ait
Bald. in. l. cum pro eo nu. 29.
C. de senten. quæ pro eo, quod
interest. quasi regulariter, &c.

In eo. numero. ibi. viguit
enim Vlpianus. adde: post Ne-
ronis tempora, vt constat ex
eodem Vlpiano in. l. i. in prin-
cipio. D. ad Trebellia, videli-
cet, sub Alexandro vigesimo-
quinto Imperatore, vt patet
ex. l. secunda. C. de contrah. &
committen. stipulat. & notat
Pinellus, &c.

5 Numer. 5. ibi. l. fin. D. de in-
stitoria. adde: & resoluta per
Baldum, & Doctores in. l. ei
qui seruo. numer. 2. C. quod
cum eo.

6 Num. 6. ibi. verb. ministe-
rium. D. de constit. pecu. adde:
& ijs, quæ phisicè resoluit Bal-
dus in. l. i. nu. 32. C. de confessis.

In eo. num. ibi. & empto-
rem nasceretur. adde: quo casu
venditio est, quidam actus tra-
sicens quoad ipsum procurato-
rem, absque eo quod aliquid
resideat penes eum.

8 Nu. 8. ibi. & iudicatum. vi-
di. adde: ideoq; emptor in hac
specie de rei pretio gabellam
retinere debet, ne scilicet gabel-
larius forensen venditorem in-
longinquis quærat ex prædi-
cta. l. 32. per quā satis cautum est
gabellario, quicquid metuat
Doctor Gironda in tract. de ga-
bellis. 4. par. §. 1. nu. 2. contra iu-
ra ciuilia & regia expresse lo-
quens.

9 Numer. 9. ibi. text. in prin.
Instit. de stipula. seruo. adde: &
optimus text. in. l. denique. §.
sed vtrum. & §. fin. D. de mi-
noribus.

In eo. num. ibi. *Otros por ellos.*
tit. 18. libr. 9. Recopilatio. adde:
& facit dictum Bartoli in. l. pa-
rippum. C. de cursu publi. An-
garijs, &c. libr. 12. vbi ex eo
text. notat, quod si gabellarj
porta-

portarum dederint mihi licen-
tiam portandi mea arnesia,
extra ciuitatem & districtū, si
ista arnesia portauerim per mu-
lionem, quamuis mulio non
sit in licentia descriptus, sed so-
lum ego, licite tamen poterunt
per eum portare, refert & se-
quitur Matthæus de Afflictis
titul. quæ sint regalia. ver. ve-
ctigalia. numer. 185. in vsibus
feudor. Et facit etiam aliud
dictum Baldi in. l. i. numer. 5.
ad medium. D. si cert. pet. vbi
ait, quod si ex forma statuti de
quocunque contractu gabella
debetur, & reus principalis im-
munis sit, illius quoque fide-
iussor à solutione gabellæ ex-
cusabitur: ratio est, quia ver-
que contractus principalis &
fideiussio in idem recidit, vi-
delicet in causam rei principa-
lis, qui, si fideiussor aliquid no-
mine gabellæ soluerit, tenetur
eidem refundere actione man-
dati. Quod sane proculdubio
in nostro quoque casu contin-
geret: & quotidie vsuuenire
potest clerico & laicis fideiuf-
soribus censum aliquem in bo-
nis suis constituētibus, vt scili-
cet gabella nulla etiā ex laicorū
parte, seu bonis debeat, quia
id totum clerici negotium est
ex prædicta Bal. doctrina, quod
ex multum notabile. Sed & é
contrario: vt æqualis, &c.

In eo. nu. ibi. pag. 34. col. 2.
ad medium. adde: & fraude de-
tectā gabella exigenda erit,
quia interueniens clerici per-
sona realitatem veditiois non
mutat ex prædictis. Notat Bar.
in. l. fi. in fin. nu. 8. C. de annonis
& tributis. lib. 10. ex qua sumit
argumentum contra clericos
& scholares, vel alios habentes
immunitates à gabellis, qui præ
textu earum alios excusant.

In eo. nu. ibi. nomine vendi-
tio facta est, adde: refert & se-
quitur Matthæus de Afflictis in
tit. quæ sint regalia. verb. vecti-
galia. num. 68. in vsibus feudor.
quicquid obscurare videatur:
& quicquid aliquādo diuersum
ius esse soleat, aliquid emere à
creditore, vel ab ipso debitore,
vt in tutore & pupillō tradit
tex. in. l. pupillus. §. fi. in fin. ibi,
sed & si creditor. D. de auct. ru.

In eo. numer. ibi. cuius ne-
gotium non geritur. adde: vt
aliās inquit. l. creditor. §. scien-
dum. D. qui potiores in pig. hab.
& l. si pupilli. §. sed & si quis. D.
de negotijs gestis. Sed videtur
potius, vt patet, & dicemus in-
fra cap. 19. nu. 46.

10 Numer. 10. ibi. tradit. l. 9. in
fin. tit. 10. libr. 9. Recopil. adde:
quæ erat. l. 6. titul. 1. libr. 6. ordi-
namen. cuius decisio singula-
ris est, vt ait Auenda. de exeq.
manda. l. parte. capit. 19. num.

18. ver. dicitur autem. Sed ex multis modis, ex bene traditis per Rebuffum ad leges Galli. 2. tomo. de cessionibus actionum. art. 1. glo. 5. primo quidem ratione generis, &c.

In eo. numer. in fine. ibi. de testibus. numero. 13. adde: quæ resolutio, vel eo quidem casu limitanda est, quando emptor æquæ potens persona esset: quia tunc ratione æqualis potentia nihil videtur in fraudem legis gabellarie factum, licet emptor è pretio venditionis gabellæ quantitatem non retinuerit, ex traditis per Bald. in. l. fin. in fine. nu. 8. C. ne liceat potentioribus.

13 Numer. 13. ibi. dicta. l. inter debitorem. D. de pactis. adde: ubi inquit Bald. quod pactum priuatorum non derogat iuri fisci in datijs & collectis: nam licet inter priuatos apponatur aliquod pactum, valet quantum est inter eos, sed non respectu fisci. Et expresse, &c.

In eo. numer. ibi. cessa per venditorem actione. adde: nam & eo casu, quo hæredem meum damnassem, vt pro Titio venditigal publicano solueret, nullam is publicanus aduersus hæredem actionem habet, vt est text. elegans in. l. fideicommissa. §. interdum. delegat. 3. quia

tunc non tam publicano, quam Titio legari censetur. l. seruo legato. §. si testator. de legatis. 1.

Numer. 17. in fine. ibi. titul. 16. libr. 5. Recopila. adde: quod si ex postfacto renuntiaret, sponte sua gabellam soluens, an emptori præiudicet, vt ab eo possit ex vi pacti repetere, videnda est glossa in. §. tripli. verb. in libello. ver. sed quæro, si hæ personæ. Instit. de actio: & Baldus in. l. fina. numero. 12. C. de fructibus & litium expen.

Numer. 18. ad finem. ibi. in nostra quæstione considerata. adde: quæ licet innanis esse videatur, iuxta ea quæ addimus supra capit. 3. numer. 19. circa text. in dict. §. pretium autem. Instit. de empt. & vendit. vel in alijs casibus utilis esse potest, veluti si in scriptis contraherem, & quo iam tempore scriptura conficitur, gabellarius sim: hoc enim tempus vltimum ad habellæ solutionem inspiciendum est, ex resolutis supra dicto capit. 3. num. 13.

Numer. 19. ibi. §. si tibi. D. de actio. empti. cum ibi notatis. adde: & ijs, quæ eleganter præcipit Baldus in. l. in bonis fidei. ex nu. 2. C. de pactis.

Summa

Summa capituli de decimo sexto.

In omni casu & negotio impensa deduci debent ex fructibus.

Argumentum de tributo ad decimam recte valet, ibidem.

In decima ecclesiastica, quæ ex negociatione debeatur, impensa deduci debent, ibidem.

Promissum cur Baldus appellat incantum.

Si maius pretium preconiceatur, quam quod vere oblatum est in venditione, crimen stellionatus committitur.

Declarantur verba text. in. l. 6. titul. 13. libr. 9. Recopila. latio.

Retunditur Parladorij defensio.

Si testator iusserit aliquid vendi quanti Titius aestimauerit, Titio non aestimante recurrendum est ad arbitrium boni viri.

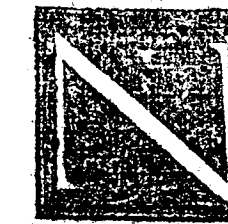
Ponderatur text. in. l. Athletas. §. ait. prætor. D. de his qui notantur infamia, ibidem.

Si penale est vendere forensi, & hæres in testamento daturatur vendere, testamen-

tum non excusat à poena, ibidem.

31 Nihil capere videtur, qui tantundem præstat causa conditionis implenda.

Additi. in. c. XVI.

Vmer. 1. ibi. vt ab illis decima deducatur. adde: & Gregorius Lupus in l. 6. verbo. Las mandas. titul. 26. partit. 2. agens de quinto regio in rebus bellicis, generaliter ait, se credere quod semper istæ impensæ deducantur, cum nullus casus sit, qui hoc genus deductionis impediatur. l. fundus qui. D. familiae ercisc.

In eo. numer. ibi. vt illi Doctores animaduertunt. adde: & tradunt quinque glossæ notabiles in iure ciuili, quas refert Euerardus in locis arg. legalibus. loco à minoribus ad fiscum. numer. 2. & est textus in. l. fina. titul. nono, partit. sexta, & valet argumentum de tributo ad decimam, vel è contra, ex traditis per eundem Euerard. loco, à tributo ad decimam.

In eo. num. ibi. prout constat. adde: ex traditis per Bald. in. l. 1. nu. 3. C. de fructibus & litium exp. & in. d. l. fructus. in fi. & ex

& ex relatis per additionem, &c.

In eo. num. in fin. ibi. vbi late disputant. adde: præsertim quia prædicta procedunt in decima, ex fructibus prædiorum solueda, secus autem in decima, que ex negociatione etiam ecclesie debeatur: quia tunc impensa deducuntur, vt expresse ait text. in dict. cap. Pastoralis. de decimis. allegatus per gl. in d. l. si a domino. §. si verb. deductis. huiusmodi autem est regia decima, de qua agimus, cum ex venditione & permutatione, ac perinde ex negociatione soluat. Et vide Baldum in dict. l. 1. num. 2. in fin. cum numer. 3. C. de fructibus & litium expen. & Didac. Peret. in l. 1. tit. quinto, libr. primo, ordin. colu. 207. ver. subinfertur etiam.

2 Numer. 2. ibi. dicta. l. non amplius. delega. 1. adde: & in refert & sequitur Matthæus de Afflictis tit. quæ sint regalia. verbo. vectigalia. numer. 146. in vsibus feudorum. & Rodericus, &c.

In eo. numer. ibi. docet Bartolus. numer. 6. C. mandati. adde: & Baldus in l. precibus. nu. 46. ver. item plus. C. de impub. & alijs subst.

7 Num. 7. ibi. propterea, quod tanti emit. adde: vnde eam pe-

cuniam incantum appellat Baldus consi. 191. incipit, factum super quo. libr. 3. quasi detur, (vt ille declarat) quia plus incantat, hoc est, plus subhabitat is, qui eam pecuniam recepturus est: quod negocium, &c.

9 Nu. 9. ibi. quod recte fieri potest. adde: vt in l. antiquæ. in prin. C. ad Velleia. & l. hoc iure, &c.

10 Num. 10. ibi. ex quo emptores deciperentur. adde: & crimen stellionatus committeretur. iux. tex. sing. in l. 3. §. item si quis. D. de crim. stellio. & notat additio Alexand. ad Bartol. in l. si tempora. numer. 3. ad fin. C. de fide instrum. & iure hastæ. libro. 10.

In eo. numero. ibi. conditionibus obseruatur. adde: vt habetur in l. 4. tit. 11. libr. 9. Recopilat.

11 Num. 11. ibi. summa, quam ille recepisset. adde: id enim significant verba illius legis dicentis, quod promissa computentur in pretio, nempe quod non deducantur. Et Clarius dicitur in l. 25. eo. titulo, & libro.

12 Numer. 12. ibi. quat. gabel. adde: quæ est. l. 22. tit. 13. libr. 9. Recop.

In eo. nu. ibi. *pujar*, nu. fina. adde: & Auendañ. de exeq. mand,

mand. 2. parte. capit. 12. nu. 12.

15 Numer. 15. in fine. ibi. nostra sententia. adde: nec audiendus est prædictus Parladorius in d. §. 7. num. 12. in secunda editione, qui ex eisdem prioribus fundamentis in prædicta sua sententia persistit, fortissimis nostris rationibus & iuribus allegatis more suo non satisfaciens: immo nec declarat, in quem sensum alleget text. in dict. l. si non sortem. & in dict. l. si conuenerit. quibus præcipue suam sententiam probare nititur, cum tamen illæ nihil ad rem: nec demiretur me assecutum non esse eam rationem discriminis, quam ipse denuo considerat inter quæstionem nostram & decisionem text. in præallegata. l. 6. tit. 13. libr. 9. Recopilatio. quia si solius veritatis ratio habenda est, nihil inibi est, quod me fugerit. Etenim ea differentia, quæ aliquid præferre videtur, nullum nervum iuris habet. Inquit enim in effectu ille auctor, quod in adiectione quarti ideo promissa non deducuntur ex pretio principali, ita vt illorum summa deducta, quod reliquum est in pretio, dum taxat computetur: quia sic interest conductoris, a quo conductio remoueri intenditur, quippe quod sæpe sæpius promissa illa non a locatore,

sed ab ipso conductore pendantur: quo fiet, vt difficilius inueniatur licitator crescente quarti summa. At verò in venditione ideo ex pretio deduci debent promissa, secundum suam sententiam ad vectigalis computationem, quia sic interest venditoris, qui illa erogat: quo fiet vt minore onere ratione decimæ prægruetur. Sed certe, vltra quod in hoc casu non tam conductoris, aut venditoris fauor, quam regi fisci inspiciendus est, is enim fuit harum legum scopus, vt diximus supra in præfatione. numero. 32. nullibi relatum, vel auditum est, quod regionum tributorum conductores promissa alijs concessa de suo erogent: fuit enim semper ipsius fisci locatoris onus, cum quo contrahitur, nisi aliter speciali conditione conuentum sit, nempe vt licitator, in quo tandem conductio remanserit, promissa anterioribus concessa soluere teneatur de suo, vltra pretium principale fisco soluendum: quo casu tantum abest, quod promissa deducantur e pretio ad illius summam minuendam, quod potius pretium augeant, iuxta notata in l. fundi partē. D. de contr. emp. cum late traditis sup. c. 15. & præterea dato. quod aliqua-

aliquis maior ratio esset, ut promissa non deducantur in adiectione quarti, quam in solutione regie decime, non ideo ijs casibus diuersum ius inducendum est sine iure & ratione aliqua necessaria, qualis nulla est: prout alias in quartis partibus adiectionum decime extat in l. 3. tit. 13. lib. 9. Recop. cum equaliter in illis duobus casibus ex bene fundata iurisprudentia comprobauerimus ex ijs, quæ hucusque diximus, promissa locationum aut venditionum, earundem pretia non minuire, sed longe aliter ac seorsum iudicari. Et proinde fit consequens necessarium, ut absque eorum deductione ex toto pretio per emptorem oblato, siue conuento regie decime soluenda sit, obseruata decisione text. in d. l. 1. ibi. *De todo el precio.* tit. 17. lib. 9. Recop.

25 Num. 25. ibi. ex l. & si æquo. cum notatis. de leg. 1. adde: & l. si cui legetur. alias. l. si fideiusfor. §. meminisse. eo. tit.

26 In eo. numer. ibi. hæredem, ut sibi vendat. adde: ut optime tradit Baldus in dicto. §. meminisse.

27 Num. 27. ibi. tradit. l. si hæres. D. de actio. empti. adde: & l. in numerationibus. in fin. D. de solutio.

In eo. nu. ibi. cap. 18. nu. 13.

adde: ex quibus dixit idem Bald. in l. fin. nu. 3. & ibi sequitur Salicetus. C. de contrah. emptio. quod licet a persona tertij, in cuius arbitrium pretium venditionis confertur, recedi non possit, iuxta dict. l. fin. cuius contrarium obseruatur in vltimis voluntatibus. l. 1. & quæ ibi notantur. de legat. 2. si contingat, quod vltima voluntas dirigatur ad contrarium, veluti si testator iusserit hæredem vendere quanti Titius æstimauerit, Titio non æstimante recurrentur ad iudicem, vel virum bonum contra decisionem dictæ l. fin. C. de contrah. empti. quia potius inspicimus causam originis, quæ est vltima voluntas, quam causam secundariam, quæ est contractus venditionis ex dicta. l. si hæres. D. de actio. empti. sed adhuc, ut dixi, in nostra specie, circa regiam decimam contrarium tenendum est: quia, &c.

In eo. num. ibi. quæstio. 2. num. 7. adde: & est optimum argumentum in l. Athletas. §. ait prætor. ver. siue autem principaliter. D. de his qui notan. in fam.

In eo. nu. in fin. ibi. D. de solutio. adde: & vide Socinum consi. 133. nu. 5. cum sequenti. volu. 1. & Baldum in l. 1. nu. 7. C. communia de lega. & quod tradit

tradit idem Baldus in l. Cætera. §. final. in fine. de lega. 1. vbi ait, quod si pœnale sit vendere rem forensi, & hæres in testamento damnatus est vendere, testamentum non excusat ipsum a pœna: & facit quæstio disputata per Iaco. Burdigarium ibi.

Num. 31. in fine. ibi. in hac materia tradidimus. adde: & sub eadem distinctione intelligendam est dictum Baldi in d. l. ciuitatibus. §. cum cui. de lega. 1. vbi ait, quod nihil videtur capere, qui tantum præstat causa conditionis implendæ: & esse argumentum, quod talis legatarius nihil debeat soluere gabellæ nomine: quia inquit, non debet extrinseco onere grauari, cum nihil capere videatur. Immo & hæc eadem distinctio faciendæ est in ea specie: si quod mihi in diem certum debes, pure legaueris: quia aut queritur, quantum eo casu legatum sit, & dico quod tota centum ex l. verbis legati. in fine. D. ad legem falcid. & supra diximus numer. 23. atque ideo, si statuto caueatur, ut decima legati soluat, tota centum computabuntur ex prædicta resolutione. Aut queritur, quæ sit illius legati, uti-

litas, & dico quod solum commodum representationis ex dict. l. verbis. & §. ex contrario. Instit. de legatis. & tunc, si statuto caueatur, quod decima legati, quod ad legatarium peruenerit, fisco soluat, solum illud commodum computabitur ex dicta. l. non amplius. atque ita quoque intelligenda & limitanda est resolutio Baldi in l. seruo fideicommissaria. in fine. D. de hæred. instit. vbi indistincte ait, quod si de legato debeatur gabella, & dos legetur mulieri, solum deducitur ex modo representationis. Tradit idem Baldus in l. si non designata. num. 4. C. de falsa causa adiecta legato.

Summa capituli decimiseptimi.

1 **E**x loquens in venditione, non habet locum in permutacione.

2 Statutum gabellarum de similibus ad similia trahenda non sunt.

3 Refelluntur argumenta Parladorij.

Exponitur l. 31. tit. 19. lib. 9. recopilat ibidem.

- 4 Cum pecuniam do, et decem corbos fumentis mihi des, omnino venditio contrahitur.
- 5 Quatenus ad genus vel quantitatem, tenetur rem accipientis facere. ibidem.
- 14 Refertur Navarrae sententia circa generum permutationem.
- 15 Refelluntur dicta Parladorij.
- 16 Decima executionis non est necessario solvenda in pecunia, sed in ipsa re debita.
- 17 Aestimatio rei permutata ad solutionem gabellae iuxta tempus contractus facienda est. ibidem.
- 17 Si res aestimata in pretium alterius detur, tanquam ex permutatione decima solvi debet, non tanquam ex venditione.
- 18 Ex venditione sepulturae gabella non debetur, et quare.
- 19 Valor rei an ex pregnantia auferri debeat, nec ne, declaratur. ibidem.
- 20 Exponitur. l. in falcidia placuit. D. ad leg. falcid. ibidem.
- 21 Ususfructu cum alia re permutato, gabella debetur, et qualiter is ususfructus aestimari debeat, declaratur. ibi-

- dem.
- 23 Exponitur ratio tex. in l. queritur. D. de statu homi.
- 42 Declaratur quedam doctrina Bartoli in hac materia.
- 44 Ponderatur in proposito quedam Baldi doctrina.
- 46 Regula iuris, quod principium, et non finis inspiciatur, qualiter intelligenda sit, late explicatur.
- Declaratur tex. in l. 3. §. 1. D. de minoribus. ibidem.
- Exponitur. l. damni infecti. §. Sabini. D. de damno infecto. ibidem.
- Exponitur ratio tex. in l. quod ait lex. §. quod ait. D. de adulterijs. et l. ait lex. D. ad leg. Aquilianam. ibidem.
- 53 Exponitur. l. Imperator, delega. 2.

Add, in cap. XVII.

Numer. 1. ibi. & ubiq; Doctores notant. adde: precipue Baldus in l. 1. nu. 4. C. de partibus qui filios distraxerunt. ubi tradit, lege loquentem in venditione, non habere locum in permutatione. Idem Baldus referens Speculato-

culatorem in d. l. fin. ver. extra hoc nota. D. de condict. causa dati.

2 Num. 2. ibi. ad permutationem extenderetur. adde: quamvis generaliter alias gabellarum statuta, utpote quae ratione careant, de similibus ad similia trahenda non sint, ut ait Baldus in l. 1. numer. 6. in fine. C. quae sit longa consuet.

3 Num. 3. ibi. l. 1. tit. 17 lib. 9. recopil. adde: & de similibus idem est iudicium cap. translatio. & ibi gloss. final. de constitutio.

In eo, num. in fine. ibi. considerata non paritur. adde: cui iniquitatis rationi, quae praecipua est, nihil respondet Parladorius lib. 1. rerum quotid. cap. 3. §. 7. numer. 5. in secunda editione. dum nos acriter & nimia licentia reprehendens ab hac nostra sententia discedit. Quin & similitudinibus horum contractuum argumentum non bene diluit ex eo, quod in venditione aliud est merx, aliud pretium: in permutatione autem discerni non potest, utrum eorum merx, vel pretium sit, ex notissima, l. 1. D. de rerum permut. Quam & nos allegavimus supra num. 1. quia id quidem verissime dictum est ad hoc, ut intelligamus permutationis contractum unum negotium esse, & ab

emptione & venditione distinctum, ut diximus supra isto capite. d. num. 1. at reali & vero illius contractus affectu considerato, quasi duplex venditio est, ac proinde ex permutatione duplicem gabellam deberi diximus supra in eodem. nu. 1. per tex. in allegata. l. sciendum. ver. sed si quis permutaverit. D. de aedil. edicto. ubi dicitur, quod uterq; ex permutantibus emptoris & venditoris loco est: ac proinde necessaria ratio fit, ut sicut in venditione, iuxta pretij recepti quantitatem regia decima solvitur, ita & in permutatione, iuxta aestimationem receptae rei solvi debeat. Nec negotium facessit. tex. per Parladorium, allegatus in l. 31. tit. 19. lib. 9. recopil. ibi, *que le pague el alcauala de lo que montare lo que asi ouiere vendido, o trocado.* Nulla enim alia verba sunt in ea lege, quae ad rem istam facere videantur: quia (ut vides) nihil probat: nam sicut illa verba, *lo que montare lo que ouiere vendido, velit nolit Parladorius, intelligenda sunt, iuxta pretij recepti siue conventi quantitatem: ita & alia verba adiecta, o trocado, similiter debet intelligi, iuxta receptae rei aestimationem.* Quo ut vero supposito laudanda illatio est, quam fecimus infra nu. 19. isto capite. Quicquid eam

Parladorius non rationibus, sed maledictis inuaserit, a quo dum amphora cepisset insti-
tui, vrceus exiit.

4 Num. 4. ibi. id clarum est ex prædictis. adde: intelliges autem & quidem verè, eo casu venditionem esse, quando pecunia pro aliquo genere data foret: veluti si tibi pecuniam dederò, vt decem corbes frumenti mihi dares: quo sanè casu, vt dixi, venditio erit: quia licet contrarium videretur propter verbum dates, quod est rem accipientis efficiere, id quod videtur contra naturam venditionis esse ex. l. exempto. D. de actio. empti. & que diximus supra cap. 1. nu. 1. & notant Doctores in. d. l. fina. D. de condict. causa dati. ad huc determinatum fuit, quod esset venditio, & gabella tanquam ex venditione deberetur, vt refert Albericus. 1. parte statutorum. quæst. 200. incipit. quæritur etiam si statuto cauetur. Et est ratio, quia licet dare non sit de natura venditionis, tamen est de natura rei promissæ: quia qui tenetur ad genus vel ad quantitatem, tenetur facere rem accipientis. l. qui concubinam. §. si hæres. delega. 2. & notatur in. l. 2. D. si cert. pet. refert & sequitur Matthæus de Afflictis tit. que sint regalia. ver. vectigalia. nu. 192. in vsibus feu-

do. si verò permutationem esse maus, &c.

11 Numero. 11. ibi. rusticos & agricolas. adde: aut cum triticum vetus pro nouiore do renouandi causa, iuxta tex. in. l. item si fundi. ver. seminarij. & ibi glo. ver. renouare. D. de vsu fructu.

In eo. numer. in fine. ibi. natura satis constat. adde: quam optimè explicat Carol. Molinæus de vsuris. in principio. numer. 17.

14 Num. 14. ibi. l. ideò. D. de eo quod certo loco. adde. l. pretiarum. §. fina. D. ad legem falcid. estq; eiusdem sententiæ D. Na uarrus in Manuali. in commentarijs ad tex. in cap. fina. de vsuris. num. 14. vbi hoc extendit ad eum casum, quo ego nunc non haberem illud genus: quod pro tuo daturus offero, si modò illo tempore, quo me daturum esse dixi, obtulisset: quia interim contractus valet, & vera permutatio est, & quidem perfecta, cum res postea fuerit ex vtraque parte secuta, vt ille aduertit, & nos diximus supra isto capite. numer. 3.

15 Num. 15. in fine. ibi. §. sed si facio. D. de præscip. verbis. adde: vides ergò quot quantaq; subintelligi velit Parladorius, & non difficulter colligi ex sua doctrina, de qua supra isto cap. num.

num. 8. dùm in vniuersum dixit, quod si genus pro eodem genere detur, puta vinum pro vino, mutuum est, ac proinde nullam gabellam deberi: ita quidem ille testatur lib. 1. rerum quotidiana. cap. 3. §. 3. nu. 12. in secunda editione. Sic sua laudans, & nostra diminuens, ac si sine iudice loqueretur. Sed iudicate vos (lectores optimi) nō solum in hoc, sed & in alijs omnibus, quæ frustra in secunda illa editione conatur defendere. Nam si odij abesset suspicio, prout abesse velim, solius veritatis studio ductus facile in præsentiarum ostenderem, circa rem hanc non minùs falli lapsurumq; esse prædictum Parladorium in secunda editione, quam in prima. Etenim dùm vim totam suæ distinctionis constituit in eo, quod dederit rem, vt tantumdem in præsentem recipiam, vel postea in futurum: dicens, primo casu permutationem perpetuo, esse, in secundo mutuum, errore labitur: nam & permutatio esse potest in eodem genere, quauis non vtrumq; genus statim, sed vel alterum postea detur, vt dixi supra nu. 14. in his additamentis: veluti eum triticum meum vetus do, vt nouum postea desin melle renouandi causa, iuxta tex. in. l. item si fundi. D. de vsu fructu: vel si nunc in mense Aprili triti-

cum meum rubrum dederò tibi, vt albius & purius des mihi: postea in mense Septembri ad seminandum: quibus casibus, cum non de officio mutuandi & tuæ necessitati succurrendi, sed de re mea alienanda & tuam acquirenda tractetur, nulli dubium esse potest, quin vera & legitima permutatio contrahatur, & regie decimæ locus fiat ex supra resolutis, cum traditis supra cap. 2. nu. 20. sed de his nimis.

Num. 16. ibi. cuiusq; rei æstimationem. adde: & sic in pecunia numerata, licet species vel genera permurentur secundum ea, quæ supra diximus. Cuius contrarium in decima executionis obseruatur, quæ non omnino in pecunia, sed in ipsa re debita soluenda est: ita vt, si pro pecunia executio fiat, in pecunia: si pro vino. vel tritico. oleo. uel in eodem genere decima solui debeat, vt bene aduertit Io. Parladorius lib. 2. rerum quotidiana. cap. fina. 6. parte. tit. 4. licet autem æstimatio cuiusq; rei permutata per bonum virum, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. ver. vbi ab altero. adde: sed & præterea aduerte, quod illa æstimatio fieri debet, iuxta tempus permutationis contractæ, id est, secundum valore rerum tempore permutationis inspecto, licet postea quo tempore æstimatur illæ res, vel iam

creuerint, vel diminutę fuerint quoad estimationem, vt rectę notat Baldus in. l. si idem. §. si vna. numer. 2. D. de iurisd. omni. iudi. dicens per illum tex. quod si decimum committitur ex forma statuti secundum valorem rei, intelligitur rectę solutum, licet res postea creuerit quoad estimationem. Et generale est, quod tempus contractus inspiciatur. l. si voluntate. C. de rescin. vend. l. 3. cum concord. C. ad Macedo. & l. ex mille. §. 1. D. de euictio.

17 Num. 17. ad finem. ibi. con. 340. lib. 3. adde: & expressim tenuit idem Baldus in. d. l. 1. num. 4. C. de rerum perm. dicens, quod si statutum dicit, quod de qualibet permutatione soluat gabella, & res in pretium alterius detur, scilicet a partibus estimata, gabella debetur tanquam ex permutatione, nec vt venditio erit iudicandus ille contractus.

18 Num. 18. ibi. l. 4. §. totiens. nu. 1. adde: Math. de Afflictis tit. que sint regalia. ver. vectigalia. nu. 143. in vrbibus feudorum.

In eo. nu. ibi. valde mihi placet. lege: valde notanda est, ita quod isto casu, &c.

In eo. nu. ibi. non teneretur propterea quod, &c. Sic lege: non teneretur, si verum est, quod alius iuris venditio non va-

let, ex tex. in cap. abolenda, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. ex ijs, que diximus. adde: sed profectio in hoc exemplo Ioannis de Imola, de quo agimus, scilicet cum rem meam dedi pro iure sepulchri, nunc aliter sentio: quia verę ius illud & profanum est, & vendibile, vt late resoluius supra dicto cap. 14. numer. 5. ac proinde fiet, quod eo casu, qui rem dedit, necessario teneatur ad gabellam, quia permutatio valida est, & ius sepulchri, quod loco pretij ab eo recipitur, facile estimabitur, iuxta loci consuetudinem: Ceterum qui ius sepulchri dederit, ab eo munere excusabitur, eo quod licet pro pecunia vendidisset, ad gabellam non teneretur ex preiudicata praxi, de qua supra cap. 9. nu. 41. cum ijs, que superius aduertimus dicto cap. 14. nu. 5. in fine. in additione.

Rursus circa estimationem rei permutate faciendam ex. d. l. 2. recop. notandum est, quod tradit Angelus in. l. in falcidia placuit. 9. D. ad leg. falcid. nepe, quod quando cuiusq; rei valor estimandus est, ex pręgnantia augeri non debet: ex quo inferat ad statutum Florentię disponens, pro legato solui debere gabellam secundum rei valorem, quia si legatur vacca pręgnans, que carius venditur propter

propter foetum, tamen illius quantitatis consideratio haberi non debet, sed contributione pretij facta computandum est, quod ipsa per se valet separato foetu, iuxta. l. si quod ex Patrophila. de lega. 2. refert & sequitur Matthæus de Afflictis tit. que sint regalia. ver. vectigalia. nu. 142. in vrbibus feudorum. Quod in nostra materia magni momenti erit, si forte oues aut vacca, vel quęlibet alia animalia pręgnantia permulentur, que propter foetum carius estimari debuissent. Sed certę hoc iudicio meo minime in praxi recipietur: est enim innatus quędam & philosophica distinctio, que veritatem vulnerat, rerum autem estimatio ex veritate faciendā est. l. in falcidia. 42. D. ad legem falcid. nec obstat. tex. in. d. l. in falcidia placuit. D. eo. titul. quia specialiter loquitur in muliere, que propter periculum patiendi, non videtur pretiosior esse eo quod grauida sit, vt notat Alciatus in h. non est pupillus. D. de ver. signifi. & agit Abbas in capite. quod in te. nu. 3. de promit. & re. h. s. id. Secus in alijs animantibus, que ex pręgnantia carius estimantur: & vt cumq; estimetur, in civile esset estimatione diminui ad gabellę computationem in nostro casu, vel ad

hereditatis seu bonorum estimationem in specie dictę. l. in falcidia placuit.

Deinde nota, quod sicut vendito vsufructu regiam gabellę deberi diximus supra cap. 2. numer. 50. & cap. 4. nu. 30. & cap. 9. nu. 41. ita & eodem vsufructu permutato gabella debetur, nulla enim prohibet iuris ratio: nec de hoc vlla dubitatio est. Erit autem nec iniusta, si queratur, qualiter ad deductionem illius decimę, vsufructus estimatio faciendā sit: & in simili statuto iubente de legatis quotam partem gabellę solui communiter Doctores dicunt estimandum esse iuxta. l. hereditatum. D. ad leg. falcid. prout ibi notat Bartolus in fine. & explicat Pau. Castrensis tradit Baldus in. l. cum hi. §. nihil autem. in fine. D. de transact. & refert & sequitur Rodericus Xuañez in. l. quoniam. ampliat. 3. C. de inoff. testam.

21 Num. 21. ibi. 2. tomo. varia. cap. 2. adde: num. 10. & Castellus in. l. 70. Tauri. ver. vendida. in additione, post Montaluum in. l. 13. ver. camiar. tit. 10. lib. 3. fori.

22 Numer. 22. ver. igitur ibi si pretium preponderet, venditio sit. adde: argu. tex. in. l. queritur. D. de statu homin. ita tradit Tiraquellus, &c.

23 Num. 23. in fine. ibi. intelligi & praticari. adde: nec obstat tex. in. d. l. quæritur. D. de statu homi. vbi Hermaphroditus talis esse iudicatur, qualis est sexus, qui in eo præualeat: per quæ tex. idem obseruandum esse in contractibus Doctores dicunt, vt supra diximus, & dicemus infra isto capite nu. 52. nam respõ deo, quod dicitur in. d. l. quæritur. Ideo procedere, quia illa pars potentior trahit ad se aliam partem ratione coniunctionis inseparabilis: etenim si ille Hermaphroditus homo est propter incalescentem virilem sexum, impossibile videtur quod simul femina esse possit, vel è contra: at verò in quæstione nostra quælibet pars istius contractus discerni potest, & per se ipsam considerari: videlicet, quod quatenus habet conformitatem cum permutatione, permutatio sit, & duplex decima ex ea parte soluatur: quatenus verò venditioni congruit, venditio esse iudicetur, & non nisi vnica gabella solui debeat, prout optimè circa Laudimiũ doeuit Cynus apud Baldum, quem & ipse sequitur in. d. l. quæritur. in. 3. lectura. quorum sententia & iuri consona est, & per dictam legem regiam, eiusdem simul decidendi ratione detecta, satis confirmatur.

Num. 24. ibi. ex traditis supra in dicto. nu. 3. adde: & certum est, quod fundus iste meus proportionabiliter intelligitur datus pro fundo & pecunia tua, argu. glossæ optimæ in. l. si ex falsis. ver. firmis. ibi. videtur quod pro pretio. & quæ ibi Baldus eleganter notat ex nu. 12. C. de transactio.

In eo. nu. ibi. quatuor centum aureos. lege: quadringentos, & infra in alijs locis.

Num. 27. ibi. tit. 16. lib. 5. recop. adde: & vide Baptistam Vilalobos cum Olano in antinomia. litera. A. nu. 27. & eisdem litera. P. nu. 28.

Num. 41. ibi. quæ res valde differant. adde: ex traditis supra cap. 13. nu. 5.

In eo. nu. ibi. Angelo in. l. 1. C. de pactis pigno. adde: vbi Baldus expressè decidit. nu. 3. & ex alijs resoluit, &c.

Num. 42. ibi. de retra. ligna. §. 1. glo. 14. nu. 142. adde: dicens, quod si statuto caueatur, vt ex quolibet contractu, ex quo alicui quæritur ius, soluatur gabella præter quam de instrumento solutionis: & eueniat, quod tibi eram obligatus ad vendendum primò tibi fundum, atq; ideò vendidi, & de hoc instrumentum factum est: si quærat an ex hoc instrumento venditionis debeat gabella solui

vel

vel detrahi, videtur casus in. d. l. si pupillus. Quod non: quia in hac specie duæ causæ concurrunt, scilicet solutio antiquæ obligationis, qua tenebar vendere, & nouus contractus, nempe ipsa venditio: & in concursu duarum causarum inspicimus quod minuit falcidiam, ergò idem in gabella. Sed certè Bartolus loquitur in speciali statuto, quod apud nos non est: nos vero loquimur, quado generaliter de quacumq; venditione debetur gabella. Vnde cum in terminis nostræ quæstionis, siue præcedat obligatio de vendendo, siue non, si tamen postea venditur, negari non possit veram venditionem esse contractam, dubitari non licet regie decimæ locum fieri: quia quatenus venditio est, lex onerat contractum, & quatenus præcedentis obligationis solutio, aut liberatio est, immunitatem non concedit, prout alias concedit statutum, de quo Bartolus vbi supra: & hæc eadem resolutio procedet, si post pactum de vendendo, rei traditio aut pretij solutio, &c.

42 Numer. 42. in fine. ibi. sing. 698. adde: & quæ in terminis. l. 30. tit. 19. lib. 9. recop. dicemus infra cap. 21.

44 Num. 44. ibi. cap. 8. in prin. adde: & videtur voluisse Baldus

à nemine allegatus in. l. obseruare. §. post hæc. nu. 8. ver. decimo. in fin. D. de officio procõ. dum allegat tex. in. l. ex placito. C. de rerum permut. Quæ est præcipuũ Anto. Gom. fundamentum in prædicta sua sententia, vt statim explicabo: allegat (inquam) Baldus ad hoc, vt in quæstione ab eo preposita dicat gabellam soluendam esse gabellario, qui fuisset tempore conuentionis, & in loco vbi conuentum est, & non gabellario & loco eius temporis, quo rati habitio secuta sit: innuens idem dicendum fore & quidè clariùs in terminis dictæ. l. ex placito. C. de rerum permut. eo quod ex conuentione magis, quàm ex implemento agendũ sit. Ego verò, &c.

In eo. nu. ibi. tenet glo. in. d. l. ex placito. adde: circa quam latè agit Baldus ibi ex nu. 1.

46 Num. 46. in fine. ibi. vt verè præsens est. adde: nec satisfacit argumentatio, per quã diuere se putat nostra fundamenta prædictus Parladorius dicto. §. 3. nu. 33. in secunda editione. Dicens, quod cum pactum de permutando efficaciter obliget iure regio, ac proinde necessariò sequi debeat permutatio, non finis, sed principium inspiciendum est ex notatis per doctores in. l.

3. §. 1. D. de minoribus. cuius re-

gulæ nos quoq; meminimus supra cap. 3. nu. 23. & cap. 5. nu. 31. quia respondeo, illam regulam locum habere & posse procedere in hac materia, quando finis sic principio adiungeretur, ut vnum & idem negocium esset, secus si diuersa negocia sint: quia tunc vnumquodq; negocium per se iuxta suam naturam considerari oportet. Etenim si promisi vendere, & post quinquennium vendidi, quis dubitat, quin regium vectigal, & quidem eo tempore & gabellariis tunc existentibus, cum venditum sit, solui debeat? non autem tempore promissionis: quia non ex promissione, sed ex venditione debetur ut diximus supra à isto capite nu. 41. cum sequenti. Nec diuersa ratio est in pacto de permutando ex supra resolutis, quia non ex eo placito, sed ex permutatione ipsa potest à secuta rebus hinc inde traditis gabella debetur: sunt quippe diuersa negocia pactum de permutando, & permutatio sequens secundum distinctionem nostram, de qua supra isto capite nu. 36. cum sequenti. Et in utroq; pacto equè necessaria consequentia est, ut vendatur & permutetur, cum vtrumq; efficitur: sicut iure regio, ut iam diximus supra hoc eodem capite. nu. 30. cum sequenti. Præfer-

tim, quia si rem istam volumus radicatus intelligere, clarissime apparebit relate argumentationis fallacia, qua prædictus Parladorius & se ipsum & Anto. Gometium ab animaduersione nostra conatur defendere: si quidem obseruata regula dictæ. l. 3. §. 1. D. de minoribus. Potius dicendum erat in specie dictæ. l. ex placito. Nullam gabellam deberi: eo quod si principium inspiciamus, prout inspiciendum esse inquit ille auctor, non nisi pactum de permutando inuenimus, ex quo certum est gabellam permutationis non nasci, quia non est permutatio: Quo sane arguendi modo ex eadem iuris regula secunde resolutidem Parladorius. d. lib. 1. rerum quotid. cap. 3. §. 2. num. 29. in secunda editione. Quod quauis in specie. l. Modestinus. cum similibus. D. de solutio. Vera & propria actionum venditio esset. que vulgo *carta de lasto* appellatur, ut late resoluimus supra cap. 9. ex prin. nullum vectigal deberetur ex ea venditione, quia talis venditio necessariam consequentiam habet ad illam obligationem, qua creditor tenetur soluenti debitori in aliis correos actiones cedere, alias exceptione cedendarum repellendus. l. fideiussoribus. D. de fideiussoribus. Et passim vitur ea regula.

gulæ ille auctor ad multarum questionum decisionem, vi & effectu ipsius non satis perceptis: quò factum est, ut ad contrariosseffectus vnum & eandem regulam applicuerit, ut ex supra animaduersionis satis apparet. Nè igitur decipiariis, videamus speciem tex. in. d. l. 3. §. 1. D. de minoribus. Quæ talis est: minor viginti quinq; annis damnosam adiuit hereditatem, maiorq; factus exegerat aliquid à debitoribus hereditariis, ac deinde desiderabat aduersus hereditatis aditionem restitui: ei verò ex aduerso contradicebatur restitutio, quasi maior factus exigendo debita hereditaria, volens comprobasset quod minori sibi placuerat: & respondet I. C. restituendum esse in integrum initio inspecto, hoc est, inspecto tempore aditionis, aduersus quam restitutio postulatur, & non effectu exactionis secuto. Ratio est, ut ibi glossa & Doctores intelligunt, quia cum sequens actus litis propositæ aduersus debitores hereditarios necessarius esset, ex eo enim quod factus est hæres, necessario debebat exigere debita hereditaria, non potest dici ad confirmationem prioris actus, nempe hereditatis aditionis fieri, sed ad executionem, atq; ideo competit restitutio secus

autem foret, si voluntarium aliquem actum confirmationis efficeret iam maior factus, ut quia fortè rem hereditariam non perituram venderet, quo facto quis videtur se pro hærede gerere. l. pro hærede. §. proinde. & l. si quis mihi bona. §. sed quid. D. de acqui. hæred. vel potius aditionem hereditatis, quæ in minori ætate agnouisset, nunc denuò expresse ratificasset: quia tunc sine inspecto, quasi iterum maior factus adisset, restitutus non esset. Et hoc est, quod tradit ille tex. & communis Doctorum schola, præcipue Bartolus & Baldus ibi. Ceterum si in specie dictæ. l. 3. §. 1. in fine. D. de minoribus. Cum minor ille iam maior factus litem moueret aduersus debitores hereditarios, aliquid contra se committeret omissione vel facto, & aduersus hoc restitui desideraret, quis diceret restituendum fore inspecto principio, eo quod litem illam mouere necessariam consequentiam habuisset ad illud principium? nemo quidem: quia cum illud factum esset distinctum & separatum ab hereditatis aditione, que in minori ætate facta est, de per se deberet considerari non tantum ille error, sed & ipsa lis mota: & cum in maiori ætate vtrumq; obuenerit, nulla erit

erit causa restitutionis. Præterea, (vt ad nostram materiam proprius accedamus) si secundum formam statuti ex qualibet lite deberetur gabella, & non ex hæreditatis aditione, prout de litium decima fisco soluenda, est tex. in. §. hæc autem. Instit. de pœnate merè litig. & meminimus suprâ in præfatione. num. 9. dubitari non posset, quin in specie tex. in. d. l. 3. §. 1. ex lite de qua ibi, scilicet aduersus hæreditarios debitores mortua, gabella deberetur inspecto litis actu & fine, non autem aditionis hæreditatis principio, quia diuersa negocia sunt, quâuis vnus ad alterum necessaria consequentia fuisset. Quemadmodum quoq;, vt multiplicatis exemplis res clarior fiat, si testator iusserit hæredem suum videri, iuxta tex. in. l. & si equo. delega. 1. iuste resolimus sine controuersia, hærede postea vendente gabellam debent inspecto actu & fine venditionis, nõ principio testamenti, quamuis venditio eo casu necessariam consequentiam habeat ad testamenti obligationem, vt latè diximus suprâ cap. 16. nu. 27. & per consequens eo casu his gabellaris, qui nunc tempore venditionis fuerint, soluenda erit, non autem illis, qui tempore mortis testatoris, quo testamē-

tum fuit confirmatum, extiterint: prout & in nostra quoq; questione faciendum esse diximus, quippe quæ diuersa negocia sint finis & principium. Et quamuis per finem non alteretur principium, quia habet necessariam consequentiam, tamen finis ipsa, si diuersus actus est, per se solum considerari debet, vt in exemplis suprâ propositis. Secus autem erit, prout, & c. (Prout iam dixi) quando finis & principium ita per vnionem seu causæ continuationem coniunguntur, vt vnum & idem factum esse videatur, veluti in specie tex. in. d. damni infecti. §. Sabini. cum ibi notatis per Bart. & Doctores. D. de damno infecto. vbi ictus & casus inde secutus vnum & idem factum esse intelligitur, quia prima causa principij vsq; in finem operatur: prout & vno eodemq; tempore factum esse cõsetur, quod vna hominis ira, vnoq; impetu & calore factum est, licet horæ interponantur, vt ait tex. in. l. quod ait lex. §. quod ait. D. de adulterijs. Et patet etiam ratio ad tex. in. l. ait lex. ver. quod si mortiferè. & litâ vulneratus. in principio. D. ad legem Aquil. latius quidem in huius articuli resolutione euagatus sum, quàm volueram, sed utilitas rei ac paucè difficultas me detinuit.

50 Num.

50 Num. 50. ibi. quæstio. 9. nu. 30. adde: & Maschardus de probatio. 1. tomo. conclu. 569. ex num. 3.

51 Numer. 51. ibi. tanquam ex venditione non debeat. adde: sunt quippè diuersi contractus. l. cum ea quæ. & ibi Bald. & glo. C. de transactio. vt expressè, & c.

In eo. numer. ibi. in. l. per diuersas. C. mandati. adde: quod tamen ego non reperio, vbi ait, & c.

53 Numer. 53. ibi. iuxta. l. si & rem. D. de petit. hæred. adde: vel ex ea pecunia res aliæ comparatæ fuissent, iuxta. l. Imperator. in fin. cū lege seq. delega. 2. vbi ex eadem ratione vnæ res pro alia vice permutati dominij restituitur: & tamen nulla verè permutatio est.

54 Num. 54. ibi. l. nummis. D. de in litem iura. adde: cum notatis per Bald. in. l. cum pro eo. numer. 7. C. de sent. quæ pro eo quod interest.

In eo. nu. ibi. eleganter notauimus suprâ. nu. 13. adde: ac proinde nullum iuris effectum resultare. l. obligationum substantia. in fine. D. de actio. & oblig.

In eo. nu. ad finem. ibi. constituterit, seruandum erit. adde: scilicet nisi ex celeritate actuum, vel ex immoderata liberalitate

fraus presumatur, argu. tex. in. l. si ventri. ad finem. D. de priuil. cred. & l. omnes. §. Lucius. D. quæ in fraudem cred. cum notatis per Bald. in. l. eam quam, nu. 40. C. de fideicommissis.

In eo. nu. in fine. ibi. ex supra resolutis. adde: & habebunt locum quæ circa fraudem de contractu ad contractum infra dicemus, cap. 21.

Summa capituli decimi octauum.

4 Eputati ad locationem gabellarum, non possunt eas conducere.

9 Declaramur l. 3. tit. 4. §. l. 5. tit. 8. lib. 1. recipi' at.

11 Tutor aut curator gabellas non potest conducere: & si de facto conducat falsi crimen incurrit, quod est speciale.

Publicanus tutelæ excusationem habet iure regio, licet aliud esse iure communi ibidem.

Quæ dicta sunt in hoc numero, de gabellaris maioribus intelligenda sunt, non de minoribus. ibidem.

13 Gabellarius habet ius in re, & ita quam procurator communis siue regius poterit vti omni iure communis seu regis.

Public

Publicanus dicitur dominus vectigalium, ratione praeminētie & gubernationis, licet verē dominus nō sit. ibidem.

Exponitur. l. 3. §. 1. D. de publica. ibidem.

14 Commune, quod primo locauit vectigalia, non potest à secundo gabellario aliquid exigere.

Ponderatur. l. 1. C. quibus mune. excusant. hi. lib. 10. ibidem.

19 Licet remitti possit satisfactio ad alium locum diuersum à loco gabellarum, vterq; tamen locus esse debet sub vno & eodem domino.

20 Si quis certum pretium obtulit in vno reditu, & aliud in alio, & tertius offerat pretium maius in vtroq; simul, non valet haec vltima oblatio.

Exponitur. l. 50. in quat. gabell. que est. l. 17. tit. 11. lib. 9. recop. ibidem.

21 Locatio vectigalium duas vltimas addictiones habet, in prima quaelibet auctio recipitur: in secunda autem non nisi decima aut dimidia decima.

Sed an maior auctio, quam decima, vel dimidia decima: aut maior quarta parte fieri possit, ibidem disputatur.

Promissa dari possunt ante primam additionem, secus autem postea, ibidem.

Quid si post secundam additionem, auctio fiat cum aliquo promisso, an auctio valeat, quamuis promissum valere non possit. ibidem.

Tres menses dati ad auctionem quarti, nonaginta dies habent, nec dies finalis additionis computatur. ibidem.

23 Late disputatur, an leges gabellarum, & earum fauores praestricari debeant in gabellis dominorum.

27 Ponderatur conditio. 6. in nouis gabellarum punctuationibus.

30 Omne pactum initum per officiales gabellarum contra solitum modum locandi, est nullum, quia intelligitur data potestas, ut locent more solito.

31 Gabellarius, contra quem auctio quarti facta est, potest pro toto gabellas retinere.

Quarti auctio vel alia quaecumq; fieri potest coram solo tabellione. ibidem.

32 Causa gabellarum quando executiue sunt, vel non, late disputatur.

Expenditur. l. 27. tit. 6. lib. 3. recop. ibidem.

Copia venditionis à tabellione tradita gabellario, non est sufficiens ad executionem pro gabella contra venditorem. ibidem.

34 Sufficit, quod solus venditor, aut solus

solus emptor venditionem denunciaret, & altero solueret, alter liberatur.

Si gabellarius ignoretur, nulla culpa est venditoris non soluentis gabellam. ibidem.

Solutio debiti ante noctem fieri debet. ibidem.

36 Gabellarius potest terminos legales ad solutionem decimae prorogare.

37 Doctoris Girondae oppugnatio eliditur.

38 Si parte decimae om. sit venditor solvere à totius duplū, vel partis non solute expendere debeat explicatur.

44 Vectigalis solutio non priuata, sed publica res est.

47 Gabellam non soluens in dubio praesumitur fraudandi animum habuisse.

49 Ex omissione testatoris, haeres eius poenam non incurrit.

53 Conducens gabellas, videtur quoq; conducere poenas delinquentium, & illi applicantur.

55 Vendita res non manet pignoriata pro pretio eius.

56 Res, quae confiscantur propter gabellas non solutas, an cum bona conscientia emi possint.

57 An debitor tributorum possit bonis cedere.

59 Haeres privilegiatus succedens non privilegiato, non gaudet privilegio suo.

61 Reatus est non soluere gabellas, quicquid talid.

65 Collector gabellarum nisi de electus appellare debet, & qualiter appellatio ista locum habeat.

Collector gabellarum alij delegare non potest officium suum. ibidem.

67 Procuratores curiarum habent officium nobile, & quare.

Tempus legis conditae, non ordo voluminis, in quo scripta est, inspicere debet. ibidem.

69 Verba otorgado, & otorgamien to. quid significant.

Nouum non est, legem pro parte tenere, & pro parte ed. nescere. ibidem.

70 L. 12. & l. 20. tit. 17. lib. 9. Recop. qualiter inter se differant, late declaratur.

83 Leges gabellarum, quae casus fortuitos non admittunt, an de insoluis quoq; intelligenda sint.

90 Distributionem gabellarum nemo tenetur soluere, nisi ostenso sibi quaterno, in quo sit descriptus.

Qui se grauatum esse dixerit in distributione gabellarum, qualiter petere possit ut reuocetur per competitionem, late declaratur. ibidem.

Verbum competitio quid significet, exposita. l. qui grauatos. C.

ros. C. de censibus & censi-
toribus. lib. 11. ibidem.

Sed an interim, quod reuidetur
illa distributio, exequi pos-
sit, ibidem.

Distributio gabellarum à quo-
cumq; populo fieri potest,
prout sibi magis placuerit.
ibidem.

Si quis populus partem sibi
distributam in generali capi-
tatione non soluerit, an reli-
qui populi teneantur, resolu-
tur.

Et qualiter si quis populus durā
te capitacione minuat, eius
portio minui debeat, remis-
sive. ibidem.

Si ciuitas capitata gabellas locas
set, & ipsa aliquid vendat,
an teneri debeat gabellario,
vel non, late disputatur. ibi-
dem.

Si populus capitatus prius de ga-
bella conueniat, quam vendi-
tio ipsa contracta sit à pacif-
cente, restitui nō poterit prop-
ter modicam quantitatem si-
bi ex conuentione solutam.
ibidem ver. rursus.

Si officiales concilij malè in pra-
dicta conuentione versen-
tur, aduersus eos concilium
aget. ibidem.

Ciuitate aut loco capitatis, an re-
ctores capi possunt pro debito
gabella non soluto, etiā si
nobiles sint. ibidem ver. pra-

tered. not. 21. 9)

96. Si episcopus habeat gabellas ali-
cuius loci, an in causis earum
ad Regem appelletur?

Addi. in. c. XVIII.

Numer. 1. ibi. §. qui ma-
ximos. numero. 1. D.
eo. titul. adde: quem
refert & sequitur Baldus in.
l. si ea lege. in fine. C. de vsu-
ris.

Num. 4. in fine. ibi. dicemus
infra. nu. 14. adde. quod limita-
dum videtur, nisi ille officialis
concilij aut decurio, qui eas ga-
bellas ita conduceret, ex ijs ef-
fer, qui ad earumdem locatio-
nem deputati forent, *taxadores*
de rentas vulgo dicimus: tunc
enim praedicta locatio siue con-
ductio nulla esset ex doctrina
Baldi in. l. quisquis. numero.
2. C. si cert. pet. vbi inquit,
quod si officialis emit ex offi-
cio, quod administrat, puta
venditores gabellarum per com-
mune deputati gabellas emunt
pro se ipsis per interpositam
personam, contractus non
valet, immo officialis puni-
tur ex. l. non licet. D. de con-
trahen. empt. adeo quod si sint
plures officiales, vnus pro al-
tero emere non potest, etiā
palam & iusto pretio: & hoc
propter

propter vim representatiuam,
quia immediate ille deputatus
representat rempublicam, &
sic inter ementem & venden-
tem non esset distinctio perso-
narum, prout necesse est, & no-
tatur in. l. 1. C. de contractibus
iudi. & ibi glossa.

8 Num. 8. ibi. l. 14. tit. 16. lib. 9.
Recop. adde: de quarum legu
iustitia, & similia videndus
est Ant. Gomerius. 3. tom. va-
ria de delictis. cap. 10. nu. 7.

9 Num. 9. in fine. ibi. nu. 66.
adde: & vide Auend. de exeq.
mand. 1. parte. cap. 1. nu. 3. ver.
Sextus casus est. nec obstat tex.
in. l. 3. ibi. *Aunque no obtenga sen-
tencia, ni lleque el negocio a ella.* tit.
4. lib. 1. Recop. per quam in pre-
dictis etiam legibus aliud vo-
luit Io. Gutierrez in practicis.
lib. 1. questio. 9. & 10. quia cum
praedicta communis limitatio
ad eas leges regias iure funde-
tur, ex traditis per Doctores su-
pra-relatos, speciale erit in deci-
sione illius. l. 3. tit. 4. lib. 1. Reco-
nec ad alios casus extendi de-
bet ex regu. odia. de reg. iuris,
lib. 6. quin immo & eodem mo-
do limitanda erit decisio tex. in.
l. 5. tit. 8. lib. 1. Recop.

11 Num. 11. in fine. ibi. D. de iu-
re. fisci adde: quin immo in pro-
posito illud nota, quod nedum
ipsi minores a gabellarum loca-
tione repelluntur sed etiam ip-
sorum

forum tutores aut curatores co-
ducere prohibentur ex toto tit.
C. ne tutor. vel curator. vectiga-
lia conduceret. Vbi notat Baldus,
quod si de facto conduceret, fal-
si poenam incurrunt, eo quod
bona sua pluribus in solidum
obligent: & est speciale in hac
materia, quia in alia vel crimen
stellionatus committitur, l. 1.
D. de crimi. stellio. refert & se-
quitur Matthaeus de Affectis
tit. quae sint regalia. ver. vectiga-
lia. numer. 135. in vsibus feudo.
propter quod & ipsi gabellarij,
excusationem habent, ne in-
uiti tutelam suscipiant ex de-
cisione Regia in nouis gabella-
rum punctuationibus cap. 22.
& cap. 23. & voluit fortasse tex.
in. l. 14. iuxta Grego. ibi. verb.
obligado a el Rey. titul. 16. part.
6. quicquid aliud iure commu-
ni esset. l. spadonem. §. qui
vectigal. D. de excus. tuto. istud
vero de principalibus condu-
ctoribus gabellarum intelligen-
dum est, non de minoribus iux-
ta notata per Bart. in. l. 1. C. qui-
bus muneribus excusan. hi.
lib. 10. quia cessat ratio prohi-
bitionis, quae in fauore fisci
consistit, iuxta ea, quae in se-
quenti quaestione latius dice-
mus. nu. 12.

13 Num. 13. ibi. l. 1. nu. 7. & 8. C.
eo. tit. adde: & est communis
Doctorem sententia, vt restatur
Decius

Decius in l. ij. apud quem nu. 2. & in l. fina. nu. 12. C. de eden do. resoluit Maschardus de probatio. 1. tomo conclus. 393. nu. mer. 17.

In eo. nu. ibi. l. 6. tit. 8. lib. 1. Bri. adde: & facit dictum Bartoli in l. in provinciali. §. si ego. ff. in. 4. D. de noui operis nunciat. Vbi inquit, quod emens gabellarum redditus a communi, statim habet ius in re, & tanquam procurator communis poterit uti omni iure communis: est enim procurator in rem suam, ut est glossa notabilis, quam ibi ponderat Ludouicus in l. 1. §. hic titulus. ver. pendant. D. de publica. refert & sequitur Matheus de Afflictis vbi supra. ver. vectigalia. nu. 114. & notat Castellus in l. 13. Tauri. ver. *veynety quatro horas*. in prima additione in princip. adeo quod vectigalis dominus dicitur ratione præeminentiæ & gubernationis, quamuis verè dominus non sit, ut notat Ant. Capicius decis. Neapolit. 27. num. 32. per tex. quem ita intelligit in l. 3. §. 1. D. de publicanis.

14 Num. 14. ibi. cap. 3. num. 12. adde: & notatis per Doctores in l. qui admitti. per tex. ibi. D. pro socio. vbi dixit Baldus, quod si quis emit gabellam communis, & postea vendidit alteri, & iste ultimus emptor si

ue conductor exercuit officiu recipiendo debitum pro gabellis: & contingat, quod ille primus emptor gabellarius effectus sit non soluendo, & aufugiat, non poterit commune habere recursum contra secundum gabellarium, quia cum eo non contraxit.

In eo. nu. in fine. ibi. ut dixi supra nu. 4. adde: pro qua distinctione est tex. elegans in l. 1. C. quibus muneribus excu. hi. lib. 10. & quod ibi notat Bartolus, prout retulimus supra nu. 11. in fine. in additione.

19 Num. 19. ibi. tunc enim eadem erit ratio. adde: quia licet satisfactio hæc necessaria sit, ut tunc melius existimo, eo quod ex legis dispositione procedit, quamuis voluntariam causam habuerit, nempe conductionis contractum, iuxta commune distinctione, de qua per Roder. Xvarez in l. 2. fori. tit. *de los emplazamientos*. §. 1. incipit. ulterius queritur de questione quotidiana. per totam, & præcipue in finalibus verbis, atq; ideo in alium locum remitti possit, tamen non extra prouinciam, ut ait tex. in l. si fideiussor. §. si necessaria. D. qui satisf. cog. vbi glo. Bart. & Doctores. & in l. multis. C. de princi. agentium. lib. 12. ita ut locus gabellarum, & locus satisfactionis licet non sint sub

sub vno & eodem iudice & magistratu, sint tamen sub vno & eodem domino superiore, arguorū, quæ notat Baldus in l. in tempus. ver. & inducitur. D. de hæred. instit. Cætera, quæ sint in hoc nu. 19. dele.

20 Num. 20. ibi. nu. 115. Venetijs. adde: vltra quem illud eleganter notabis, quod si postquam quis in duobus. membris gabellarum diuersum pretium obtulisset, puta decem pro vno reditu, & quindecim pro alio, tertius aliquis licitator accedat, dicens se dare triginta pro illis duobus reditibus, non excluditur primus, ex ijs quæ notat Baldus in l. hui duo. D. de in die addict. vbi per eum rex ait, quod si venditur elusiu per se, & venditur quidam alius reditus per se, & ego promisi in clusio decem, & in alio reditu quinq; & postea apparet alius ad bannimeta, & in utroque simul promittit viginti, quod non dicatur ille me superasse, quia non apparet in quo me superauit, vtrum in clusio vel reditu: unde oportet, quod distincte & separate quodlibet per se promittat: quod est optimu ad materiam tex. in d. l. 50. in quat. ga. be. quæ est l. 17. tit. 11. lib. 9. Recop. Item nota & notanda quoque est l. 66. eiusdem quaterni, &c.

21 Num. 21. in prin. ibi. locatio vectigalium facta est adda. scilicet

licet elapso omni temporali conditionibus, & hæc fiscali præstituto, iuxta notata in l. si temporaria. vbi glo. & Bart. C. de fidei iurum. lib. 10. & glo. in l. 1. C. de vendendis rebus cistit. lib. 1. n. 1. meliorem conditionem offeres admittatur, ut notat Bart. in l. licitatio. in prin. nu. 5. & Doctores comuniter. D. de publican. iunctis ijs, quæ tradit Auilescus. ver. pujar. in cap. 32. prætorum & omnes in l. & si sine. §. quæ situm. D. de minoribus. nec possit tali gabellario auferri conductione, dum modo pretium soluat tempore statuto, ut tradit tex. vbi Bartolus infert, ad gabellarum emptores in l. 1. C. de administ. rerum publi. lib. 1. quæ refert & sequitur Matheus de Afflictis tit. quæ sint regalia. ver. vectigalia. nu. 179. in vrbibus feudor. iure nostro regio aliter se res habet: etenim in locatione regionum reddituum post statuta præconiorum tempora duæ finales additiones obseruantur, *primero y segundo remate* vulgo dicimus. Igitur ante primam additionem qualibet vel minuta auctio admitti debet, post illam verò non nisi decima vel media decima, scilicet vigesima totius oblatis pretij addi potest, ut expressè deciditur in l. 52. quat. gabella. quæ est l. 2. tit. 1. lib. 9. Recopilat.

quod sicut minor quantitas admittenda non est expressa decisione dicta. l. 2. nec maiorem quot; integra illa decima admitti posse vulgò existimatum sit; prout & voluit Greg. Lupus in. l. 33. ver. prometido. ad finem. ibi. & licet secundus licitator plus decimi vel dimidij voluerat etiam sponte dare, lex non admittit. tit. 26. part. 2. pro quo ponderat. l. 76. in quat. gabel. ibi. *in minor ni menor.* & cõbrdat. l. 6. in prin. dicto. tit. 13. lib. 9. Recop. quæ loquitur in quarti adiectione, de qua infra dicemus. Quod mihi durum videtur, quin potius existimare, quod si in casibus, in quibus decima vel quarta pars pretij addi potest, maior quantitas a volente licitatore addita sit, rectè valeat & teneat additio, non obstantibus verbis prædictæ. l. 76. in quat. gabe. & dictæ. l. 6. Recop. quia si benè aduertas, ad hoc solum posita sunt, vt officiales nō possint post ultimam adiectionem admittere pretium aliquid minus vel maius, quàm illud pro quo reditus addictus est, præterquam si vel quarta pars totius pretij addita fuerit: quibus verbis non inducitur, quod si plus quarta offeratur, iure non teneat, cum in maiori summa visit minor. l. 1. §. si stipulanti D. de ver. oblig. & quæ-

uis prædicta. l. 52. in quat. gabe & dicta. l. 2. Recop. expresse iubeant, quod post primam adiectionem nisi vel integra decima pretij vel dimidia admitti non possit, ad hoc tendunt, vt non possit minus offerri, plus autem rectè quidem: quia licitans de suo erogat, & reditibus regijs vtile est, arg. tex. in. l. cū in testamento. 202. D. de verbo. signi. Adhuc tamen, quod praxis receperit, obseruandum erit, quia illa est optima interpret legum, vt ex Baldo & alijs tradit Hippolytus in pract. crim. §. principium. numer. 3.

Et quamuis in huiusmodi regijs locationibus promissa concedi possint & debeant, de quorum natura late egimus supra cap. 16. nu. 7. id accipiendum & obseruandum est ante prædictam primam adiectionem, non autè postea, vt expresse cauetur in. l. 49. in quat. gab. quæ est. l. 22. tit. 13. lib. 9. Recop. circa quod notabilis est quæstio, quæ hodie in factis accidit, & quotidie potest contingere: ecce membrum aliud quod gabellarum addictum est Petro prima adiectione pro ceterum millibus maraperinorū, & accedens Ioannes licitator sic ait: quod ipse addit dimidium decimæ, quod sunt quinque; ex concessione dictæ.

tit. 13.

titul. 13. lib. 9. Recopil. ita vt sibi duo millia concedantur promissi nomine, quæ promissio peritio & concessio iure regio improbat ex. d. l. 22. ibi, *antes de primer venate.* Quæ sit tam est ergo, quid de calicitatione iudicandum foret, an scilicet tota licitatio nulla esset, nec nē: & multi dicebant nullam omnino esse, quia is licitator non nisi sub eo promisso contraxisset, atq; ideo cum illud pactam inhæreat contractui, inducit causam, sine qua non est consensus in principali. l. 1. D. de in diem addict. cum materia. & docet tex. in. l. 2. D. de rebus eorum. Vnde promissio sibi non concessio, prout iure concedi non potest, obligatum non manere. Ego verò in contraria sententia fuit, consultus enim respondi, licitationem siue adiectionem dimidiæ decimæ rectè valere, modum autem adiectum de promisso tantquam iure impossibilem vitiatum esse: quia licet impossibile conditio contractum vitare soleat. l. non solum. D. de actio. & oblig. in modo impossibili secus est, ex doctrina glossæ cõmuniter receptæ in. l. cum donationis. glo. fina. C. de transactio. resoluit Molina lib. 2. de primogenijs Hispa. capit. 12. numer. 42.

Post secundam autem & ultimam adiectionem, quarta pars totius pretij admittenda est ex decis. tex. in. d. l. 6. cum alijs pluribus. tit. 13. lib. 9. Recop. si modo intra tres menses adiectionis offeratur, hoc est, intra nonaginta dies, vt aperte colligitur ex. l. 1. §. eo. tit. etenim regulare est, vt quotiens mensis simpliciter proferatur, triginta dies habeat ex glo. notabili in. l. fina. §. si autem dubius. ver. sexaginta. C. de iure delibe. vbi sexaginta dies, & alios triginta, tres menses esse ait, & notat Baldus in. l. eos. §. fina. nu. 7. C. de appellatio. & in cap. 1. nu. 1. & additio ibi, litera. B. quo tempore miles inuestituram petere, &c. In vrbibus feudis. & Bart. in auth. vt facte. no. uæ constitutiones. in prin. nu. 6. vbi additio plura allegat, collat. §. & dies quidem finalis adiectionis non computabitur, sed absq; eo integri dies nonaginta sunt, iuxta ea, quæ tradit Alezius in. l. cum bisextum. in fine. D. de ver. signifi. cum notatis in. l. 1. D. quod quisq; iuris. & vbi de. l. vbi. l. 101. D. de regu. iuris.

Ceterum prædictarum legum decisio, quæ de adiectione quartiloquuntur, ita obseruanda est, vt si aliter, quàm ijs legibus præfinitur, adiectio fiat, nullus, &c.

63

23 Num.

23 Num. 23. ibi. 2. parte. cap. 12. tit. 10. adde: per tex. optimum in. l. 1. C. de vend. rebus ciuit. lib. 11. Eritq; idē in alijs legibus specialibus exorbitantibus a iure communi, quæ in fisco loquuntur, vt scilicet ad bona ciuitatis, cuiuslibet Concilij, aut minoris trahendæ non sint, veluti. l. 1. tit. 12. lib. 9. Recop. cuius decisio in solis regijs redditibus locum habet: in bonis autem ciuitatis, aut cuiuslibet minoris obseruanda est Doctorum resolutio in. l. licitatio. in prin. D. de publica. iuxta tradita per Boerium decis. 248. & Auensium dicto cap. 32. prætorum. ver. pular. quod in facto iam ita constituit. Quin immo & ad gabellas dominorum huius regni, quas ipsi percipiunt ex tolerantia aut priuilegijs regum, extendendum hoc fore Auendanius existimat in. d. loco. nu. 11. Nam cum vtantur eis velut proprio patrimonio, & non fiscali, priuilegium regis ad eos non transit, vt regulare est in quolibet particulari seu singulari successore l. creditor. & ibi Paulus. D. de actio. empti. refert & sequitur Io. Parladorius lib. 2. rerum quotidiana. cap. fina. parte. 5. §. 13. nu. 17. & latius ibidem. parte. 6. §. vnico. num. 13. vbi nedum in quarti adiectione, de qua expresse loquitur Auendanius,

sed & in alijs casibus idem accipiendum esse ait: veluti, quod licet regia vectigalia nulla temporis præscriptione adquirantur. l. 2. tit. 15. lib. 4. Recop. sed eadem ad priuatam personam peruenerint, locum habet præscriptio & sententia Bartoli in. l. si publicanus. §. in omnibus. D. de publica. Baldus de præscript. 2. parte. quintæ partis princip. questione. 4. & Bertachius de gabellis. 1. parte. num. 27. & quod ex eadem ratione in redditibus magnatum locum non habeat sportularum taxatio, de qua in. l. 13. tit. 7. lib. 9. Recop. quin potius & ad alios plures casus posset in ferre, de quibus sæpe dubitatum vidimus, nempe an venditor debens gabellam magnati aut eius conductori, iure executas, relaxandus sit sub fideiussore, iuxta ius commune, de quo in. l. fina. tit. 21. lib. 4. Recop. vel potius obseruari debeat decisio tex. in. l. 130. in quat. gabi de qua infra dicemus isto cap.

57 Numero. 57. & an mulier obligari possit pro marito circa iura magnatum, sicut circa regia, vt in. l. 9. tit. 3. lib. 5. Recop. de qua diximus supra isto capite. nu. 12. & an nobilis conductor siue collector gabellarum magnatis, carcerari possit, iuxta. l. 4. tit. 2. lib. 6. Rec. de qua infra dicemus nu. 62. & alij quæ plurimi

casus

casus sunt, de quibus idem dubitari posset. Ego verò, licet non negauerim regum causam & aliorum dominorum diuersam esse, quia regum tributa & eorum exactiones ad publicam utilitatem pertinent, iura autem dominorum ad utilitatem priuatam, vt recte declarat F. Emanuel Rodericus Lusitanus Theologus in summa. 2. tomo. cap. 72. nu. 7. Et in alijs quoque casibus legam differentiam esse, constat ex traditis per Ant. Gomet. de delictis. cap. 1. nu. 10. atqui sciam iura vectigalium de regalibus esse quoad impositionem, vt notat Lucas de Penna in. l. quia talia. C. de remilitari. lib. 12. postquam verò instituta sunt per principem, eorum exactionem non esse quid regale, & cuiuslibet priuato posse concedi, & vt res priuatas iudicari, vt ex Cumano & alijs resoluit Thomas Grammaticus decis. Neapol. 105. nu. 23. cum sequenti. Generaliter dicendum existimo, leges gabellarum in omnibus gabellis, & ijs redditibus, qui origine sua regaliae sunt, etiam si ad priuatam personam competant siue pertineant, practicandas & obseruandas esse: tum quia sic moribus & longissima consuetudine introductum est: tum etiam quia leges gabellarum generaliter loquuntur in gabellis: gabellæ autem etiam priuato competentes

verà gabelle sunt: & quia expressum videtur in. l. 5. ibi. *saluo por los nuestrós pechos y derechos, y de los otros señores.* tit. 17. lib. 5. Recop. & concludit exceptio facta in. l. 6. ibi. *años solamente devidos.* eo. tit. & lib. quæ quidem exceptio aperte innuit, regulam esse in contrarium, vt scilicet quotiens iurium regaliu mentio fiat, de illis quoque intelligatur, quæ natura sua regalia sunt, etiam si ab alijs dominis possidentur. Et præterea, quia cum iura ista per cessionem regis veram vel præsumptam prædicti domini obtineant, vel ipsius regis nomine in rem propriam petere & exigere credi possunt, argu. eorum quæ notantur in. l. 1. C. de actio. & oblig. ita vt quo pacto Rex poterat exigere, & ipsi possint, vt alias inquit tex. optimus ad hanc rem in. l. 16. tit. 10. lib. 5. Recop. Quarto, &c.

27 Num. 27. in fine. ibi. obseruatur. adde: vt audiui, sed cum hoc mihi semel in praxi obuissset, durissimum iudicibus visum fuit, decisionem tex. in. d. l. 4. ad quartum etiam adiectionem in prioris conductoris necem extendere, cum nulla lege reperiat expresse: atque ideo lis illa transactione partium finita fuit sed adhuc quod scripsi tenendum est propter conditionem. sup. in nouis punctuat. regijs. Per quæ decisum videtur,

si locatio fiat per plures annos, quilibet annus per se consideratus est, ut in quolibet adiectione quarti fiant pro ipso scilicet anno.

30 Num. 30. in fine. ibi. Almoza rifazgo dicitur. adde: & facit dictu Bartoli in l. 1. per tex. ibi. in fine. C. de pascuis publi. lib. 11. dicentis, quod si officiales deputentur ad vendendu gabellas communis, omne pactu initu per istos officiales cum emptoribus gabellaru contra solitum modu vendendi, est nullu: quia intelligitur eis concessa potestas, ut vendant more solito, & non aliter. Refert & sequitur Matthæus de Afflictis tit. quæ sint regalia. ver. vectigalia. nu. 17. in vrbibus feudo. & ex Platea in d. l. 1. notat Auendanius de exeq. mand. 2. parte. cap. 12. nu. 11.

31 Num. 31. in fine. ibi. §. 14. nu. 117. adde: dum interim duo animaduertas: primum quod si is, a quo per adiectionem quarti amoueri conductio intenditur, tantumdem offerat, remanere debet cum gabellis, iuxta tex. in l. 2. & l. congruit. & l. fina. ad finem. C. de locatio. prædio. ciuili. lib. 11. quæ iura notabiliter dicunt, quod conductores prædiorum ciuiliu præferendi sunt in relocatione pro æquali pretio, licet secus sit in rebus priuatis, iuxta l. ne cui. C. de locato.

ut resoluit Matthæus de Afflictis vbi supra nu. 116. quod vel maxime procedit in nostro casu, quia generale est etiã inter priuatos, quod si quis ex forma venditionis meliorem conditionem attulerit, bene possit primus emptor de eare certior factus, idẽ adijcere, & cū emptione remanere, iuxta tex. in l. necesse. D. de in diẽ addictio. cū Greg. Lupo in l. 40. gl. 1. tit. 5. part. 5.

Secundum, quod huiusmodi adiectiones, vel quæcumq; alia fieri possunt coram solo notario siue tabellione, nõ presentibus rationalibus vel alijs personis deputatis, prout resoluit Auend. de exeq. mand. 2. parte. cap. 12. nu. 6. & præcipit Bart. in l. licitatio. nu. 4. D. de publica. quos refert & sequitur D. Gironda de gabellis. 2. parte. §. 1. nu. 12. sed contrarium voluit Baldus ab illis non allegatus in con. 7. incipit. factum. lib. 5. & decidit tex. in l. 1. tit. 13. lib. 9. recop.

32 Num. 32. ibi præceptum de soluendo. adde: iuxta tex. in l. quoniam. Cum gloss. & Baldo ibi. C. de appellatio.

In eo. nu. in fine. ibi. Auend. respon. 1. nu. 15. adde: ex quibus aperte constat, quod processus iudicialis inter gabellarium & gabellæ debitorem, summarius est, non autem executiuus: habet enim aliqualem petitionem,

lisq;

lisq; debet contestari obseruata forma dictæ. l. 121. vt notat Olanus in antinomia. in additione circa leges Partitarum correctas. nu. 18. quod via executiua aperto iure non congruit, vt manifestè patet cū ex multis, quæ hic cumulari possent, tunc præcipue ex forma tradita in l. fina. tit. 21. lib. 4. recop. sed habebunt locum in hac gabellarum materia omnia, quæ de causis summarijs congestis Marata de ord. iud. 4. parte. distin. 9. ex princ. nostris. scilicet legibus ad vnguem seruatis, de quibus in toto. tit. 7. lib. 9. recop. Nec obstat tex. in l. nisi opinatores. C. de exact. tribut. lib. 10. cum communiter traditis per Bald. Salicet. & Doctores in l. 1. C. de condict. ex lege. Bald. in l. 2. C. quando fiscus vel priua. & ijs, quæ resoluit Rode. Xuarez in repet. l. post rem iudicatam. in 7. notab. D. de re iud. & Baetius de inope debitore. cap. 13. nu. 21. cum alijs congestis per D. Girondam vbi supra. 4. parte. in prin. nu. 3. & Io. Parlado. lib. 2. rerum quotidiana. cap. fina. 1. parte. §. 8. qui ex prædicta Baldi & alioru resolutione generaliter tenent, gabellarum causas executiuas esse: quia illud verum est, iuxta expositionem Baldi & sequacium in d. l. 1. C. de condict. ex lege. Scilicet quando debitum

est liquidum per confessionem partis, vel tale est, in quo non cadit probatio negationis, vel quando est aliquale instrumentum, vt ait Roder. Xuarez vbi supra. Quibus casibus proculdubio dici debet, via executiua locum dari in hac materia: atq; ita procedunt omnes leges gabellaræ ab illis auctoribus allegatæ, quæ de executione loquuntur, secus alias. Quod vt facillime intelligatur (est enim res vbiq; in praxi necessaria) ita distinguo: aut enim rex vel quicumq; gabellarum dominus in suo territorio contra suos gabellarios & conductores vult experiri, & dubium non est, quod cum ex contractu locationis inter eos inito publicum instrumentum conficiatur, via executiua locus erit, non tam ex natura debiti, propter eã quod gabellarium sit, quam ex vi instrumenti, iuxta commune ius istius regni, de quo in l. 2. tit. 21. lib. 4. recop. atq; ita procedunt: l. 14. & l. 15. & l. 17. dicto tit. 7. lib. 9. recop. quibus iuribus qualiter in ea executione speciali fauore procedendum sit, aperte præscribitur. & l. 9. & l. 10. tituli 16. eo. lib. & tex. optimus in l. 11. ibi. Por obligacion llana. tit. 12. eiusdem libri. l. 130. ibi. recaudos que truxeran aparejada execucion. In quat. gabell. Idemq; erit contra

itates, loca, vel villas, quæ gabellarum capitationem receperunt, *encabeçamiento* vulgò dicimus: est enim generalis quædam gabellarum locatio siue conductio, de qua publica semper instrumenta fiunt, & succedit ius commune, de quo in. d. l. 2. tit. 2. lib. 4. Recop. Immo & erit speciale executionis ius virtute schedularum, quæ a Rege & eius rationalibus ad Theſaurarios diriguntur, iuxta tex. in. d. l. 14. tit. 7. lib. 9. Recop. quod similiter in dominorum & eorumdem rationalium schedulis ad suos Theſaurarios missis, obseruandum esse existimauerim per ea, quæ supra diximus isto capite nu. 23. quamuis alias schedulæ delegationis, quas *libranças* dicimus, ab alijs personis directæ etiam in suos debitores, nisi acceptæ & agnitæ, sint coram tabellione, paratam executionem habere non soleant, vt probat tex. in. l. 9. tit. 16. lib. 9. Recop. notat Auend. de exequ. mand. 2. parte. cap. 10. nu. 38. Quin immo idem obseruabitur, quando ciuitas, locus, vel villa in generali gabellarum capitatione fuerit comprehensus, & certa quantitas per rationales regios illi fuerit distributa: quia tunc ex sola vi istius distributionis poterit exequi seu per executionem compelli

ad solutionem, eo quod talis est, quæ negationis probatione non recipit, quo casu in tributis locum executioni fieri doctores consentiunt in. d. l. 1. C. de cõdict. ex lege. & proderit hæc doctrina ad exactionem publicæ distributionis, quæ in vnoquoque loco fieri solet nomine gabellarum, iuxta conditione. 20. & 28. & 31. generalis regni conuentionis. Aut ratione seruitij ordinarij vel extraordinarij, *padron de alcavalas, y del sermicio* vulgò dicimus: quia tunc executiue pignoribus captis erit procedendum pro quacumque summa distributa ex prædicta iuris ratione, prout hæc omnia quotidie in praxi iure obseruantur.

Aut verò gabellarius aliquis, fidelis collector, vel quicumque alius, cui gabellarum exactio iure incumbat, debitas sibi vult gabellas exigere à singulis venditoribus, qui nulla alia lege vel obligatione teneantur, quam, civili illa, de qua in. l. 1. tit. 17. lib. 9. recop. contra quos conditionem ex lege competere diximus supra cap. 7. num. 62. & tunc non via executiua, sed ordinaria, summaria tamen sine strepitu & figura iudicij agendum erit, iuxta formam traditam in. d. l. 121. quaterni gabell. cum alijs legibus dicti tit. 7. lib. 9. Recop.

Recop. & quæ supra resoluiimus isto capite. nu. 32. etenim quamuis in aliquo negotio summarie procedatur, qualia multa negotia sunt in iure, vt recenser Did. Peretius in rub. tit. 1. lib. 3. ordina. colu. 750. vbi hæc gabellarum enumerat. Non ideo magis causa executiua est, sed ad similitudinem ordinariæ in ea proceditur: habet enim suos terminos in ijs, quæ iuris gentium sunt, veluti in citatione & probatione, breuiore tamen, quam alia causa ordinaria non privilegiata, vt late resoluit Marra vbi supra. l. 27. in fine. quæ sic debet intelligi: tit. 6. lib. 3. Recopilationis. Itaq; si ego re aliquam vendidero in scriptis, & copia venditionis tradatur gabellario per Tabellionem, iuxta tex. in. l. 10. tit. 17. lib. 9. Recop. non erit ea sufficiens, vt contra me pro decima illius venditionis executio fiat, sed obseruandus erit ille ordo iudicialis, de quo in. l. 3. cum duobus sequentibus. dicto tit. 7. lib. 9. Recop. nempe, vt contra me aliqualis petitio fiat, & citatus audiri debeam habitacause cognitione, & testium receptione; ac tandem sententia ferenda est: quia in hac specie liquidum non est gabellæ debitum, quod me vendidisse aut permutasse supponit, id quod sine partis citatione expediri non de-

bet nec potest. Atq; hæc cum sola legalis obligatio sit, via ordinaria experiri oportet, & impossibile est, quod locum habeat executio ex regulis supra traditis, quamuis vt dixi, breuiter & summarie procedatur, quod ita tota die praticari videmus, & intellexisse videtur Did. Peretius in. d. rub. tit. 1. lib. 3. ordina. ver. ex quo deducitur.

Num. 34. ibi. nu. 5. C. de peti. & commo. rei. adde: & probat tex. in eadem. l. 31. in fine. vbi si venditor denunciauerit gabellario, emptor non denuncians nullam pœnam incurrit: idemq; erit e contrario ex eadem iuris ratione, vt emptore denunciante nulli pœnæ subijciatur venditor non denuncians. Et eum vterque puniri valeat, solutione vnius alter liberabitur, ex notatis per Bald. & Doctores in. l. 1. C. de cõdict. furt. atqui soluentem eo, qui non tenebatur gabellam solvere, ab altero, cui solutio incumbat, iure repeteretur, vt notat Baldus in. l. cum proponas. C. pro socio. & l. ea conditione. C. de rescin. vendit. refert & sequitur Matthæus de Afflictis tit. quæ sint regalia. ver. vectigalia. numer. 69. in vltibus feudo.

In eo. numer. ibi. vt lex illa disponit. adde: etenim si gabellarius

bellarius ignoretur, in culpa non erit venditor, qui gabelam non soluit, ut ex communi sententia resoluit Maschardus de probatio. 2. vol. conclus. 834. num. 12.

In eo. num. in fine. ibi. cap. 1. nu. 53. adde: & est ratio, quia actus solutionis alicuius debiti ex contractu, vel simili causa, ante noctem fieri debet: nec tenetur creditor, ac perinde gabellarius, noctu recipere, quia posset facile decipi, & regulare est, quod solutiones opportuno tempore fiant. l. si soluturus. D. de solutio. prout in specie voluit glossa in d. l. more Romano. & ibi Baldus. numer. 3. ver. quartus.

36 Num. 36. in fine. ibi. con. 229. lib. 5. adde: quia quamuis per prouisionem hominis, cesset prouisio legis. l. fina. C. de pactis conuentis. Conuentio illa accipienda est in casu expresso, nempe circa quantitatem, non autem in casu omissio, nempe circa tempus solutionis, argu. eius, quod notat Oldradus apud Bald. in l. Labeo ait. §. hec autem clausula. per tex. ibi. & in additione. D. de arbitris. poterit autem gabellarius legales terminos prorogare, eo quod in rem suam minister est, iuxta tex. & notata in l. qui Romæ. §. Callimachus. D. de ver. oblig. & expressim no-

tas Baldus in l. l. nu. 13. D. de re rum diuis.

37 Num. 37. ibi. ver. 9. el. alaunda. adde: in additione. in fine. ver. extra quero. quicquid neutrum videris. D. Gironda de gabellis. parte. 12. nu. 21. dicit, quod dicta. l. 125. quæ est. l. 8. tit. 7. lib. 9. Recop. nihil ad rem, cum tamen expressa sit: ait enim ea lex, quod si venditor, qui decimam occultauit, sponte sua ante litem inceptam debitum fateatur, simplum cum dimidio soluet: igitur in dimidio puniatur. Quod si lite cepta per gabellarium, debitum confiteatur, venditor absq; iuramento decisorio, dupli poenam incurret, quicquid, ut vides sententia iudicis ante poenitentiam lata non sit: ergo benè dixit Castellus in dicto loco id, quod supra retulimus, quamuis ille auctor nihil eum dicere affirmet sui fortasse codicis errore ductus.

38 Numer. 38. ibi. fol. 18. ex pag. 1. adde: & Did. Peretijs, vbi rationem assignat, in l. 36. tit. 9. lib. 6. ordi. & vide Ant. Gometium de delictis. cap. 1. num. 61. in fine. & l. Imperatores. §. idemq; rescripserunt. D. de publicanis.

In eo. nu. in fin. ibi. D. de cod. & dem. adde: qui enim paulum transgreditur, non vituperatur ex Aristo-

Aristotele lib. 2. ethicorū. cap. fina. & lib. 4. cap. 5. sed si nō modicus defectus sit, ut quia dimidium gabellæ solui intra tempus legitimum, & aliud dimidium retinui inuito gabellario, quæstio esse potest, an totius integri dupli vel quadrupli poenam incurram, ex traditis per Bald. in l. 1. nu. 7. C. si aduersus rem iudicatā, & putem dupli vel quadruplum eius, quod reliquū est soluturū me esse, quia & pecunia & poena diuisione recipit, argu. tex. in l. Seio amico. D. de annuis legatis.

39 Num. 39. ibi. mortaliter peccat, ex ijs quæ adde: pater Bartolum & ordinarios in l. vectigal. D. de publica. & Bald. in l. veluti. nu. 4. D. de iust. & iure. resoluit, &c.

40 Num. 40. ibi. animo occultè contraxerit. adde: quod quando fieri dicatur, vide apud Bart. & additionem ibi, in l. sciant. C. de his, qui ex publicis ratione mut. pecu. accipiunt. lib. 10.

43 Num. 43. ibi. confessorum consuetudine. adde: iuxta notata per Bald. in l. nemo. nu. 2. ibi, vel consilijs prudentum virorum. C. de sent. & interloqu. om. iudi.

44 Num. 44. ibi. vltro restituere. adde: præcipue cum vectigalis solutio non privata, sed pu-

blicæ res sit, arg. tex. optimo in l. si quis rogatus ab i, vltro restituere, qui eam debet. D. de fideicom. libere.

45 Num. 45. ibi. inter Pythago reos. adde: auctore Laertio in vitis philosophorum.

47 Num. 47. ibi. quia regulariter. sic lege & adde: quia licet regulariter quicumq; venditor gabellam non soluens, in dubio præsumatur fraudandi animū habuisse, eo quod intelligatur facere contra generalem consuetudinem vel legem, quam non debuit ignorare, ut in terminis decidit Baldus in l. leges sacratissime. nu. 5. C. de legibus. Dabilis est aliquis casus, cuius exemplum statim subiiciam, in quo illa præsumptio cesset: at qui regulariter quocq; ut poena committatur, &c.

In eo. nu. ibi. d. l. 3. tit. 15. lib. 9. Recop. adde: quæ ignorantia satis excusat. l. qui in alterius. D. de reg. iuris. etiā ab omni poena, quæ propterea imponeretur, ut notat Baldus in l. l. §. hoc iudicium. nu. 3. D. si quis ius dicenti non obtempe.

49 Num. 49. in fine. ibi. D. de publica. adde: secus autem ad poenam dupli vel quadrupli regijs legibus statutam, prout expresse voluit Bald. in l. 3. §. quod autem. D. quod quisq; iuris dicent, quod si statuto caueatur,

ut non

non assignans obligationem in æstimo communis, non possit agere, & insuper poenam ceterum librarum incurrat: & testator ius sibi cōpetens non assignavit: quod hæc poena non trāsit ad hæredem quantum ad punitionem per modum condemnationis ad illa centū: & quod tota die potest de facto occurrere in statutis de gabellis.

52. Num. 52. ibi. illud constare. adde: quod licet per legem iuste imponi possit ratione contemptus, vt ait Baldus in. l. rogasti. ver. extra. quæro nūquid. ibi. sed ponamus, dicit statutum. D. si cert. pet. in foro, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. Castro vbi supra. adde: & latissimè Covarr. de sponsalibus. 2. part. cap. 6. §. 8. ex nu. 10.

53. Num. 53. ibi. D. de publica. adde: quam ad hoc allegat Bartolus in. l. 2. C. de nauicularijs. lib. 11.

In eo. nu. in fine. ibi. setena. adde: & eiusmodi poenæ commissæ conductoribus gabellarum applicandæ sunt, nō fisco, vt notat Baldus in. l. 1. nu. 10. C. de fructibus & litiū exp. de quo vide Auend. de exequ. mand. 1. parte. cap. 2. nu. 13. & Baldum in. l. creditor fundum. in principio. D. de actio. empti. & Mathæum de Afflictis tit. quæ sint

regalia. ver. vectigalia. nu. 7. An vsibus feudo. vbi resoluit, quod conducens gabellas, videtur quoq; conducere poenas delinquentium: quod ait notandum esse, quia iam vidit de hoc dubitari.

55. Num. 55. ibi. D. de ver. signi. adde: nam nec pro ipso pretio venditori soluendo pignorat manet, vt resoluit Baldus in. l. prætenu. num. 2. C. commo. dati.

56. Num. 56. in fine. ibi. los cogedores. tit. 5. part. 5. adde: quem etiā vide in. l. 23. ver. lo mandare. tit. 18. part. 3. & rex. in. l. creditor fundum. in prin. ibi. à conductore salus. D. de actio. empti. vbi Baldus notat pro emptoribus gabellarum. & eundem Baldum in rub. in fine. C. si propter publicas pensatio. & an res, quæ cōfiscantur propter gabellas non solutas, possint emi cum bona cōscientia, vide apud Bald. in. l. iubemus nulli. nu. 3. ver. quæro hic. C. de sacros. eccles.

57. Num. 57. ibi. C. de priuile. ficti. adde: & vide Baldum in. d. rub. C. si propter publicas pensatio. nu. 2. in fine. ibi. poterit detineri personaliter. vbi additio allegat tex. in. l. nisi opinatores. C. de exacto. tribus. lib. 10. & vide Bart. cum additionibus in. l. nemo. C. eo. quam legem allegat

allegat Xuaréz de Pace. in practica. 1. tomo. parte. 5. nu. 4. & de Baetium de inope debitore. cap. 13. ex nu. 14. vbi. late agit, an debitor tributorum possit bonis cedere, de quo est tex. in. l. 5. tit. 9. lib. 9. Recop. ex quibus omnibus aperte intelliges verā rationem, &c.

58. Num. 58. in fine. ibi. nu. 183. de lega. 1. adde: qui late disputat in pract. quæstio. lib. 1. quæstione. 1.

59. Num. 59. in fine. ibi. dicto loco. nu. 46. adde: soluet autem gabellæ debitum quatenus defuncti bona sufficient, etiā si hæredem ex persona sua priuilegiatum esse contingat: quia priuilegiatus succedens non priuilegiato, non gaudet priuilegio suo. l. si intra. & ibi. glo. C. de non numera. pecu. l. Polla. C. de his quibus vt indignis. & l. cum filius. §. in hac. D. de ver. oblig.

61. Num. 61. in fine. ibi. l. 1. C. vbi senatores vel. adde: qui reatus hac specie negari non potest, quicquid aliud non recte voluerit Baldus in. l. cū mulier. nu. 5. ver. tertio arguo sic. D. soluto matrimo. dicens, quod nō soluere gabellas, non est delictum, vel turpitas, nec dolus malus: quia tale debitum gabellarum non descendit à iure gentium, sed usurpatū est, hoc est,

non debitum ex rigore iustitiæ, vt ipse alias dixit in tit. de his qui feudum dare possunt. nu. 41. in vsibus feudorū. Et enim eius dictam iure non probedit, vt constat ex ijs, quæ diximus supra in prefatione numero. 30.

62. Num. 62. ibi. & dicemus. in. fra. cap. 19. in prin. adde: argo. tex. optimo in. l. quid quod in prin. D. de donatio. vbi causa & origo obligationis, non noua conuentio inspicitur. & tex. in. l. quod si maritus. in prin. D. de constitu. pecu. nullaq; causa delicti est, cum fraus & occultatio deficiant, de quibus supra isto capite. nu. 61. nec se ipsum, &c.

64. Num. 64. ibi. prodictum est. adde: quæ enumerat. h. 3. tit. 1. lib. 6. Recop. cum notatis in. l. vnica. &c.

65. Num. 65. ibi. D. de manē. homo. adde: & l. finæ. sumpto argumento ab speciali. D. de priuile. vetera. & l. 801. in quat. gabel. quæ loquitur in fideli. & l. 8. titul. 33. libus. Recop. quæ loquitur in collectore illius tributi, quod monedā forera vulgō dicitur, viro nobili, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. ex genere nobilium. adde: electus laudem appellare debet, sicut est. in. l. si adscribatur. C. de appellatio. & ibi Bald. & rex in. l. fina.

In. C. qui etate. lib. 10. & tunc quidem non appellat ab actu iudiciali, quia sine strepitu iudicij nominatur, sed appellat ab actu jurisdictionali, vt explicat Baldus in. l. hi qui ad ciuilia. C. de appellatio. & est rex optimus in. l. 2. C. de decurio. lib. 10. & quiuis collector, postquam electus fuerit, alij delegare non poterit officium suum, vt notat ad dictio ad Bart. in. l. 1. C. de latrone largitio. lib. 10.

66. Num. 66. ibi. officium ex predictis. adde: sicut. nec ad alia officia vilia, vt resoluit Io. Otalora de nobilitate. 5. parte. cap. finalium. 8.

67. Num. 67. ibi. l. 2. tit. 7. lib. 6. Recop. adde: datur enim curiarum procuratoribus, quorum officium nobile est, eo quod rege mandante suscipiatur ex resolutis per D. Pererium in. l. 1. ver. quare secundum. tit. 1. lib. 2. cordina.

68. Num. 68. ibi. l. 19. tit. 17. lib. 9. Recop. adde: qua erat. l. 129. in quat. gabella. circa quam vide quod notat Castellus in. l. 63. Tauri. ver. diez años. in tertia additione. ver. & ex hoc limito legem quaterni. cui sane legi contrarius esse videretur, &c.

In eo. nu. ibi. vt. est in proverbio. adde: iuxta. l. apud antiquos. vbi Baldus notat. nu. 1. C. de furis.

In eo. num. ibi. quinquennium publicanis prescribitur. adde: vt late resoluit Malchardus de probatio. 1. volu. cōclus. 836. quamuis in hoc differentia sit, quod iure communi quinquennium integrum datur ex eodie, quo tributum incipit deberi: iure autem regio solum datur quadrienium integrum, & quod superest ex illo anno locationis gabellarum, quo venditio aut permutatio contracta est, vt dicam infra numer. 71. in fine.

In eo. nu. ibi. ordinadis. adde: tempus autem compositionis, non ordo voluminis, inspiciendum est ex Alex. con. 58. nu. 4. lib. 4.

69. Num. 69. ibi. fuere otorgado. adde: nam verbum otorgado contractum coram tabellione inscriptis celebratum significat, iuxta communem usum loquendi: & de verbo, otorgamiento, agit Io. Lupus in rub. de donatio. inter virum. §. 68. nu. 27. & Auend. in dictionario. qua significatio maxime constat, quia lex illa gabellaria expresse loquitur de venditione coram tabellione contracta: & est ratio illius computationis, quia ex eo tempore, &c.

In eo. nu. in fine. ibi. marginea ibi. adde: nec nouum est, legem pro parte tenere, & pro parte euanescere, vt ex tex. & glossa ibi, notat Baldus in auth.

auth. ad hæc. §. fin. in fin. C. de Latina libert. tolle.

70. Num. 70. ad fin. ibi. tempore prescriptionis. adde: & facit in argu. quod tradit gloss. in. c. si seruus. verb. triennium. 54. distinctione.

In eo. nu. in fi. ibi. Apuntamientos appellamus. adde: quin immo circa intellectum & praxim predictarum legum. 19. & 20. tit. 17. libr. 9. Recop. alia multa notanda sunt: videlicet, quod predicta. l. 19. solum loquitur in hac regia decima, atque in ea sola decima obseruanda erit. At vero predicta. l. 20. loquitur in quocunq; Regio tributo: atque in omni tributo Regio præter decimam obseruabitur, absque limitatione. d. l. 19. secundum quæ supra diximus. Insuper, quod predictæ prescriptiones, de quibus in vtraque, illa lege, locum habent, duntaxat contra regios gabellarios, secus contra ipsummet Regem & eius collectores: quia sicut ius ipsum principale exigendi gabellam a quocunq; venditore, aut permutante, prescribi non potest contra Regem, ex. l. 1. tit. 18. lib. 9.

Reco. & dicemus infra. c. 19. nu. 5. ita & particulare, seu singulare debitum pecuniarium ex eo iure descendens non potest prescribi, vt expresse decidit. d. l. 20. ibi. *T no aya lugar a lo que a nos es*

o fuere deuido. Præterea, quod predictæ prescriptiones nedum locum habent in regijs gabellarijs, de quibus loquuntur illæ leges, sed etiam in gabellarijs dominorum, quia leges istæ gabellariæ generaliter in quibuscunq; gabellis, siue actu Regis, siue origine, quales sunt dominorum gabellæ, obseruandæ sunt ex ijs, quæ diximus supra isto capite. nu. 23. in additione. alias melioris conditionis illi essent, quam Regi, si in eis obseruaretur decisio iuris communis, de qua in. l. 2. C. de vectigalibus. quod nulla ratio suadet. Vltimo, quod dicitur in. d. l. 19. ver. *Y por q en algunos lugares*, quocunq; tempore gabellas peti posse in locis dominorum, Abbatiarum, & ordinum, intelligendum esse in gabellis ad Regem ipsum, vel suos gabellarios pertinentibus: secus, si gabellæ illæ ad ipsos locorum dominos pertinissent, quia tunc contra eorum gabellarios recte prescribetur, ex dictis legibus, vt iam dixi. Contra ipsos autem dominos qualiter prescribi possit, diximus sup. isto. c. nu. 23. in additione.

Num. 75. ibi. D. de solutio. adde: circa quam Philosophatur Baldus in. l. liberti. num. 8. C. de operis libert.

Num. 76. in fin. ibi. cap. 1. de locato. adde: & adductis per

Euerardum in locis, argu. legibus. loco. à correlatiuis. numer. 8.

77 Nu. 77. ibi. testimonium iudicetur. adde: nam isto casu etiã inter ipsos contrahentes irrita non est venditio: vt probat text. in. l. 20. ver. *Mas si desaccordassen*, 84 tit. 5. par. 5.

In eo. nu. ibi. venditio confirmaretur. adde: contra text. & notata per Bald. & Doctores, in. l. omnibus. C. de testibus.

In eo. nu. in fin. ibi. de iure iuran. adde: quibus non satisfacit D. Gironda aliud tenens de gabellis. 4. par. in prin. nu. 25.

78 Nu. 78. ibi. in. l. deferre. D. de iure fisci. adde: & ex pluribus resoluit Iaco. Philip. Portius cõfil. 21. libr. 1. quorum opinionem secuta est. l. 36. tit. 16. par. 3.

81 Nu. 81. ibi. Menochius. vbi supra. nu. 14. adde: & vide Baldum optime loquentem in. l. si ea lege. nu. 3. C. de vsuris. & plura apud Matthæum de Afflictis. tit. quæ sint regalia. ver. vectigalia. num. 188. in vsibus feudor.

83 Nu. 83. vbi Salmanticæ. adde: & per Bal. in dict. l. licet. num. 5. C. de locato. & in. l. si ea lege. nu. 2. ver. cum verò emittur. C. de vsuris. quem refert & sequitur Matthæus de Afflictis vbi supra. nu. 120.

In eo. nu. in. fin. ibi. regni cõ-

uentionis. adde: sed an leges istæ Regiæ, quæ casus fortuitos non admittunt, intelligendæ quoq; sint in casibus fortuitis nimum in solitis, vide apud Iacob. Menochium de arb. iudi. quæstio. casu. 80.

Num. 84. ibi. D. de pericu. & commo. rei. ven. adde: & vide Bald. in. l. vtrum. in fin. D. de petiti. hære. vbi ponit quæstionem.

86 Nu. 86. in fin. ibi. nu. 3. colla. 9. adde: & in decima ecclesiastica vide Did. Peretium in. l. 1. tit. 5. libr. 1. ordi. colu. 206. ver. vltorius. & Bart. in. l. 1. C. de exacto. tribu. libr. 10. per glo. in cap. de decimis. 16. quæst. 1. aliàs. cap. decimæ. 1. quæst. 1.

87 Numer. 87. ibi. D. de re iudicata. adde: & concinit quod tradit Baldus in. l. procurator. ver. & ista faciunt. D. de procurat.

88 Numer. 88. in fin. ibi. ratio decidendi. adde: & facit text. in. l. quotiens. 44. D. de adqui. hæred. & Bart. in. l. in ratione. §. quod vulgo. num. 6. D. ad leg. falcid.

89 Numer. 89. in. fin. ibi. conuent. regni. adde. cum. l. 13. tit. 2. par. 3.

90 Nu. 90. ibi. recte poterit illud testari. adde: à principio factæ capitationis.

In eo. nu. ibi. capitationis beneficio. vti volunt. adde: vel saltem

saltem vti cœperunt à principio, iuxta formam traditam in conditione. 28. dictæ generalis regni conuentionis. Et vnusquisq; tenetur ad pecuniã sibi distributam, ostenso scilicet ei quaterno, in quo fuerit descriptus, & quidem via executiua cõpelli potest, iuxta distinctionem nostram, de qua supra isto cap. nu. 32. in additione. aliàs nisi ei quaternus ostendatur, soluere nõ tenetur ex notatis per Bart. in. l. 1. num. 1. C. de exact. tribu. libr. 10. & vide Auil. in tract. iudicum syndicus. cap. 18.

Quin immò per prædictam conditionem generalis conuentionis recte deciditur, qualiter si qui grauatos se esse dixerint, reuideri semel debeat illa distributio. Idem in conditione. 20. & 31. quod quidẽ inter priuatas personas nõ solum fiet per appellationem, vel reclamacionem grauati ad iudicẽ, iuxta tradita per Auen. de exeq. mand. 2. par. c. 14. nu. fi. Sed etiã per competitionem istius ad aliquem, cui gratia & fauore remisum esse putet, fieri poterit: scilicet perẽdo, vt se illi parẽ efficiant computatis bonis, seu fructibus, quos vterq; habet venales. Id quod multotiens in praxi receptũ vidi, & vulgariter dicitur, *To me quiero igualar con fulano, vt scilicet mihi distribuatur*

quantum illi respectiue distributum est: quo sanẽ pacto per æquatorum fraudes detegi solent, & ad hoc est text. elegans in. l. qui grauatos; ibi: competitionis habeant facultatem. C. de cõsibus & censitoribus. libr. 11. quem sic debes intelligere: id enim significat verbũ illud, competitionis, quia competere aliquãdo est parem esse, vel fieri, vt notat Calepinus. verb. competitrix. quicquid gl. in ea lege, sic interpretatur, id est, cõquerendi per appellationem iniquiunt autem illæ conditiones generalis conuentionis Regni, quod post hanc secũdam refectionem, seu remissionem factam, amplius reluctari. &c.

In eo. num. in fine. ibi. cognosci possit. adde: sed an prima illa distributio interim, quod reuidetur post grauati reclamacionem, iuxta formam in dict. conditione. 28. via executiua exigi possit, vide Bart. in. l. Iulianus. nu. fi. D. de conditio. indeb.

Et aduertẽ, quod forma diuisionis, seu distributionis faciendæ inter ciues, de qua in dict. conditione. 28. & alijs nõ est necessario seruandã, si aliter ciuitas, vel locus vquerit debitam suæ capitationis quantitatem soluere, ac inter se distribuere, vt expresse cauetur

in dicta conditio. 28. in fin. & resoluit Mencha. vbi supra dict. §. 4. nu. 30. ver. deniq; . in princ. Nu. 92. ex prin. vsque ad nu. 95. in fin. sic lege: vicesimo nota, quod si qua ciuitas, vel populus, qui simul cum alijs in prædicta capitatione venerit, summam sibi distributam non soluerit, reliqui populi pro eo debito conueniri non poterunt, etiã si ex facto in solidum fuerint obligati ex conditione. 7. prædicta gene. regni conuent. cui conditioni tã salubri renunciari non poterit, vt putat Méchaca vbi supr. lib. 2. de succes. creatio. §. 15. nu. 2. in impressione Salmanticensi: & ibidẽ nu. 3. agit de cõditione 8. eiusdẽ conuent. gener. quæ loquitur, quãdo aliquis populus durante tempore capitationis diminuitur, qualiter distributio sibi iniuncta diminui debeat. Quin vsq; adeo verum est, vnum populũ pro alio conueniri non posse ex decisione text. in. l. vnica. C. vt nullus ex vicaneis. lib. 11. vt fiat, qui parent, consuetudinem in contrarium inductam iure nõ tenere, de qua re vide Pet. Peraleam in. l. legatorum petitio. in princ. ex nu. 3. deleg. 2. & circa conditionem. 9. gener. conue. quæ agit, qualiter quæ supersunt ex generali distributione, expendi debeant, H

vide Mencha. supra numer. 4.

Deinde principaliter nota, non male improposito dubitari posse, an si ipsa ciuitas capitata, vel quiuis alius populus gabellas sui territorij locasset, vt fieri solet & iam dixi supra num. 90. ac deinde aliquid suum vendiderit, aut permutauerit, quod ad membra a se locata pertineat, veluti triticum, hordeum, vel fundum, aut quãlibet aliam rem, ad decimam pretij teneatur suis gabellarijs. Et quamuis quæstio hæc verissimẽ resoluatur ex ijs, quæ diximus hoc in loco in prima editione: tamen quia difficilis adhuc visa est tã in iudicio, prout de facto incidisse scio, quam apud nouiores scriptores, qui illam denuo tractarunt, quid ego de hac re sentiam, dilucidius & explicatius libuit scribere. Etenim D. Garcia Gironda de gabellis. 2. parte. §. 2. nu. 35. me Ioannis Parladorij sententiam tenuisse testatur: ille vero Parladorius libr. 1. rerum quotidiana. cap. 3. §. 1. num. 36. in secunda editione memet ab ipsius sententia discessisse conqueritur, cum tamen (vt ipse ait) suis argumentis quod primo faciendum erat, non responderim. Igitur vt rem omnẽ pro virili parte plenius expediam, & mens nostra percipiatur, notan-

notandum est, prout & illi Doctores scripserunt, quod Baldus in. l. emptor. nu. 4. C. de hæred. vel actio. ven. ita ait: quidam conduxit a communi datium, vel gabellam salis, modo commune emit salem, & ille cõductor petit a communi gabellam, nam emptoris onus est de iure commune, iuxta doctorum sententiam de qua supra cap. 15. in prin. commune autẽ dicit se non teneri soluere, quia non locauit nisi ius, quod habet. l. quitabernas. D. de contrah. emptio. Sed non habet ius contra se ipsum exigendi & petendi gabellam salis, ne sit idem debitor & creditor ex notatis in dict. l. emptor. ergo. illud non locauit prædicto gabellario. Quam quæstionem inquit determinatam fuisse per D. Rayne. in. l. licitatio. §. fiscus. vbi etiam Bartolus eandem sententiam tenet. D. de publica. & facit, quod in generali sermone persona loquentis videretur excepta. l. inquisitio. C. de solutio. exornat. Ber. Diaz in regu. 307. vbi ad hanc quæstionem applicat additio Doctoris de Salcedo allegato Baldo in dict. l. emptor. agit Boerius decisione. 213. vbi tandem cogitandũ relinquit, atqui hanc opinionẽ secutus est prædictus Gironda vbi supra. nu. 34.

Sed contrariam sententiam in terminis illius quæstionis, de qua per Bal. in. d. l. emptor. tenuit Bart. sibi contrarius in cõf. 226. incipit, cauetur statuto, dicens, quod prædictũ commune ciuitatis tenetur suis publicanis gabellã soluere ex ea venditione: id quod tenet duplici fundamento. Primũ est, quia licet commune ciuitatis de iuris rigore esset absolutũ a gabellæ solutione, debet tamẽ soluere, & se legi, seu statuto municipali submittere, sicut Imperator. l. digna vox. C. de legibus. quem videmus falcidiam soluere ex legato, sibi relicto, iuxta not. in. l. 1. §. ad municipiũ. D. ad legem falcid. quod fuit alius argumentum eiusdẽ Bartoli, dum de fisco ageret in. l. 1. nu. 7. C. de nauicul. seu nauibus publ. lib. 11. Secundum est, quia illud commune generaliter locauit gabellam ex omni contractu, nolum excipiendo, ergo restringere non possumus. l. de pretio. D. de publica. Nec obstat inquit prioris sententiæ fundamenta: quia primo non obstat dicere, verisimile non videri, quod commune voluerit statuere contra se ipsum, & quod in generali sermone non intelligitur persona loquentis: quia respondet Bartolus contrarium in hoc casu obseruandum esse.

propter æquitatem, quam debet habere princeps submit-
tendo se legibus, quæ sibi vi-
detur fortior præsumptio: &
quia propterea, quod commu-
ne soluturū sit gabellas ex suis
contractibus, maius pretium,
siue mercedem videtur perci-
pere à suis publicanis ex ea lo-
catione. Secundo, sibi non ob-
stat text. in dict. l. licitatio. §. fis-
cus. ubi postquam fiscus gabel-
las suas locauerit, si aliquid ven-
dat, non tenetur quidquam ga-
bellæ nomine soluere publica-
nis: quia respondet illud. Ita fie-
ri duplici ratione, tum quia ve-
ctigal in specie illius text. de
mercibus soluendum est, fiscus
autem nunquam mercatur,
ergo non debet soluere: tum
etiam, quia speciale fisci priui-
legium est, aliàs enim si vigo-
re generalis dispositionis de
vectigali soluendo fiscus non
comprehenderetur, non fuisset
necessaria dispositio illius. §.
fiscus. pro dicto fisco. Et quod
sit priuilegium fisci, quod in
dicto. §. dicitur. aperte proba-
ri putat Bartolus ex illo ver-
bo, immunis, quasi dicitur text.
licet fiscus iure communi ad-
strictus sit, tamen singulari fa-
uore ei concedimus hanc im-
munitatem. Nec tertio obstat
Bartolo illa regula, quod ne-
mo potest plus iuris in alium

transferre, quam ipse habet
nam respondet, verum id
esse contra tertium, secus
contra se: nam nunquam re-
peritur, quod ego sim mihi
obligatus, & tamen possum
me alteri obligare: vt sic in pro-
posito, licet commune non ha-
beret contra se obligationem
soluendi gabellam, potuerit se
gabellario ad soluendum ad-
stringere. At qui istam partem,
quod generaliter quæcunq; uni-
uersitas, siue persona, quæ ga-
bellas sui territorij alij locaue-
rit, si aliquid postea vendat, ad
gabellæ solutionem teneatur suo
conductori, præter fiscum in
quo aliud speciale iure statuitur
in dict. §. fiscus. & in l. 3. tit. 18.
libr. 9. Recopilatio. constanter
tenet Io. Parladorius ubi supra,
ex auctoritate Bartoli in dict.
confi. 226. & ea peculiari ratio-
ne, quia contra eum, qui legem
potuit dicere apertius, interpre-
tatio faciendâ est, reg. contra
eum. de regul. iuris. libr. 6. l.
veteribus. cum similibus. D.
de pactis. Igitur contra illum
vectigalium locatorem: quia
debit apertius in locatione
pacisci, sibi que cauere, merito
iudicandum esse putat.

Ego vero pro vera & plana
istius quæstionis decisione ita
distinguo: aut enim is, qui ius
gabellarum locat plenus est

& ve-

& verus illius iuris dominus ve-
luti fiscus, ciuitas superiorem
non recognoscens, aut quicun-
que alius dominus temporalis,
aliàs regi subiectus, veluti Co-
mes, Marchio, vel Dux, & qui-
uis alius alicuius territorij ga-
bellas habens iure proprietatis,
iuxta text. in c. super quibusdâ.
de verb. signi. & in his proculdu-
bio æquè dicendum est, verissi-
mam esse priorem sententiam
Baldi in d. l. emptor. & Bartoli
in d. §. fiscus. quos magis com-
muniter Doctores sequuntur
contra eundem Bartolum, sibi cõ-
trarium in d. confi. 226. prout
refert Boerius in d. decisi. 213.
num. 2. dicens, quod præcedens
opinio verior est & commu-
nior, quamuis ille, nec alius,
quem viderim, Bartoli funda-
mentis pro contraria sententia
adductis plene respõdeat: quod
ego si præstitero, operæ pretium
me facturum esse existimabo,
tum vt communem opinionem
defendâ, tum etiam, vt Parla-
dori voto satisfaciâ, qui suorum
argumentorum, si qua sunt præ-
ter argumenta Bartoli, respon-
sionem desiderat.

Igitur, vt dixi, quotiens fis-
cus, aut quiuis alius dominus ga-
bellas sui territorij locauerit,
quidquid postea vendat, nullam
in eo loco gabellâ debet, quam-
uis aliter sibi in locatione non

caueat, quia cum ipse sit do-
minus illius iuris, quod loca-
tum est, nec enim iuris locati
proprietas in conductorem tran-
sit. l. non solet. D. locati. sed
solus vsus illius iuris, sicut cu-
iuslibet fundi, aut alterius rei
locatæ, conductori conceda-
tur, vt est manifestum, impos-
sibile fit, quod ex eo iure con-
ducto plus iuris habeat gabel-
larius, quam ipse dominus lo-
cator: sed sic est, quod iste do-
minus ex eo iure nullam con-
tra se ipsum obligationem ha-
bet vendendo, aut permutan-
do in suo territorio, ergo nec
ille gabellarius: quod in effe-
ctu est omnium Doctorum
argumentum, qui hanc par-
tem tenuerunt. Et hoc est,
quod tradit text. in dict. l. li-
citatio. §. fiscus. cuius decisio
generalis est ex idemitate
rationis in quocunq; domi-
no sua vectigalia locante, licet
is quidem fiscum non ha-
beat.

Nec obstat primum argu-
mentum Bartoli desumptum,
ex d. l. digna vox. C. de legibus.
quia illud procedit quoad alios,
vt scilicet Rex, aut Imperator
se in alterius fauore legi sub-
ijciat, vt contingit in legato
eidem relicto, ex quo Rex se
ipsum legi falcidiæ subdens,
quartâ hæredi soluit, ex notatis

H 4

indict.

in dict. l. i. §. ad municipium. D. ad legem falcid. quæ sic debet intelligi. Secus autem quoad se ipsum: ita quod, licet rex vel Imperator statuat, ut venditores decimam pretij soluant fisco regio, & dignum sit Reges se ipsos legibus subicere, impossibile est quod hac lege teneantur, eo quod iure naturæ aliusest debitor, alius creditor: nec vna & eadem persona, sibi ipsa debere possit dict. l. emptor. C. de hæred. vel act. vendita. & l. uti frui. D. si usufructus peta. & l. si communi fundo. D. de seruit. rust.

Secundo non obstat, quod ciuitas superiorem non recognoscens, aut quilibet alius vectigalium dominus, generaliter locauerit gabellam ex contractu venditionis & permutationis, iuxta nostras leges regias, nullam quidem venditionem, aut permutationem excipiens, ergo restringere non possumus, quod & secundum Bartoli argumentum in allegato consilio: quia respondeo, manifeste eam generalem locationem intelligendam esse de omni contractu, ex quo locatori gabella competat, scilicet exceptis ijs venditionibus, aut permutationibus, quæ iure, aut privilegio immunes sunt: quia vere locat, quod habet, & prout ipse

eo iure usus est, aut uti potest, per text. in dict. l. qui tabernas. D. de contrah. empt. at ex suo contractu gabella, sibi non competit ex supradictis, igitur eam non videtur locasse. Et hoc est, quod dicitur, neminem posse plus iuris in alium transferre, quam ipse habet. Nec elidit ista rationem euasio Bartoli in dict. consi. 226. ad fin. dicentis, verum id esse contra tertium, non contra se ipsum, prout contingit in obligatione: atque ideo in proposito dicendum sit, quod licet illi domini locatores non essent, sibi ipsis obligati pro gabella, potuerunt tamen se obligare gabellario. Quia facile respondeo, quod ille dominus locans ius gabellarum sui territorij, non illud extendit, aut imponit de nouo, sed quod semel creatum & impositum est gabellario concedit per locationem: id quod manifestum est, tum ne actus agentium ultra eorum intentionem operetur. l. non omnis. D. si cert. pet. tum etiam, quia si contra se de nouo aliquod ius crearet locator in eo locationis contractu, necessario illius iuris dominium in conductorem transferret contra naturam locationis. d. l. non solet. D. locati. quia in seipso non posset radicari, aut sustineri ex regulis supradictis. Quod

sane

sane cessat in simili obligationis per Bartolum considerato: etenim obligatio ipsa in totum creditori acquiritur, & nihil iuris in fauorem debitoris manet, quod esset impossibile: at in locatione impossibile etiam est, quod conductor habeat, ex vi ipsius contractus, quod locator ipse non habet, nec habere possit. Posset autem illud procedere in venditione, per quam non dubito, quin si dominus aliquis gabellas sui territorij in perpetuum vendiderit certo pretio, & postea ipse in eo loco vendendo, aut permutando contraxerit, ad solutionem decimæ teneatur: quia per illam iuris alienationem non solum vendit & cedit ius, quod in sua persona radicum est, sed & quod rex (cuius primordialiter omnia vectigalia sunt, ut in toto tit. C. quæ sint regalia. in v. sibus feudor.) sibi prius concessit ex privilegio, aut ex tolerantia, iuxta l. i. tit. 18. libr. 9. & l. 2. tit. 15. libr. 4. Recop. & sicut rex à principio habebat ius contra istum primū dominum in eo territorio pro exigenda gabella, sic & secundus eodem iure potietur: quod non disputo.

Nec præterea in quaestione nostra negotium facessit alia Bartoli argumentatio, dū con-

siderat privilegium speciale induci pro fisco regio in dict. §. fiscus. Ac proinde aliud in reliquis dominis dicendum fore: quia immo, ut ex supradictis aperte constat, potius tenendum est in eo text. non tam speciale aliquod ius induci, quā ius commune doceri, prout ipsemet Bartolus melius docuit in eodem. §. fiscus. & latius dicemus infra capit. 19. nu. 8. nec immorabitur nos verbum, immunitis, ab eodem Bartolo consideratum in prædicto consilio, quia immunitis nihil aliud significat, quam eum qui munia publica præstare non teneatur, siue quidem iure, ut in fisco, siue ex privilegio, ut in alijs id fieri contingat.

Et ultimo non obstat argumentum Parladorij desumptum ex regu. contra eum. & dicta l. veteribus. cum similibus. Quia facile respondeo, frustra eum cauere, sibi desiderari in ealocatione, cui iure prospectum est, ut ex supra resolutis satis superque constat: prædicta enim regula in dubijs locum habet, ut late explicat Baldus consi. 413. nu. 3. libr. 5.

Aut verò (ut ad principalem nostram distinctionem redeamus) is, qui ius gabellarum locat, non est verus illius iuris dominus, sed ab alio conductum

H 5 habet,

habet, prout contingit in cōductore maiori, qui alij relocat: & in ciuitate vel villa, seu quocūq; alio loco, qui specialē sui ipsius, aut generalem Regni cōuentio nē suscepit, siue à Rege, siue à quocunq; domino, quam nos encabeamiento vulgō dicimus, & gabellas sui territorij alijs locauerit, quæ est propria species quæstionis nostræ: & tunc, si postea aliquid venderit, aut permutauerit, nec à principio in ipsa locatione, sibi cauerit, constanter dicendum, ac iudicandū puto, eum pro gabella suæ venditionis, aut permutationis suo conductori teneri, non minus quam si ipse minor conductor non ab ipso conductore maiori, ciuitate, vel loco, sed à Rege ipso, vel domino à principio & immediate conduxisset. Et est ratio manifesta: quia totum illud ius, quod ille primus ab alio cōduxerat, huic secundo conductori per relocationem concedit. l. nemo. C. de locat. Ac proinde fit consequens necessarium, vt sicut iste primus, vel maior conductor vero illius iurisdomino teneretur ex ea venditione, aut permutatione, si non conduxisset, ita & huic secundo conductori, in quem totum illud ius translatum est, quoad usum & commoditatem pro

tempore locationis, obligari debeat: cessant enim isto casu omnes rationes & argumenta, quæ in contrariam partem profisco regio, & ciuitate superiorem non recognoscente, aut alio quocunq; domino Doctores notant & superius adduximus, prout manifestius est, quam vt nos amplius immorari oporteat.

Rursus notanda est elegans quæstio, quæ iam mihi semel de facto contigit, & frequenter potest contingere in materia istius capitacionis locorum: ecce locus quidam, siue eius concilium cum Rege, vel alio suo domino capitur, & gabelarum iura in se assumit pro certa quantitate Regi soluenda: & cum quidam forensis, vel quis alius prædium suum in illius loci territorio si tum vellet vendere, aut permutare, accedit ad proceres & cōcilium populi dicens, se velle priusquam prædium illud vendendum exportat, de soluenda gabellæ quãtitate cōuenire, & præfationibus habitis tandem conuentum est, vt decem aureos soluat gabellæ nomine pro ea venditione, siue pluris, siue minoris vendatur: qua conuentione supposita ille vendit prædium suum mille aureis: concilium autem populi videns se nimium læsum esse in

ea conuentione, eo quod centum aureos ex illius venditionis decima habiturum esset, & non nisi decem habeat, in integrum restitutionem petit aduersus conuentionem & integrum decimam illius pretij, sibi dari. Quæsitum est, quid iuris? & Consultus pro venditore respondi, vel hoc precipuo fundamento, quia restituere est in pristinum statum respondere, siue reducere. l. quod si minor. §. restitutio. & ibi Bart. & alij. D. de minoribus. cum allegatis per Marantam de ordin. iudicio. 6. parte. tit. de appellatio. num. 77. quod nedum ipsi minori restitutionem petenti, sed & aduersario quoq; concedendum est, ita vt vterque in eo statu respondeatur, in quo ambo erant ante conuentionem. l. 1. C. de reputatio. & l. 2. tit. 25. part. 3. cum resolutis per Bern. Diaz reg. 219. ver. tertius est. & quæ late diximus supra cap. 14. num. 48. quod quidem si fiat, manifeste apparebit nullam gabellam eum venditorem debere, eo quod tempore conuentionis super gabellæ solutione factæ, nondum erat venditio contracta, & liberum erat venditori vendere, vel non vendere: & si postea vendidit, vendidit quidem supposito pacto de certa quantitate soluenda

gabellæ nomine, absque quo non esset venditurus: quia pactum inhærens contractui, prout hoc inhære videri potest respectu gabellarij, siue concilij populi, cum quo de gabella conuentione illa facta est, inducit causam, sine qua non est consensus in principali. l. 2. cum materia. D. de in diem additione. & l. 2. D. de rebus eorum. Cum ergo hæc venditoris in pristinum statum repositio nullatenus fieri possit, eo quod venditio cum emptore contracta ad petitionem illius concilij rescindi non debeat, nec possit, quia emptor cum concilio ipso non contraxit, nec concilium quidem poterit restituere, alias enim captiosa restitutio foret, quod esse non debet, arg. text. in l. qui autē. ver. præterea. D. quæ in frau. cred. Igitur si concilium nimis læsum esse appareat ex ea conuentione, eo quod pluris eiusmodi conuentiones fieri solent, aduersus suos rectores & administratores, qui rem eius male administrarunt, agere poterit, & ipsi instar tutorum ad omnimodam satisfactionem tenebuntur, vt alias inquit. text. in auth. de heredi. & falcid. §. illud quoque. ver. pupillis. ibi. & per viam contra negligentes curatores. colla. 1. sed an cōuentiones istæ factæ cum

cum rectoribus concilij populi, finito illorum officio expirent, vide Bartol. in. l. si finita. §. si quis metu. num. 5. & additione ibi litera. h. D. de damno infecto.

Præterea nota, frequenter dubitari, an pro debito capitacionis Regi, vel alij domino nõ soluto decuriones ciuitatis & alij officiales concilij carcerari possint, prout alius quislibet singularis gabellarũ debitor iuxta l. 130. in quat. gab. de qua diximus supra isto cap. numer. 57. & quidem si vniuersitas est in mora, capi eos posse Gregorius consentit in. l. 13. glos. fin. tit. 2. part. 3. ex sententia Baldi in. l. etiam. num. 11. ver. modo ergo quæritur. C. de execut. rei iudi. id quod praxis quotidiana nobis ostendit, & est elegans & expressa decisio in conditio. 64. gener. regni conue. circa quam illud bellé dubitabitur, prout sæpe dubitatum vidi, an ista decurionum captura pro concilij debito locum habeat in ijs decurionibus, quia aliàs nobiles sint, quos ex proprio gabellarum debito carcerari non posse superius resoluius isto capite. num. 61. deficiunt enim etiam in hac specie, de qua agimus, duo illi casus collectionis & conductionis, de

quibus aliter peculiari ratione cautum est in. l. 4. tit. 2. libr. 2. Recopilatio. vt latius supra explicuimus. numer. 62. cum sequentibus. & certe cum conditio illa. 64. expresse dicat, officiales istos capiendos esse propter defectum & negligentiam suã administrationis, quasi ex delicto teneri dici potest, argu. text. in princ. Instit. de oblig. quæ ex quasi delicto. vt locum habeat decisio text. in. l. 79. Tauri. quæ est. l. 6. tit. 2. libr. 6. Recop.

Numer. 96. ibi. interponendam. adde: vltra. l. abstinendum. & l. fina. C. quorum appellatio. non recipit. & l. 13. tit. 18. libr. quarto. Recopilatio.

In eo. numer. in fine. ibi. parte. 7. numer. 43. adde: quin & illud dubitari posse videtur, si Episcopus, vel quis alius ecclesiasticus gabellas habeat à Rege obtentas in aliquo oppido, cuius ipsemet dominus sit, an in earundem gabellarum causis ad Regem, vel ad Papam potius appellandum sit, de quo vide gloss. fi. in. c. secundo, de delictis pueros. Sed in hoc lege regia generaliter prouisum est, vt

constat. l. 8. tit. 3. lib. 1.

Recop.

Summa

Summa capitis de deciminoni.

- 1 Mnes cuiusque sexus, ætatis, & conditionis lex gabellaria comprehendit. Uniuersitates & loca personarum appellatione non continentur, ibid. Paupertas à gabella non excusat. ibid.
- 2 Aduena vendentes gabellarum solutioni obligantur, nullo immunitatis tempore obseruato. L. 6. tit. 4. libr. 7. ordina. vim legis non habet, ibid. Alienigenæ illius tributi immunitatem habent, quod moneda forera vulgò dicimus. ibidem.
- 3 Iura regalia sunt imprescriptibilia de iure regio, & quare.
- 6 Rex potest quoscumque dominos citare, vt ostendant titulos, per quos vectigalia exigunt. Iura & impositiones qualiter per dominos contra vassallos prescribantur sine Regis præiudicio, ibid.
- 8 In actibus humanorum distinctio personarum esse debet. Regina etiam Regni nõ proprietaria aliquid vendens gabellatur.

Summa

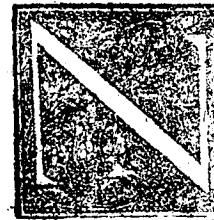
- lam non debet, ibidem. Princeps Hispaniarũ gabellam non debet. ibid. Infantes Hispaniarum Regiam decimam non debent, ibidem. Dicta Apostolorum præferenda sunt legibus civilibus in definitionibus causarum. ibidem.
- 13 Verbum, non posse, secundum bonos mores intelligendum est, nec ad absolutam impotentiam, sed ad difficultatẽ refertur.
 - 15 Qui emit à persona immuni à gabella, si reuendit, gabellam debet, & quare.
 - 27 Coloni clericorum fructus prædiorum vendentes gabellam debent.
 - 31 Concessio decimarum facta Regi Francorum iure procedit.
 - 33 Quis sit iudex competens in ternarum negotijs, remisissuè.
 - 39 Ponderatur l. primo gradu. D. quæ in frau. credo.
 - 43 Fructus beneficij quando se crestantur.
 - 37 Collector camera Apostolica qualiter spolia Episcoporum occupare debeat.
 - 50 Nouitius non est religiosus, & obligatio eius ingressus qualiter accipienda sit, declaratur.

Fratres

- 85 *Fratres Societatis Iesu qualiter*
 & quando simplicem profes-
 sionem emittant, & domi-
 nium bonorum suorum reti-
 nentes à tributorum solu-
 tione reddantur immunes,
 ibidem.
- 86 *Scetro factoria artis fuit Diuus*
 Paulus.
- 87 *Societatis contractus, an prohi-*
 bitus sit clerico.
- 88 *Contractuum appellatione, an*
 testamentum contineatur, ibi.
- 89 *Qui vineas alienas conducit,*
 fructus inde collectos ex
 negotiatione, non ex propria
 collecta habere dicitur, quod
 ponderatur ad Caraccensem
 constitutionem.
- 90 *In generatione plantarum semē*
 habetur, ut masculus, terra
 autem, ut femina, & ideo
 fructus solum sequitur, tan-
 quam matrem.
- 91 *Se tolerare quid significet.*
- 92 *In Parladorium annotatio, ibid.*
- 93 *Alia in Parladorium annota-*
 tio, cum expositione Abba-
 tis in quodam consilio.
- 94 *Exponitur text. in cap. fina. de*
 vita & honestate, ibid.
- 95 *Exponitur. l. 7. tit. 17. libr. 9.*
 Recopila. ibi, como si fuesen
 legos.
- 96 *Clericus negotiator quoad ipsas*
 negociationes dumtaxat, in
 quibus versatur, clericorum
 privilegium perdit, non in

- alijs casibus, ibid.
- 87 *Negotiatoris verbum genera-*
 liusest, quam mercatoris.
- 90 *Fraternitates in pios usus insti-*
 tuta gabellam non debent.
- 91 *Degradatus clericus, an genera-*
 liter, ut laicus gabellam de-
 beat.
- 93 *Officiales exempti, circa offi-*
 cia sua exempti esse intelli-
 guntur.
- Privilegium concessum maritis*
descendentium Antona Gar-
sia, an mortua uxore expi-
rare debeat. ibid.
- Uxores descendentium Antona*
Garsia, an maritorum pri-
uilegio gaudeant, ibid.
- An quod dicitur de maritis cir-*
ca illud privilegium, locum
habeat in sponsis, ibid.
- Descendens Antona Garsia si*
inhonestè vivat, an eo pri-
uilegio gaudere possit, ibi-
dem.
- 94 *Si exemptus soluat unum tri-*
 butum, non ideo ad alia tri-
 buta obligabitur.
- 97 *Satisfit Parladorij obiectio-*
 ni.
- 103 *Si animalia pragnantia à loco*
 recedunt propter pestem, aut
 bellum, & ideo alibi pariant,
 in primo loco debetur deci-
 ma ecclesiastica.
- 106 *Lex est dominia rerum nostra-*
 rum.
- Ad Parladorium annotatio, ibid.*
 Additio

Additio in. c. XIX.

Vm. i. ibi. con-
 ditionisq; sint.
 adde. ut alijs in-
 quit text. in. l.
 promittendo. cū
 glos. ibi. D. de iure dotium. &
 in. l. postliminium. s. fin. D. de
 captivis. siue (inquam) mascu-
 li, siue feminae: siue sui iuris
 sint, siue in potestate constitu-
 ti: & siue inter ascendentes &
 descendentes, siue inter extra-
 neos contrahatur, ex notata
 Per Bart. & additio. ibi. in. l. vni-
 ca. C. de impone. lucra. descrip.
 libr. 10. & siue maiores sint, siue
 minores, ut diximus supra cap.
 14. num. 44. in additione. & siue
 Christiani, siue ethnici: siue par-
 ticulares persone, siue vniuersi-
 tates & loca, quæ personarum
 appellatione non continentur,
 ut tradit Baldus in rubr. nu. 2.
 C. de incertis personis. & ad
 Trebelle. & siue diuites, siue
 pauperes, quicquid paupertas
 à gabella excusare soleat, ex re-
 solutis per additio. ad Bart. in. l.
 omnes. C. de annonis & tribu-
 tis. libr. 10. & siue milites, siue
 pagani, iuxta. l. omnium. & l.
 ex præstatione. C. de vectigali.
 cum gl. in. l. si publicanus. verb.
 mancipium. D. eo. titul. & siue
 nobiles, siue ignobiles, vel qua-

cunque dignitate conspicui,
 quales sunt magistratus, Comi-
 tes, Marchiones, vel Duces, &
 si qui sunt alij magnatum tituli:
 quia vbi de hoc iure agitur, nul-
 la cuiusque dignitatis ratio ha-
 benda est. l. 4. in quat. gabel. &
 l. 1. tit. 18. libr. 9. Recop.

Numero. 2. ibi. quæ non
 ideó. sic lege: quæ sane leges
 non ideó iniusticiæ arguendæ
 sunt, &c.

Num. 3. in fin. ibi. difficulta-
 te. 9. adde: & vide Bald. in. l. 1.
 num. 33. C. de senten. quæ pro
 eo quod. Iasonem in. l. cunctos
 populos. num. 18. C. de summa
 Trini. & fide catho. Mattheum
 de Afflictis tit. quæ sint regalia.
 verb. vectigalia. num. 158. in vsi-
 bus feudo. quod quidem intel-
 lige, etiam intra decennium im-
 munitatis, quod alijs aduenis
 & alienigenis concessum erat
 per text. in. l. 6. tit. 4. libr. 7. ordi-
 na. quia cum ea lex in noua le-
 gum compilatione transcripta
 non sit, legis vim habere non
 potest ex constitutione regia,
 quæ de vi & auctoritate legum
 Recopilationis lata est, ut habe-
 tur in initio primi libri earum
 legum: solum enim reperitur,
 quod isti alienigenæ illius tri-
 buti immunitatē habēt, quod
moneda forera vulgo dicimus. l.
 7. tit. 33. libr. nono, Recopila-
 tio.

Num. 5. ex principio. sic le: sed & quamuis iura gabel- larum & tributorum, tempore immemoriali præscribi possint de iure communi, vt tradit tex. in cap. super quibusdam. §. præ- terea. de verb. signi. per quem ita docet Bart. in. l. si publica- nus. §. fin. D. de publica. & ex- plicat Bald. in. l. cum in longi. numer. 8. C. de præscrip. longi tempo. & in cap. vnico. num. 3. quæ sint regalia. in vsibus feud. & late resoluit Laure. Siluanus consi. 96. incipit. prima fronte. ex nu. 4. & Io. Otalora de nobi- litate. 1. par. cap. 3. nu. 11. de iure nostro Regio secus est, vt deci- dit text. in. l. 6. vbi Gregor. Lu- pus. verb. tributos. tit. 29. part. 3. & in. l. 5. tit. 11. libr. 2. fori. l. 2. tit. 9. libr. 5. ordina. & l. fin. ad finē. ibi. *Y las otras leyes*, tit. 13. libr. 3. ordina. quæ est hodie. l. 1. ver. fin. tit. 15. lib. 4. Reco. quam dif- ferentiam iuris communis & regij recte adnotarunt Baptista Villalobos in antiñomia. litera. P. nu. 27. & ibidem Olanus. nu. 49. & est ratio secundum Did. Peretium in. dict. l. fin. ordina. ver. *De los pechos y tributos*: quia tributa in morte & vita Regis semper sunt regno annexa, eo quod Imperium semper est superstes, & ideo præscribi talia non possunt, quia esset in dimi- nutionem Regni, & contra

vniversale dominium. Quod ex eadem ratione videtur velle Io. Lupus in repet. cap. per ve- stras. 2. notab. §. 1. nu. 43. & gene- raliter tenet Couar. in reg. pos- sessor. 2. par. §. 2. nu. 7. ver. secū- da rerum species. vbi allegat dictam. l. fin. tit. 13. libr. 3. ordin. refert & sequitur late resoluens Doctor de Azevedo in dict. l. 1. ver. *An si mismo*, tit. 15. libr. 4. Re- copila.

Itaque in materia istius re- giæ decimæ, de qua agimus, nõ procedit præscriptio contra Re- gem quantumuis longissima, quia expresse, &c.

6 Numer. 6. ibi. Auendanius vbi supra. d. cap. 4. num. 20. ad- de: & in. l. par. cap. 1. numer. 30. ver. quod facit. & Ant. Mene- sius in. l. altius. nu. 6. C. de serul. & aqua. vbi resoluit posse Re- gem nostrum quoscunque do- minos citare, vt ostendant titu- los, per quos vectigalia exigūt, & alia iura regalia exercent. Et Matthæus de Afflictis tit. quæ sint regalia. verb. vectigalia. nu. 20. in vsibus feudo. & in deci- sione. 400. numero. 12. atque ideo, &c.

In eo. num. ibi. *Aunque se di- ga*, tit. 1. lib. 2. Recop. adde: cæ- terum iura tributorum & alia impositiones quo tẽpore præ- scribantur contra vassallos per dominos particulares, siue Re- ges

gis præiudicio, vide text. in. l. 15. cum sequentib. tit. 27. libr. 9. Recopilat. & in. l. 8. tit. 15. libr. 4. Recop. de cuius intelle- ctu agit Greg. Lupus in. l. 6. gl. magna ad medium. tit. 25. par. 4. & Auendanius vbi supra di- cto cap. 4. ex nu. 13. & Couar. in regu. possessor. 2. par. §. 4. per to- tum. Qualiter autem in prædi- cta. l. 1. Recop. &c.

8 Num. 8. ibi. D. si vsusfructus petatur. adde: quia in actibus humanorum distinctione per- sonarum esse oportet, vt alius sit qui seruiat, alius cui seruitiũ exhibeatur, argum. text. in. l. seruus communis. la. 1. D. de stipul. seruo.

In eo. n. ibi. privilegiũ esse di- xerit. adde: idem Bart. sibi con- trarius in consi. 226. quem re- fert & sequitur. Io. Parladorius libr. 1. rerum quotid. capit. 3. §. 1. num. 21. in prima, & secunda editione. Quibus abunde satis- fecimus, supra cap. 18. nu. 95. & quicquid Regem, &c.

In eo. num. in fin. ibi. dicto cap. 18. nu. 94. adde: atqui quod de Rege ipso diximus, de Regi- na quoque dicendum est, vt si quid suum vendiderit, aut per- mutauerit, gabellã non debeat publicanis non quidem iure proprio, nisi ipsa sit Regni pro- prietaria, sed ex privilegio, eo quod Rex suamet iura illi con-

cedit. l. princeps. D. de legibus. l. 1. in fin. D. de iure fisci. & l. be- ne à Zenone. C. de quadrien. præscrip. notat Io. Corrasius libr. 2. Miscella. c. 25. nu. 8. quod idẽ in Principe nostro serenif- simo dicere oportet: tum quia primogenitus Regis, eidẽ Regi æquiparatur, ex. l. 1. ver. *La otra*, tit. 14. part. 2. Tum etiam, quia cum videamus leges Regias principis officialibus immuni- tatem istam concedere fauore ipsius Principis, vt constat ex. l. 28. cum seqq. tit. 18. libr. 9. Reco. & ipsi quidem datum esse ma- nifestum est, quia propter vnũ quodq; tale, & illud magis, au- the. multo magis. C. de sacros. eccles. cap. causam. & ibi Do- ctiores. de rescriptis. & l. legatis. D. ex quibus cau. maiores. vbi Bal. ex hoc argum. notat, quod cũ legato reipublicæ conceda- tur restitutio aduersus præscrip- tionẽ, & ipsi quoq; reipublicæ à fortiori cõcedetur. Quin & qui- cunq; Infantes huius Regni tã masculi, quã feminae videntes, aut permutantes decimam nõ debent: quia licet subditi sunt Regi. l. 16. & ibi Gre. glos. fina. tit. 28. part. 3. ac nulla lege re- gia privilegiati reperiantur, generale, ac diuinum axiõ- ma est, Reges terræ à filiis suis tributum non accipere, sed ab alienis, vt annuete Domino

dixit Petrus Apostolus apud S. Matthæum in Euang. c. 17. in fin. dicti vero Apostoli præferenda sunt legibus civilibus in definitionibus causarum, vt ait Abb. in capit. super illa. de secund. nuptijs.

9 Nu. 9. ibi. tit. 6. par. 1. adde: & alij relati per Olanum in Antinomia. l. l. C. nu. 37.

13 Num. 13. ibi. consi. 555 nu. 13. vol. 2. adde: scilicet de natura, iure, & facto, & secundum bonos mores, vt eleganter dixisse Bartolum in quodam consilio suo ait Baldus in. l. genero. in fin. D. de his qui notantur infamia. & adde. l. cōtinuus. §. illud. D. de verbor. oblig. & l. 3. §. si quis sic. D. de statu liberis. Et quod dicit Baldus in. l. quod Seruius. num. 2. D. de condic. causa dati. vbi inquit ista verba non ad absolutam impotentiam, sed ad difficultatem referri.

15 Num. 15. ibi. glos. 13. nu. 12. adde: quem refert & sequitur Didac. Peretius in. l. 12. gloss. 1. titul. 4. libr. 4. ordina. & additio, &c.

In eo. numer. ibi. in fin. glos. 12. titul. 7. partit. 5. adde: & in. l. 3. titul. 14. partit. 1. relatus per Castellum in. l. 13. Tauri. verb. *Veynte y quatro horas*, in. 1. additione. in fin. Et est idem iuris in emere a fisco, vel Rege,

vt notat Bartol. in auth. de non eligendo secundo nub. §. antenuptiali. num. 6. col. 1. & Montaluis in dict. l. 5. partitæ. & faciunt plura, quæ adducit Pet. Peralta in. l. cum patronus. num. 32. de lega. 2. cuius resolutionis vltra prædictos Doctores ea est vera ratio, quia hæc gabella reuenditionis non soluitur ex contractu inito cum ecclesia, fisco, vel clerico, ratione cuius minime posset gabella emptori imponi, quia in damnum ecclesie, fisci, vel clerici vendentium redundaret, vt tradit Decius consi. 48. ver. quarto ista conclusi. volu. 1. sed soluitur potius ex contractu distincto, &c.

17 Num. 17. in fin. ibi. dicitur colu. pen. adde: & videtur text. in. l. licitatio. §. fin. D. de publica. cū notatis per Bartol. consi. 226. incipit. cauetur statuto. ver. fin. quæ resolutio nendum in prædicto casu cōmunitatis locum habet, sed etiam in socijs bonorum: quia licet tunc gabella soluta ex venditione rerum, quarum pretium futurum est commune, vtrumque socium in effectu tangeri videatur, adhuc priuilegiū vnus alterū nō excusabit ex resolutione per Io. Gutier. in practicis. lib. 1. quæst. 6. nu. 6. quemadmodum etiam si fundum aliquē simul cum re exēpta vno pretio vendero,

33 dero, puta fundum & libros aliquos, dubitari non licet, quin ex parte fundi regia decima soluenda sit, quamuis ex librorum parte immunitas locū habeat, de qua infra cap. 20. distributio ne pretij respectiuē per arbitros facienda, vt in casu de quo supra cap. 10. nu. 43.

19 Nu. 19. in fin. ibi. illius patris. adde: cui difficultati non satisfacit resolutio Io. Gutierrij in pract. lib. 1. quæst. 8.

24 Nu. 24. cum sequen. adde: D. de Salcedo in practi. crimi. cano. cap. 62. ex nu. 10.

27 Numer. 27. in fine. ibi. §. 1. num. 17. adde: quod ex eadem ratione facilius procedet in colonis clericorum, nempe ijs. qui sua prædia certa mercede conduxerint, vt scilicet si quos fructus ex ijs prædijs collectos vendiderint, ad regie decimæ solutionem teneantur. Et aliud est, quod voluit Baldus in. l. cū duobus. §. si in coeunda. D. pro socio. nempe quando ratione fructuum aliqua gabella solueretur, non ratione contractus venditionis.

31 Numer. 31. ibi. decimalium consistens. adde: quod recte laico concedi potest: & hoc modo Pontificem Regi Francorū decimas concessisse, ait Baldus in. l. si vltus fructus. in fin. D. de iure dotium.

33 Nu. 33. in fin. ibi. conuertere. adde: & vide late de tertiarum iniustitia, & quis iudex de illis cognoscat. Ioa. Gutierrij in pract. lib. 1. quæst. 14.

34 Numer. 34. ibi. hodiernum diem. adde: iuxta late resoluta per Castellum, qui alterius cōcessionis subsidij mentionem facit in proemio legum Tauri. fol. 9. col. 3. in additione.

38 Num. 38. ibi. Lupus in. l. 53. tit. 6. part. 1. adde: allegat plures D. Rojas in epitome successio. cap. 34. nu. 40.

39 Num. 39. ibi. vt creditoribus satisfacerent. adde: vel forte per ipsum hæredem deliberatam adito prætore, iuxta. l. Aristot. cum sequentibus. D. de iure delib.

In eo. nu. ibi. creatum à iudice. adde: iuxta. l. 1. D. de curatore bonis dando. & l. 12. tit. 2. par. 3.

In eo. num. ibi. Theophilus explicat. adde: ad quod alludit. l. primo gradu. ibi. famæ defuncti conseruandæ. D. quæ in frau. cred.

40 Numer. 40. ibi. quia scilicet. adde: veritate inspecta non clerici bona, qui iam defunctus est, nec hæredis qui nondum addit hæreditatem, vendita sunt, neutriusque negocium factum est, vt inquit text. in. l. tertia. §. primo. D. de nego.

gestis. Sed nomine potius hæreditatis, &c.

In eo. num. ibi. §. si. instit. de usufructu. adde. l. cum hi. §. modus. D. de transactio. etiam immunitas personę data. l. etatem. D. de censibus.

In eo. num. ibi. D. de acqui. hæred. adde: & vna quodam modo hæredis & testatoris persona esse censetur, vt ait tex. in auth. de iurerura. a mori. præsti. in prin. colla. 4.

In eo. num. ibi. mista. D. de separatio. adde: & gloss. in l. i. §. veteres. vbi Iason ex num. 18. D. de adqui. posse. cum alijs allegatis per Castellum in l. 6. Tauri. verb. *De qualquier calidad*, in additione. ver. ex quo inferitur. & infra plenius dicemus isto. c. n. 49. Quę doctrina, &c.

41 Numer. 41. ibi. speciale est. adde: eo quod dum vidua est, imaginem mariti in ipsa viduitate repręsentat, vt ait Baldus in l. cum te. C. de nuptijs. & notatur in capit. licet. §. mulier. de sepulturis. libr. 6. & in cap. ex parte. D. de foro compet. refert Io. Lupus in rub. de donatio. inter virum. §. 31. num. 9. nec, &c.

43 Nu. 43. ibi. administratorę vendantur. adde: iuxta. l. i. tit. 15. in fin. par. 1. & cap. cum vos. de officio ordi.

In eo. nu. ibi. instar sequestri.

sic lege instar laici, sequestri, cui ex officio suo fructus beneficij iudex commiserit, vt potest si curatus nolit seruire beneficio, vel negligat, potest enim iudex eo casu fructus beneficij apud sequestrem deponere non obstante appellatione, per text. in capit. peruenit. el. 2. de appellatio. ex quibus fructibus sic, vel ex alia causa venditis per sequestrem, regia decima non debetur, quia is non suum, sed Ecclesię negocium gerit, ex bene resolutis per Io. Parlad. &c.

44 Nu. 44. ibi. Papę. quęst. 261. adde: relati per Ioa. Rugerium de Mota in repet. l. i. nu. 23. D. de testam.

48 Num. 48. ibi. quotidianam praxim. adde: & regias literas, quę in hoc expediri solent & debent, iuxta. l. 18. ibi. *Tembiarlos a recaudar*. titul. 5. parit. 1. vbi Gregor. notat. & in l. ii. verb. *Mayordomo*, tit. 15. eadem part. 1.

In eo. nu. in fin. ibi. per Episcopi obitum. adde: & per eisdem Camerę collectorem, aut subcollectorem, qui sunt Papę procuratores, vt ait Bald. in l. i. D. de officio proc. Cęsaris. Occupari solent ac debent, iuxta declarationem Pij quinti Papę. cõstitutione. 15. de spolijs clericorum. inter motus proprios.

50 Num.

50 Numer. 50. ibi. nouitius non est religiosus. adde: cum effectu, eo quod ad seculum redire potest, vt ait text. in cap. religioso. §. fin. de sent. ex commun. libr. 6. & resoluunt Greg. Lupus in l. 7. verb. si quando. tit. 7. part. 1. Molina libr. 2. de primoge. Hispan. cap. 9. nu. 53. D. Franciscus Sarm. libr. 1. sellect. c. 5. nu. 9. & latissimę Tiraq. de rer. ligna. §. i. gloss. 8. ex nu. 28. vbi in hac opinione residet, illud verę resoluens, quod obligatio huius ingressus ad religionem, non est pura sub cõditione quidem resoluenda, prout aliàs dicendũ videbatur: sed est potius cõditionalis à principio, videlicet si post annũ probationis placuerit, vt constat ex ijs, quę ibi adducit. nu. 35. quin & illud notat. nu. 40. quod quãuis regulariter conditiones semel impletę ad tẽpus contractus retrorahatur, iuxta notata in l. si filius familias. D. de verb. obli. in religiosi professione contrarium tenendum est, ex sententia Pauli de Castro consi. 432. libr. 1. id quod in nostra materia gabellę soluendę ex venditione, quę interim medio tempore contracta fuerit, manifestissimum est ex eo, quod prædicta conditio huius ingressus potestatiua est, atq; ideo in præiudiciũ tertij, puta fisci, aut gabella-

rij, retrorahi non possit ex ijs, quę latę resoluimus supra. c. 5. nu. 18. quibus omnibus sic rectę perpẽsis, & tota resolutione Tiraq. in prædicto loco. dexterę considerata apertę constat, ex ipsius sententia non esse eã distinctionem, quam ex eiusdem auctoritate falso induxerunt D. Gironda de gabellis. 7. part. in prin. nu. 46. & Io. Parladorius libr. 1. rerum quotidiana. cap. 3. §. 1. nu. 21. in secunda editione. erit autem prædicta nostra resolutio, vel maxime necessaria pro fratribus, &c.

In eo. num. in fine. ibi. locum faciat. adde: nisi forte simplex illa professio, quę ab eisdem transacto biennio post ingressum & ante solennem professionem fieri solet, eos sic religiosos efficiat, vt quamuis bonorum suorum dominium retineant, a tributorum solutione reddat immunes, iuxta Gregorij XIII. Papę constitutionem datã anno Domini. 1584. quod non disputo.

51 Num. 51. ibi. in prag. panis. conclu. 5. nu. 21. & 22. adde: & facit tex. in l. vnica. cum ibi notatis per Bald. C. in quibus causis. mili. fori. vbi dicitur, quod milites, qui aliàs fori priuilegium habent, si negotientur coram iudice ordinario conueniri possunt.

52 Nu. 52. ibi. quia manduca-
bis. adde: quod in clerico & li-
citem & laudabile est. l. 46. tit.
6. par. 1.

In eo. nu. in fin. ibi. præalle-
gato. adde: & Pet. Rebuffus ad
leges Gallicas. 2. tom. de mer-
cator. minu. v. d. art. 1. gl. 1. n. 22.

55 Nu. 55. ibi. lucrum corradat.
adde: iuxta dictam. l. 46. tit. 6.
part. 1.

In eo. nu. ibi. ad Corinth. 4.
adde: manibus suis operans la-
borasse testatur. Et Actū Apo-
stolo. cap. 20. ad eam inquit, quæ
mihi opus erat, & his qui mecum
sunt, ministraverunt manus
istæ. Scenofactoriæ enim artis
fuit diuinus Apostolus, ut ibidē
dicitur cap. 18. in prin. & erudi-
tè explicat F. Pineda in Monar-
chia eccles. 2. par. lib. 10. c. 31. §. 2.

58 Nu. 58. ibi. l. vaccæ emptor.
D. de euctio. adde: iuncto. §.
item ea, quæ animalibus. Instit.
de rerum diuisione.

In eo. nu. in fin. ibi. aut eius
quotam & partem. adde: puta
rudem ipsam materiam àvena
extractam.

60 Nu. 60. in princ. ibi. conse-
quitur, quod si clericus emat
fundū. adde: scilicet negotiandi
causa: nā & in rebus immobili-
bus negotiatio esse potest, iux-
ta ea, quæ dicemus infra isto. c.
4. nu. 88. tamen autem plenum
fructibus maturis, &c.

61 Nu. 61. ibi. ita ut notare de-
beas, quod si clericus emat fun-
dum. adde: negotiandi causa, &
fructus eius collectos, &c. ibi.

In eo. nu. ibi. aio ex supra
resolutis. adde: etiam si fundū,
ut dixi, ad reuendendum emis-
set, quia licet eo quoq; casu ne-
gociationem esse dicamus in-
fra isto cap. numer. 88. si fructus
interim natos & collectos, ex
eo fundo vendiderit, nulla ne-
gociatio erit, eo quod nulla fru-
ctuum reuenditio est.

In eo. nu. in fin. ibi. C. de re-
uo. donatio. adde: de cuius dicti
veritate fortassis aliquando di-
cemus.

63 Nu. 63. in fin. ibi. de vita &
honest. cleri. adde: atque ita eo
casu propter prædictam fictio-
nem locum habent in eo cleri-
co omnes leges in laicis loquē-
tes, iuxta text. in. l. 1. §. lex falci-
dia. D. ad leg. falcid. nam cum
ex eadem ratione procedant,
quod de vno dicitur, ad alterū
trahitur. l. 1. C. de diuersis res-
criptis. & facit quod in alio pro-
posito, ex eisdem iuribus no-
tat Baldus in. l. quoniam intel-
ligitur. nu. 4. D. de his qui no-
tan. infamia.

66 Num. 66. in fine ibi. sed so-
cietatis ergo. adde: si modo cō-
tractus iste societatis clerico sit
prohibitus, de qua reagit Me-
dina de restitutione, quæst. 30.
art.

articulo secundo. Iuxta quod
illud obiter nota, quod si cle-
rico quidquam legatum sit
in testamento, & ipse rem le-
gatam postea vendiderit, re-
giæ decimæ non obligabitur:
tū quia, licet ex negotiatione
adquisitū, id esse videatur Ac-
cursio in. l. cætera. §. sed si quis
ad opus. verb. non promercij.
delega. 1. falsum est ex sententiā
Bartoli ibi. num. 3. vbi ait, quod
si statutum dicit, ut ex qualibet
negociatione, vel mercatā sol-
uatur gabella, non debet solui
ex legato, quia negociatio non
est. Nec obstat tex. in. l. eadem.
in princ. D. de duobus reis. vbi
contractuum appellatione cō-
prehenditur testamentum, ut
dixerit Decius cons. 660. nu. 10. 70
statuto vetante, ne vllō contra-
ctuum genere immobilia in
forenses alienentur, etiam alie-
nationem per vltimam volun-
tatem veritam esse, quia ut
explicat Menchaca libr. primo,
de succes. creat. in præfatione.
numer. 27. ex eo est, quod olim
testamentum fiebat per ima-
ginem quandam venditionis,
ut in princip. Instit. de testam.
declarat Alciatus in. l. verba
gesserunt. D. de verb. sig. quod
hodie cessat: & quia inter hæ-
redem & testatorem quasi cō-
trahitur. §. sed neque. Instit.
de testam. ibi. quia hoc totum

negotium. & in. §. hæres quoq;
Instit. de oblig. ex quasi contra-
ctu. & Lex maleficijs. §. hæres.
D. de actio. & oblig. quod non
est in legatario. Tum etiam,
quia licet verum esset, quod ex
testamento acquiritur, ex vera
& propria negotiatione profici-
cisci, non ideo statim dicendū
foret, clericum vendentem, aut
permutantem, quod eo modo
adquisisset, regiæ decimæ obli-
gari, iuxta dictam. l. 7. Recopil.
quia eiusmodi adquisitio per
testamentum, quicquid eam
negociationem appelles, cleri-
cis non est prohibita, ac proin-
de eo casu nullatenus gabella
regia grauari possent, ut dixi su-
pra. nu. 63.

Num. 70. ibi. non in alienis
cōductis. adde: iuxta illud Pro-
uerbiorum. capi. 12. Qui opera-
tur terram suam, satiabitur pa-
nibus.

In eo. nu. ibi. mera est nego-
ciatio. adde: pro quo videtur
tex. optimus in. l. 4. ver. *Esso mis-
mo*. ibi. *En manera de merchante*.
tit. 6. par. 7.

In eo. num. in fin. ibi. quem
vide. adde: id quod obiter notā-
dum est ad ordinationē istius
ciuitatis Caraccensis, quæ ha-
bet, quod vendentes vinum, ex
sua collecta, siue vindemia, alijs
vvas ementibus præferantur,
prout in ipsa ordinatione cōti-

netur: vt scilicet idem dicendū sit in eo, qui vineas alienas cōduxerit, nempe vt perinde cēseatur, ac si vuas emerit, quia eadem penē negociatio est, ex supradictis.

71 Nu. 71. ibi. D. de vsuris. adde: ea vera & fundamentali ratione, quia in generatione plantarum, semen in terram effusum, vt tuas est & efficiens, terra autē, vt foemina & materia, prout inter alios eleganter explicat Doctor Vega libr. 1. de arte medendi. cap. 3. fol. 17. pag. 1. in fi. Ac proinde necesse est, vt fructus inde natus ius terrae velut matrem sequatur. §. si Titius. ver. quare ratione. Instit. de rerum diuisione. prout in animalium foetibus regulare est. §. item ea quae. Instit. eo. titul. & melior text. in l. idem Pomponius. §. §. idem scribit. D. de reuendicat. Vnde nati fructus, dum solo coherent, ipsiusmet fundi pars esse dicuntur. l. fructus pendentes, &c.

78 Nu. 78. ibi. ex pretio consequatur. adde: ac deniq; , vt fructus inde colligeret, quibus se roleraret, vt inquit text. in l. in lege Censoria. 203. D. de verb. signi. hoc est, modicē & summa parsimonia. viueret, vt explicat Budēus ibi: & probat text. in cap. dilecti.

In eo. nu. in fin. ibi. litera. L.

num. 132. adde: atque huic vniuersae resolutioni nostrae circa clerici negociationem, quasi in epitomem & summam redigens, meo autem nomine iniuste tacito, subscribit Parladorius libr. 1. rerum quotidiana. cap. 3. §. 1. ex nu. 6. in. 2. editione.

79 Num. 79. in fin. ibi. cap. 3. §. 1. adde: qui in secunda sua editione me tacito huic etiam nostrae sententiae subscribit allegans Abbatem consi. 6. in fin. vbi quidem Abbas nullū verbum de consuetudine: sed solum inquit, quod licet a clerico negotiatore vectigal, seu gabella exigi non possit directo contra eum agendo antequam ter monitus fuerit, vt negociationem relinquat, vt iam diximus: tamen si merces negotiandi causa exportauerit, bene poterit causatiuē compelli ad solutionem gabellae, vel pedagij, scilicet eum impediendo introducere merces nisi soluat: quia ad hoc, vt iuste impediatur introducere, non videntur iura de monitione praedicta mentionem facere. De cuius dicti veritate non disputo, quia attenta illa consuetudine haec Abbatis doctrina necessaria non est.

Ad cap. 19. nu. 79. in fin. post additionē, ibi. necessaria nō est. adde: itaq; vt clericus negotiator canonica monitione nō premissa

missa pro regia decima teneatur, iam dici obseruanda consuetudo in causa est, alias enim iure id procedere non posset, vt iam diximus: quia quod ait Gregorius in. d. l. 49. partitae. verb. *franquezas*. scilicet, trinam illam monitionē iure non requiri ad hoc, vt clericus negotiator, ex sua negociatione gabellā soluat, iux. tex. in Clem. praesenti. de cēsis, vbi in hoc nulla monitio requisita est, sed ad illud potius, vt generaliter & in vniuersum etiā quoad alia praeter negociationes ipsas clericale priuilegiū perdat, iuxta text. quē ita intelligit in. d. c. fi. de vita & honest. cleri. falsissimum est, & contra iura ipsa canonica ab eodem allegata: quia si consideres tex. in. d. c. fin. aperte perspicies, dubitationem Pontifici propositam duntaxat fuisse circa subiectionem clerici negotiatoris in suarū negociationū quaestibus, vt patet ex tex. ibi. in negociationum suarum quaestibus subiacere. Et adhuc Pontifex generaliter respondet trinam monitionem praecedere necesse esse, vt eū Episcopus a secularibus statutis nō defendat. Atqui si verū esset, vt alias Gregorius putat, quod clericus negotiator quoad ipsam negociationē attinet, etiā nulla prauiam monitione laicorū statutis obstrin-

geretur, id ita, de hoc speciali casu cōsultenti Comiti, Pontifex responderet. Nec obstat rex. in d. Clem. praesenti. quia cum ibi nō simpliciter & directō statuat, clericū negotiatore laicorum tributis obligari, sed a contrario sensu glossa & omnes intelligat, sic accipiendus est sensus ille, vt non resultet absōnus intellectus, scilicet quod obligetur trina monitione praemissa, prout alias de iure requiritur in d. cap. fin. cuius verba, ibi: dum se his implicat: sic vere intelligenda esse existimo, id est, quādiū & quatenus se his implicat, vt aduerbium illud, dum tam loci sit, quā temporis, nempe pro quo tēpore, & pro qua parte. Atqui hanc sententiam, videlicet clericū negotiatore, nec in negociatione ipsa clericale priuilegium perdere, nisi praemissa canonica monitione: ac deinde prauiam ipsa monitione non nisi circa ipsas negociationes laicorum statutis obstringi, expresse tenuit Abbas ex mente glossae ibi, in dicto cap. fin. numer. 5. & 7. ex quibus tandem dicendū est, quod clericus negotiator, si modo ter monitus fuerit de iure canonico, siue nunquam monitus sit, iuxta praescriptā consuetudinem de iure regio, vt iam dixi, quoad ipsam solam

negociationem attinet, & in suo quidem patrimonio, ut laicus iudicatur, iuxta sententiam Abb. vbi supra. In alijs vero causis, & rebus ecclesiasticum privilegium retinet: ita ut si Petrus clericus negotietur, aut consideratur, ut clericus dum taxat, & subiacet Episcopo, aut consideratur, ut negotiator, ut quia de eiusdem negociatione agitur, & subiacet iudici seculari, iuxta eo, quæ infra dicemus. nu. 84. in fi. & est simile, quod de mercatore tradit Baldus in. l. fin. num. 4. C. de iurisdic. omni. iudi.

83 Nu. 83. in fin. ibi. tit. 10. libr. 5. Recopil. adde: de qua re vide Matthæum de Afflictis latè disputantem in tit. quæ sint regalia. verb. vectigalia. num. 167. in vsibus feudo.

Num. 84. ibi. col. 102. tit. 3. libr. 1. ordina. adde: vide Bald. in. l. per diuersas. nu. 23. C. mandati. & Rebuffum ad leges Galli. 2. tomo. de celsio. actio. articul. 1. glo. 2.

In eo. nu. ibi. *Como si fueren legos.* adde: quæ verba omnimodam & perfectam similitudinem, ac totalem iuris identitatem denotant, ex traditis per Bald. in. l. sed & si lege. §. perinde. D. de petitione. hared.

In eo. num. in vltimis verbis. adde: sed & illud aduerte,

24 quod talis clericus negotiator quoad ipsam solam negociationem, ut laicus iudicatur, non vero in alijs causis & rebus, quia in his ecclesiasticum suum privilegium retinet: ita ut si Petrus clericus negotietur, aut consideratur, ut clericus dum taxat, & subiacet Episcopo, aut consideratur, ut negotiator, ut quia de negociatione agitur, & subiacet iudici seculari ex supra dictis: & est simile, quod de mercatore tradit Baldus. in. l. fin. nu. 4. C. de iurisdic. om. iudi.

87 Nu. 87. ibi. fol. 131. col. 1. & 3. adde: & Pet. Rebuffum ad leges Galli. 2. tomo. in tractatu de mercatori. minu. vend. artic. 1. gloss. 1. numer. 10. vbi bene explicat.

In eo. nu. ibi. qui vero rem comparat. 88. distinctione. adde: & sentit Baldus in rub. C. de constit. pecu. nu. 15. vbi ex eo, quod mercator non dicitur quis ratione vnus actus, infert Baldus, statutum loquens de mercatore, non habere locum in negociatione, quasi negociatio sit quem semel mercari. Et pro eodem videtur textus in. l. semper. §. negotiatores. D. de iure immunitatis. & quod negotiatoris verbum generalius sit, quam mercatoris, tradit Rebuffus vbi supra.

supra. numer. 25. quicquid Bartolus in rubr. C. de nauicularijs. libr. 11. & Lucas de Penna in rubri. C. negociatores ne militent. libr. 12. & quicquid. &c.

88 Numer. 88. ibi. tit. 3. libr. 1. ordinamen. adde: & videtur sentire Castellus in. l. 70. Tauri. verb. *Tel alcanala.* in. 2. additione. ver. si verò illam habuit clericus. & est text. elegans in. fina. D. de damno infecto.

90 Nu. 90. ibi. de religiosis domibus. adde. l. 12. ibi. *Alos hospitaes.* tit. 2. libr. 1. Recop. & videtur voluisse prædicta. l. 6. Recopi. ibi. *qualesquier Iglesias,* cum l. i. in fin. tit. 11. partit. 1. dictio enim, &c.

In eo. numer. ibi. de maior. & obedientia. adde: quod ita expressè in regio seruitio loquens voluit Auendanius de exequen. manda. 2. parte. capit. 14. numer. 32 id quod extendit ad bona fraternitatum secularium, quæ in solam piam causam sunt institutæ: tales enim licitæ sunt, capit. si qui clericorum. 11. quæstion. 1. vbi glossa. & capit. sané. 16. quæstion. 7. & cum in Dei seruitium tendant, piæ dicuntur, & legatum illis relictum in piam causam relinquere dicitur, ut tradit Alexan. consi. 102. incipit, super

primo. volum. 7. Decius consi. 72. incipit, viso puncto colum. 2. ver. tertio principaliter & resoluit Petrus Rebuffus vbi supra ad leges Galli. 2. tomo. de confratrijs. nu. 1. & 4. vnde si illæ fraternitates in vsus profanos dirigantur, secus erit, ut bene distinguit Auendanius vbi supra, & voluit Baldus sic accipiendus in authen. hoc ius porrectum. numer. 3. C. de sacros. eccles. agit. Philip. Portius libr. 5. commu. opinio. conclusione. 6.

91 Nu. 91. ibi. *De las Republicas,* libr. 6. cap. 16 adde: & meminit Baldus in. l. placet. numer. 4. C. de sacros. eccles. & in consil. 448. lib. 5.

In eo. num. in. fin. ibi. videamus hodie. adde: & vide eundem Greg. Lup. in. l. 17. verb. *Emparedado,* tit. 1. par. 6. & Baldus de his fratribus distinguentem in l. 1. §. quod si nemo. ad finem. ver. quæro hic, quid de his. D. quod cuiusque vniuersitatis. Et rursus in hac materia dubitari potest, an sic clericus ex aliquo delicto degradetur, iuxta notata in capit. & si clerici. vbi Abbas. numer. 37. de iudicijs. Immunis adhuc maneat: & videtur quod non ex notatis per Bald. ad alios casus in. l. testamenta. D. de testam. militis. omni enim clericali privilegio exui-

exigitur iuxta text. in cap. 2. de pœnis. lib. 6. sed obseruanda erit distinctio text. in l. 60. cum sequenti. tit. 6. par. 1.

92 Nu. 92. ibi. cap. 105. ex nu. 45. adde: & Greg. Lupus in l. 1. glof. 1. ad medium. tit. 7. part. i. vbi allegat tex. in d. l. 3. in quat. gabella.

In eo. nu. ibi. ex prædictis detegitur. adde: iunctis ijs, quæ similiter quoad testamenti factionem distinguens tradit Molina libr. 2. de primog. Hispa. c. 9. nu. 69. ver. hoc autem.

In eo. numer. in fine. ibi. ex historijs. adde: omnis enim excusatio sua æquitate nititur, vt ait text. in l. 1. in princip. D. de vacat. & excusa. munc. & de ratione priuilegij villæ Septimacensis. specialiter constat in l. 18. dict. tit. 18. lib. 9. Recop. circa quam vide D. Peretium in l. 27. glof. 1. tit. 4. libr. 4. ordina. & quæ nos diximus supra cap. 4. num. 5.

93 Nu. 93. ibi. litera. G. nu. 3. adde: quos omnes intellige immunes esse quoad venditiones, quas vt tales artifices contraxerint, iuxta modum & formam ab ijs legibus traditam: secus autem quoad ea, quæ extra officium vendiderint, puta domum aut fundum, quia cū appellatio suorū officium denotet quandam qualitatem, oportet

quod ista qualitas respiciat factū principale, aliàs nihil operatur, argum. text. in l. in delictis. §. si extraneus. D. de noxalibus. & traditis per Bal. in l. ex hoc edicto. in prin. D. Nautæ Caupones. quod ita iure exprimitur in dictis legibus, Regijs, nec fortassis inutiliter propter ea, quæ tradit Baldus in l. 1. numero. 5. ver. quid autem si dictat. D. si cert. petat.

In eo. numer. in fine. ibi. tit. 11. partit. 7. adde: illud autem non male dubitabitur, an priuilegium in ea lege concessum maritis descendentiū Antonæ Garfiæ, & habetur in l. 31. dict. tit. 18. libr. 9. Recopilatio. vxore mortua expirare debeat, eo quod finita causa fauoris, cesset fauor & accidentalis mariti dignitas. l. 2. vbi notat Baldus. C. qui non possunt ad libert. peruen. cum traditis per eundem Bald. & Doctores in l. cum te. C. de nuptijs. vel potius vxore mortua adhuc ille possit priuilegio vt. l. post mortem. §. fina. D. de contra tabulas. quam allegat Ioann. Otalora de nobilitate. 4. parte. cap. 8. ver. item facit. l. septima, ad finem. tit. 2. partit. quarta, & præterea cum de vxoribus descendentiū Antonæ Garfiæ nulla mentio fiat in ea lege, dubi-

dubitari etiam poterit, an & illæ maritorum priuilegio frui possit, de quo vide latè Tiracquel. de legibus connubia. glof. 2. num. 55. & Auend. de exeq. mand. 2. par. cap. 14. nu. 26. in fi. & cum expresse lex illa loquatur de maritis, non videtur habere locum in sponsis, vt ad statuta animaduertit Baldus in l. vxores. D. de his qui notantur infamia. Quin & illud nota, magis momenti fuisse maritorū expressionem in d. lege regia: 97 alias enim quamuis filiabus & descendentiū Antonæ Garfiæ datum esset illud priuilegium, eo ipso vti non possent, dū essent maritata ex doctrina Bart. in l. quotiens. nu. 2. C. de priuileg. scho. libr. 12. vbi ait, quod si priuilegiū concedatur mihi & omnibus descendenti- bus masculis & fœminis: quod descendentes per lineam fœmineam, ita demū fruuntur priuilegio, si viduæ fuerint, nō autē si ad matrimonium conuolauerint, quia postquam virum assumunt, ad aliū dicuntur se transferre, & statum suum mutare. Et an si aliqua fœmina ex istis priuilegiatis meretrix esse probaretur, eo priuilegio gaudere posset, vide tex. in l. qui adulteriū. C. de adulterijs. Et quod resoluit Rochus de Curte, de iure patronatus. verb. cōpetens. n. 4.

Nu. 94. in fin. ibi. confi. 83. num. 11. adde: & vide Bart. in l. 1. C. de his qui sponte munera publica subeunt. lib. 10. soluens vero aliquod tributū, ad quod ex priuilegio non tenebatur, non ideo ad aliud tributū diuersum obligabitur, vt notat Bart. in l. 1. nu. 5. C. de agrico. & censitis. libr. 11. & de interpretatione priuilegij circa gabellas, vide Io. Garfiam de nobilitate. glof. 1. nu. 75.

Numer. 97. in fin. ibi. l. 1. tit. 18. libr. 9. Recop. adde: neque huic resolutioni repugnat prædicta munerum tripartita diuisione, de qua in dict. tit. D. de mune. & hono. præcipue in l. 1. & l. munerum. eiusdem tit. per quam nobis aduersatur Parladorius suam sententiam defendens, vbi supra. d. §. 1. nu. 28. in secunda editione. Quia prædictæ leges non de tributis agunt, sed de officijs publicis: tū etiam, quia noua hæc species est muneris, antiquis Iurisconsultis non satis cognita, vt superius diximus in præfatione. numer. 6. nec præterea refragantur. l. 5. & l. 9. tit. 17. libr. 9. Recopilatio. quarum obiectioni abunde satisfactum est ex ijs, quæ diximus supra cap. 4. statim ex principio. nu. 1. & 2.

99 Numer. 99. ad finem. ibi. solutione pretij & valoris. adde: argu.

argum. tex. optimi in l. 7. verb. *Pero quando*, tit. 27. par. 2.
 102 Nu. 102. ibi. quo egressus est, reuerteretur. adde: arg. tex. in l. 3. D. de diuortijs.
 103 Numer. 103. ibi pendatur. l. 1. adde: vbi Bartolus recte ponderat ad plures quaestiones.
 In eo. nu. ibi. vtilitatem sectetur. adde: quod idem ex eadem ratione procedit in fugiente propter bellum, & hostium incursum, vt scilicet portorium non debeat, vt tradit. l. 5. tit. 11. libr. 6. Reco. vel etiam propter famē, & dixit Bar. in. d. l. 1. quin & ex eadē ratione dixit Bald. in l. huiusmodi legatum: §. legatū est. delegatis. 1. quod si presbyter debet habere decimam, vel aliquis debet habere gabellam animalium nascentium in aliqua villa, & propter bellum animalia pręgnantia inde fugerūt ad aliam villam, & ibi pariunt: quod debet inspici villa vnde fugerunt, non ad quam peruenierunt, refert Matthæus de Afflictis tit. quæ sint regalia. verb. vectigalia. nu. 115. in vsibus feudor. vt decimam habeas dubitationem Greg. Lupi in. l. 7. verb. *Se acogesse*, tit. 26. par. 2. vbi cum text. notat ad eos, qui timore hostium se recipiunt cum mercibus suis in aliquem locū huius Regni, vt scilicet debeant

gabellas soluere: sed vide, inquit. l. Cesar. D. de publica. tu autem resolue vt supra.
 Numer. 104. ibi. mouere debuisset. adde: iuxta illud Casiodori libr. 12. variarum. epistola. 2. relati per Lucam de Pena in. l. vnica in prin. verb. iudicio. C. de superindicto. nullum cogimus dare, quod nō debuisset offerre: puta ex causa religionis, &c.
 In eo. numer. ibi. suæ non satisfacit. adde. l. Papinianus. 20. & ibi Baldus. D. de minoribus.
 105 Numer. 105. ibi. venditionem distinctio. adde: de qua in terminis Baldus referens Gullielmum in. l. & ideo. in princip. D. de condictio. furtiua.
 In eo. nu. ibi. prout contingit. adde: in specie text. elegantis ad hanc materiam in. l. cum fidei. D. de fidei. libert. & in diuidente, &c.
 In eo. numer. ibi. hæredes autem eius. adde: sicut nec perdit beneficium separationis bonorum, qui iudicium hæredi dictauerit, quia ex necessitate facit, vt debitum suum consequatur, vt tradit text. in. l. fina. D. de separatio. non autem, &c.
 106 Numer. 106. ibi. Pausanię dicto. adde: & videtur probare text.

tex. in. l. de precatio. ibi. lex autem maris. vbi glo. sic explicat, id est, eorum qui per mare vadunt, & rerum ipsorum. D. ad legem Rhodiam. de iactu.
 In eo. num. in fin. ibi. dicto tit. 18. libr. 9. Recop. adde: quibus rationibus & argumentis vtinam, si vere potuit, Parladorius satisfaceret, nec verissimam istam sententiam ex bene fundata iurisprudencia comprobata, prout iuris studiosis ijsque grauissimis iudicandum relinquo, tam nudis & contumeliosis verbis, vt assolet, turpiter oppugnaret in secunda editione. d. 5. 2. num. 20. vbi nec verum locum huius nostræ resolutionis allegat, nec argumentorum scopum, ex ijs quæ ibi attingit, videtur percepisse, vt ad sensum patet.

Summa capituli Vigefimi.

4 **P**ANIS Candidus, civilis, aut plebeius, quid sit.
 Panis quoquendi origo, ibidem.
 Adiectum denotat quandam proprietatem, ibid.
 Ex massa nondum cocta, si vendita fuerit, gabella debetur, ibid.
 quilibet A.

5 *Inter panem coctum & buccellatum nulla quoad gabellam differentia est.*
 16 *Plures equorum species, de quibus in iure fit mentio, remissuè.*
Masculorum appellatione foeminae continentur, etiam in statutis, ibid.
 17 *Scytharum mos in vsu equarum.*
 22 *Dictum Ciceronis ponderatur.*
Petro usque ad quatuor annos dicitur, ibid.
 29 *Tyrj Carthaginis fundatores quod omen foelicius existimarunt.*
 32 *Librorum immunitas generalis est, in quacunque lingua scripti ij fuerint.*
Ex libris albis gabella debetur, ibid.
 38 *Re vendita, vt ex pretio dos constituatur, gabella debetur.*
Re aestimata in dotem data, vt re duo contractus fiunt, sed vnicum negotium esse intelligitur.
Ex quacunque venditione, suo principali, siue accessoria, Regia decima soluenda est, ibid.
Declaratur quaedam doctrina Baldi, ibid.
Declaratur tex. in. l. profectitia, si pater. D. de iure dotiu, ibi.
 Stanto

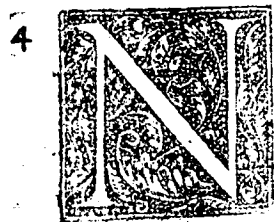
- Stante statuto, ut de quolibet cōtractu solvatur gabella, soluta de principali, non debet solui de fideiussione, nec de pœnali promissione, ibid.
- 41 Si res emphiteuticaria in dotem detur etiam estimata, laudimium non debetur.
- Si fundum locavi datis instrumentis cōductori certo pretio, an gabella ex eo pretio debeat, ib.
- 46 Si ex diuisione rei cōmunis gabella deberetur, qualiter à quolibet parte soluenda foret.
- 49 Satisfit Parladorij argumētis.
- 52 Fatetur auctor iniuste se reprehendisse Parladorium in specie, de qua hic.
- 54 Exponitur text. in l. Titia cū esset minor. D. de iure dotiū ad effectum soluendæ decimæ in specie illius text.
- 55 Declaratur dictū supra nu. 54.
- 58 Satisfit Parladorij argumētis.
- 59 Venditio bonorum pro animæ expiatione, pia causa est.
- 61 Dotem dare pro puella paupere maritanda, pia causa est.
- Legatum de incertis malè ablatiis, piū legatum est, ibid.
- Delegatis pijs gabella non debetur. ibid.
- 63 Legatum pauperibus relictum, datum Deo intelligitur.
- Ad Parladorium annotatio, ibi.
- 64 Rebus venditis ratione Bullæ cruciatæ, gabella non debetur, & quare.

Bullæ cruciatæ cōcessio antiquissima in Hispania est, ibidem.

- 65 Ex rebus in bellum delatis qualiter portorium debeat, vel non.
- 67 Notatur decisio quadam Bartoli.
- 69 Quæ armorum appellatione continentur, iudicis arbitrio relinquuntur.
- 70 Capulum ensis non est pars essentialis, sed instrumentum.
- 71 Satisfit Parladorio.
- Ex imaginibus rerum sacrarum gabella non debetur.
- L. 2. ver. de las cruces. tit. 22. lib. 9. Recopila. non obseruatur, ibid.
- Ex aureo vendito per eum, qui non sit aurifex, nulla gabella debetur, ibid.
- L. 2. ver. el marco de la plata, & ver. de qualquier oro de Tiuar. tit. 22. libr. 9. Recopilatio. non obseruatur, ibid.
- Ex metallo auri, vel argenti gabella debetur, ibid.
- Ex Alchimico auro, vel argento gabella debetur, ibi.
- Ex lapillis pretiosis & gemmis gabella debetur, ibid.
- 73 Furiosus esse intelligitur, qui cum agrotat, medicinas non recipit.

Additio

Addit. in cap. XX.

4 **N** Vm. 4. ibi. siue quidē panis iste. 5 adde: candidus, siue civilis, aut plebeius sit, iuxta diuisionem Budæi lib. 5. de asse & partibus eius. fol. mihi. 143. & siue ex tritico, siue ex hordeo, &c.

In eo. num. ibi. vefcendum conficiatur. adde: de cuius rei, scilicet coquendi panis origine agit Plinius lib. 18. natu. historia. cap. 11.

In eo. num. ibi. cor hominis confirmet. adde: ac proinde vibebatur, quod lex ista loquens de pane, non esset de pane cum adiecto intelligenda: quia adiectum denotat quandam improprietatem ex sententia Iaco. Butrigarij, apud Bald. in l. 1. C. de succes. edicto vbi inquit, quod lex loquens de patruo, non debet intelligi de patruo magno: & notat idem Baldus in l. iubemus. §. illud etiā. C. ad Trebellia. Sed vt dixi, generalis illa locutio, pan coxido, late pater: sic enim communi vsu recepta est vt omnem panem coctum comprehendat: quia vna & generalis ratio in omni pane cocto proce-

dit, ita vt si massa nondum cocta vendatur, nulli dubium, quod decima debeatur. Quin vsq; adeo prædictæ legis regie generalis acceptio vsu inualuit, vt semel, &c.

Num. 5. in fine. ibi. mercimonio soluisse. adde: salis enim veditio nullibi exempta est, vt aduertimus supra cap. 2. nu. 30. in additione. Caterum inter panem coctum & buccelatum, hoc est, bis coctum ad vsus diurnitatem, quo nauigantes vti solent, & Hispanè vizcocho nuncupamus, de quo in. l. 9. tit. 24. part. 2. Nulla prorsus differentia est, quia verè & propriè panis coctus est, ex quo gabella solui non debet ex prædicto priuilegio, quicquid aliās tanquam inter diuersa disiungere videatur tex. in l. 1. C. de eroga. milit. anno. nã. lib. 12.

Numer. 6. ibi. rebus conditus sit. adde: prout sunt multæ harum rerum species, quas late recenset, vniuscuiusque naturam & qualitatem declarans D. Vega libr. 2. de arte mendendi. capit. 4. de cerealibus.

In eo. nu. in fine. ibi. soluendam gabellario. adde: quod ad factores, siue pistores dulciarios notandum est, de quibus late agit Rebuffus ad leges Galli. 2. tomo. de mercatoribus minur.

K vende

- vend. art. 1. glo. 6. licet contrarium frigidè teneat Gironda de gabellis. 7. parte. §. 1. numer. 17.
- 8 Num. 8. in fine. ibi. conuentio fit. adde: & glossa in l. 2. ver. mancipibus. C. de frumento vrbis Constantinop. lib. 11. mutuum esse negat: sed quis alius contractus sit, non explicat.
- 10 Nu. 10. ibi. dominus dederit, vt statim. adde: si uel dietim.
- 16 Num. 16. ibi. equum & roncinum. adde: idem in l. 10. tit. 20. part. 3. & plures equorum species, de quibus in iure fit mentione, refert Lucas de Penna in l. 4. C. de muner. patrimo. lib. 10.
- In eo nu. ibi. glo. 9. nu. 207. adde: & in statutis quoq; vt notat Baldus in l. sed Iulianus. ver. hoc senatus. D. ad Macedo.
- 17 Num. 17. ibi. opere cessant. adde: propter quod Scytaræ per bella sceminis uti malunt, vt ait Plinius lib. 8. natura. historiz. cap. 42. ad finem.
- 18 Num. 18. ibi. & hoc iure uti mur. adde: & quidem iustè, quia cum huiusmodi priuilegium ob belli usum concedatur, vt diximus, congruum fuit, vt non nisi is equus, qui freni patiens, ac perinde bello aptus esset, eo gauderet priuilegio, arg. tex. elegantissimè ad propo-
- 21 Num. 19. ibi. iuxta dictam. l. heres meus. adde: quin potius in contrarium præponderat ratio desumpta ex d. l. 2. D. de captiuis.
- 22 Num. 22. ibi. tit. 18. lib. 9. Recop. adde: & est ratio, quia vt inquit Cicero lib. 4. Rethoricorū ad Herenniū. cap. exornationes sententiarū. Equus indomitus, quamuis natura bene compositus sit, idoneus esse non potest ad eas utilitates, & aptus, quæ de sideratur ab equo.
- In eo nu. ibi. alijs maioris ætatis. adde: quos potros dicimus, quæ appellatio vsq; ad quatuor annos completos durare solet, iuxta l. 1. in fine. tit. 9. lib. 6. ordina. modò quoad nostram materiam attinet, indomiti sint: non quidem, &c.
- 25 Num. 25. ibi. quàm in equo. adde: vide Baldum in l. 1. nu. 5. C. de ver. signifi.
- 29 Num. 29. ibi. C. de agrico. & celsitis. lib. 11. adde: & Menoch. de arbit. iudi. quæst. casu. 378.
- In eo nu. ibi. mortem & miseriam. adde. l. 1. tit. 23. part. 2. quamuis quidem Tyrlij Carthaginis fundatores foeliciter omen exequi, quàm ex bobis reperto capite conceperunt, auctore Iustino historico. lib. 18.
- 31 Nu. 31. ibi. alia lingua scripti sint.

sint. adde: id enim in illis duabus linguis Hispana & Latina, instar exempli, legè exprimere voluisse credendum est, cum vna sit in omnibus ratio.

In eo nu. ibi. quacumq; materia. adde: siue in vno, vel pluribus folijs, &c.

In eo nu. in fine. ibi. C. ne filius pro patre. adde: vt dubium non sit, quod puri codices licet in formam librorum redacti & consuti seu compaginati, quos cartapacios aut libros albos appellamus, nullam istius iuris immunitatem habeant, quia verè libri dici nequeunt ex eadem l. librorum. §. libris. & §. sed nec cepti. delega. 3. & dicta l. 34. Recop. ibi, *escritos de mano, o de molde.* Quod iam semel de facto dubitatum vidi.

33 Num. 33. ibi. etiàm fauorabilis. adde. l. 20. tit. 5. part. 2.

35 Num. 35. ibi. D. quibus modis pignus vel hypothe. adde: vt tradit Bald. in l. quotiens. nu. 4. C. de iure dotium.

In eo nu. ibi. C. de pactis. adde: enim verò eo casu maritus quasi emptor est. l. vnica. §. cūq; ex stipulatu. in fin. C. de rei vxoria actione. l. ex promissione. D. de actio. & oblig.

In eo numer. ibi. in principi. D. de pactis. adde: à venditione distinctus, vt explicat Baldus

in l. 1. numero. 6. C. de iure dotium.

In eo nu. ibi. D. ad municipalem. adde: aliàs enim lex esset superuacua, iuxta l. postliminij. in fine. D. de captiuis.

38 Num. 38. in fine. ibi. deberi aio. adde: & hinc patet, quod si res extraneo vendatur à principio, eo fine & proposito vt de pretio dos constituatur, & constituta sit, iuxta terminos tex. in l. siue generalis. in fine. D. de iure dotium. adhuc ex primæua illa venditione gabella debebitur, quia tunc non ex datione dotis exigi dici potest, & cessat dispositio dictæ legis Regiæ.

39 Num. 39. ibi. accessorij descendens ex eo. sic lege vsq; ad finem numeri. 40. & adde: eo quod ista æstimatio potius est quoddam capitulum contractus dotalis, quàm contractus separatus per tex. in d. l. quotiens. ibi. quia non simplex venditio est, sed dotis causa: atq; ita videtur, vt ex duobus contractibus dotis scilicet & venditionis, vnum quoddam negocium fiat, refert & sequitur Ancharanus con. 72. nu. 3. quod idem voluit Baldus in l. cum dotem. nu. 4. C. de iure dotium. dicēs, quod supposito statuto dicente, quod de quolibet contractu debeat solui gabella, isto casu cum scilicet res æstimata in dotem

dorem datur, non nisi vna qua-
si ex solo dotis contractu debe-
ri poterit, quia licet duo cen-
tractus sunt, alter occultatur
nempé venditio ex celeritate
actuum, iuxta. l. 3. §. fina. D. de
donatio. inter vitum. & quia
isti duo contractus tendunt
ad vnum finem, scilicet ad do-
tandam mulierem: & quotiens
duo propter vnum, vtrobiq;
tantum est vnum, argu. tex. in.
l. illud. §. fina. D. ad legem Aqui-
liam. & l. qui libertatis. §. ser-
uus. D. de cuius. quam ad hoc
allegat Baldus con. 440. nu. 6.
lib. 5.

Sed mihi displicet ista ra-
tio in nostra materia, quia cum
generaliter dispositum sit in. l.
1. tit. 17. lib. 9. Recopilat. ex qua-
cumq; venditione gabellam
deberi, proculdubio soluenda
erit vbiq; venditionem
contractam esse constiterit, si-
ue quidem ea principaliter,
siue accessorie contrahatur,
quia generalis est illius legis de-
terminatio. l. in fraudem. §. fi-
na. D. de testam. militis. vt tra-
didimus supra cap. 16. numer.
27. Nec obstat doctrina Bal-
di supra relata in predictis lo-
cis: quia Baldus loquitur cir-
ca statutum dictans, quod ex
quolibet contractu gabella sol-
uatur: quo sane casu illud in-
tendit nec quidem iniuste,

quod statutum illud debeat in-
telligi de contractibus pluribus
separatis, non de accidenti &
consequenti, quia id maxi-
me congruit primæ inten-
tioni contrahentium, qui in
effectu vnicum negocium ef-
ficere voluerunt, licet ad id
duo contractus coniungantur.
Idemq; erit in principali & ac-
cessorio, veluti cum contrahi-
tur principaliter super aliqua
re, adhibita hypotheca vel fide-
iussore: vt scilicet non nisi vni-
ca gabella debeat in inspecto
eo, quod principaliter agitur,
quia totum illud structum & ad-
iunctum censetur vnum & idem
negocium, argu. tex. in. l. profes-
titia. §. si pater. & §. sed si pater.
D. de iure dotium. vbi si pater
dotem promisit, & fideiussore
vel reum pro se dedit, pro-
fessitia dos est, quamuis ea à
reo vel fideiussore exigatur:
quia in effectum duo illi contra-
ctus in idem tendunt, scilicet vt
pater soluat siue genero, siue
reo aut fideiussori, prout tenet
& explicat idem Bald. in. d. l. cum
dotem in fine. que refert & sequi-
tur Matth. de Afflictis. tit. que
sint regalia. ver. vectigalia. nu.
63. in vrbibus feudo. & ex eadem
ratione ait idem Baldus in. l. 2.
nu. 13. C. de iure emphite. quod
si statutum dicit, vt de quoli-
bet contractu soluatur gabella,
si est

si est soluta de principali, non
debetur de pœnali, quia succē-
dit pœna loco sortis, pro qua
est soluta gabella: quemadmo-
dum etiam dixit Bartolus in.
l. interdum. §. quotiens. in fi-
ne. D. de publica. quod si pro-
missi vendere, & de promif-
sione soluta est gabella, non
debet iterum ex venditione
solui: quia licet promissio de
vendendo à venditione differt,
præambulum quoddam &
quid accessorium est venditio-
ni cohærens: quæ postea secu-
ta fuit, ac proinde non nisi vni-
ca gabella deberi potest, quasi
ex vno & solo contractu, vt su-
perius diximus cap. 13. numer.
4. At verò nostra lex regia non
iubet ex quocumq; contractu
gabellam solui, sed ex sola ven-
ditione aut permutatione: vn-
de si venditio reperitur siue vt
principalis & separatim per se,
siue vt accessoria & adiuncta
cum alio contractu immuni,
qualis est dotis constitutio, de
qua loquimur, nulla ratio effi-
cere potest, quod propter ac-
cessionem alterius contractus,
quem sequitur, venditio ipsa
à tributo regio liberetur, offen-
sa generalitate predictæ legis
regiæ, vt iam dixi. Atq; ita isto
casu, quo de agimus, procul-
dubio regalis decima debere-
tur, nisi aliud hac expressa le-

ge cautum fuisset, dotis qui-
dem favore, cuius in iure plu-
rima privilegia sunt, vt hinc
quoq; adnotat Io. Parladotus
vbi supra. Num. 41. in fine. ubi
regiæ. adde: nec præterea satis-
facit alia decidendi ratio ad
eam legem regiæ, quæ desumpti
solet ex resolutione Iasonis in.
fina. nu. 49. C. de iure emphi-
te. vbi ait, quod si res emphiteu-
caria in dotem detur, laudimium
peti non potest quamuis ea res
æstimata detur ea æstimatione,
quæ facit venditionem, eo quod,
vt putat Iason, necessaria alie-
natio sit, ex qua laudimium sol-
ui non debet, refert & sequitur
Aufrelius questio. Tholos. 278.
in fine. quia certe ea ratio & di-
stinctio necessariæ aut volunta-
riæ venditionis, quoad nostram
decimam iure non procedit, vt
explicuimus supra cap. 19. nu.
105. ita vt verè dixerim, quod so-
lus dotium favor privilegium
huius legis induxit.

Ex qua resolutione inferri
potest ad elegantem quæstio-
nem, quæ quotidie potest contin-
gere, & est huiusmodi: ecce ego
colo fundum meum Titianum
meis impensis, eo quod colonos
non inueniam: & cum iam aliquot
annis coluisse, & omnia instru-
menta rustica cultura necessaria
comparassem, accedit agricola,

qui à me certa mercede condu-
cit ea lege & pacto, vt omnia in-
strumenta quę habeo, ei darem
pro certo pretio, fide de illo ha-
bita ad certum tempus, vel sta-
tim soluto: atqui ego eisdem
pactis fundum illud meum lo-
caui, alias non locaturus, tūm
vt ille aptius coleret, tūm quia
iam instrumentis illis, puta cur-
ru, bobus, aut mulis & alijs, lo-
catione fundi facta, opus non
haberem: quāsitum est de deci-
ma pretij illarum rerum, an sci-
licet fisco debeatur, nec ne:
& pro parte negatiua illud
videtur, quod ex locatione ga-
bella regia non debeatur, vt est
planissimum, ceterum totum
istud negocium locatio & con-
ductio est, quia illud pactum
de vendendis instrumentis cer-
to pretio, pars locationis esse
tenetur ex notatis in l. fundi
partem. D. de contrah. empt.
vnde dixit Baldus in rub. C. de-
positi. nu. 7. quod stante statu-
to, vt de omnibus contractibus
soluatur gabella excepto con-
tractu depositi, si ego deposui
penes te centum pacto apposi-
to, quod vadas pro me Romā,
& queratur, nunquid pro isto
pacto gabella debeatur: quāuis
videatur quod sic, eo quod re-
sultat contractus innomi-
natus, facio vt facias, contrarium
est dicendum: quia quando

præcedit contractus perfectus,
& adiicitur conuentio, quę
potest cadere in nouum con-
tractum, magis inducitur infor-
matio primi, quam contractus
nouus. l. s. quod si rem. & ibi Bar-
tolus. D. de positi. refert & sequi-
tur Matthæus de Afflictis vbi
suprà num. 67. sed profectò in
quęstione nostra contrariū exi-
stimo ex præhabita resolutio-
ne, quin potius regia decima
soluetur ex eo pretio, quia vera
emptio & venditio instrumen-
torū est, quicquid talis conuen-
tio pars quoq; locationis sit, vt
in alio exēplo diximus suprà. c.
14. nu. 39. Nec obstat doctrina
Baldi in d. rub. C. de positi. quia
verè procedit ex eo, quod cōtra-
ctus ille innominatus. resultat
ex deposito & pacto adiecto,
non sic resultat, vt per se cōside-
rari possit extrā cōtractū depo-
siti, qui est immunis: quin po-
tius quomodocumq; confide-
retur, inuenies quod deposi-
tum ipsum est prima pars & pri-
mum extremum illius innomi-
nati contractus, atq; ita de per
se considerari non potest, vt ga-
bella grauetur absq; iniuria de-
positi: & sequitur, cūm depo-
situm sit immune ex forma
illius statuti, impossibile esse,
quod ex contractu illo innomi-
nato gabella soluatur, quia
alias ex deposito ipso tanquam
ex par-

ex parte solueretur. At in nostra
quęstione, quamuis illa instru-
mentorum venditio sic contra-
cta fuerit, vt pars locationis esse
videatur, ex d. l. fundi partem.
adhuc de per se considerari po-
test & debet, quia separato con-
tractu locationis, adhuc res est
& pretium & consensus, ex qui-
bus venditio ipsa consistit ex la-
te resolutis. cap. 1. & soluta ga-
bella ex ea venditione, non di-
cetur ex locatione solui, iuxta
resoluta suprà dict. capit. 14.
numero. 39. & cūm seiungi
possint ij duo contractus quo-
ad gabellę solutionem sine
præiudicio alterius, nihil in-
terest à contrahentibus eos
conungi, vt ideò magis
à gabella liberentur, prout
in quęstionibus supra discuf-
sis.

46 Num. 46. ibi. diuisione solu-
uetur. adde: nisi fortè per re-
futationem fiat, prout alias
ad vitandam gabellam de con-
tractibus aduertit Baldus in
l. tres fratres. numer. 3. D. de
pactis innuens expressè, quod
si diuisio fiat iure traditionis, 47
prout fieri solet, gabella de con-
tractibus soluenda non excusa-
bitur. De cuiusdicti veritate, 49
quatenus hoc in decisione per
refutationem facta limitat Bal-
dus in dicto loco, late agemus
infra cap. 21. nu. 31.

In eo. num. ibi. §. 9. in fine.
num. 21. adde: & cūm diuisio
hęc veram permutationem cō-
tineat non in tota re, sed in di-
midia eius parte, vt aduertimus
suprà numer. præcedenti. Illud
absq; dubio constat, quod si ex
diuisione soluenda esset, gabel-
la, quilibet diuidens non ex to-
ta re diuidenda, sed pro sua
quisq; parte, quatenus domi-
nus rei esset, soluere teneretur,
vt optimè notat Baldus
in l. si idem. §. si vna. numer. 3.
D. de iurisdic. omni. iudi. vbi
supposito statuto, quod de re
in iudicium deducta, soluere-
tur gabella siue decima, qua-
rit Baldus vtrum agens com-
muni diuidendo, teneatur sol-
uere illam decimam pro tota
re, an verò pro parte: & inquit,
quod solum soluet pro parte
sua: nec ob stare text. in d. §. si
vna. quia loquitur quoad indi-
uisibilem iurisdictionem: at sua
quęstio procedit quoad diuisi-
bilem commoditatem partis,
respectu cuius cōmoditatis sol-
uitur decima vel gabella.

Num. 47. ibi. ver. exceptis.
C. eo. tit. adde: quibus consonat
l. 14. tit. 7. par. 3.

Num. 49. in fine. ibi. §. 6. nu.
43. adde: dicens, quod præ-
dictę legis regię decisio late
patet, vt & hunc quoq; casum
comprehendat: tūm etiā,
K 4 quia

De decima ven. & per.

quia hæc veditio necessaria est. l. si pignori. D. famil. ercif. à in venditione necessaria vectigali locus non datur. l. Cæsar. D. de publica. neq; timet quod superius dixerit, in bonis ex causa iudicati extraneo additis vectigal deberi, vt & nos supra resol uimus cap. 7. nu. 54. quia extranei emptio in illa causa voluntarium principium habet, sua enim voluntate debitor æ alienum contraxit: in casu autem diuisionis hæredum, necessitas voluntarium principium non habet, sed casu hæredes in huc contractum inciderunt. Ex quibus fundamentis in eadem opinione persistit in secunda editione dicto. §. 6. nu. 9. admones me audiendum non esse, qui nullo iure ab illius sententia discesserim in hoc loco. Sed audi quæso (lector optime) & vide, quod illius legis regie decisio non tam latè patet, vt Parladorius existimat, cum expressè in speciali casu loquatur, quando scilicet inter ipsos hæredes diuisio fit, vt iam explicui, nec ad extranei emptionem iure extendi potest. Et quod necessitas ab istius iuris solutione excusationem non præstat, vt latè diximus supra. c. 19. nu. 98. cū sequentibus. & memini supra isto. c. nu. 47. præsertim, quia in venditione ista, de qua agimus, nul

la necessitas est, nec aliud probat tex. in. d. l. si pignori. quæ expressè agit de adiucatione iudiciali creditori facta, non de venditione cum extraneo licitato re contracta, quæ & libera & voluntaria est. Hæc enim non minús voluntarium principium habet in hærede vendente ad diuisionem, quam in debitore vendente ad sui debiti solutionem, quia sicut istius debitum à voluntario contractu procedit, vt dicebat Parladorius, sic & hæredis obligatio à quasi contractu proficiscitur, qualis est aditio. §. hæres quoq;. Instit. de oblig. quæ ex quasi contra. & is quidem quasi contractus voluntarius est. l. verba hæc. D. de conditio. institutio. atqui prædictæ nostræ resolutionis veritatem quotidiana praxis ostendit, qua videmus quotidie ex publicis hæredum subhastationibus, perinde atque ex quibuslibet alijs priuatis venditionibus, indistinctè regium vectigal solui, & exigi.

51 Num. 51. ibi. rei subhastatæ. adde: iuxta placitum iuris peritorum, de quo in. l. 2. in prin. C. de seruo communi manumittendo.

52 Num. 52. ibi. nempè venditionis aut permutationis. adde: iuxta tex. in. l. Titia cum effect. minor. ibi. permutauit. & ibi, quasi

Caput Vigefimum.

quasi emptione. D. de iure dotium. de qua infra dicemus nu. 54. in his additionibus.

In eo. nu. ibi. Caro. Molinæi vbi supra nu. 71. adde: nec prætereundum est, quod si quis hæres portionem suam extraneo cuiuspiam vendiderit, & ille emptor postea cum alijs hæredibus bona hæreditaria diuiderit, nulla ex ea diuisione gabella debetur: quia & ille emptor hæres dicitur. l. etiam. §. 1. D. de petitione. hæred. vt locum habeat decisio dictæ. l. 35. Recop. quod ita voluit Io. Parladorius vbi supra. d. §. 6. nu. 43. ver. hinc etiã, quamuis eum aliud dicere voluisse in prima mea editione existimauerim, nec quidem iuste, vt ingenuè fateor. Cuius sententia vsq; adeo vera est, vt idem dicendum putem, quamuis inter solos hæreditatis emptores diuisio bonorum fieret, & quamuis verum foret tales emptores hæredum nomine non comprehendi: quia generale est, quomodocumq; res communis inter dominos diuidatur, regie decimæ locum non dari ex ijs, quæ diximus supra isto capite. nu. 48.

54 Num. 54. in fine. ibi. vt supra nu. 53. adde: iuxta quæ omnia intelligendus est tex. quoad regiam gabellam attinet in. l. Titia cum effect. minor. D. de iu.

redotium. quam supra allegauimus isto capite. nu. 52. in additione. vbi Titia quartam hæreditatis matris suæ communem sibi cum fratribus permutauit, & accepit pro ea parte fundum, quasi emptione inter eos facta. Vt si queratur de gabella regia, ita ex supra resolutis distinguendum sit: videlicet, quod si ille fundus à fratribus datus non sit hæreditarius inter bona materna, vera emptio aut permutatio contrahatur, & decima solui debeat, vt diximus supra. d. nu. 52. si autem hæreditarius fuerit, magis sit diuisio, quam alijs contractus, ac proinde gabella non debeat ex traditis in hoc numero. 54.

55 Num. 55. in fine. ibi. supra nu. 74. adde: nec obstat quod diximus ad dictam. l. Titia cum effect. minor. in præcedenti additione. Quia quod hic dicimus, intelligendum est, quando aliquid datur vi accessionis ad æqualitatem seruandam, quo casu non nocet diuisionis actui, quod res extranea detur: secus autem erit, si pro tota parte hæreditaria aliquid extraneum non hæreditarium datum sit, quia tunc nullatenus dici potest diuisionem fieri, sed aut venditionem aut permutationem, vt circa. d. l. Titia. supra explicuimus.

18 Num. 58. in fine. ibi. intelligenda sic ex prædictis. adde: aduerte autem, quod dum refello allegationem regulæ in d. l. boves. §. hoc sermone. D. de verb. signi. Io. Parladorius in d. §. 6. n. 12. in secunda editione. grauius me accusat de errore, aut de crimine: dicens, quod siue sua nesciui interpretari scripta, aut noluit: vos stote iudices (lectores optimi) & verbis prætermisissis, quibus siue respondere nescio, aut nollo, ad rem veniamus. Inquit ille, quod argumenta mea procedunt in diuisione inualida, scilicet (si fortè eum interpretari valeo) quando prima diuisione inualida nullaq; iure fuit, & ideò alia secunda diuisione facta est: quo casu tacitè consentit ille auctor rectè nos dicere in exemplis nuper propositis in hoc nu. 58. ver. itaq; ex secunda ista diuisione regium vectigal non deberi. At quod ipse loquitur & sua resolutio procedit, quando prima hæredum diuisione valida fuit, & rata permansit, ipsi verò hæredes portiones suas adinuicem permutarunt: quo casu, inquit, & nos quòq; diximus eum secuti, immò Caro. Molinæum in loco supra allegato nu. 56. quod non tam diuisione est, quàm alius nouus venditionis aut permutationis contractus, ex quo regiam decimam

deberi necesse est. Sed tunc obsecro, quorsùm allegatur regula tex. in d. §. hoc sermone. que planè in duobus actibus similibus loquitur: cum in hoc ultimo casu, de quo solo agere se Parladorius testatur, nõ nisi vnica diuisione sit: nam quod postea fit, solum est dominorum permutatio, bona autem ipsa sic diuisa manent, vt antea erant, personis dominorum mutatis: nisi & hoc quòq; dicere voluisset ille auctor, dum allegat regulam tex. in d. §. hoc sermone. quod quamuis ille secundus actus noua ac vera diuisione esset, prout contingit in exemplis à me propositis, non haberet locum priuilegium & dispositio dictæ l. 35. Recop. eo quod de primo actu esset intelligenda, prout intelligendam esse affirmat: quod sanè falsum est, & contra communem & veram Doctorum sententiam, vt iam dixi: & hæc fuit nostra contra illi animaduersio, quam & errore & crimine vacare vides, tum ex iam dictis, tum ex sequentibus.

Itaq; in summam, allegatio regulæ in d. §. hoc sermone. nõ solum falsa est in proposito dictæ legis regie, eo quod falsum est dicere, eam regulam in dispositione legis procedere, vt de hoc est communis sententia:

sed

sed etiã impertinens: quorũ alterum euitare non potest ille auctor: quia illi casui, quem se solum cogitasse ait, minimè applicari potest, quamuis esset vera, eo quod in illo casu non nisi vnica diuisione est, vt explicui. Et præterea in exemplis à me propositis in d. ver. itaq; prima diuisione inualida non est, sed iure rescissa per sententiam iudicis, aut ex voluntate partium, inter quæ longa differentia est, vt satis constat ex ijs, quæ latè diximus supra cap. 14. num. 7. & num. 10. cum sequent. atq; si ijs casibus verum est, prout tacitè Parladorius cõsentit & est verissimum, quod regium vectigal non deberur tam ex prima, quàm ex secunda diuisione, quæ verè ijs casibus diuisione est, & quod in vtraq; locum habet priuilegium dictæ l. 35. Recop. necessario etiam fateri debet, quod in dispositione prædictæ legis regie locum non habet regula tex. in d. §. hoc sermone. cuius contrarium ipse voluerat. Illud enim plusquam manifestum est, tam necessarium esse priuilegium dictæ legis regie ad hoc, vt ex prima illa diuisione postea rescissa regalis decima non debeatur, quàm vt nõ debeatur ex secunda diuisione postea secuta: quia licet ex contractu nullo gabella non debe-

tur. l. 2. vbi Doctores. C. de cunctis. & rescisso quidem vel ex voluntate partium, vel ex sententia iudicis, nulla dubitatio est, quin solui debeat, iuxta notata in l. si ab emptione. D. de pactis. & quæ ad l. 2. C. de rescin. vend. cum alijs latissimè diximus supra dicto cap. 14.

Igitur, vt hæc materia clariùs percipiatur, quod diximus supra isto capite nu. 56. sic accipiendum est, quando post diuisionem bonorum semel factã, hæredes inter se portiones suas permutarunt, sic vt portio tua sit mea, & mea portio tua fiat: cæterum si diuisionem factam mutuo consensu rescindentes siue ex causa æqualitatis seruandæ, siue non, iterum hereditaria bona diuiserint inter se, alijs scilicet atq; alijs portionibus factis, & vel per sortes (vt assolet) vel alio modo inter se diuisis: cum hic secundus actus verè & realiter diuisione sit, eo quod bona quantumuis semel diuisa, iterum fuerint communicata quasi iure societatis, iuxta l. 2. & quæ ibi notantur per glo. & Doctores. D. pro socio. & l. 47. ver. *otro si* tit. 28. part. 3. dicendũ quòq; est, ex isto secundo actu nullam gbellam deberi: quia quamuis dici non possint vt hæredes diuidere iudicio familiæ exercendæ, qui semel iure & re

et di-

et diuiserunt, sed potius iure societatis & iudicio communi diuidendo, ut quilibet alij societatem ineuntes, ac postea non ex antiquis portionibus, sed per sortes diuidentes, hoc sufficit, ut regie decimæ locus non fiat, quæ in vniuersum ex quacumq; diuisione bonorum non debetur ex ijs, quæ diximus supra isto capite. nu. 48. id quod non in prima diuisione solum, sed in centesima quoq; intelligendum est, quia & eadem iuris ratio persistit, & legis privilegium intelligitur esse perpetuum, ut supra resolui.

59 Num. 59. ibi. venduntur. adde: cum sit pia causa ex sententia glossæ in l. si quis Titio. 17. de lega. 2. quam dicit singulare Baldus in l. 1. numer. 3. C. de sacros. eccles.

61 Numer. 61. ibi. maritanda puella. adde: quod est etiam in piam causam expendere, ut notat Baldus in l. cum is qui. §. si mulier. D. de conditio. in debiti.

In eo. nu. ibi. non esset illa quidem soluenda ex legato pio. adde: etenim relictum de incertis & male oblatis: de quo ibi loquitur Baldus, pium legatum est, ut tenet idem Baldus in l. hæreditas. §. si defuncto. D. de petitio. hæred. quamuis quidem in d. l. seruo. non tam mouea-

tur Baldus, quod legatum pium illud sit, quam ex eo, quod tale relictum de male ablatis, potius est debitum, ut ibi videre est: verum idem Baldus in l. illud quod. num. 1. ver. & hæc faciunt. ibi. faciunt etiam ista ad statuta gabellarum. C. de sacros. eccles. Videtur sentire, quod gabella non debeat de legatis pijs, sicut nec falcidia detrahatur.

63 Num. 63. ibi. domina bonorum sit. adde: siue ipse Deus, cui dum propter eum pauperibus legatur, relictum videtur, ut ait Baldus in l. sed et si suscepit. in. 2. lectura post medium. D. de iudicijs.

In eo. num. ibi. vel ad alios pios usus. adde: inspecta scilicet rei veritate, quia testatoris confessioni standum non est, ut ex Baldo in l. illud. C. de sacros. eccles. tradit Mattheus de Afflictis tit. quæ sint regalia. ver. vectigalia. num. 136. in vrbibus feudorum.

In eo. nu. in fine. ibi. Instit. de actio. adde: & huic nostre distinctioni, scilicet quod si gabellæ onus redundet in damnû piæ causæ, gabella non debetur: secus verò si in damnum hæredis, ut in exemplis supra traditis satis apparer, subscribit Parladorius dicto. §. 1. num. 19. in secunda editione. Dicens se iæ

semper

semper intellexisse: quod quidem si ita est, prout in ciuile esset tali viro non credere, male de iuris studiosis. meritis est, dum de re ista agens quod præcipuum erat aduertere, scribere prætermisit: vidi enim quam plurimos errantes, & ex illius auctoritate dicentes, rebus venditis per testamentarios aut hæredes ad explenda defunctorum vota, regium vectigal indistinctè non deberi, cum tamen id, iuxta prædictam nostram distinctionem accipiendum sit.

64 Num. 64. in fine. ibi. de qua supra nu. 58. adde: & ex rebus venditis ratione bullæ cruciatæ gabella regia non debetur. l. §. tit. 18. lib. 9. Recop. de qua rediximus supra cap. 7. nu. 55. & eâ fortassis rationem habet, ne propter onerosam eius exactio nē, bullam illam recipere vulgares detrectent magno regis incommodo: cuius bullæ concessio in Hispania antiquissima esse conspicitur ex l. 21. vbi Greg. tit. 18. part. 3.

65 Num. 65. ibi. difficultatem habet. adde: nec ad alias res, quæ ijs legibus exprimentur, extendi debet, etiam si ad eundem usum vedantur: quicquid aliàs de iure communi generaliter verum sit, quod vniuersæ res in exercitum delatæ portorij excusationem habent, ut no-

tae Bertachinus de gabellis. 8. parte membro. 2. numero. 12.

66 Num. 66. ibi. l. 7. tit. 6. lib. 6. Recop. adde: notat Bartolus inferens ad statutum prohibens arma portare in auth. de armis in prin. nu. 7. colla. 6. licet aliàs lex partitæ inter ea arma, quibus regimur, & alia quibus percutimus, diuersa nomina constituerit in l. 8. titulo. 23. part. 2.

67 Numer. 67. ibi. piezas de artilleria. adde: de quo videtur text. expressus in l. 2. ver. de los arneses. titul. 22. lib. 9. Recopilat.

In eo. num. ibi. D. de pigno. actio. adde: & notat optimè hanc differentiam Baldus in l. singularia. col. 4. ver. duodecimo. D. si cert. pet. ex qua mihi valde suspecta est. immo plañe falsa decisio Bartoli in l. i. C. nulli licere in franis. lib. 11. vide & applica, non moror.

69 Num. 69. in fine: adde: & generaliter quæ armorum appellatione contineantur, iudicis arbitrio relinquuntur, ut tradit Menochius de arb. iud. quæst. casu. 394. nu. 77.

70 Num. 70. ibi. capulo ornati veneant. adde: eo quod capulum non tam pars essentialis, quam ensis instrumentum videtur.

videatur: & non dicatur quid minus perfectum essentiali perfectione, quod instrumento careat, vt notatur in l. sed si quid. §. proprietatis. D. de usufructu. sicut nec psalterium dicitur imperfectum, quod careat chordis, vt alias inquit Baldus in cap. si quis demanso. num. 21. de controuer. inuest. in vrbibus feudo.

In eo. num. ibi. manus aptaretur. adde. l. 4. tit. 21. part. 2.

In eo. nu. ibi. *vsar dellas*. adde: ensis enim, quo non bene vti possumus, magis obest, quam prodest, vt ait tex. in l. 11. tit. 18. part. 2.

71 Num. 71. ibi. nu. 7. C. de iuris & facti igno. adde: & late Euerardus loco, a milite armatae militiae ad militem caelestis militiae.

In eo. nu. in fine. ibi. Digestorum. nu. 14. adde: alias enim regulariter contrarium erit dicendum, prout videtur tex. expressus in l. 2. ver. *de qualesquier cruces*. tit. 22. lib. 9. Recopil. ibi: *vestimentas y otros qualesquier ornamentos*. Ex quarum rerum venditione gabellam esse soluendam Hispali aperte deciditur in ea lege: contra quam nemo dicit me respondisse in hac nostra resolutione, sed superiorum sententiam exprobatam consuetudine religioni fauente non im-

merito excusasse: licet nos negligentiae & erroris accuset Parladorius lib. 1. rerum quotidiana. cap. 3. §. 2. nu. 11. in secunda editione.

Quin immo in idem recidit, quod in ijs videmus quotidie praticari, qui imagines Dei, aut sanctorum in tabulis, papiro, aut ligno depictas, cruces ligneas, aereas, aut quid simile vendunt, vt scilicet regiam gabellam non soluant ex earum rerum venditione, quasi non tam vendere, eo quod in his rebus quid impium resonaret venditio, quam operae suae vel alienae mercedem petere videantur, quod locationi potius accedit ex late resolutis supra cap. 2. per totum. Ac proinde vsu receptum est, vt qui eas res venales exponunt aut deferunt, non res ipsas sed operam vendere protestentur, sic crebro dicentes, *alas hechuras*. Idemque iuris inuiolabiliter obseruatur in statuarijs, quos escultores vulgus appellat: habent enim istius iuris immunitatem ex ea causa, quamuis quidem nulla lege regia indulgeatur, quin potius in contrarium sit dicta. l. 2. ver. *de las cruces*. tit. 22. lib. 9. Recop. quam scio circa cruces ex quacumque materia factas in hoc Telectano regno non obseruari.

Rursus notanda est decisio tex. in.

tex. in l. 18. tit. 17. lib. 9. Recop. quae erat. l. 37. in quat. gabella. vbi aurificibus & argentarijs leuissima gabellae quantitas praescribitur, vt aduertimus supra. d. cap. 2. nu. 22. quo loco nonnulla circa illius legis intellectum animaduertimus. Nunc vero illud praecipue notandum est ex ea lege, quod si quicumque priuata persona praeter aurifices & mercatores, argentum factum vel infectum vendiderit, nihil debet gabellae nomine, vt aperte probat tex. in d. l. 18. ibi. *y que otras personas algunas no paguen al cauala de la plata que vendieren*. Id quod & in auro quoque ex eadem ratione intelligendum est, licet lex illa non exprimat, quia sic quotidiana praxis obseruat in hoc regno, quicquid aliud in ciuitate Hispalensi decidat tex. in d. l. 2. ver. *el marco de plata*. & ver. *de qualquier oro de iuar*. tit. 22. lib. 9. Recop. circa quam praxim illud valde dubitatum fuisse audio, an quod de auro & argento diximus, ex d. l. 18. Recop. de metallo quoque illo, quod ex aurifodinis vel argenti fodinis extrahitur, dicendum sit, vt scilicet illius metalli venditores gabellam non debeant ex illius legis privilegio: quae sane quaeque in Indiarum regnis & utilis & frequens est. Atqui dubitari non licet, quin ex illius metalli

venditione regia decima debeat, eo quod metallum illud, donec vi ignis in fornacibus distilletur, & quod terreum aut lapideum est, exustum separetur & extrahatur, argentum & aurum dici non potest, nec est, iuxta ea quae aduertit D. Vallesius de sacra philosophia cap. 49. sicut neque oliua oleum est, aut vna vinum dici possunt: quia regulariter aliud est materia, aliud res, quae ex illa conficitur, vt ait tex. in l. si conuenerit. §. si quis. D. de pigno. actio. quod & in Alchimico auro vel argento proculdubio procedit, vt scilicet ex ijs rebus, sicut ex quibuslibet alijs regia decima soluenda sit, eo quod verum aurum & argentum non est, vt tradit Slyuester in summa. ver. alchimia. & vide Montaluum in l. 5. glo. 1. tit. 11. lib. 2. fori. Nec de lapillis pretiosis & gemmis vlla vnquam dubitatio fuit, quod gabellae excusationem non habeant, de quibus videtur tex. in l. cum aurum. §. fina. D. de auro & arg. legato. & l. fina. §. species. D. de publica.

72 Nam. 72. ibi. necessarium intelligitur. adde: vnde furiosum esse, qui cum agrotasset, medicinas nollet recipere, credi glossa in cap. providendum. 83. distincta quam singularem esse notant pluri relati

relati per Pet. Rebuffum ad leges Gallicas. 1. tomo. de sententijs promissio. in prefatione. num. 96.

Summa capituli Viginti primi.

- 1 **F**raudibus cauendū est in quocumq; negotio.
- 2 Fraudis definitio.
- 3 Etiam in lege poenali fraus est euitanda.
- 4 Verba sunt improprie accipienda etiam in lege poenali, ut mens eius seruetur.
- 5 Fraudis exclusio vel maxime in tributis commendatur.
- 6 Aequissima sunt omnes leges quaterni gabellaram.
- 7 Nulla certa regula dari potest, qua omnes fraudes comprehendat.
- 8 Simulationis contractuum materia remissiuē.
- 9 Quibus modis fraus in gabellarum materia committi possit.
- 10 Regulariter fraus non fit de permissio ad permissum, sed quando permissum simulatur, et prohibitorum agitur.
- 11 Fraus fit per occultationem contractus aut pretij.
- 12 Specialis est decisio. l. 101. in quat gabella. exorbitans à

- iure communi.
- 13 Ex diutina occultatione praesumitur fraus.
 - 14 Fraus fit de re ad rem.
 - 15 Prohibitus vendere triticum nisi certo pretio, non potest vendere farinam nisi eo pretio.
 - 16 Fraus fit de persona ad personam.
 - 17 Quod fit per interpositam personam, in fraudem fieri praesumitur.
 - 18 Nominis mutatione fraus committi potest.
 - 19 Clerico vendente rem laici vsu suam, non euitatur gabella.
 - 20 Traditur ratio legum regiarum, qua prohibent omnia bona in exemplum alienare.
 - 21 Quando donator retinet rem donatam, simulata praesumitur donatio. Idem in venditore.
 - 22 Fraus fit, si non omnia, sed quasi omnia bona in exemplum alienentur.
 - 23 Fraus committitur de contractu ad contractum.
 - 24 Ad iudicandam qualitatem contractus, non sonus verborum partium, sed rei natura inspicere debet.
 - 25 Idem in verbis notarij.
 - 26 Si pars rei vendatur, et pars donetur, fraus praesumitur.
 - 27 Si res pignoretur in tantum, vel

in plus

- 28 Traditur ratio. l. 10. tit. 17. lib. 9. Recop.
- 29 Exponitur dictum, de quo supra num. 16.
- 30 Exponitur ratio conditionis. l. 10. tit. 26. in punctuationibus gabellarum.
- 31 Limitatur et declaratur illa conditio. 26.
- 32 Reprehenditur quaedam Baldi cautela ad gabellam euitandam.
- 33 Ex venditione aut permutatione per resutatione factis gabella debetur, ac si per traditionem fierent.
- 34 Fraus committitur de quantitate ad quantitatem.
- 35 Fraus praesumitur, quando quod magnum est, in plures paruas quantitates diuiditur.
- 36 Fraus fit de qualitate ad qualitatem.
- 37 Quae se negotiatorum non esse si inuolant, ut facile cum gabellarijs conueniret, gabella euitanda est.
- 38 Quid ad quotidianas populorum distributiones extenditur.
- 39 Quilibet potest solitam negotiationem relinquere inuitis gabellarijs.
- 40 Exponitur ratio l. 5. tit. 8. lib. 9. Recop. qua in monopolijs mercatorum procedit.
- 41 Fraus in tempore fieri potest.
- 42 Testari non valens, non potest

- 43 Cur renuncians officium publicum, per viginti dies superstes esse debeat lege regia.
- 44 Per matrimonium in articulo mortis contractum non legitimum naturales in prauium substituti.
- 45 Quod et in ingressu religionis procedit.
- 46 Qui vendit sub conditione, si clericus ipse fixus gabella non excusatur.
- 47 Qui vendit fructus futuros anni sequentis, cui gabellario decimam debeat.
- 48 Exponitur l. 12. tit. 17. lib. 9. Recop.
- 49 Ex annuo legato quibus gabellarijs soluenda est gabella.
- 50 Proponitur questio iocunda de Platea circa gabellam locationis in plures annos contracta.
- 51 Traditur vera ratio decidendi ad l. si seruus communis. §. cum seruis. D. de stipu seruorum.
- 52 Notatur ratio Doctorum ad tex. in d. §. cum seruus.
- 53 Stipulatio, de qua in d. §. cum seruus. Una est et perpetua contra Doctores.
- 54 Exponitur tex. in l. sancimus. §. si quis autē C. de donatio.
- 55 Resoluitur questio, si qua supra num. 50. et lege decima applicatur.

- 58 Decisio l. 12 tit. 17. lib. 9. Reco. nedum in pascuis, sed & in alijs fructibus intelligenda est.
- 59 Præbatus locans in plures annos, eo quod prælaturam exhibuit, set relinquitur, in fraudem fecisse intelligitur.
- 60 Fraud fieri potest circa locum.
- 61 Qui mittit animalia prægnantia, sicut in alijs parant, in fraudem fecisse videtur.
- 62 Exponitur ratio. l. 30. tit. 19. lib. 9. Recop.
- 63 Fraus est difficilis probationis.
- 64 Ad probandam fraudem coniectura sufficiunt.
- 65 Mercator, qui se disrobatum conuenit in itinere, per domesticos probare potest.
- 66 Traditur ratio. l. 114. in quat. gabella.
- 67 Notabile fraudis exemplum proponitur pro clariori materia cognitione.

De fraudibus erga regiam decimam præcauendis.

Caput. XXI.

ADUSQ; his viginti capitibus totam regie decime iustitiam perstrinximus, id scilicet enarran-

tes qualiter & quauis ius istud regium debeat. verum t quia satis non est, rei naturam & iuris veritatem agnoscere, sed & fraudes & dolos calumniarum oportet intelligere, studiose cauentes ne iniustitia & veritas, ut sepe solet, obnubiletur. l. qui filium. D. de manu. testa. l. creditor. §. lucius. in fine. D. mand. & admonet glossa in. l. penult. ver. in sobole. C. de agrico. & censitis. lib. 11. l. vnica. §. similiq; modo. C. de latina libert. tolle. Ideo de fraudibus erga regiam decimam præcauendis caput istud adiecimus, nec quidem superuacuo: nam licet multa per totum tractatum de hac re vage dispersimus, videbatur adhuc opus hoc nostrum vel ex ista parte mutilum. Igitur ut in proverbio est, statim lege facta hominum fraudes & malitiæ prodeunt, ut in legem committant impune: id scilicet facientes, t quod lex fieri noluit, fieri autem non vetuit, saluisq; verbis legis sententiam eius circumueniendo, ut definiunt. l. C. in. l. contra legem. & l. fraus. D. de legibus, quod nemini patrocinari debet. l. no dubium. C. eo. tit. id quod in materia etiam t odiosa & poenali procedit: quia cum leges pro communi utilitate ferantur, etiam ex ea parte, qua poenas respiciunt, eo quod delicta punire

punire magna ratio æquitatis suadet. l. in vulneratus. D. ad legem Aquil. & notat Doctores præcipue glossa & Baldus in. l. numero. C. quæ sit longa consuetudo. si eas leges interpretari debemus, ne earum virtus eludatur: quin & ea verba improprie intelligere, t legem ipsam poenam ampliare oportet, ut mens eius seruetur, de quo est rex. in. l. 4. §. penult. D. ad Macedo, vbi docet legem de mutuo loquentem, etiam in materia odiosa ad venditionem extendi, ne fraus legi fiat. l. si quis integris. §. minor. D. qui & a quibus. & l. 9. §. fina. D. de calumniatoribus. resoluit Tiraquel. post leges connubia gloss. numero. 15. & in terminis huius nostre materie admonet Baldus in. l. illud quod. numero. 14. C. de sacerof. eccl. sumens argumentum ex ea lege contra facientes contractus, & contentes in fraudem gabellarum, & quidem merito: quia cum fraudis exclusio, ut iam dixi, vbiq; sancta necessariaq; sit, vel maximè in hac regionum tributorum t materia commendari debet, tum quia frequens est hoc genus maleficij, ac proinde magis execrandum. l. 1. D. de abigeis. Tum etiam quia tributorum ratio & militibus & priua-

tis, ipsiq; templis, & cuncta reipublicæ utilis & necessaria est, ut inquit rex. in auth. de mand. princip. si publicorum. colla. unde quotiens de gabella solutione, & alicuius fraudis dolu detectione agimus, summis favoribus, summaq; iudicium diligentia adiuuanda res est, ac proinde equissimas t esse diximus, omnes leges quaterni gabellarum, quæ hominum fraudibus in vectigaliu cõseruatione diligenter occurrunt, & regia tributa tuentur, ut aduertimus supra in præfatione. no. 32. in fine. Ceterum, ut properem, annotasse oportet, t in hoc fraudum tractatu certam normam siue regulam dari non posse, quo magis vniuersæ contrahentium fraudes dignoscantur: multæ namq; hominibus ad malitiam via suat, ut ait rex. in auth. de nuptis. capit. 2. §. nouimus autem ad finem. collat. 4. præcipue dum regium fiscum eiusq; gabellarios totis viribus fraudare nituntur, ut experientia docet, & aliàs inquit rex. in tit. in quibus causis feud. amitt. in vsibus feudo. & cauere iubet. l. 11. tit. 17. lib. 9. Recop. quæ erat. l. 101. in quat. gabella. Sed quia nihil tam vagum, tamq; dispersum in iure est, quod vel ex maiori parte sub certa aliqua definitione

comprehendi non possit, vt
 prorsus in experti in hoc etiã
 iuris membro iuuari valeant;
 3 relicta tota simulationis + con-
 tractuum materia, quæ alijs in
 locis latè pater, vt per Bart. in l.
 post contractum. & ibi Docto-
 res. D. de donatio. in l. multum.
 C. si quis alteri vel sibi. & toto
 tit. 6. plus valere quod agitur.
 Cepolam in tract. simulationis
 contractuum. & Matthæum
 de Afflictis in cap. 1. de feudo da-
 to in vicem legis commissio. &
 in tract. prothomiscos. 5. 4. ni-
 si quis. ver. sciendum. Montal-
 uum in l. fina. glo. 2. tit. 11. lib. 1.
 fori. Tiraquel. de retract. ligna.
 in diuersis locis. & in retractu
 conuentio. in proemio. nu. 123.
 Lucam de Penna in l. quemad-
 modum. C. de agrico. & cen-
 titis. lib. 11. Bertachi. Firmia: de
 gabellis. qui omnes infinitos pe-
 nè fraudandi modos enume-
 rant, & nouissimè Maschardus
 de probatio. volu. 2. conclus.
 334. ego quidem eos tantum,
 qui ad hunc locum spectant,
 paucis exponam, vel quibus
 cognitis facilius & expeditius
 vniuscuiusq; animus omnem
 ratione ac viam fraudis in hac
 gabellarum materia considera-
 re poterit.

Igitur vt alijs multis modis,
 vel his maximè in hac materia
 2 fraudes committi solent: + sci-

licet omninò prorsus, occul-
 tando contractum: vel de re ad
 rem: vel de persona ad perso-
 nam: vel de contractu ad contra-
 ctum: vel de quantitate ad qua-
 titatem: vel de qualitate ad qua-
 litatem: vel in tempore: vel in
 loco; prout alias distinguunt
 glossa & Doctores in d. l. con-
 tra legem. D. de legibus. Bal-
 dus & alij in d. l. non dubium.
 ex numer. 10. & glossa in l. hi
 manum. ver. vniuersorum. C.
 eo. tit. refert & varijs exordiat
 Auilesius in cap. 1. prætorum;
 ver. de cuya mano. Id quod in no-
 stra materia qualiter contingeret,
 breuiter suo ordine videamus.
 Dùm illud in prius notem,
 10 quod regulariter + non fit fraus
 de permissio ad permissum, nec
 de prohibito ad prohibitum
 quin ijs casibus quædam multi-
 plicatio est boni vel mali: sed
 tunc propriè committitur fraus,
 quãdo permissum simulatur, &
 prohibitum agitur, vt notat Io.
 Monachus in cap. auaritiæ. de
 electio. lib. 6. & facit tex. in l. ab
 Anastasio, in fine. C. mandati.
 allegat Montalius in d. l. fina.
 fori. glo. 2. in fine. & latius ex-
 plicabimus infra isto capite. nu.
 29. veluti statutum est, vt qui-
 cumq; rem aliquam vendide-
 rit, decimam pretij fisco soluat,
 vt decidit nostra lex gabellaria:
 & cum tu verè fundum vendi-
 distes,

diffis, contraxisse negas, vel do-
 nationem aut fundi locatione
 fecisse ais, vñ aliqua alia simula-
 tione gabellæ debitum subtra-
 his. Et hoc est, quod præcipuè
 in hoc toto capitulo agendum
 proponimus.

11 Et primò, + quando occulta-
 to contractu vel eius pretio, frau-
 dem quis commiserit, videnda
 sunt ea, quæ superius diximus
 in scholio ad l. 1. ver. pretij. tit.
 17. lib. 9. Recop. vbi diximus ob-
 seruanda esse decisionem texi
 in d. l. totum quæ gabellæ. quæ ius-
 bet, quotiens veditio contracta
 erit, nec de pretio certo consti-
 rit, pretium rei definiri per iudi-
 cẽ, & duos bonos viros ciuitatis
 12 aut loci: quod est speciale, + rego-
 lanter enim cū de veditioe cõ-
 stat, & pretij quantitas ignora-
 tur, ex solius iudicis arbitrio de-
 clarari oportet, prout ex cõmu-
 nifententia resoluit Menochius
 de arb. iudi. quæst. casu. 143. quin
 si ipsa veditio occultetur, vnius
 mediatoris seu proxeneræ, aut
 solius emptoris dicto standum
 est, si modò per gabellariũ eorũ
 quilibet, vt fraus euitetur, in iu-
 diciũ deducatur. l. 114. in quat.
 gabell. quæ est. l. 28. tit. 19. lib. 9. 15
 Reco. quod propter difficilem
 probatione decisum est, vt in-
 fra dicemus nu. 54. & qualiter
 intelligi debeat, latè supra expli-
 cuimus cap. 18. nu. 74. At qui ex

13 diutina occultatione + fraudulẽ-
 tus contractus esse presumitur,
 vt latè resoluit Maschardus de
 probatio. lib. 2. conclus. 815. nu.
 33. & circa hanc fraudem vide
 ea, quæ diximus supra cap. 13.
 num. 18.

Secundò quando fraus fit de
 re ad rem, + habemus exem-
 plum in l. sed & Iulianus. alias.
 l. item si filius familias. §. mu-
 tui. D. ad Mæcedo. vbi cū sena-
 tus numeratum pecuniam filio
 familias mutuari prohibuisset,
 ne fraus Senatũconsulto adhi-
 beretur, idem in alijs rebus, quæ
 in genere suo functionem re-
 cipiunt, veloti frumento, oleo,
 vel vino mutuo dato recep-
 tum est, si modò ad eum effe-
 ctum mutuo dentur, vt his di-
 stractis fructibus, filius fami-
 lias pecunia vteretur: vnde di-
 xit Baldus in d. l. non dubium.
 nu. 10. C. de legibus. quod pro-
 hibitus vendere frumentum ex-
 trà territorium, non potest vende-
 re farinã aut panẽ: tradit idem
 Bartol. in l. quæsitum. §. illud. de
 lega. 3. & resoluit Boerius deci-
 sione. 177. nu. 5. & qui certo &
 legitimo pretio tenetur frumẽ-
 tum vendere, + non potest in
 farine aut panis cocti veditioe
 pretiũ illud excedere, quamuis
 aliud sit frumentũ, aliud panis,
 aut farina, ex l. si conuenerit.
 §. si quis. D. de pigno. actio.

cum resolutis per Mexiam in
 prag. panis. conclu. 4. nu. 3. qui
 fraudandi modus facile potest
 in hac gabellarum materia cō-
 tingere, si cum res quaelibet cō-
 munitis & vulgaris venderetur,
 alterius rei immunis simuletur
 venditio: vel cū frenum & sellā
 magni valoris vendere voluis-
 sem, ex quarum rerum vendi-
 tione palam est gabellam debe-
 ri, iuxta l. 38. tit. 18. & l. 2. ver. de
 las fillas. tit. 22. lib. 9. Recop. vi-
 lem quendam equum ijs orna-
 tum vendidisset, ut gabellam
 excusarem equi privilegio, de
 quo in l. 34. d. tit. 18. lib. 9. Recop.
 quo sanè casu aperta fraus fiet,
 ut advertimus supra cap. 20. nu.
 26. in fine.

Tertio de persona ad perso-
 nam fraudem committimus, &
 quando persona aliqua prohibi-
 ta est contrahere, & loco pro-
 hibita alia supponitur. l. si spon-
 sus. in prin. ver. generaliter. D.
 de donatio. inter virum. & l.
 hac edictali. in prin. ver. sin ve-
 ró plus. C. de secundis nuptijs.
 Et regulariter & quod fit per in-
 ter positam personam, in frau-
 dem fieri præsumitur, ut notat
 Barto. in l. pupillus. §. fina. per
 tex. ibi. D. de auctoritate tuto.
 Iason in §. item si quis in frau-
 dem. nu. 47. Instit. de actio. &
 Platea in l. 1. ver. tertio nota. C.
 de prædijs curia. lib. 10. Idem si

non mutetur persona, sed nos-
 men ipsum & l. eum qui proba-
 bilem. ibi. sororie appellationis.
 cum glo. ibi. C. de episco. & cle-
 ricis. & glo. fina. in l. 1. C. de pri-
 vil. schol. lib. 12. Id quod in noi-
 stra materia fiet, quando perso-
 na aliqua exēpta supponeretur,
 ut quod alterius esset, quasi suū
 venderet, vel saltem nomen
 illius exempti in scriptura ven-
 ditionis apponeretur. Veluti si
 eum res esset laici, & clericus
 eam ut suam vendidisset eo
 animo, ut laici negotium ge-
 rens gabellam fraudaret, quod
 casu & in fiscum & in suam
 conscientiam peccat, ut tradit
 D. Peretius in rub. tit. 2. lib. 8.
 ordi. pag. 34. colu. 2. ad medium.
 & facit optimus tex. in l. 6. tit.
 21. part. 1. ideò fraude detecta
 non minus regia decima exigē-
 da est, ex ea veditioe, quam si
 laicus dominus veditisset, quia
 interueniens persona clerici rea-
 litatem venditionis non mutat
 ex ijs, quæ diximus supra cap.
 15. nu. 9. vbi allegauimus Barto.
 in l. fina. in fine. nu. 8. C. de an-
 nonis & tribu. lib. 10. qui sumit
 argumentum ex eo tex. contra
 clericos & alios habētes immu-
 nitatē à gabellis, qui suo prætex-
 tu alios excusant. notat Baldus
 in l. sacrosancta. per tex. ibi.
 C. de sacros. eccles. & Barto. in
 l. 1. C. de nauibus non excu.
 lib. 11.

lib. 11. ait esse casum in ea lege
 contra comitatenses, qui fa-
 ciunt aliquem ciuem emere
 pro eis, ut sub titulo ciuium nō
 subsint oneribus impositis, re-
 fert & sequitur Matthæus de
 Afflictis tit. quæ sint regalia.
 ver. vectigalia. numer. 170. in
 vltibus feudo.

Atqui in eandem senten-
 tiam est optimus tex. in l. 6. tit.
 9. lib. 5. ordi. quæ est hodie. l. 11.
 tit. 10. lib. 5. Recop. vbi ex præ-
 dicta iuris ratione & magna pœ-
 na statuitur aduersus eos, qui
 bona sua omnia filio clerico
 aut aliæ exemptæ personæ ces-
 serint vel donauerint, quasi in
 fraudem iurium regalium fe-
 cisse videantur. l. 212. styli. quas
 leges iure defendit Di. Peretius
 in l. 1. glo. 1. colu. 90. ver. hoc
 tamen intelligo. tit. 3. lib. 1. ordi-
 na. & quod eo modo in frau-
 dem fisci donatum sit, confis-
 cari debet. l. 1. C. ut nemo ad
 suum patrociniū. lib. 11. quam
 allegat Montaluis in l. fina.
 glo. 2. ad medium. tit. 11. lib.
 1. fori. dicens tales contractus
 esse ipso iure nullos, & quod
 in duplū teneantur, qui ea
 bona recipiunt, notat Barto-
 lus in l. qui in contractibus.
 C. de iure fisci. libr. 10. quæ
 fraus & vel tunc maximè ap-
 parebit, quando donator ip-
 se bona sua iam donata pos-

fidere & administrare adhuc
 reperiat, quia nec alienasse
 censetur. l. sicut. §. superua-
 cuum. D. quibus modis pig.
 vel hypoth. cum resolutis per
 Maschard, de probatio. volu.
 2. conclusione. 85. numer. 48.
 idemq; iuris in venditore ob-
 seruabitur, qui diū post con-
 tractum possederit, ut resoluit
 Baldus con. 438. lib. 5. & re-
 gulariter donatio omnium bo-
 norum suspecta est tam contra
 fiscum, si in personam exemp-
 tam & immunem conferatur,
 ut in l. omnes. §. lucius. D. quæ
 in frau. cred. cum notatis per
 glo. in l. qui testamentum. D.
 de probatio. & latè resoluit
 Montaluis in l. 7. ver. de todo.
 tit. 12. lib. 3. fori. Idemq; iuris
 est, & si non omnia bona, sed
 quasi omnia donata sint, ut no-
 tat Auenda. de exequ. manda.
 2. parte. cap. 14. nu. 30. ver. item
 alij nituntur. iuxta ea, quæ de
 quinto in donationibus reser-
 uando, notat Doctores in l. 69.
 Tauri. quæ est. l. 8. tit. 10. lib. 9.
 Recop. & quauis hi omnes Do-
 ctors, & prædictæ leges regiæ
 expressè loquantur in ijs, qui in
 fraudē seruitij regalis bona sua
 alienant, eadē fraus cōmitti po-
 test à non tributario eo propo-
 sito, ut in veditioe fructuū bo-
 norū suorum regiā decimam

prætextu clerici, aut cuiusvis donatarij aliàs exempti excusate valeat.

- 23 Quarto + fraus committitur & quidem sæpe de contractu ad contractum, veluti quādo vnus contractus verè geritur, & alius simulatur: quo casu regula est, plus valere quod agitur, quàm quod simulate concipitur, vt in rub. C. plus valere quod agitur. & est tex. in l. si sponsus. §. circa. D. de donatio inter virum. Vbi venditio pro donatione iudicatur, eo quod cum maritus animum vendendi non haberet, venditionem commentus est, vt donaret: quia ad iudicandam
- 24 qualitatem + contractus, non sonus verborum, sed rei effectus inspiciuntur, & potius verba de feruiunt naturæ contractus, quam natura verbis, vt notat Baldus in l. 2. nu. 2. C. commodat. pro quo allegat tex. notabilem in l. infula. D. de præscrip. verbis. & per eundem tex. tradit idem Baldus in rub. nu. 9. C. de iure emphite. quin immò idem Baldus in eadem rub. in fine. Ait, quod siue in contractu, siue in iudicio ponatur nomen vnus contractus, & effectus alterius, iudicandum est secundum naturam illius contractus, cuius effectus proponitur, & nomen appositum quod non conuenit effectui, habetur pro

non appposito. l. sed si possessori. §. item si iura vero. ibi. effectum iurisiurandi sequendum arbitror. D. de iure iurando. l. si vno. ver. sed et si verbo. D. locati. l. 1. C. vt nemo ad suū patrocini. lib. 11. & tex. in cap. imperialem. §. callidis. de prohibita feudi alienat. in vsibus feudo. vnde dixit idem Baldus in l. 1. nu. 5. C. de rerum permuta. quod si notarius + scripsit permutationem, & in rei veritate venditio sit, statatur naturæ rei, & non verbo notarij, quia non attenditur nomen contractus, sed substantia, & secundum eam iudicatur d. l. infulam. l. si tam angusti. D. de seruitut. & l. si librarius. 29. D. de reg. iuris. refert Decius con. 160. nu. 2. vol. 1. quod æquè tam pro venditore, quam pro ipso fisco obseruandum est, vt ex Baldo in l. 1. nu. 2. C. si seruus extero. notat Caro. Molinæus in cōsuet. Parisi. tit. 1. §. 22. quæst. 16. nu. 60. & memini supra cap. 7. nu. fina. ex quibus in nostra materia rectè resoluit D. Peretius in l. 1. in prin. tit. 7. lib. 5. ordina. pag. 175. donatorem teneri ad solutionem gabellæ, quando donatarius ei dedit pretium correspondens rei: nam licet nomen sonet in contractum donationis ad fraudandam gabellam, verè est contractus venditionis: idemq; esse ait, si in loca

tionem

nomen sonet. Immo si emptor constitueret pretium centum aureorum, vel cuiuslibet alterius summae, & centum alios aureos venditori donaret sub commemoratione etiam meritorum, quæ alioquin non probentur, fraus videbitur facta ad minuendam gabellam: & ideo tam summæ donatæ, quam pretij constituti habebitur ratio ad gabellæ computationem, id quod ex iusta rei venditæ estimatione deprehendetur, vt tradit Tiraque. de retract. ligna. §. 1. glo. 18. numer. 19. argumento eius, quod dixit glossa in l. 1. §. 1. ver. agendo. & ibi Bart. D. de superficiebus. resoluit Caro. Molinæus vbi supra. d. tit. 1. §. 13. glo. 5. num. 52. idemq; erit, + si pars rei donatur, & pars venditur, quia fraus præsumitur, vt ait Baldus in l. 2. C. de repud. hæred. Abbas in cap. fina. num. 7. ver. quarto. de aliena iudi. mut. refert & sequitur Boerius decisione. 143. num. 2. Sed certè isto casu quoad nostram materiam nulla erit fraudis præsumptio, nisi pars pretij occultata probeatur: et enim siue pars rei, siue tota res vendita esse intelligatur, pretij quantitas inspicienda erit.

27 Atqui ex eodem fonte procedit, + quod si res propria in tantum pigneretur pro mutua

pecunia recepta, vel implus, quam res ipsa valeat, ita vt nulla sit ditionis spes, iuxta l. qui habebat. in prin. vbi glo. & Bart. delega. 3. præsumptio est, nomen hypothecæ loco venditionis supponi, vt resoluius supra cap. 7. num. 65. & regulariter is, qui vendit prætextu mutui, facile deprehendetur, quando mutans recipit fructus rei hypothecatae, & in proprios vsus conuertit, cum ex ea pignoris causa suos facere non possit, quin in sortem computare debet. l. si dominium. C. de pignoriibus. l. 2. C. de partu pigno. & l. 1. C. de distract. pigno. Vnde propter hanc fraudem, + & vt facilius a gabellarijs de regi valeat, iure statutum est, vt tabelliones quaruncumq; alienationum copiam edant potentibus publicanis, non quidem ex eo quod ex quacumq; alienatione gabella debeat, sed quia facile sub alijs contractibus emptio & venditio, atqui etiam permutatio occultari potest, vt habetur in l. 10. tit. 17. lib. 9. Recop. & aduertimus supra cap. 10. num. 57.

Et quamuis regulariter dici soleat, + fraudem non committi de permissio ad permissum, nec de prohibito ad prohibitum, vt dixit Io. Monachus in cap. auaritia. de electio. lib. 6. & re-

vidimus supra isto capite. num. 10. Attentius considerandum est, non id semper ita obseruari: quia & aliquando de permissis ad permissum fraus committi potest sine prohibiti simulatione, veluti cum aliquid fit vere, sed eo tantum animo, ut lex euitetur, quod alias non fieret, 30 ut est tex. in. l. si libertus minore. D. de iure patronatus. Vbi libertus, qui alias liberam bonorum suorum administrationem habet, si eo animo bona sua alienauerit, ut patronum a successione excludat, nihil agit: quamvis quidem nihil simulate, sed palam & vere efficiat, ut recte notat Philip. Corneus con. 29. num. 23. lib. 3. vbi declarans eam regulam, quae habet, in fraudem fieri quando vnum agitur, & aliud simulatur, constanter ait, quod licet illud censeatur in fraudem factum, non ideo sequitur, quod & aliter non possit in fraudem fieri, prout patet in toto tit. G. & D. de his que in fraudem cred. Vbi vere & palam fit alienatio, nec aliud simulatur agi, quam in aperto fiat, & tamen in fraude creditorum fieri dicitur, quia fit ut damnificentur creditores. Simile D. & C. si in fraude patroni. Nam ut dixi, in fraudem legis fit, quando fit aliquid etiam vere, ut euitetur lex, quod alias

non fieret ex. d. l. si libertus, & in fraudem legis fieri dicitur, quando verba legis seruantur, & contra eius mentem itum est. l. contra legem. l. fraus. D. de legibus. refert & sequitur Tiraquellus de retra. ligna. in praefatione. num. 74. quod fit in nostra materia, ut quamuis qui fundum habet fructibus plenum, non minus eum locare possit, quam fructus vendere, ut est tex. expressus in. l. si olei. C. de locato. iuxta verum eius intellectum, de quo supra cap. 2. num. 39. adhuc quidem, quia eo casu qui locationem fundi potius, quam fructuum venditionem sellegit, in probabili suspitione est, eo tantum fuisse animo, ut legis onus euitaret, & gabellam non solueret, cum tamen alias fructus esset venditurus, prout & frequens & naturalius est fieri eo casu, optima iustaque ratione decisum extat, ut quidquid eo casu vere fundum quis locauerit, potius pendentes fructus vendere praesumatur, ac proinde regiae decimae solutionem non excuset, ut habetur in nouis punctuatio. gabella. condit. 26. & explicuimus supra dicto cap. 2. nu. 53.

Circa quod illud nunc addendum putavi: + decisionem illam regiam eo tantum casu accipiendam esse, quo fundus ille pro illo

pro illo antio duntaxat locaretur, ita ut sublatis fructibus, qui erant pendentes, locatio & conductio finiatur: tunc enim rectissime procedit illa decisio, ut explicui, quia manifestum est ratione fructuum duntaxat, qui iam apparebant, eum locationis contractum factum fuisse, & propriorem seu magis naturalem venditionis contractum secundum rei gestae naturam relinqui, ut lex gabellaria euitaretur, quod ferendum non est ex. d. l. si libertus minore. D. de iure patronatus. Secus autem fore, si apparetibus aut maturis fructibus fundus ille locaretur non pro illo anno duntaxat, sed & pro pluribus, veluti in duos vel tres aut plures annos, qui statim curtere inciperent: quia tunc, licet in ealocatione pendentes illi fructus comprehendantur, nulla adhuc, ut existimo, ex eo contractu gabella debetur, quia vnicum locationis negocium est, & deficit fraudis suspicionisq; ratio, quae in priori casu aperte militabat: cum nulla tenus dici possit, hunc locatorem sic potius contraxisse, ut legem gabellariam eluderet, qui alias non locare, sed vendere debuisset ex doctrina praehabita: etenim in hoc secundo casu manifestum est, iuste

quidem ex utili rei suae administratione fundum locasse, locaturumque esse, quantum alias nulla lex venditionis contractum onerasset. Nec in moretur nos generalitas praedictae regiae conditionis. 26. quae non distinguit, atque ideo nec nos distinguere debeamus: quia cum expresse ea conditio venditorum fraudibus occurrat, necessarium intelligenda est in ijs casibus, quibus eius praesumptio possit procedere ex facti contingencia: at in specie, de qua agimus, & fraus & vnica legis ratio aperte cessat, ac proinde & lex ipsa cessare debet ex late resolutis per Tiraq. de cessante causa. nu. 130.

Ex qua tota resolutione euidenter apparet, + securam non esse ad gabellae excusationem cautelam Baldi in. l. tres fratres. nu. 3. D. de pactis. prout meminimus supra cap. 9. nu. fina. & cap. 20. nu. 46. cuius verba haec sunt: tertio nota, diuisionem posse fieri per confessionem & per refutationem hinc inde: & haec forma traditur, & quotidie vtimur ista forma diuidendi per refutationem, quae differt ab ea, quae per traditionem fit: quia per traditionem transfertur dominium, non per refutationem, ut. C. de transactio. l. si pro fundo. & eo. tit. l. siue apud acta. & hoc facimus in hac ciuitate propter vitan-

vitandam solutionem gabellæ, quæ pro forma ordinamentorum debet solui de contractibus, non de refutationibus: hæc ille. Quia certè, vt dixi, hæc cau-
rela falsa est, eo quod quamuis verum sit, rectè fieri posse diuisionem rerum hæreditatis, vel alia³³ communium eo modo, quem exprimit Baldus in dicto loco, scilicet quod ego refutem siue renunciem vnã re communem, & tu alterã, vt vterq; hæbeat in solidum, quod ab altero refutatum siue renunciatũ est: quo casu verum est dicere, vnũ ab altero nihil accipere, vt dici possit permutationem fieri, quæ regulariter in diuisione contrahitur, iuxta ea, quæ la-
le resoluius supra cap. 20. nu. 45. negari non potest, cum di-
uidèdi modum in fraudem gabellæ excogitatum esse, quæ ex forma ordinamentorum ex cõtractibus deberetur, non min-
33 nus quam si eo modo venditio fieret aut permutatio, + veluti præfatione habita de vendendo, ego coram te dixi, hanc meam pecuniam pro derelicto habeo: & tu dixisti, hanc re-
meam habere nollo, sed pro derelicto habeo: atqui statim tu pecuniam octupaueris, & ego rem, iuxta tex. in. §. hoc amplius. in. fine. Instit. de rerum diuisione. quo sanè casu quis di-

cet, venditionis gabellam non deberi: etenim licet verè & realiter nulla venditio contracta sit, eo quod non interuenerit cõtractus do vt des, iuxta l. naturalis. D. de præscrip. verbis. negari non potest, id a nobis factũ communemq; esse in fraudem gabellæ, ac proinde nobis patrocinari non debere per tex. in. d. l. si libertus. Et regulã superius traditam in hac materia: quod est valde notandum pro alijs cõtractibus, quicquid generaliter apud nos iure regio ex qualibet bonorũ diuisione, siue per traditionem, siue per refutationem fiat, gabella non debeat, vt latè resoluius supra dicto cap. 20. ex nu. 42.

Quintò fraus cõmittitur de
34 quantitate ad quantitatem, + prout contingit in specie tex. in. d. l. si libertus. D. de iure patris. & contingere potest in nostra materia, quotiens contrahentes minorem summam scribi fecerint in instrumento, quã quæ re vera pretij nomine data sit, vt deciditur in. l. 11. ibi. *oponen menos precio.* tit. 17. lib. 9. Recop. vel cum plures parua +
35 venditiones contraherentur, quæ simul iuncta vnã magnam efficerent re & effectũ, si forte; iuxta formam statuti ex minutis venditionibus gabella non deberetur, quia
fraus

fraus fieri intelligitur eo casu, iuxta l. nomen. §. filio. de lega. 30. & inorat Baldus. in. l. fraus. D. de legibus. Quod alias pro iure nostro decimali vtile esse posset aduertere, iuxta aliquorũ sententiam existimantiũ, ex minutis venditionibus, quæ detem mirauedinos non acciderent, regiam decimam non 38 deberi, quod falsum esse ostendimus supra in scholio ad. l. 1. ver. ex singulis. tit. 17. lib. 9. Recop. & de hac re vide Caro. Molina in consuet. Paris. tit. 1. §. 55. glo. 5. ex nu. 2. & quæ diximus supra cap. 17. nu. 17.

Sextò cõmittitur frau-
dem de qualitate ad qualitatem, 36 * quando non mutatur persona venditoris, vt alias diximus supra numer. 16. sed eiusdem qualitas callidè simulata est, iuxta tex. in. l. penult. §. negotiatio. ibi. Illud excutiatur, an effugiendorum munerum causa inuaginem nauicularij induat. D. de iure intmu. quod tunc in nostra materia continget, cum quis immunem se aliquam personam esse mentitus fuerit: vel cum præparatam haberet ne-
37 gociationem, + vel saltem eo esset animo, vt negociaretur, minimè se negociaturum esse finxerit, vt de parua gabellæ summa eo anno soluenda facile cum gabellarijs conueni-

ret, & post conventionem se-
cutam negociari cõpiti: quo sanè casu apertam fraudem committit, ille personæ suæ qualitatem occultans, quia cum re vera negociator esset, ac proinde maiori summa dignus, aliud in gabellariorum nãcem simulauit: id quod in quotidiana gabellarum distributione + a concilio populi facienda vbiq; solet contingere vnde fraude detecta, prima distributio siue cõuentio illi non proderit, quominus ratione negotiationis assumptæ gabellæ onere iterum prægrauetur, veluti si a principio negociaretur, quia callidis artibus resistit prætor. Quæ quidem fraus vel tunc maxime apparebit, quando statim post conventionem factam ille inciperet negociari: etenim quod in continenti fit, præmatrinatum ante præsumitur, iuxta notata per Dynum & Doctores in. l. post contractum. D. de donatio. Et ratione vicinitatis actuum, inducitur præsumptio dolo sitatis, vt docet Baldus in. l. 2. nu. 1. C. de repudi. hæred. Ceterũ his, + qui antea negocia-
39 ri solebat, omnino negociatione omiserit, nec in posterũ negociari velit, id proculdubio & quidè liberè efficere potest, nec cogendus erit ad relicta negociatione reuerrere, quicquid inde
fiscus

Fiscus aut gabellarius damnum aliquod patiat, quia dolo non facit, qui iure suo vititur. l. si duorum. §. sed an exceptio. D. de actio. empti. Etenim lex nostra gabellaria non sicut vendentes obligat ad decimae solutionem, inuitos ad vendendum stringit. Quin immo eius potestas ambulatoria est, ut potest quae ex libera contrahentium venditione & permutatione proficiscitur, & a futuro euentu dependet, quatenus quis eo modo contraxerit, ut diximus supra. c. 2. nu. 3. 7. & cap. 6. nu. 17. nam & a loco domicilij quilibet cuius potest recedere inuito gabellario, cum distinctione de qua supra cap. 4. nu. 41. Nec similem causam habet quod de caupone & aduocato adducit Doctor Gironda contrariam sententiam tenens in trat. de gabellis. parte. 12. ex nu. 24. quia illi adhuc in officio suo permanentes, & quae se omnibus praestare coguntur iustissima ratione, quia officia publica omnibus patere debent, & dum quis recepit tale officium, cum suo onere videtur accepisse, scilicet ut omnibus se exhibeat, ut resoluit Auileus in cap. 28. praetorum. ver. *acogidos*. Nec si officium suum omnino reliquisset, cogendus foret ad illius exercitium reuertere sine magna & publica necessitate,

ac sine probabili lucro & utilitate eius, qui cogeretur, quia officium suum nemini debet esse damnosum, praecipue ex necessitate susceptum, iuxta textum & notata in §. tutor. Instit. de officio testam. cum. l. fina. D. de eo. tit. & l. inter officium. D. de reuendication. quod in nostra quaestione praestari non potest. Illud vero sic accipiendum est, nisi duo vel plures mercatores seu officiales sic inter se pacta componerent, ut relictis negociationibus premerent gabellarios iniustas secum conuentiones efficere: quo sane casu siue ad negociationes redirent, siue non, aperta fraus est & iure punienda, ut decidit tex. sic recte intelligendus in l. 5. tit. 8. lib. 9. Recopilat. regulariter enim huiusmodi monopoliis prohibita sunt. l. vnica. C. de monopolijs. & l. 2. tit. 7. part. 5.

Septimo diximus, fraudem in tempore committi posse, & prout docet tex. in l. omnes. §. Lucius. in fine. ibi. nam praetor fraudem etiam in tempore fieri intelligit, & l. ait praetor. §. si cum in diem. D. quae in frau. cred. & est exemplum in l. filiae meae. D. soluto mati. vbi cum pro filia mea emancipata dotem dedissem, sic stipulatus sum, ut si ea in matrimonio decederet, dos ad me reuertetur: maritus autem

autem cum eam agram videret, in hoc ei repudium misit, ut in matrimonio non decederet, & hereditibus uxor potius, quam mihi dotem redderet, & tamen in ea lege decidit fraudulenti repudium non potest patri praediacare: per quem tex. & alia iura per eum allegata resoluit D. Fran. Sarmientus de rebus ecclesi. 4. part. cap. 4. numer. 6. quod si episcopus in testamento non ualens de bonis adquisitis ratione sui episcopatus, cum esset infirmus aliquid donauerit, nihil agit, quia in fraudem fecisse videtur, sequitur Molina libr. 2. de primog. Hispa. cap. 10. numer. 38. & ideò iure nostro regio, & ne callida officiorum renunciationes fiant, statutum est, ut renuncians officium publicum, per viginti dies ab actu renunciationis computandos superesse debeat, ut habetur in l. 22. tit. 2. lib. 7. ordi. quae est hodie l. 4. tit. 4. lib. 7. Recopilat. quae eadem ratione dixerunt Angelus & Socinus in l. sed est quaesitum. D. de lib. & prosth. quod matrimonium in articulo mortis contractum, quod alias validum est, legitimationem filiorum naturalium non operatur in praedictum substituti. Quod etiam uoluit Doctus in cap. in praesentia. nu.

56. de probatio. & Parisius con. 13. nu. 6. cum sequenti. vol. 1. qui post Abbatem tenet, idem in ingressu religionis & obseruandum fore, ut in articulo mortis facta professio non operetur exclusionem substituti, licet monasterium excludere eum soleat, ut in d. cap. in praesentia. Quod in utraque specie fraus substituto fieri videatur, cum eo mortis tempore finiti magis, quam incipere soleat nouus status, ut refert de utriusque dicti veritate disputans D. Fran. Sarmientus libr. 1. sect. interp. cap. 6. nu. 8. & est aliud istius fraudis exemplum, quod tradit glossa optima in l. nulli. C. de erog. milit. anno. lib. 12. dum notat aduersus Albertum Calu. qui mutuabat granum rusticis tempore uertatis, & nunquam illud procrastinando recipiebat nisi tempore caritatis. Et poterit esse aliud exemplum, iuxta id, quod supra dicebamus cap. 5. nu. 33. ad finem. veluti si quis, cum fundum suum uellet distrahere, sperans de proximo sacros ordines suscipere, ita sub ea conditione uendidisset, si clericus factus esset, quo magis sacrorum ordinum privilegio gabellam excusaret, etenim si clericus dolo fecisse videtur, arguetur in l. fina. D. de stipu. sequo. et illon. Quintus & in eo quoque, si ista potestas contingere quando quis

quis vendit hoc anno fructus futuri anni sequentis, qui ex fundo suo percipientur, eo fortassis animo ut minorem gabellae summam gabellario solueret: nam cum recte possit eorum fructuum venditionem in annum sequentem differre, quoniam iam tempore alius erit gabellarius, facile pro leui summa cum gabellario istius anni conueniet, ut aduertimus supra dicto cap. 7. num. 20. quae sane fraus nec venditori, nec praedicto gabellario istius anni prodesse poterit in fraudem gabellarij anni sequentis, quem iustum est ijs gabellis frui, quae ex venditione fructuum eo anno productorum deberi poterit, de quo est textus elegans in l. 12. tit. 17. lib. 9. Recopilat. per quem duplici fraude succurritur: + solebant enim pascuorum domini vel in exitu pecorum conventiones facere super pecunia pro pastu percepto soluenda, vel potius eas conventiones faciebant ante pecorum ingressum priusquam herba pasceretur, hoc modo conueniebatur inter nos hoc anno, quid daturus es pro pastu anni sequentis vel aliter, patiebat hoc anno, ut pecora tua introiret in pascua mea nulla facta pretij conuentione, & postea finito anno sequenti cum e pascuis exirent, de sol-

uendo pretio eoq; definiendo agebamus, & soluebatur: inde inter gabellarios trium annorum duplex oriebatur quaestio: primo enim casu gabellarius istius anni antecedentis petebat gabellam statim sibi solui vel saltem deberi, eo quod suo tempore pura venditio contracta esset, nec expectandum foret tempus traditionis rei venditae, videlicet quod pecora herbam depascere ex supra resolutis cap. 2. per totam in secundo autem casu ex eadem ratione gabellarius illius anni subsequenteris, quo scilicet pecora e pascuis exirent, gabellam petebat, eo quod tunc fieret venditionis & pretij conuentione, nec obstarat quod res antea tradita esset, cuius nondum facta esset venditio, quia certum est ex contractu ipso venditionis gabellam nasci, non ex traditione, ut aliam diximus supra cap. 5. nu. 4. & tamen ex altera parte utriusque gabellario resistebat ille, qui eiusdem anni gabellarius erat, quo pecora venditam herbam depascere, quasi in naem sua pactiones illae factae fuissent, & iustum esse eum gabellis herbarum frui, quae suo tempore pascerebantur: pro quo sane existit decisio illius legis regiae ad vitandas fraudes, quae aliter in tempore praedictis modis committerentur,

bantur, eo quod siue locatio, ubi ex locatione deberetur, siue venditio herbarum aliorumve fructuum fiat pro vno vel pluribus annis, aequum iustumque sit, ut unicuique gabellario soluat gabella pro eo anno eiusque fructibus, cuius gabellas emerit siue conduxerit, ad quod facere videtur ea, quae notat Baldus in l. in annalibus. nu. 3. C. delegatis. Vbi inquit, * quod si annuum legatum relictum sit, & ex forma statuti debet solui gabella delegatis, & emptores gabellarum de anno in annum mutantur, prout solent, & quaeratur, cui potius gabellario solui debeatur gabella illius legati, dicendum est quod non debet solui gabella totius integrique legati primo gabellario tempore mortis testatoris existenti, quin potius diuidendum est inter omnes gabellarios, qui singulis annis exstiterint, ita ut quilibet habiturus sit gabellam ex eo legato pro ijs annis, quorum gabellas conduxerit, argu. text. in l. defuncta. D. de usufructu. l. Iulianus. §. si locatus. D. de actio. empti. & l. fina. D. de iure fisci. Idemque tenet Bart. in l. cum Titio. nu. 4. D. ad legem falcid. ubi additio allegat Alex. con. 35. volu. 4. & Berthachi. Firmianus de gabellis. 5. parte. octauae partis princip. quaestio. 4. & diximus supra ob

pra cap. 5. numero 10. in addit. Ex quibus, iuncta praedicta lege regia, resoluta manet quaestio illa Ioannis de Platea in l. susceptores. C. de suscep. & archa. lib. 10. quam refert Moratius in l. 5. ad finem glossae in 70 part. 5. ubi queritur de gabella tota statutum, ut de locatione soluat: si quis conduxerit praedium in quinquenniū, ut annuatim solueret centum, an illa soluetur gabellario tunc existenti in primo anno, & tempore, quod locatio & conductio celebrata est, licet eius officium finitum sit: an vero nouis gabellarijs annuatim gabellam ementibus, & quod soluat nouo gabellario existenti tempore solutionis cuiuslibet annuae pensionis, facere inquit textum in d. l. susceptores. & videri esse casum expressum in l. si seruus communis. §. cum seruus. D. de stipu. seruo. vbi cum seruus fructuarius in quinq; annos operas suas locasset, & eo nomine certam pecuniam in annos singulos dari sibi stipulatus esset, non statim querit domino fructuatio totum ius locationis, sed pro ijs tantum annis, quibus usufructus durauerit siue perseueret, ita ut reliquorum annorum solutiones finito usufructu proprietarius percipiat, & unicuique adquiratur pro suo tempore quantum iuris ratio permittit.

alias enim contra rationem fieret, prout ex præhabita nostra resolutione interpretor, ut seruus ille recte posset in fraudem domini proprietarij omnes suas operas etiam ultra tempus sui usufructus quæterofruatuario, & proprietate in perpetuum inutilem reddere, videlicet statim ac finitimo vno contractu perpetuas suas operas, vel saltim pluri annorum vendendo seu locado, cui fraudi iure obuiandum est, ut bene deciditur in d. §. cum seruus. adquisitione stipulationis diuisa cuius tex. hæc est vera & fundamentalis ratio decidendi.

51. Et relictis alijs rationibus, quas tradunt Doctores ibi, & alijs in locis, dubitantes quo pacto multiplex sit ea stipulatio, de qua in d. §. cum seruus. offensa iuris civilis regula, de qua in l. Stichum. §. fina. D. de verb. oblig. vbi dicitur, quod stipulatio in plures annos concepta, vna est & perpetua, & non plures stipulationes, sicut è conuerso cum in plures annos legatur, non vnū legatum est, sed plura legata, primi anni purum, sequentium conditio male, si viuat legatarius. l. 4. & l. cum in annos. D. de annuis leg. & l. senatus. §. fina. D. de donatio. mortis causa.

52. Bartolus enim in d. §. cum seruus. & ibi Doctores, & in d. l. si Stichum. §. fina. D. de verb. oblig.

oblig. respondent, ideo id esse in d. §. cum seruus. quia stipulatio, de qua ibi, concepta est cum distributiva temporum præfinitione: fuit enim stipulatio concepta in annos quinque, atque ideo discretio plurium annorum facit plures stipulationes, iuxta tex. quæ sic intelligit glossa ibi, in l. pluribus. §. 1. D. de verb. oblig. sicut & plurium rerum enumeratio idem operatur. l. scire debemus. D. eo. tit. Idemque esse ex eadem ratione existimant in l. sancimus. §. si quis autem. C. de donatio. Vbi cum annua quedam pecunia donationis causa promissa esset per stipulationem quoad donator vel donatarius viueret, multæ intelligantur stipulationes esse. Sed certè ista responsio, quæ doctoribus placuit, & cum eis Ioanni Corasio in schollio ad d. l. si Stichum. §. fin. nu. 1. & 2. neuiquam placere debet, saltem quoad tex. in d. l. sancimus. quia aperte est contra tex. expressum in §. at si ita. Instit. de verb. oblig. vbi cum decem aureos annuos quoad viuam, stipulatus sim, vna & perpetua stipulatio est, quia ad tempus deberi non potest. l. obligationum ferè. §. placet. D. de verb. obliga.

Sed nec secunda Doctorum responsio placere potest, dum dicunt, quod vel ex eo, non vna, sed multiplex stipulatio est illa, de qua

de qua in d. §. cum seruus. quia scilicet stipulator ad factum personæ cohærens obligaretur: etenim adhuc viget ratio illa, de qua in d. §. at si ita. scilicet vnâ, ac perpetuam stipulationem esse, quia ad tempus deberi non potest: nam (licet si verum amamus, ista Imperatoris ratio magis ad perpetuitatem, quàm ad vnitatem stipulationis referatur) consideratione dignum est, quod sicut præfinitio vitæ stipulatoris, quæ cum persona finitur, efficere nequit, quominus illa stipulatio perpetuetur, & vna sit, ita quidem nec factum ab eodem præstandum illud efficiet eo colore, quod eius morte facti præstatio finitur: tum etiã, quia in specie dicta. l. sancimus. nihil erat ab stipulatore implendum, & tamen stipulatio annua, de qua ibi, secundum intellectum doctorum vnica non est, & ideo in sinuatione non indiget, prout aduertit Angelus in d. §. fin. qui aliter & nouè explicat ea iura. Et aliter etiã Ioan. de Imola in eodem. §. fina. quorum distinctio tantum abest, ut iura illa interpretetur, quod omnino potius inuoluat, atque confundat, nisi forte id ipsum velint illi Doctores, quod statim proponam.

53. Itaque ego tamen plane intelligo in dict. §. cum seruus. annuam illam stipulationem & vnâ

& perpetuam esse, & semel eius stipulationis diem cedere, prout perpetuum & regulare est ex dicta. l. si Stichum. §. fin. & solum dicere Iurisconsultum, quod commodum illius vnica stipulationis inter dominum & fructuarium diuidetur, quatenus iuris ratio permittit, videlicet ut vnusquisque habeat illius stipulationis pensiones (quas negare non possumus plures esse) pro illis annis, quibus usufructum habuerit: ne aliàs apertissimæ fraudi locus fiat, quam supra considerauimus, scilicet de inutili reddenda in perpetuum proprietate. Cæterum ipsa stipulatio, ut dixi, vna & perpetua est, quæ statim à principio fructuario adquiritur sic illa fructuario, quatenus usufructus permanerit: in posterum vero ad proprietarium transibit. Quod licet singulare esse videatur, propter prædictam fraudem, & ad æqualitatem seruandam introductum est: ut optimè tradit. l. C. in. l. sed & si quis. §. si operas. D. de usufructu. qui prædictam difficultatem, quæ anxios tenuit doctores, videtur dirimere: ibi enim constat, quod vna & eadem stipulatio in singulos annos concepta varijs personis acquiritur, nec ideo minus vna esse dicitur.

54 Præterea intelligo † in specie text. in dict. l. Sancimus. §. si quis autem, non plures stipulationes esse, sed plures donationes, vt expresse ait ille text. ibi, & multæ intelliguntur donationes. Promisi enim tibi per stipulationem decem annua quoad viueres ex causa donationis: certe stipulatio hæc vna est & perpetua, & te etiã mortuo adhuc manet doli exceptione hæredi tuo obstatura, si post mortem, nam à me petierit, vt probat text. in. d. §. at si ita. iuncta regula dictæ. l. obligationum ferè. §. placet. scilicet, quia ad tempus deberi non potest: at donatio ipsa, ex cuius causa stipulatio concepta est, statim cessat te mortuo, quia ad tempus iure facta est. l. fin. ver. cum enim. C. de legatis. quæ cum incerta, si illo modo concepta, eo quod ex vita donatarij pendeat, consequitur plures donationes cõtinere, vt pro primo anno pura sit, pro reliquis conditionalis, si viuat donatarius, argumẽto legati similis, de quo in. l. 4. D. de annuis legatis. & diximus supr. n. 51. & hoc est, quod tradit. d. l. sancimus. §. si quis si recte intelligatur. nam & illud manifestum est, quod si quis hæres damnatus esset decem annua mihi dare, & ex ea causa legari se daturũ mihi promit

tere ea decet annua in singulos annos quoad viuerem: illeq; ex iussu testatoris promississet, vnica, pura, ac perpetua stipulatio erit, quia sic fert eius natura, ex. d. §. at si ita. Instit. de verb. obli. legatũ verò, ex cuius causa stipulatio proficiscitur, erit multiplex, & morte legatarij finietur, ex. d. l. 4. C. de annuis legatis. iuncta dicta. l. fin. C. de legatis.

55 Igitur † redeundo ad quæstionem Ioannis de Platea & Alfonsi de Mõraluo vbi supra, num. 50. & ad materiam regiæ decimæ applicando, ita resoluo: quod aut vendo fundũ ad certum quoddam tempus, puta in decem annos, certa pretij quantitate in singulos annos mihi soluenda: quo sane casu dubitari non potest, quin vera & perfecta venditio sit, tum quia temporalis venditio iure contrahitur. l. cum mansata. ver. filua cædua. D. de contrahend. empt. & notant Doctores in. d. l. fin. cum glos. ibi. verb. contractus. C. de legatis. & diximus supra in scholio ad. l. 1. verb. vendiderint. tit. 17. libr. 9. Recopil. Tum etiam quia pretij distributio venditioni non repugnat ex ijs, quæ latè diximus supra cap. 2. ex num. 48. & tunc proculdubio dicendum est in hac quæstione, totam decimã istius vendi-

venditionis statim deberi, ex tempore contractus celebrati, & quidem gabellario eo tempore existenti, nullius scilicet pensionis pretij expectata solutione, quia pura venditio est iuxta ea, quæ late resoluius supra cap. 3. per totum. vera enim res prensens, puta fundus statim distrahitur, siue pure venditur, quamuis venditio ipsa certo die finiat iuxta ea, quæ supra diximus cap. 6. num. 1. & quamuis pretium, quod aliàs statim erat soluendum, in diuersas pensiones pro singulis annis distribuatur: ex quo sane nulla futuris gabellarijs fraus fieri intelligitur, vt latius diximus supra capit. 2. numer. 59. aut vero non prædium ipsum venditur, sed fructus futuri certorum annorum, eura & cultura prædij apud dominum venditorem retenta: quo casu, siue pretium sit vnica præstatione soluendum, siue in multiplices pensiones distributum, vera fructuũ venditio contrahitur, ex resolutis supra dict. c. 2. nu. 57. ver. at vero si ita concedatur. & tunc ex præhabita Doctorũ resolutione, ne scilicet fraus in tempore fiat futuris gabellarijs, quos equum est ijs gabellis vt & frui, quæ ex venditione fructuũ suo tempore perceptorum deberi poterunt, dicendum est huiusmodi vendi-

tionis decimam iuxta tempus cuiusq; gabellarij distribuendã esse, vt vnusquisq; ex ea percipiat, quod iuris ratio permiserit, argu. tex. in. d. l. si seruus. §. cũ seruus. D. de stipu. seruorũ. cum ijs, quæ supra resoluius: videlicet, quod si quolibet anno gabellarijs mutetur, vnusquisq; habeat decimam præstationis illius anni, in quo ius gabellarũ habuerit, omnino inter eos æqualitate seruandã, quãuis contrahentes, vel non diuiserint pretium, vel inæqualiter diuisissent, quia sic vitandæ fraudis ratio suadet, & videtur expressa decisio in. d. l. 12. tit. 17. lib. 9. Reco. quam † generalem esse intelliges ex supradictis nõ solum in pascuis, de quibus loquitur, sed etiam in omnibus alijs cuiusque rei fructibus vendendis & alienandis, quia eadem penè ratio est, & aduertimus supra cap. 5. num. 20. pro qua resolutione optime facit, † quod de prælato in plures annos locante, eo quod prælaturam esset repudiaturus, vt scilicet fraudem fecisse videatur, tradit Baldus in. l. iubemus. in princip. numer. 5. C. de sacros. eccles. & expressè quod locatione in plures annos contracta, eiusdẽ gabella cuiusq; anni gabellario solui debeat, nõ primo gabellario pro toto tempore locationis,

docet idem Baldus in. l. pluribus rebus. §. de hac. D. de verb. oblig. & vide text. in extrauag. inter communes. tit. de decimis. col. 2. ver. de stagnis & piscarijs.

58 Octauo fraus fieri potest circa locum, & ut in specie. l. hoc modo. D. de cōditio. & domo. vbi si ita legetur, si Aricia non nupserit, cum aliubi nuptias non facile posset inuenire, fraudem legi circa locum fieri declaratur. Et in proposito nostræ decimæ est bona glossa in. l. penult. verb. in sobole eorum. ver. item daretur occasio colono. C. de agrico. & censuris. libr. 11. per quam Bartolus ibi. nu. 13. & Ioan. de Platea dixerunt, & quod licet quis extra territorium mittat animalia sua prægnantia, ut ibi pariant, non euitabit solutionem gabellæ, ex forma statuti disponētis, quod pro quolibet animali nascente in territorio certa gabella soluat: videbitur enim id in fraudem fuisse factum. Quod dictum refert & sequitur Matthæus de Afflictis. tit. quæ sint regalia. verb. vectigalia. nu. 181. in vñibus feudo. & Montalius in re-pertorio legū ordina. verb. decima. ad finem. Greg. Lup. in. l. glo. fin. tit. 20. par. 1. & Di. Perretius in. l. 1. tit. 5. lib. 1. ordin. col. 216. ver. quæro etiam. in fin. ad

quod genus fraudis videtur accedere decisio text. in. l. 3. ver. Eam pusteron. tit. 16. par. 2. & plures casus particulares, in quibus regia decima fraudari posset circa locum, decisi sunt in. l. 5. tit. 17. libr. 9. Recop. Quos cum alijs multis late superius enarrauimus. c. 4. per totum. & est alius in. l. 30. tit. 19. libr. 9. Recop. & vbi tractatus de vendendo pro venditione habetur, ne fraus in loco fiat, quamuis alijs seclusa fraudis suspicione pactum de vendendo, & venditio ipsa valde differant. l. in bonæ fidei. ver. si tamen. & ibi glo. iuxta literam, conducturum. D. de eo quod certo loco. & diximus supra. c. 17. nu. 41.

60 Sed quid proderit, fraudandi modos agnoscere, si legitima eorundem probatio iudicibus non constiterit & fraudes enim quæ in contractibus fiunt, difficilis probationis sunt, ut ait Craucta conf. 143. nu. 12. quem refert & sequitur Iaco. Menochius de arb. iudi. quæst. casu. 116. nu. 13. vnde dixit Bald. in. l. 2. num. 1. in fin. C. de repud. hæred. in dubio non præsumuntur. l. marito. D. pro socio. l. patronus. & l. quotiens. §. qui dolo. D. de probatio. cum allegatis per Tiraquell. de ret. lignag. §. 36. numer. 35. & Quod per indicia probatur fraus, quia cum

dolus

dolus non possit dilucide probari, probatur per argumenta: est enim generale, in delictis, quæ secreto committi solent, coniecturas sufficere, nec exactam illam probationem requiri, quæ alijs in delictis necessaria est, iuxta tex. & notata in. l. fin. C. de probatio. cum allegatis per Berna. Diaz. & additionem in reg. 370. Menochium vbi supra, casu. 279. ex text. qui ad hoc communiter allegatur in. l. non omnes. §. á barbaris. D. de re militari. vbi quod liqui de constare non potest, argumentis cognoscendum est. l. consensu. §. super plagis. C. de repudijs. per quem text. dixit Alberi. in. l. nequid. D. de incendio, ruina, & naufragio. mercatorum, & qui se disrobaturum in itinere conqueritur, per famulos & domesticos probare posset. Refert & sequitur Robert. Maranta de ordine iudi. 6. part. de probatione testium. nu. 63. & Bartolus in. l. si quis ex argentiarijs. §. an nec hæredi. numer. 3. D. de edendo. ait, quod quando agitur de probatione actus, qui occulte committi solet, argumenta & coniecturæ sufficiunt ad probationem. l. licet imperator. de legatis. 1. l. si quis locuples. D. de manu. testam. & l. cum proponebatur. delegatis. 2. hinc etiam dixit Baldus

in. l. quicumque. num. 25. C. de seruis fugitiuis. quod in secretis delictis, propter penuriam & difficultatem probationis, ex solis indicijs & coniecturis peruenitur ad condemnationem, si modo adeo certa sint, ut vix negari possint. Idem Paulus de Castro. 280. incipit, Christi nomine. Innocentius in cap. cum in officijs. de testam. nam ut inquit Federicus de Senis. consi. 219. secundum diuersas qualitates negotiorum, diuersos modos probationum iura induxerunt: & notabiliter dixit Ioa. de Imola in. l. in illa. la. 8. in fine. D. de verb. oblig. quod vbi materia est difficilis probationis, lex est contenta eo probatione, quæ fieri potest: pro qua est text. singularis in cap. finale de testibus cogen. Secundum intellectum Abbatis ibi in. 2. notab. vbi ex prædicta causa participes & socij criminis admittuntur. Et in idem est text. optimus in capit. peruenit. el. 1. eo. tit. vbi testis per partem iuramento adstrictus de non testificando, contra ipsammet partem testificari potest se ita iurasse, licet particeps delicti fuerit, quia talia iuramenta & fraudes in secreto fiunt. Quem text. ita intelligit Fran. de Aretio in. c. cum à nobis. de testibus. & voluit gl. singularis in cap. 1. verb.

64 auctores. eo. tit. lib. 6. per quam dixit Dominicus, quod cum vsurarum exactio occulte fiat, ita vt per alios probari non possit, mediatoris dictum admitti debet, licet particeps delicti sit, & licet alias proxeneta, siue mediator in testem adduci non so-
 leat. Quod idem ex ea ratione ad gabellæ ꝑ probationem iure nostro regio constitum est in l. 14. in quat. gabella. quæ est hodie. l. 28. tit. 19. lib. 9. Recop. & latè diximus supra cap. 18. nu. 78. etenim, vt dixi, in his, quæ difficilis probationis sunt, ex iudicijs & præsumptionibus plenè probatur, vt habetur in cap. præterea. de testibus. & voluit Bar. in. l. in illa. l. 1. de verb. oblig. Federic. de Senis. consi. 179. incipit. nulli dubium Archidiaconus in. c. inter memoratos. 10. quæst. 3. Bart. & alij in l. si quando. C. vnde vi. & l. quæsitum. D. de re iudicata. idem Bartolus in. l. 2. D. de furtis. rex. in cap. literis. de præsumptio. & in. l. 12. tit. 14. part. 3. resoluit Euerardus in præambulis locorum legalium. num. 8. & est text. notabilis in. l. 30. ver. ꝑ que feria disiculto, tit. 19. libr. 9. Recopila. vbi propter difficilè probationem fraudis, ex legali quadam præsumptione proceditur ad condemnationem gabellæ.

65 Hinc, vt rem exemplo ꝑ subijciamus, semel in iudicio accusatum vidi hominem quendam bestiarum mercatorum, qui in quadam feria emere & reuendere animalia dicebatur, puta boues & mulas, ac nullam reuenditionis gabellam soluere, prout alias de iure tenebatur iuxta ea, quæ supra resoluius cap. 13. per totum. id quod facillimè in hunc modum occultabat: scitum est, quod administratores feriarum, aut gabellarij locum quendam habent designatum ad gabellarum solutionem, seu receptionem, quem *Aduna* vulgus appellat, vbi ijs, qui animalia quædam vendiderunt, breuiuscula quædam schedula datur impresso signo ad redeundum soluto vectigali, quæ Alcauala nominari solet, quæque emptori animalis per eiusdem venditionem tradenda est, vt liberè cum empto animali per feriarum custodes transire valeat, nec emptum animal impediatur cum igitur mercator ille mulum, mulamvé, aut bouem vel plura emisset animalia præsentem pecunia, aut alias, sufficientemq; ad redeundum cum emptis animalibus cautionem recepisset, eadem alijs tacitus & occultè in eadem feria reuendebat fide habita de maiori pretio, vel aliter lucro corraso, & so-

& schedula, quam ipse à priori venditore acceperat, emptori suo redeunti tradita, gabellam suæ reuenditionis facillimo negotio excusabat. Qua de re accusatus est eo solo probato argumento, quod per stabulariū & alios conuictus fuerit, mulas quasdam in stabulum attulisse, easque meridie vt suas pauisse, & eadem die sine illis eferria noctu ad domum, siue stabulum rediisse: ex quo facile coniectabant gabellarij, hominem illum mulas emisse, & iterum vendidisse suppressa gabella: nec insufficiens videbatur probatio ad detegendam hominis fraudem, quæ secreto & occultè committeretur ex supra resolutis, nisi ille iustam mularum,

quas habuisse probaretur, ratione redderet.

Vltimò, qualiter isti fraudatores gabellarum iure poli teneatur, & iure fori puniri debeant, latè diximus supra. c. 18. hæc igitur aduertisse sufficiat, vt aliquantulum calumniantium fraudes in hac materia iudices præcrutari valeant, non vt penitus eas omnes callere possint, multiplices enim sunt versutia hominum, quas neque leges, neque senatus consulta ita possunt scribere, vt omnes casus, qui quandoque acciderint, comprehendatur, sed sufficit ea, quæ plerumque accidunt, contineri, vt alias inquit. I. C. in. l. neque leges. & l. non possunt. D. delegibus.

Laus Deo.

I N D E X L E G V M

Iuris ciuilis & regij, quæ in hoc additionum
opusculo præter Doctores
Explicantur.

Ex. D. Veteri.

- L. Tenetur. S. i. aliàs. l. si ha-
res. S. vèdidi. D. de actio.
empti. cap. 2. nu. 3.
- L. si in area. ver. sed & si is.
D. de condct. indeb. ibid.
num. 5.
- L. 2. D. ad legem Rhodiam.
de iactu. ibidem. nume-
ro. 41.
- L. si ita distrabatur. D. de
contrahend. empt. cap. 7.
num. 43.
- L. quaritur. D. de statu homi-
num. capit. 17. nume-
ro. 23.
- L. 3. S. 1. D. de minoribus.
ibid. nu. 46.
- L. ait lex. & l. ita vulnera-
tus. D. ad legem Aquil.
ibidem.
- L. profectitia. S. si pater. D.
de iure dotium. cap. 20.
num. 39.
- L. Titia cum esset minor. D.
de iure dotium. dict. cap.
20. nu. 54.

Ex Infortiato.

- L. Legatum sub conditione.
in prin. D. de adim. leg.
in prefatione. nu. 10.
- L. ita autem. in princ. D. de
admi. tuto. in scholio. l. 1.
num. 11.
- L. filium. S. 1. D. de contra-
tabulas. cap. 2. nu. 18.
- L. ei qui. 13. D. de conditio. in-
stit. cap. 6. nu. 9.
- L. in Falci diaplacuit. D. ad
legem Falcid. cap. 17. nu-
mer. 18.
- L. Imperator. cum. l. sequen-
ti. de legat. 2. ibid. nu. 53.

Ex. D. Nouo.

- L. si ita fuero. S. si. D. de no-
uatio. cap. 7. nu. 8.
- L. cum is. D. de fideiuss. c. 9.
num. 34.
- L. damni infecti. S. Sabini.
D. de damno infecto. c. 17.
num. 46.
- L. quod ait lex. S. quod ait.
L. si

LEGVM.

- D. de adulterijs. ibid. nu. 10.
- L. 3. S. 1. D. de publicanis.
- L. si seruus communis. S. cū
seruus. D. de stipul. seruo.
cap. 21. nu. 51.

Ex Codice.

- Ex Codice veteranis. lib. 12. in
prefatione. nu. 17.
- L. fina. C. de restitu. minorū.
cap. 4. nu. 44.
- L. qui grauatos. C. de censi-
bus & censitoribus. lib. 11.
cap. 18. nu. 90.
- L. sancimus. S. si quis autem.
C. de donatio. cap. 21. nu.
54.

Ex Institutis.

- Tex. in prin. Instit. de adēpt.
legatorum. cap. 1. nu. 18.
- S. & quidem naturali. de re-
rum diuis. cap. 2. nu. 30.
- S. per traditionem. eo. tit. ibi-
dem. nu. 45.
- S. pretium autem. Instit. de
empt. & vend. cap. 3. nu.
19.

Ex Iure Partitarum.

- L. 5. tit. 7. part. 5. in praefa-
tione. nu. 19.
- L. 9. tit. 5. part. 5. cap. 3. nu.
19.
- L. fina. tit. 23. part. 3. cap.
12. nu. 17.
- L. 14. tit. 16. part. 6. cap. 18.
nu. 11.
- L. 6. tit. 20. part. 1. cap. 4. nu.
40.
- Ex Noua Recopil.
L. 101. in quat. gabella. in
scholio ad. l. 1. tit. 17. lib. 9.
Recop. nu. 14.
- L. 4. tit. 20. lib. 9. Recop.
cap. 4. nu. 27.
- L. 10. tit. 17. eo. lib. cap. 10.
num. 5.
- L. 2. tit. 7. eo. lib. ibidem. nu.
14.
- L. 31. tit. 19. eo. lib. cap. 17.
nu. 3.
- L. 3. tit. 4. lib. 1. Recop. cap.
18. nu. 9.
- L. 5. tit. 8. eo. lib. ibidem.
- L. 17. tit. 11. lib. 9. Recop. ibi-
dem. nu. 20.
- L. 6. tit. 13. eo. lib. ibidem. nu.
21.
- L. 2. eo. titulo. & libro. ibi-
dem.

L. 14.

INDEX.

L. 14. tit. 7. eo. lib. ibidem. nu. 32.

L. 19. §. l. 20. tit. 17. eo. lib. ibidem. nu. 70.

L. 31. tit. 18. lib. 9. Recop. c. 19. nu. 93.

L. 2. ver. de las cruzes. tit. 22. lib. 9. c. 20. nu. 71.

L. 18. tit. 17. eo. lib. ibidem.

L. 5. tit. 8. eo. lib. cap. 21. nu. 40.

L. 12. tit. 17. eo. lib. ibidem. nu. 47. §. nu. 56.

L. 30. tit. 19. eo. lib. ibidem. nu. 60.

Conditio. 6. in novis pūctua-
tio. c. 18. nu. 27.

Conditio. 64. generalis regni
conventionis. d. cap. 18. an
te num. 96.

Conditio. 26. in punctuatio-
nibus gabellarum. cap. 21.
nu. 31.

Ordinatio Caraccensis civi-
tatis. cap. 19. nu. 70.

L. 6. tit. 4. lib. 7. ordina. ibidē
nu. 3.

Ex Iure Canonico.

Clem. praesenti. de censibus. c.
19. nu. 79.

Cap. ult. de vita & honest.
cleri. ibidem.

Laus Deo.

INDEX RERVM, QVAE IN hoc additionum opusculo continentur.

A

ADICTVM Deno-
tat quandam impro-
prietatē. Cap. 2. n. 4.
Aduenā vēditores ga-
bellarū solutioni obli-

gentur, nullo immunitatis tempo-
re obseruato. Cap. 19. nu. 2.

Aduenā illius tributū immunitatem
habent, quod *moneda forera*, vulgo
dicitur: ibidem.

Aestimationem facit emptionem in
contractibus non ordinatis ad do-
minium. Cap. 11.

Aestimata re in dotem data duo con-
tractus fiunt, sed vnicum negotiū
esse intelligitur. Cap. 20. n. 38.

Aestimatio rei permutatæ iuxta tem-
pus contractus faciendā est ad ga-
bellā solutionem. Cap. 17. nu. 16.

Aestimata res, si in pretium alterius
detur, tanquam ex permutatione
gabellā debetur, non tanquam ex
venditione, ibidem nu. 17.

Alcaualæ ius ad prouincias denuo re-
cuperatas extenditur in praefatio-
ne. nu. 20.

Alcauala non est tributum, ibidem
num. 29.

Alcauala non propriē seruitus con-
tractuum est, sed quali, ibid. n. 30.

Alcauala an iurigentium refragetur,
ibidem.

Alcauala an debeatur ex minutis vē-
ditionibus, quæ ad decem marau-
dinos non ascendunt in scholio. l.
1. num. 16.

Alcauala necessariō soluenda est in
pecunia numerata in schol. l. 2. n. 5.

Alcauala non debetur donec pretiū
liquidum sit. Cap. 3. nu. 19.

Alchimico auro vel argento vēdito,
gabellā debetur. Cap. 20. nu. 71.

Alfonfus Henrici Quarti regis fra-
ter inter reges non numeratur, in
praefa. nu. 19.

Alternatiuæ venditionis qualiter ga-
bella soluatur. Cap. 7. nu. 43.

Alueus opicem habetur pro re immo-
bili. Cap. 4. nu. 40.

Appellatio ad cōcilia populorū, qua-
liter habeat locum, si species peti-
tur, & non quātitas, in schol. l. n. 6.

Apostolorum dicta praferenda sunt
legibus ciuilibus in definitionib⁹
causarum. Cap. 19. nu. 8.

Aquam vendibilem esse sacris literis
comprobatur. Cap. 2. n. 29.

Animalia praegnantia si ad alium lo-
cū recedatur, in primo loco deci-
ma ecclesiastica debetur. Cap. 19.
nu. 103.

Armorū appellatione quæ conti-
neantur iudicis arbitrio relinqui-
tur. Cap. 20. nu. 69.

Annuo legato relicto, cui gabellario
legatorū gabellā debeatur. C. 5. n. 10.

Arrha quid propriē significet. C. 3. n. 18.

Auctor mutat suā sententiā circa ga-
bellā venditionis, quæ in alteri⁹
arbitrium collata est, ibidē. n. 21.

Argumentum de tributo ad decimā
rectē valet. Cap. 16. nu. 11.

Auctio si fiat per primam additionē
cum aliquo promisso, an auctio
valeat, Cap. 18. nu. 21.

Auctio fieri potest coram solo tabel-
lione, ibidem nu. 31.

Augmento pretij factō, cui gabella-
rio

I N D E X.

rio debetur decima illius augmēti, cap. 13. nu. 12.
Auro vedito per eū, qui artifex non fit, gabella nō debetur, c. 20. nu. 71.
Auri vel argenti metallo vendito gabella debetur, ibidem.
B
Baldus cōciliatur cum seipso in alio loco, cap. 4. nu. 11.
Baldi illationes quædam periclitantur, cap. 7. nu. 43.
Bartolus male allegatus per Baldum, cap. 5. nu. 10.
Belli cāusa si res deferantur, qualiter portoriū debeat, cap. 20. nu. 65.
Bullæ Cruciatæ causa, si bona vedantur, gabella nō debetur, ibid. n. 64.
Bullę Cruciatæ concessio antiquissima est in Hispania, ibidem.
C
Cabala & Cabalista quid propriè significant, in præfatione. nu. 28.
Camelorum mos est aquas conturbare, cap. 1. nu. 26.
Capella in alium transferri, non potest ab ipsius domino sine licentia Episcopi, cap. 14. nu. 5.
Carthaginis fundatores quod omen fecelicius existimarunt. c. 20. n. 29.
Chronicis approbatis standum est in præfatione, nu. 22.
Censualis contractus per pecuniam ve a venditio est, cap. 10. nu. 4.
Censum pluribus constituentibus super multis bonis, qualiter quisque conueniatur, ibidem nu. 14.
Ciuitas capitata aliquid vendens an suis gabellarijs teneatur. c. 18. n. 29.
Circumscriptio quid significet, cap. 14. nu. 51.
Clerico an sit prohibitus societatis contractus, cap. 19. nu. 66.
Clericus negotiator quoad quæ privilegium perdat, ibidem nu. 84.
Clericus degradat' an generaliter vt laicus gabellā debeat, ibid. nu. 91.
Clericorū coloni immunitatem non

habetur, ibidem numero. 27.
Collector gabellarum iniuste electus appellare debet, & qualiter ista appellatio procedat. c. 18. nu. 65.
Collector gabellarum alij delegare non potest officium suum, ibid.
Cōpetitio quid significet. c. 18. n. 90.
Cōmunitas, quę locauit primo gabellario, non potest à secundo exigere, ibidem nu. 14.
Conditionis defectus semper habet oculos retro vsque ad tempus dispositionis, cap. 5. nu. 1.
Cōditionis implēdæ causa qui tātū de soluit, nihil videtur recipere. c. 16. nu. 31.
Conditio ex lege cōpetit ad gabellā petitionem, cap. 7. nu. 62.
Conductor fundi tenetur pēsionem grani, & c. cap. 10. nu. 35.
Conducens vineas alienas, non dicitur ex propria, & c. c. 19. nu. 70.
Confiscata res propter gabellam nō solutam, & c. cap. 18. nu. 56.
Communis res non propriè mea dicitur, cap. 9. nu. 34.
Contractus & obligatio in quo differant, cap. 1. nu. 4.
Contractus aliqui á regibus prohiberi possunt, ibidem nu. 43.
Consuetudo loci præstationis inspicienda est, & c. c. 4. nu. 15.
Curatori regis non licet tributa remittere, in præfatione, nu. 22.
D
Decima spoliatorum apud Gétiles Hispanos, Herculi offerebatur, in præfatione nu. 9.
Decima litium olim debebatur, ibid.
Decimę quantitas an rationabilis sit vt à regibus exigetur, ibid. n. 22.
Decima debita ad rātionem duorum solidorum, & c. in scholio. l. 2. n. 6.
Decima ecclesiastica non refecat fructus ipso iure. c. 7. nu. 62.
Decima vnica debetur ex vno debito, etiam si pro eo, & c. c. 13. n. 2.

Decima

I N D E X.

Decima executionis non est necessaria soluenda in pecunia, sed in ipsa re debita, cap. 7. num. 16.
Decimarū cōcessio regi Francorū facta iure procedit, cap. 19. nu. 31.
Decima vel dimidia decimæ an offerri possit oblata maiori quantitate, cap. 18. nu. 21.
Denūtiante emptore aut venditore suum contractū, alter contrahens liberatur à pœna, ibidem, nu. 34.
Deputati ad locacionē gabellarū nō possunt eas caducere, ibid. nu. 4.
Deputati ad locacionē gabellarū iuxta morem solitū locare debent, alias contractū adiectū nō valet, ibid. n. 30.
Distribucionē gabellarū nemo tenetur soluere, nisi ostēso sibi quatenus in quo descriptus sit, ibid. nu. 90.
Distributionis grauamen qui sentit qualiter petere possit, vt reuideatur per cōpetitionem, ibid.
Distributio facta an executioni mandetur interim, quod reuidetur, ibid.
Distribucionē suā si quis populus nō soluat, an reliqui populi soluere teneantur, ibid. nu. 92.
Distributio gabellarum á quocumq; populo fieri potest, prout sibi magis placuerit, ibid. nu. 90.
Distrahere verbum quid significet, cap. 1. nu. 4.
Diuisa re communi si gabella debetur, qualiter à qualibet parte soluenda esset, cap. 20. nu. 46.
Dominus gabellarū alicuius loci, an possit eas vedere, & c. n. 22.
Dominus loci, qui ciues fugauerit, tenetur ad gabellas, quas ibi regi deberent, cap. 4. nu. 42.
Dotę cōmunitatis ex pretio rei venditæ, non ideo minus gabella debetur ex ea venditione, cap. 20. n. 38.
Dotare puellam pauperem piā causa est, ibid. nu. 61.
Duplici iure vt res alium excludi, qui vnicum ius habet, cap. 3. nu. 10.

E
Emens ab immuni, si reuendit, gabellam debet, cap. 19. nu. 15.
Emphyteutici contractus gabella nō debetur, etiam si aliqua pecunia interueniat, cap. 1. nu. 42.
Emphyteutica re in dotem data, etiam si æstimetur, laudimium non debetur. c. 20. nu. 47.
Emptor si potentior persona sit, quāuis ab aliquo ex potentioribus emat, gabellā retinere nō tenetur, cap. 15. nu. 10.
Equorum plures species, de quibus in iure fit mentio, remissiuę, cap. 20. nu. 16.
Equarū vsus Scythiis aptior, ibi. n. 17.
Ensis capulū non est pars essentialis, sed instrumentum, ibid. nu. 70.
Executiue an sint gabellarum causæ, cap. 18. nu. 32.
Executionē nō parit pro gabella cōspiciā veditiois à tabellione data, ibidem.
Expensæ in omni casu & negotio deducuntur ex fructibus. c. 16. n. 1.
Expensę deducuntur in decima ecclesiastica, quæ ex negotiatione debetur, ibid. nu. 1.
Episcopo gabellas habente, an in causis earum ad regem appellari possit, seu debeat, cap. 18. nu. 96.
Fideiussor immunis est, si principalis venditor, & c. c. 15. nu. 9.
Fideiussio cur nō nisi per stipulationem fieri possit, & c. c. 8. nu. 12.
Fideiussionis gabella non debetur, si ex principali, & c. cap. 13. n. 6.
Fideiussionis, vel pœnalis promissionis gabella non debetur, si principalis, & c. cap. 20. nu. 38.
Fortę aduerbiū nunquam probat. c. 15. nu. 2.
Fortuiti casus, quos lex gabellaria nō admittit, & c. c. 18. nu. 38.
Fratres Societatis Iesu qualiter & quā

I N D E X.

do simplicem professionem emit-
tatur, & dominium bonorum suo-
rum, &c. cap. 19. nu. 50.
Fraternitates in pios vsus instituta
gabellam non debetur, ibid. n. 90.
Fructuum gabella non debetur ven-
dito fundo fructibus pleno, cap. 4.
nu. 35.
Fundarius census quis dicatur, cap.
10. nu. 3.
Fundo alicui censui obligato, & in
eiusdem redemptione dato, & ul-
terius accepta aliqua pecunia, hu-
iusmodi excessus gabella debetur, ibid.
nu. 13.
Fundos plures in diuersis territorijs
vendens vno pretio, &c. ibi. n. 14.
Furiosus esse intelligitur, quicū egro-
tae medicinas nō recipit. c. 20. n. 72.
G
Gabellarū leges ad vnguem sunt ob-
seruanda, in praefatione, nu. 31.
Gabella fauore publico introducta
est, ibidem.
Gabella si ex lite debeatur, solum in-
teresse, quod in litem vertitur, a sti-
mandum est, cap. 14. nu. 30.
Gabellas non soluere, reatus est, cap.
18. nu. 61.
Gabellarij maiores in multis diffe-
runt a minoribus, ibid. nu. 11.
Gabellarius habet ius in re, & tanquā
procurator vtitur omni iure regis
ibidem, nu. 13.
Gabellarius si ignoretur, nulla poena
incurritur propter gabellam non
solutam, ibid. nu. 34.
Gemmis pretiosis venditis, gabella
debetur, cap. 20. nu. 71.
Generis debitor tenetur rem accipie-
tis facere, cap. 17. nu. 4.
H
Haeres non incurrit poenam ex omif-
sione testatoris sui, cap. 18. nu. 49.
Haeres non priuilegiati, non gaudet
priuilegio suo, ibidem, numero,
59.

Hispani Romanorum Imperium ex-
cusarunt a secundo bello punico,
in scholio, ad l. 1. nu. 2.
Hispania reges cur Dei gratia se reg-
nare profiteantur, ibid. nu. 4.
Hysteron proteron figura quae sit. c.
1. nu. 15.

I
Immunitas temporis, quo facienda
est solutio, non praestat immunita-
tem contrahenti, cap. 6. nu. 26.
Imaginaria venditio quae sit, cap. 14.
num. 4.
Imaginibus rerum sacrarum venditis,
gabella non debetur. c. 20. nu. 71.
Infantes Hispaniarum gabellam nō
debent. c. 19. nu. 8.
Instrumentum, in quo dicitur quem
vendidisse & tradidisse, an probet
traditionem, cap. 4. nu. 26.
Instrumentis ruralibus certo pretio
datis colono fundi, an gabella de-
beatur, cap. 20. nu. 41.
Iura praedialia non omnino incorpo-
ralia sunt, & quare. c. 9. n. 41.
Iurisdictio non ex iure, sed ex cōsue-
tudine vendi potest. c. 10. nu. 4.

L
Lapillis pretiosis venditis gabella de-
betur, cap. 20. nu. 71.
Legatum pauperibus relictum, datū
Deo intelligitur, ibid. nu. 63.
Legatum de incertis male ablatis, piū
est, ibid. nu. 61.
Lex loquens de venditoribus, nō de-
bet ad emptores extendi, in schol.
ad l. 1. nu. 8.
Lex loquens de venditoribus, etiam
de minutis intelligenda est, ibidē
num. 11.
Lex loquens in venditione nō habet
locum in permutatione. c. 17. nu. 1.
Lex gabellaria omnes cuiusq; sexus
aetatis, & conditionis comprehen-
dit, cap. 19. nu. 1.
Lex est domina rerum nostrarum, ibi-
dem, nu. 106.

Leges

I N D E X.

Leges gabellarum & earum fauores,
an praeticari debeant in gabellis
dominorum, cap. 18. nu. 23.
Legem pro parte tenere, & pro parte
euanescere, nouum non est, ibidē
nu. 69.
Librorum immunitas generalis est in
quacumque lingua scripti ij sint,
cap. 20. nu. 32.
Libro albo vendito gabella debetur,
ibidem.
Licentia quae dari debent mercatori-
bus ad recedendum a feria, quot
dies durent, cap. 4. nu. 28.
Licentiam habens extrahendi a terri-
torio, per alium extrahere potest,
cap. 15. nu. 9.
Locare foeminam quid significet. c.
2. nu. 41.
Locatio gabellarum duas vltimas ad-
ditiones recipit, cap. 18. nu. 21.
M
Mandato in rem propriam dato pro
pecunia, an gabella debeatur. c. 9.
num. 34.
Massa panis non cocta si vendatur, ga-
bella debetur, cap. 20. nu. 4.
Masculorum appellatione foeminae
continentur, etiam in statutis, ibi-
dem, nu. 16.
Menses dari ad quarti adiectionem,
qualiter computentur. c. 18. n. 21.
Meretrix an priuilegio, quod aliās
habet, gaudere possit. c. 19. n. 93.
Minor regulariter tenetur obligatio-
ne legali, consuetudinaria, & statu-
taria, cap. 14. nu. 44.
Modus adiectus in venditione loco
pretij est. c. 5. nu. 9.
Modus adiectus in venditione quan-
do habet vim conditionis, ibid.
Nodus impossibilis adiectus contra-
ctui vitatur, & non vitiat, cap. 18.
num. 21.
N
Nauis habetur pro re immobili. c. 4.
num. 40.

Nauarri sententia circa generū per-
mutationem, cap. 17. nu. 14.
Negotiatoris verbum generalius est,
quam mercatoris, cap. 19. nu. 87.
Nouitius non est religiosus, & quali-
ter obligatio eius ingressus acci-
pienda sit, ibid. nu. 50.
O
Obligatio & contractus qualiter dif-
ferant, cap. 1. nu. 4.
Officiales exempti, circa officia sua
exempti esse intelliguntur, cap. 19.
num. 93.
Oleae emptiones anticipatae qualiter
feri solent, cap. 7. nu. 8.
Origo alcaualae refertur, in praefatio-
ne, nu. 20.
Oblatio vnus pretij facta simul in
duobus membris gabellarum, non
valet, cap. 18. nu. 20.
Officiales populorum male pacifcē-
tes de gabella soluenda, tenentur
concilio, ibid. nu. 92.
Officiales populorum an capi pos-
sint pro solutione capitationis,
etiam si nobiles sint, ibidem.
Otorgado & otorgamiento, quid signifi-
cent, ibid. nu. 69.
P
Pactum priuatorum non deroget iu-
ri fisci in datis & collectis. c. 15. n. 13.
Pactum adiectum contractui, quādo
vitiatur, vel vitietur, cap. 2. n. 60.
Par est non esse celebratum contra-
ctum, & c. cap. 14. nu. 2.
Paupertas a gabella excusare solet. c.
6. nu. 15. & c. 19. nu. 1.
Patris candidus, ciuilis, & plebeius
quid sit. c. 20. nu. 4.
Panis coquendi origo, ibidem.
Panis buccelatus quis sit, ibid. n. 5.
Pecunia data, vt decem corbes fru-
menti mihi des, omnino venditio
contrahitur, cap. 17. nu. 4.
Personarum distinctio esse debet
in actibus humanorum, cap. 19.
num. 8.

Poenas

I N D E X.

- P**œnas delinquentium videtur cōducere, qui gabellas conducit. c. 18. nu. 53.
- P**œna debetur eius partis dumtaxat, quæ soluta non est, ibid. nu. 38.
- P**œna fisco ex contractu partium applicari potest, in præfatione, numer. 15.
- P**ia causa est bonorum venditio pro animæ expiatione, cap. 20. numer. 59.
- P**ro legato relicto gabella legatorum non debetur, ibid. nu. 61.
- P**ignerata non manet pro pretio res vendita, cap. 18. nu. 55.
- P**ontis passagium non debet, qui per vadum transit, cap. 2. nu. 37.
- P**opulo diminuto, portio illi distributa minui debet, cap. 18. nu. 92.
- P**osse, aut non posse, qualiter accipiendum sit, cap. 19. nu. 13.
- P**otro vsque ad quatuor annos dicitur. c. 20. nu. 22.
- P**regnantia an rei valorem augeat, necne. c. 7. nu. 18.
- P**ratris distractis non habet locum distinctio, de qua in conditione. 26. punctuationum, cap. 2. nu. 55.
- P**ratorem locatio, aut herbæ venditio esse potest, ibid.
- P**ræscribi non possunt iura regalia, & quare, cap. 19. nu. 5.
- P**ræscribi qualiter possint aliqua iura contra vassallos sine regis præiudicio, ibid. nu. 6.
- P**retium si suppleat emptor ledēs, cui gabellario debeat, gabella supplementi, cap. 14. nu. 17.
- P**retio statim remisso à venditore, gabella non debetur, & quare, ibid. num. 6.
- P**riuiliegium datum maritis, an vxore mortua expiret, cap. 19. nu. 93.
- P**riuiligio suo an quis in damnū tertij renuntiare possit, cap. 15. nu. 17.
- P**riuilégiatus soluens vnum tributū, non obligatur ad aliā. c. 19. n. 94.
- P**incipium & non successus attendi debet in conditionibus. c. 14. n. 10.
- P**rinceps Hispaniarum gabellam non debet, cap. 19. nu. 8.
- P**incipium & non finis attendi debet, & qualiter hoc, &c. c. 17. n. 46.
- P**rocuratores curiarum habent officium nobile, & quare. c. 18. n. 67.
- P**romissa in locatiōe gabellarū quādo dari possint, ibid. nu. 21.
- P**rorogare potest gabellarius terminos legales ad soluendam gabellā, ibid. nu. 36.
- P**romissum in venditione cur Baldus appellat incantum. c. 16. n. 7.
- P**ublicanus dicitur dominus vectigalium, cap. 18. nu. 13.

Qualis est contractus in sui figura, talis iudicatur in essentia. c. 14. n. 64.

Quarta pars pretij offerri debet in gabellis post vltimam additionem, & an maior pars, quam quarta offerri possit, cap. 18. nu. 21.

Quarti auctione facta, potest primus gabellarius pro tanto retinere, ibidem nu. 31.

Redimere verbum quid proprie significet, cap. 1. nu. 35.

Refutationis gabella soluenda est, quando ex omni contractu debetur, cap. 7. nu. 50.

Regina gabellam non debet, cap. 19. num. 8.

Renuntiatio quando sit contractus vel non, cap. 9. nu. 43.

Reprobatus contractus, fingitur non celebratus. c. 14. nu. 3.

Restitutio in integrum an competat concilio populi, qui male ante venditionem contractam de soluenda gabella paciscitur. c. 18. nu. 92.

Retractus dies quando currunt fide habita de pretio, cap. 6. nu. 23.

Rex potest quoscūq; dominos citare vt ostendant titulos, & c. c. 19. nu. 6.

Sale.